ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

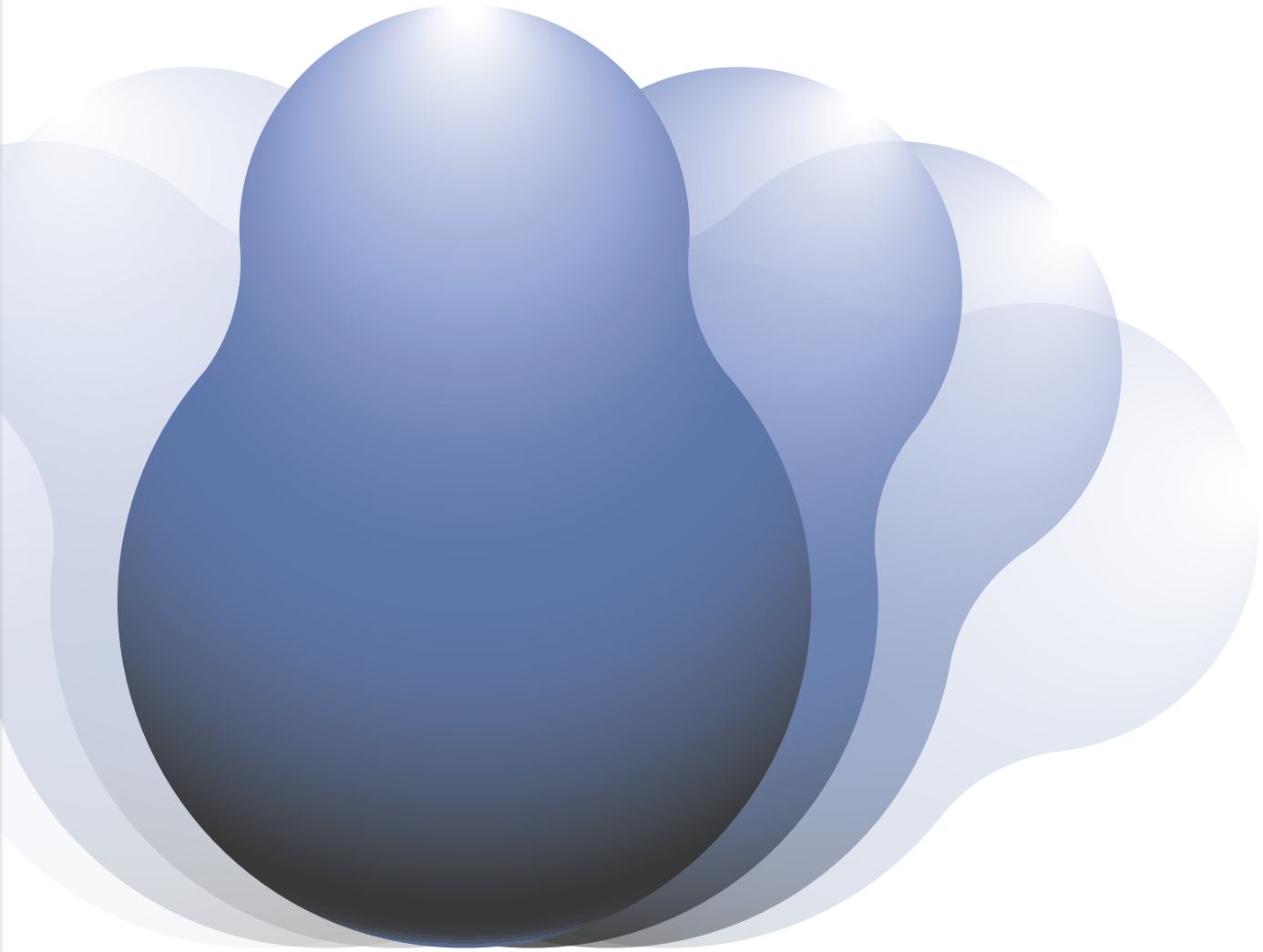

รายงานประจำปี 2566

ENSURING RESILIENCY

เศรษฐกิจไทย
บนเส้นทางการฟื้นตัวอย่างยั่งยืน

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

BANK OF THAILAND

พันธกิจ

มุ่งเสริมสร้างสภาพแวดล้อม
ทางเศรษฐกิจการเงินที่มีเสถียรภาพ
และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและทั่วถึง

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรที่มองไกล มีหลักการ
และร่วมมือ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี
อย่างยั่งยืนของไทย

ค่านิยมร่วม

ยืนตรง มองไกล ยื่นมือ ติดดิน

CONTENTS

CHAPTER 1

ภาพรวมการทำงาน ปี 2566

10 \ สารจากประธานกรรมการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

12 \ สารจากผู้ว่าการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

14 \ BOT at a Glance

17 \ ภาพรวมการทำงาน ปี 2566

CHAPTER 2

Ensuring Resiliency

เศรษฐกิจไทย บนเส้นทางการฟื้นตัว อย่างยั่งยืน

26 \ A YEAR IN REVIEW: เกิดอะไรขึ้นในเศรษฐกิจไทยปี 2566

33 \ เศรษฐกิจไทยฟื้นตัว แต่ยังไม่ทั่วถึง และเติบโตช้ากว่าที่คาด

36 \ ธปท. ดำเนินนโยบายเพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ (Ensuring Resiliency)

CHAPTER

3

การดำเนินงานสำคัญตามพันธกิจของ ธปท. ในปี 2566

50 \ สร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินการตามพันธกิจ มุ่งรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงิน

78 \ พัฒนานวัตกรรมเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสร้างโอกาสเติบโตภายใต้กระแสดิจิทัล

90 \ คำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน

106 \ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน

118 \ เสริมความเข้มแข็งภายในองค์กร

CHAPTER

4

การกำกับดูแลกิจการและการบริหารความเสี่ยง

138 \ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

144 \ การกำกับดูแลกิจการของ ธปท.

145 \ การบริหารความเสี่ยงองค์กรของ ธปท.

150 \ การออกและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ธปท.

152 \ รายงานของคณะกรรมการตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย

155 \ รายงานของคณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง

160 \ พันธกิจและงบการเงิน

168 \ คณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

CONTENTS

BOX

BOX 1 38 \ การดำเนินนโยบายการเงิน กลับสู่ภาวะปกติมากขึ้น ในปี 2566

BOX 2 43 \ “เป็นหนี้ต้องมีวันจบ” เรื่องจริงของลูกหนี้ ที่ปิดจบ-แก้ไข-เริ่มต้นใหม่ได้อย่างยั่งยืน

BOX 3 62 \ เพราะประเทศไทยไม่ใช่แค่กรุงเทพฯ : ความเป็นอยู่ของคนทั่วไทย ไม่มีใครสำคัญน้อยกว่ากัน

BOX 4 82 \ ความร่วมมือด้านการชำระเงิน ระหว่างประเทศ

BOX 5 84 \ ความก้าวหน้าโครงการพัฒนาสกุลเงินดิจิทัล ของธนาคารกลาง (CBDC)

BOX 6 88 \ ยกระดับ-รับมือโจร : ความร่วมมือระดับชาติ เพื่อรับมือและป้องกันภัยทางการเงิน

BOX 7 132 \ ธปท. กับยุทธศาสตร์ เพื่อรับมืออนาคต

BOX 8 158 \ ทองคำหลวงตามหาบัว : จากพลังศรัทธา สู่การเก็บรักษาใน “คลังหลวง”

BOX 9 166 \ Q&A งบการเงิน ธปท. และเงินสำรองระหว่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND
ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND LEARNING CENTER

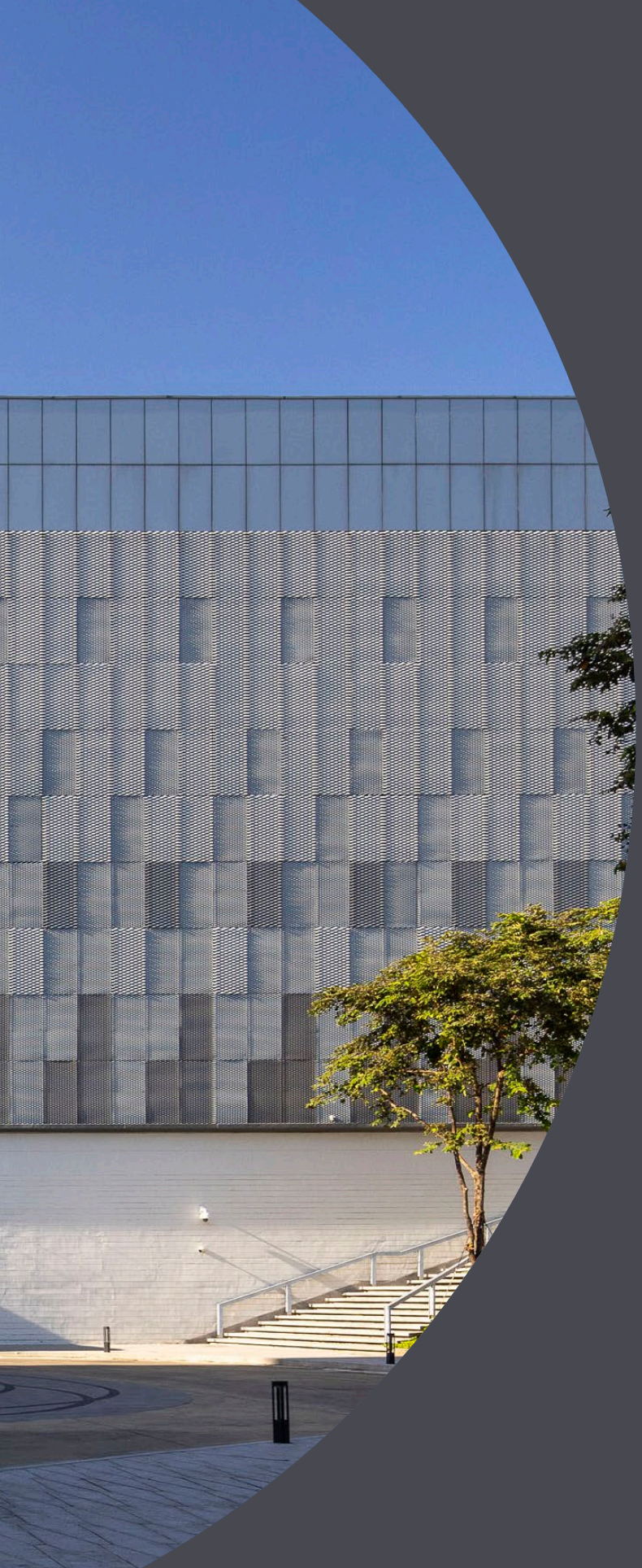

CHAPTER

1

ภาพรวม การทำงานปี 2566

\ สารจากประธานกรรมการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

\ สารจากผู้ว่าการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

\ BOT at a Glance

\ ภาพรวมการทำงาน ปี 2566

นายปรเมธี วิมลศิริ
ประธานกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

สารจากประธานกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

ในปี 2566 เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวจากช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในหลายมิติ แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงทุกภาคส่วน ในขณะที่ยังต้องเผชิญกับความท้าทายจากภาวะเศรษฐกิจการเงินโลกที่มีความผันผวน ปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ที่ต้องดำเนินงานเพื่อรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจไทยให้ฟื้นตัวอย่างยั่งยืน (Ensuring Resiliency) รวมถึงการเตรียมความพร้อมขององค์กรเพื่อรองรับการทำพันธกิจในอนาคต

ในปีนี้ ธปท. ดำเนินการปรับนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ให้กลับสู่ภาวะปกติต่อเนื่องจากปี 2565 ทั้งการทยอยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย และการปรับมาตรการทางการเงินให้เข้าสู่ภาวะปกติหลังจากที่ได้ผ่อนปรนในช่วงโควิด 19 ควบคู่ไปกับการดูแลประชาชนกลุ่มเปราะบางด้วยมาตรการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืนที่ครอบคลุมตลอดวงจรหนี้ นอกจากนี้ ธปท. ได้เตรียมภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย (financial landscape) ให้สอดรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเงินดิจิทัลเพื่อสร้างโอกาส นวัตกรรม และการเข้าถึงบริการทางการเงิน ควบคู่กับการยกระดับการจัดการภัยทุจริตทางการเงิน

คณะกรรมการ ธปท. ร่วมกับคณะกรรมการนโยบาย ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายการเงิน คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน และคณะกรรมการระบบการชำระเงิน ตลอดจนคณะกรรมการตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง และคณะกรรมการธรรมาภิบาล ได้วางแนวทางการดำเนินงานของ ธปท. โดยเน้นการทำงานเชิงรุก ปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการผลักดันนโยบายให้สัมฤทธิ์ผล สื่อสารมาตรการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของ ธปท. ต่อสาธารณชน มีการกำกับดูแลความเสี่ยงที่รัดกุมและส่งเสริมธรรมาภิบาลที่ดีในองค์กร รวมไปถึงการยกระดับศักยภาพองค์กร เพื่อให้ ธปท. เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจไทยในอนาคต ซึ่งในปี 2567 คณะกรรมการ ธปท. จะยังคงติดตามและสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวของ ธปท. ต่อไป

ในนามของคณะกรรมการ ธปท. ผมขอขอบคุณคณะกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ธปท. ทุกท่านที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถท่ามกลางความท้าทายตลอดทั้งปี 2566 ทำให้การดำเนินงานของ ธปท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประสานนโยบายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น เพื่อมุ่งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเงินที่มีเสถียรภาพและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและทั่วถึง

นายปรเมธี วิมลศิริ
ประธานกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

นายเศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

สารจากผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2566 มีลักษณะแตกต่างจากช่วงก่อนโควิด 19 หลายประการ ทั้งการเติบโตที่ช้าและไม่ทั่วถึง การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน รวดเร็ว และความไม่แน่นอนที่สูงขึ้น ภายใต้บริบทเช่นนี้ หัวใจสำคัญในการดูแลเศรษฐกิจไทยให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน คือ การสร้างเศรษฐกิจไทยให้มีความแข็งแรงอย่างยืดหยุ่น (resiliency) ซึ่งต้องมี 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ มีความมั่นคงและเสถียรภาพ มีภูมิคุ้มกัน และเติบโตได้ทันกระแสโลกใหม่ คล้ายกับตุ๊กตาล้มลุกที่ทั้งทนทานต่อแรงกระแทกที่เปรียบได้กับการเปลี่ยนแปลง และยังยืดหยุ่นสามารถล้มแล้วลุกได้เองอย่างรวดเร็ว

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ในฐานะผู้ดูแลเศรษฐกิจการเงินของประเทศ จึงมุ่งเน้นการดำเนินนโยบายที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยมีองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านข้างต้น โดยในด้านความมั่นคงและเสถียรภาพ ธปท. ได้ปรับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการเงินเป็นแบบผสมผสาน กล่าวคือ ทยอยขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ต่อเนื่อง และไม่ติดกับดักดอกเบี้ยต่ำในระยะยาว แต่ก็คำนึงถึงกลุ่มเปราะบางด้วยในเวลาเดียวกัน จึงยังมีมาตรการทางการเงินเพิ่มเติมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดจากอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่เพิ่มขึ้น

ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคม ธปท. มุ่งส่งเสริมให้คนไทยมีความรู้ทั้งด้านการเงินและการป้องกันภัยทุจริตทางการเงิน รวมถึงผลักดันกฎหมายและมาตรการร่วมกับองค์กรต่าง ๆ อาทิ การออกมาตรการจัดการภัยทุจริตทางการเงิน และการผลักดัน พรก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 เพื่อจัดการกับมิจฉาชีพและลดความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชาชนจากภัยทางการเงิน รวมถึงการส่งเสริมความรู้ทางการเงิน และความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการเงินให้กับประชาชน นอกจากนี้ ธปท. ยังยกระดับการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินให้มีมาตรฐานและครอบคลุมยิ่งขึ้น ด้วยการออกหลักเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

ด้านการเติบโตในกระแสโลกใหม่ ธปท. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาคการเงินอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างการผลักดันการพัฒนาเชิงโครงสร้างภายใต้หลัก 3 Opens ได้แก่ (1) Open Infrastructure การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการเติบโตของภาคเศรษฐกิจผ่านการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินกับต่างประเทศ เช่น cross-border QR payment (2) Open Data ที่จะเชื่อมต่อระบบข้อมูลของผู้ใช้กับผู้ให้บริการที่แตกต่างกันได้ ซึ่งจะเอื้อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงบริการทางการเงินได้ง่ายขึ้น และผู้ให้บริการสามารถนำเสนอบริการที่เหมาะสมได้มากขึ้น (3) Open Competition เปิดให้มีการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการที่มากขึ้น ผ่านการผลักดันให้เกิดธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา หรือ Virtual Bank เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ประโยชน์จากบริการที่ดีขึ้น สะดวกขึ้น และครบวงจรมากขึ้น

งานที่ ธปท. ทำในปี 2566 นี้จะต่อยอดขยายผลไปเป็นโครงการสำคัญ ๆ ที่เราจะได้เห็นกันในปีต่อ ๆ ไป และ ธปท. จะยังยกระดับมาตรฐานการทำงานบนฐานความรู้และข้อมูล มีกระบวนการกำหนดนโยบายที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ และตัดสินใจเชิงนโยบายโดยยึดผลประโยชน์สาธารณะและประชาชนเป็นสำคัญ

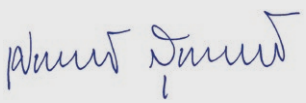

นายเศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

BOT at a Glance

ในปี 2566 เศรษฐกิจไทยโดยรวมอยู่ในทิศทางฟื้นตัว แต่ยังโตไม่ทั่วถึง และช้ากว่าที่คาด ระบบการเงินยังมีเสถียรภาพ แต่ยังมีจุดเปราะบาง คือหนี้ครัวเรือนที่สูง ดังนั้น ธปท. จึงทยอยปรับการดำเนินนโยบายและมาตรการ จากเดิมที่เน้นกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อรองรับภาวะวิกฤต มาสู่การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน และการวางโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินระยะยาว พร้อมกับยังมีมาตรการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางแบบเฉพาะจุด (targeted) เพื่อสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยมีความทนทาน ยืดหยุ่น และปรับตัวได้ดี (resilience) ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งรองรับกระแสโลกใหม่อย่างดิจิทัลและความยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ธปท. ให้ความสำคัญกับการรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วน และวิเคราะห์ข้อมูลรอบด้าน เพื่อนำมาประกอบการออกแบบนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

การทำงานของ ธปท. ในปี 2566 สามารถช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ธุรกิจ และการดำเนินชีวิตของคนไทย แสดงเป็นสถิติตัวเลขได้ ดังนี้

เศรษฐกิจไทย

คณะกรรมการนโยบายการเงินปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย อย่างค่อยเป็นค่อยไปครั้งละ

0.25% รวม 5 ครั้ง

มาอยู่ที่ 2.50%

เพื่อช่วยให้อัตราดอกเบี้ยนโยบายปรับจากระดับที่ผ่อนคลายมากในช่วงโควิด 19 เข้าสู่ระดับที่เป็นกลางต่อเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งเป็นระดับที่ช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพและยั่งยืน

ประชาชนและธุรกิจ

ขยายเวลามาตรการสินเชื่อฟื้นฟูและสินเชื่อเพื่อการปรับตัว ออกไปอีก 1 ปี จากวันที่ 9 เมษายน 2566 เป็นสิ้นสุดวันที่ 9 เมษายน 2567 เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจ SMEs ที่ยังคงได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 ได้รับความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง รวมถึงเพื่อเสริมสภาพคล่องให้กับธุรกิจที่ต้องการปรับตัว จำนวน

65,864 ราย

ณ เดือนธันวาคม 2566

มาตรการแก้หนี้เดิม :
ณ เดือนธันวาคม 2566 มีลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์ SFIs และ non-bank ที่อยู่ภายใต้มาตรการช่วยเหลือรวม

3.52 ล้านล้านบาท

จำนวน 6.37 ล้านบัญชี

ให้ความช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยที่เป็นหนี้เสียจากผลกระทบโควิด 19 ผ่านมาตรการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่ง

70% ของจำนวนบัญชี

เป็นลูกหนี้รายย่อยของ SFIs โดย ณ เดือนธันวาคม 2566 จำนวนบัญชีลูกหนี้รายย่อยในกลุ่มนี้ของ SFIs อยู่ที่

2.58 ล้านบัญชี

ลดลง 20%

เมื่อเทียบกับเดือนสิงหาคม 2565*

* เทียบกับจำนวนลูกหนี้ของ SFIs ที่เป็นหนี้เสียจากผลกระทบโควิด 19 ณ สิ้นเดือนสิงหาคม 2565 ซึ่งเผยแพร่ในเอกสารแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน

โครงการพักทรัพย์ พักหนี้ :
มียอดสินเชื่อที่อนุมัติแล้ว

74,114 ล้านบาท

และมีจำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือ

500 ราย

(ปิดโครงการ ณ วันที่ 9 เมษายน 2566)

คงมาตรการลดอัตราการผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตขั้นต่ำจาก

10% เป็น 5%

และมาตรการขยายระยะเวลาชำระหนี้ของสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล จาก 6 เดือนเป็น 1 ปี ไปจนถึงสิ้นปี 2566

ทางด่วนแก้หนี้มียอดช่วยเหลือสะสม ตั้งแต่เปิดบริการเมื่อเดือนเมษายน 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2566 จำนวน

287,052 บัญชี

(เฉพาะในปี 2566 จำนวน 30,724 บัญชี) คิดเป็น 73% ของจำนวนผู้เข้าเงื่อนไข**

การให้คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียนด้านการใช้บริการทางการเงินและภัยการเงิน : ในปี 2566

ได้รับเรื่องร้องเรียน

รวมประมาณ 5,951 รายการ

โดย 85% ของเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับด้านบริการทางการเงิน

ให้คำปรึกษาและให้ข้อมูล

10,235 รายการ

หมอหนี้เพื่อประชาชน ตั้งแต่เปิดบริการเมื่อเดือนมกราคม 2564 มียอดผู้สมัครเข้ารับคำปรึกษาสะสม

จำนวน 9,520 ราย

(เฉพาะในปี 2566 จำนวน 2,364 ราย)
เป็นรายย่อย 7,523 ราย
และธุรกิจ 1,997 ราย

คลินิกแก้หนี้มียอดช่วยเหลือ
สะสม ณ เดือนธันวาคม 2566
จำนวนกว่า

152,700 บัญชี

เพิ่มขึ้น 49%

จาก ณ สิ้นปี 2565

ธุรกรรมชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ณ สิ้นปี 2566

จำนวนคนลงทะเบียนพร้อมเพย์

77.2
ล้านหมายเลข

เพิ่มขึ้น 2.9
ล้านเลขหมาย
จากปี 2565

ปริมาณการโอนเงินผ่านพร้อมเพย์
เฉลี่ยต่อวัน

54.5
ล้านรายการ

มูลค่าการโอนเงินผ่านพร้อมเพย์
เฉลี่ยต่อวัน

129.9
พันล้านบาท

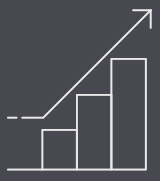

สถิติการใช้งานสูงสุดใหม่ (NEW HIGH)

75.9
ล้านรายการต่อวัน
เมื่อเดือนธันวาคม 2566

PromptPay-PayNow
มีจำนวนธุรกรรม

756,000
รายการ

เพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าจากปีก่อนหน้า และมีมูลค่าธุรกรรมรวม

4,700 ล้านบาท

เพิ่มขึ้น 1 เท่า
จากปีก่อนหน้า

Cross-border QR Payment
มีจำนวนธุรกรรมรวม

720,000
รายการ

เพิ่มขึ้นเกือบ 13 เท่าจากปีก่อนหน้า และมีมูลค่าธุรกรรมรวม

600 ล้านบาท

เพิ่มขึ้น 6 เท่า
จากปีก่อนหน้า

** ผู้เข้าเงื่อนไขคือ คนที่สมัครเข้ามาทั้งหมด หักออกด้วยคนที่ติดต่อไม่ได้ และคนที่ไม่เข้าเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น ไม่พบบัญชี คำขอซ้ำ หรือยกเลิกคำขอ

ภาพรวมการทำงาน ปี 2566

ความท้าทายของเศรษฐกิจไทย ภายใต้การฟื้นตัวอย่างยั่งยืน

ในปี 2566 เศรษฐกิจไทยโดยรวมอยู่ในทิศทางฟื้นตัว แม้ยังไม่ทั่วถึงและโตช้ากว่าที่คาด เสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ยังมีจุดเปราะบาง คือ หนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง และความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ ภายใต้บริบทดังกล่าว ธปท. จึงทยอยปรับการดำเนินนโยบายและมาตรการ จากเดิมที่เน้นกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤต มาสู่การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน และการวางโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินระยะยาว ควบคู่กับการมีมาตรการช่วยเหลือทางการเงินแบบเฉพาะจุด (targeted) สำหรับกลุ่มเปราะบาง เพื่อช่วยให้เศรษฐกิจไทยมีความทนทาน ยืดหยุ่น และปรับตัวได้ดีภายใต้กระแสดิจิทัลและกระแสความยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม (resilience) ซึ่งในการดำเนินการ ธปท. ให้ความสำคัญกับการรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วน รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้าน เพื่อนำมาประกอบการออกแบบนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงสุด และลดผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจ ประชาชน และภาคธุรกิจ

5 โจทย์สำคัญของ ธปท.

ในปี 2566 ธปท. มุ่งผลักดันงานสำคัญ 5 ด้าน เพื่อให้มั่นใจว่า เศรษฐกิจไทยจะฟื้นตัวได้อย่างยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และความเสี่ยงในรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

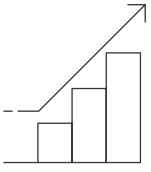

1 ปรับนโยบายเพื่อให้เศรษฐกิจฟื้นตัว ได้อย่างมีเสถียรภาพ และไม่ก่อให้เกิด ความเสี่ยงในระยะยาว

โดยได้ปรับทิศทางนโยบายการเงินและมาตรการทางการเงินให้กลับสู่ระดับปกติมากขึ้น เพื่อให้เศรษฐกิจไทยเติบโตสอดคล้องกับศักยภาพในระยะยาว ขณะที่ยังมีมาตรการทางการเงินไว้รองรับกลุ่มเปราะบางที่ยังฟื้นตัวไม่เต็มที่

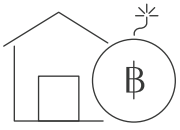

2 วางกลไกแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน อย่างยั่งยืน

เน้นแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนที่ครอบคลุมตลอดวงจรหนี้ และสร้างกลไกให้สถาบันการเงินต้องช่วยเหลือลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง ทั้งการปรับโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ทั้งก่อนและหลังการเป็นหนี้เสีย การแก้หนี้เรื้อรัง ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้บริการทางการเงิน

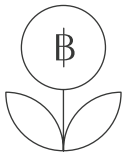

3 สนับสนุนให้ภาคธุรกิจ เปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

โดยให้น้ำหนักกับการวางรากฐานให้สถาบันการเงินผนวกเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกระบวนการทำธุรกิจแบบครบวงจร และผลักดันให้สถาบันการเงินมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เพียงพอต่อการช่วยให้ธุรกิจเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (transition finance product) โดยเริ่มจากอุตสาหกรรมนำร่อง

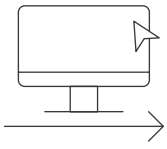

4 วางโครงสร้างพื้นฐาน การเงินดิจิทัล

เพื่อช่วยให้ภาคการเงินไทยสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและข้อมูลในการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการได้ดีขึ้นและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (responsible innovation) โดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจากปีก่อนภายใต้หลักการ Open Infrastructure, Open Data และ Open Competition

5 สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้พนักงาน ทำงานอย่างเต็มศักยภาพ

ธปท. พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล การจัดการข้อมูล และระบบเทคโนโลยี ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจและแผนยุทธศาสตร์ในระยะถัดไป เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวพร้อมรับความท้าทายทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากโจทย์ 5 ด้าน ถึงชีวิตคนไทย

การขับเคลื่อนโจทย์ทั้ง 5 ด้านตลอดปี 2566 มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์และเสริมสร้างความยืดหยุ่นทนทานให้กับเศรษฐกิจไทย คนไทย และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1 \ เศรษฐกิจไทย

ในปี 2566 เศรษฐกิจไทยอยู่ในทิศทางฟื้นตัว แต่ยังโตไม่ทั่วถึงและช้ากว่าที่คาดโดยเฉพาะช่วงหลังของปี เพราะมีปัจจัยเสี่ยงหลักจากเศรษฐกิจโลกที่ฟื้นตัวช้า และการลงทุนของภาครัฐที่ลดลงจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีล่าช้า อีกทั้งยังเริ่มมีสัญญาณว่าเศรษฐกิจไทยกำลังเผชิญปัญหาเชิงโครงสร้างที่รุนแรงขึ้น ส่วนเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำจากปัจจัยพิเศษและชั่วคราว ระบบการเงินโดยรวมมีเสถียรภาพ ซึ่งเมื่อชั่งน้ำหนักปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบด้าน การดำเนินนโยบายการเงินที่เหมาะสมจึงเป็นการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายแบบค่อยเป็นค่อยไปและอยู่ในระดับที่สอดคล้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจการเงิน ควบคู่กับการดำเนินมาตรการทางการเงินเฉพาะจุด เพื่อดูแลกลุ่มเปราะบางที่รายได้ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ อาทิ ขยายเวลามาตรการสินเชื่อฟื้นฟูและสินเชื่อเพื่อการปรับตัวออกไปอีก 1 ปี เป็นสิ้นสุดวันที่ 9 เมษายน 2567 เพื่อสนับสนุนให้ธุรกิจมีสภาพคล่องที่เพียงพอและเอื้อต่อการปรับตัวภายใต้กระแสโลกใหม่ และปรับเกณฑ์คุณสมบัติลูกหนี้ให้สามารถเข้าโครงการคลินิกแก้หนี้ได้เพิ่มขึ้น

ภาวะการเงินตึงตัวขึ้นบ้างตามการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย แต่ยังไม่เป็นอุปสรรคต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภาพรวม โดยการส่งผ่านอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่เพิ่มขึ้นในรอบนี้ไปยังอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ที่เรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate: MRR) ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี (Minimum Loan Rate: MLR)[1] ซึ่งช่วยบรรเทาผลกระทบต่อลูกหนี้กลุ่มเปราะบางที่การกู้ยืมส่วนใหญ่อ้างอิง MRR ขณะที่การเติบโตของสินเชื่อแม้หดตัว แต่หลัก ๆ มาจากการทยอยใช้คืนหนี้ของภาคธุรกิจจากมาตรการในช่วงโควิด 19 ซึ่งถือเป็นสัญญาณที่ดี อีกทั้งมูลค่าสินเชื่อปล่อยใหม่ของธนาคารพาณิชย์สูงกว่าช่วงก่อนโควิด 19 แล้ว สะท้อนว่าธนาคารพาณิชย์ยังปล่อยเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ

2 \ ประชาชน

แม้เศรษฐกิจไทยจะทยอยฟื้นตัว แต่ยังมีจุดเปราะบางจากปัญหาหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาเชิงโครงสร้างที่ ธปท. ตระหนักและให้ความสำคัญมาโดยตลอด จึงได้จัดทำทิศทางและแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืนและครบวงจร เพื่อบูรณาการการแก้ปัญหาในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว จากทั้งภายใน ธปท. และกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เป็นทิศทางเดียวกัน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. มาตรการแก้หนี้เดิมที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ (1) ธปท. เร่งดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาหนี้ โดย ณ เดือนธันวาคม 2566 มีลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institutions: SFIs) และผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank) ที่อยู่ภายใต้มาตรการช่วยเหลือรวม 3.52 ล้านล้านบาท จำนวน 6.37 ล้านบัญชี โดย ธปท. ได้ผลักดันให้สถาบันการเงินต่าง ๆ ติดต่อลูกค้าเพื่อเสนอความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับความต้องการของลูกหนี้แต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการช่วยเหลือลูกหนี้ก่อนเป็นหนี้เสีย (pre-emptive) (2) สำหรับลูกหนี้รายย่อยที่เป็นหนี้เสียจากผลกระทบโควิด 19 ซึ่งจำนวนบัญชีส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้รายย่อยของ SFIs (คิดเป็น 70% ของจำนวนบัญชีของลูกหนี้กลุ่มนี้

[1] ธนาคารพาณิชย์ได้ทยอยปรับอัตราดอกเบี้ย MRR ประมาณ 50% ของอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ปรับขึ้น ซึ่งน้อยกว่า MLR ที่ปรับขึ้นประมาณ 70%

ทั้งหมด) นั้น SFIs ได้ทยอยให้ความช่วยเหลือผ่านมาตรการปรับโครงสร้างหนี้เป็นสำคัญ ณ เดือนธันวาคม 2566 จำนวนบัญชีลูกหนี้รายย่อยในกลุ่มนี้ของ SFIs อยู่ที่ 2.58 ล้านบัญชีลดลง 20% เมื่อเทียบกับเดือนสิงหาคม 2565[2] และ (3) คลินิกแก้หนี้ ได้ปรับเกณฑ์คุณสมบัติลูกหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลที่มีหนี้ค้างชำระมากกว่า 120 วัน ให้สามารถเข้าร่วมโครงการได้ รวมถึงเพิ่มทางเลือกแผนการชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ในโครงการที่เริ่มมีปัญหาในการผ่อนชำระ โดย ณ เดือนธันวาคม 2566 มีลูกหนี้เข้าร่วมโครงการคลินิกแก้หนี้ ยอดสะสมกว่า 152,700 บัญชี เพิ่มขึ้น 49% จาก ณ สิ้นปี 2565 นอกจากนี้ ธปท. มีส่วนช่วยผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหากลุ่มลูกหนี้สำคัญ ได้แก่ กลุ่มหนี้ข้าราชการครู และกลุ่มหนี้กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

2. มาตรการที่อยู่ระหว่างเตรียมบังคับใช้

ธปท. ได้สื่อสารแนวทางมาตรการใหม่ที่จะดูแลหนี้อย่างยั่งยืนและครบวงจร และเปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างหลักเกณฑ์แนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน ได้แก่ การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) ซึ่งจะยกระดับการดำเนินการจากการขอความร่วมมือให้สถาบันการเงินช่วยเหลือลูกหนี้ เป็นการกำหนดให้สถาบันการเงินต้องให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม ดูแลลูกหนี้ที่มีปัญหาชำระหนี้ด้วยการปรับโครงสร้างหนี้ช่วยลูกหนี้ที่เข้าข่ายเป็นหนี้เรื้อรัง (persistent debt) ให้ปิดจบหนี้ได้ รวมถึงคุ้มครองสิทธิลูกหนี้ให้เป็นธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลบังคับใช้กับสถาบันการเงินและ non-bank ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2567 เป็นต้นไป ยกเว้นส่วนของหนี้เรื้อรังที่จะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2567 (สำหรับ SFIs ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ก่อนบังคับใช้ต่อไป) รวมถึงได้เตรียมแนวทางดูแลความเสี่ยงเชิงระบบอย่างมาตรการกำหนดภาระหนี้ต่อรายได้ (Debt Service Ratio) เพื่อดูแลการก่อหนี้ใหม่ ลดการก่อหนี้เกินตัว และให้ลูกหนี้มีรายได้หลังชำระหนี้เหลือเพียงพอต่อการดำรงชีพ โดยการบังคับใช้จะพิจารณาให้เหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจ และจะสื่อสารล่วงหน้าให้ประชาชนและผู้ให้บริการมีเวลาในการปรับตัว นอกจากนี้ ธปท. อยู่ระหว่างพิจารณากลไกการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามความเสี่ยงของลูกหนี้ (Risk-Based Pricing: RBP) เพิ่มเติม โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสินเชื่อด้วยดอกเบี้ยที่สะท้อนตามความเสี่ยงของตน ผู้กู้ที่มีความเสี่ยงสูงเกินกว่าเพดานดอกเบี้ยตามกฎหมายจะมีโอกาสเข้าถึงสินเชื่อในระบบมากขึ้นและลดการพึ่งพาหนี้นอกระบบ ขณะที่ผู้กู้ที่มีความเสี่ยงต่ำหรือมีประวัติการชำระคืนหนี้ที่ดีจะมีโอกาสได้เงื่อนไขสินเชื่อที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการดูแลหนี้ครัวเรือน

[2] เทียบกับจำนวนบัญชีลูกหนี้ของ SFIs ที่เป็นหนี้เสียจากผลกระทบจากโควิด 19 ณ สิ้นเดือนสิงหาคม 2565 ซึ่งเผยแพร่ในเอกสารแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน

3 \ ระบบสถาบันการเงิน

ธปท. ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการวางรากฐานภูมิทัศน์ใหม่ของภาคการเงินไทย (financial landscape) ตามที่ได้สื่อสารหลักการ ทิศทางสำคัญ และแนวนโยบายไว้ในปี 2565 เพื่อให้ภาคการเงินของไทยสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีการแข่งขันอย่างเท่าเทียม รวมทั้งมีส่วนสนับสนุนภาคธุรกิจให้เปลี่ยนผ่านสู่การดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันการณ์

ตลอดปี 2566 ธปท. ได้ดำเนินการตามทิศทางดังกล่าวโดยมีผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ ได้แก่

1. ด้านการเงินดิจิทัล ธปท. พัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการได้ดีขึ้นและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (responsible innovation) ต่อเนื่องในปี 2566 ซึ่งบางส่วนได้เริ่มดำเนินการแล้ว เช่น การเชื่อมต่อระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ (cross-border payment) การเปิดใช้งานระบบ PromptBiz ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่รองรับการทำธุรกรรมการค้าและการชำระเงินข้ามธนาคารของธุรกิจในรูปแบบดิจิทัลอย่างครบวงจร ผ่านธนาคารพาณิชย์นำร่อง 5 ราย ซึ่งคาดว่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และสร้างข้อมูลดิจิทัลให้กับภาคธุรกิจเพื่อต่อยอดในการใช้ประโยชน์ เช่น การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ขณะที่อีกหลายเรื่องได้เริ่มเปิดรับฟังความเห็นต่อแนวนโยบายแล้ว และกำลังเร่งผลักดันให้เกิดผลขึ้นจริง เช่น นโยบายการเปิดกว้างให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลตามสิทธิของผู้ใช้บริการ (Open Banking Data for Consumer Empowerment) และแนวทางการอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank)

นอกจากนี้ ธปท. ได้พัฒนาโครงการสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลาง (Central Bank Digital Currency: CBDC) ทั้งด้าน Wholesale CBDC ที่เป็นการโอนเงินระดับสถาบันการเงินระหว่างประเทศในโครงการ Multiple Central Bank Digital Curency Bridge เพื่อช่วยลดต้นทุนและระยะเวลาในการทำธุรกรรม ขณะที่ ธปท. ยังริเริ่มการพัฒนา Retail CBDC ที่เป็นการใช้ CBDC ระดับประชาชน เพื่อหาความเป็นไปได้ที่จะนำเอาเทคโนโลยีเบื้องหลังมาพัฒนา use cases หรือบริการใหม่ ๆ ที่ระบบการชำระเงินปัจจุบันยังมีข้อจำกัดหรือทำได้ยาก โดย ธปท. ยังไม่มีแผนออกใช้ Retail CBDC ในอนาคต (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Box 5 ความก้าวหน้าโครงการพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลาง (CBDC))

2. ด้านภัยทุจริตทางการเงินจากช่องทางดิจิทัล ในการพัฒนาและส่งเสริมการเงินดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้กับประชาชน ซึ่งปัญหาภัยทุจริตทางการเงินที่เพิ่มขึ้นและมีการพัฒนารูปแบบการหลอกลวงอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่กระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการทางการเงินดิจิทัล โดย ธปท. ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและไม่ได้นิ่งนอนใจ จึงเร่งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน และดำเนินการเพื่อดูแลและจัดการภัยทุจริตทางการเงินจากช่องทางดิจิทัลในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ผ่านการออกแนวนโยบายและมาตรการเพื่อยกระดับการป้องกัน การตรวจจับ และการตอบสนองของผู้ให้บริการทางการเงินให้เท่าทันและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น ให้สถาบันการเงินงดส่งลิงก์ทุกประเภทผ่าน SMS และอีเมล ยกระดับความเข้มงวดในกระบวนการยืนยันตัวตนขั้นต่ำด้วย biometrics เมื่อโอนเงินมูลค่าสูง และให้สถาบันการเงินมีสายด่วนตลอด 24 ชั่วโมง แยกจากช่องทางให้บริการปกติ

นอกจากนี้ ธปท. ยังสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภัยการเงินอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผลักดันการพัฒนาระบบ Central Fraud Registry (CFR) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลบัญชีที่เข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยกลุ่มธนาคารได้แลกเปลี่ยนข้อมูลบัญชีที่ได้รับแจ้งจากผู้เสียหายตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 แล้วตั้งแต่สิ้นเดือนสิงหาคม 2566 ทั้งนี้ ธปท. จะดำเนินการยกระดับมาตรการป้องกันภัยทุจริตให้บูรณาการมากขึ้น โดยจะร่วมมือกับภาคสถาบันการเงิน และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ยกระดับมาตรฐานการเปิดบัญชีให้เข้มงวดขึ้น รวมถึงการสร้างกลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันภัยทุจริตนอกภาคการเงิน และขยายช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งข้อมูลแจ้งเตือนภัยได้ง่าย

3. ด้านการเงินเพื่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้ความท้าทายจากกระแสโลกที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ธปท. ได้ผลักดันให้ภาคการเงินมีบทบาทสำคัญในการช่วยสนับสนุนภาคธุรกิจและระบบเศรษฐกิจไทยให้เปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยในปีนี้ ธปท. ให้น้ำหนักกับการวางกลไกและมาตรฐานให้สถาบันการเงินนำเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้าไปผนวกในการดำเนินธุรกิจอย่างจริงจังและครบวงจร ได้แก่ (1) มีแนวนโยบายการดำเนินธุรกิจสถาบันการเงินโดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (standard practice) เพื่อให้สถาบันการเงินใช้เป็นกรอบหลักการในการประเมินโอกาสและความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม โดยผนวกเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานหรือมีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมและเหมาะสม (2) มีมาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Thailand Taxonomy) ระยะที่ 1 สำหรับภาคพลังงานและภาคการขนส่ง ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงสุด เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีมาตรฐานกลางและใช้อ้างอิงสำหรับการเข้าถึงบริการและเครื่องมือทางการเงินได้ และ (3) ผลักดันให้สถาบันการเงินมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัว เริ่มจากอุตสาหกรรมนำร่อง ได้แก่ อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย ซึ่งสถาบันการเงินได้สนับสนุนเงินทุนผ่านการให้สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยพิเศษเพื่อซื้อเครื่องจักรที่เกี่ยวข้องกับการเก็บเกี่ยวอ้อยที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยลด PM2.5 และ (4) เสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรในเรื่องการเงินเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยบรรจุแนวทางการพัฒนาด้านนี้ไว้ใน industry handbook และสมาคมธนาคารไทยได้ทยอยจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในระยะข้างหน้า ธปท. จะผลักดันให้ภาคสถาบันการเงินมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายและเพียงพอเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (transition product) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนงานพันธกิจและแผนยุทธศาสตร์ของ ธปท. ให้สัมฤทธิ์ผล จำเป็นต้องเสริมพลังให้กับบุคลากรผ่านการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งระบบบริหารทรัพยากรบุคคล การวางแผนกำลังคน ระบบข้อมูล และระบบเทคโนโลยีที่เอื้อให้พนักงานทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ควบคู่กับการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่องานในอนาคต นอกจากนี้ ธปท. ได้ทยอยปรับโครงสร้างองค์กร เน้นรวมศูนย์กลุ่มงานที่มีลักษณะเดียวกัน เพื่อให้การทำงานสอดประสานมีประสิทธิภาพขึ้น และเพิ่มพลังการขับเคลื่อนงานในระยะข้างหน้า

จากการดำเนินการและมาตรการต่าง ๆ ที่ ธปท. ผลักดันมาตลอด ภายใต้ 5 โจทย์สำคัญ ได้ช่วยให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวพร้อมกับการมีรากฐานรองรับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันการณ์ รวมถึงดูแลให้ภาคการเงินมีความมั่นคง ปลอดภัย ประชาชนมั่นใจในการใช้บริการ สำหรับในภาคประชาชนยังมีมาตรการช่วยเหลือปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืนซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างมั่นคง มีเสถียรภาพ เกิด resilience ที่แท้จริง

SOCIAL SCIENCES

CHAPTER

2

Ensuring Resiliency

เศรษฐกิจไทย บนเส้นทางการฟื้นตัวอย่างยั่งยืน

- A YEAR IN REVIEW: เกิดอะไรขึ้นในเศรษฐกิจไทยปี 2566
- เศรษฐกิจไทยฟื้นตัว แต่ยังไม่ทั่วถึง และเติบโตช้ากว่าที่คาด
- ธปท. ดำเนินนโยบายเพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ (Ensuring Resiliency)

A YEAR IN REVIEW: เกิดอะไรขึ้นในเศรษฐกิจไทยปี 2566

เศรษฐกิจไทยปี 2566 ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ แต่ยังฟื้นตัวได้ แม้จะโตช้ากว่าที่เคยคาดไว้ ความท้าทายนี้นอกจากจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในปี 2566 แล้ว บางส่วนยังมีสาเหตุมาจากปีก่อนหน้า และบางปัญหาก็ฝังลึกลงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทย

เริ่มต้นปีด้วยความหวัง

เศรษฐกิจไทยเริ่มต้นปีด้วยข่าวดีจากการเปิดประเทศของจีน โดยเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2566 ทางการจีนอนุญาตให้ชาวจีนเดินทางออกนอกประเทศได้ หลังใช้นโยบาย Zero-COVID มานานกว่า 3 ปี ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งไทยซึ่งเป็นปลายทางสำคัญของนักท่องเที่ยวจีน ข่าวดีนี้ทำให้คาดการณ์กันว่าเศรษฐกิจไทยในปี 2566 จะเติบโตได้ดีจากรายรับภาคการท่องเที่ยวที่กำลังกลับมา ทำให้เงินบาทปรับแข็งค่าไปอยู่ที่ระดับ 32.57 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่อัตราเงินเฟ้อของไทยในช่วงต้นปี แม้จะยังอยู่สูงกว่ากรอบเป้าหมาย แต่เริ่มทยอยปรับลดลงตามแนวโน้มค่าไฟฟ้าและราคาน้ำมันในประเทศ

สหรัฐฯ และยุโรปเผชิญปัญหาในภาคสถาบันการเงิน

ในช่วงเดือนมีนาคม แม้ความกังวลต่อภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอยจะปรับลดลง แต่สหรัฐอเมริกาและยุโรปกลับเผชิญกับปัญหาในภาคสถาบันการเงิน จากความเสี่ยงที่สะสมมาตั้งแต่ช่วงที่อัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับต่ำเป็นเวลานาน จนปะทุขึ้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยนโยบายต้องปรับขึ้นอย่างรุนแรงเพื่อลดเงินเฟ้อ

ธนาคารขนาดเล็กในสหรัฐฯ อย่าง Silicon Valley Bank (SVB) ขาดทุนจากการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลสหรัฐฯ หลังดอกเบี้ยสูงขึ้น ส่งผลให้ลูกค้าขาดความเชื่อมั่นและแห่ถอนเงินฝาก จนในวันที่ 10 มีนาคม 2566 ทางการต้องสั่งปิดและประกาศคุ้มครองเงินฝากเพื่อป้องกันปัญหาลุกลาม ต่อมาไม่ถึง 2 สัปดาห์ ธนาคาร Credit Suisse ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนมาต่อเนื่อง ต้องเผชิญปัญหาหลัง Saudi National Bank ปฏิเสธการเพิ่มทุนให้ และมีความเสี่ยงที่จะผิดนัดชำระหนี้และล้มละลายสูง จนทางการสวิตเซอร์แลนด์ต้องเข้ามาดูแลปัญหาและถูกขายกิจการให้ Union Bank of Switzerland (UBS) เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2566

เหตุการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อระบบการเงินไทยในวงจำกัด เนื่องจากมีธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับธนาคารดังกล่าวในสัดส่วนที่น้อยมาก อีกทั้งธนาคารขนาดเล็กของไทยก็มีลักษณะธุรกิจที่ต่างออกไปมาก และยังมีการบังคับใช้เกณฑ์ด้านเงินกองทุนและสภาพคล่องอย่างเข้มงวดเท่าเทียมกัน ซึ่งต่างกับบางประเทศที่เน้นดูแลธนาคารขนาดใหญ่ใกล้ชิดกว่า

ธปท. ออกมาตรการต่อเนื่อง

สินเชื่อธุรกิจในระบบธนาคารพาณิชย์เริ่มหดตัวในไตรมาส 1 ปี 2566 ที่ -0.3% เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยเฉพาะสินเชื่อ SMEs ที่หดตัวตั้งแต่ช่วงปลายปี 2565 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการทยอยชำระคืนหนี้ของธุรกิจภายหลังสิ้นสุดมาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (soft loan) และความเสี่ยงที่ปรับเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการเข้าถึงสินเชื่อใหม่ของกลุ่มเปราะบาง ขณะที่ในภาพรวม มูลค่าสินเชื่อธุรกิจปล่อยใหม่ยังขยายตัวสูง และสูงกว่าช่วงก่อนโควิด 19

ธปท. จึงยังช่วยเหลือผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2566 ธปท. ได้ขยายระยะเวลามาตรการโครงการสินเชื่อฟื้นฟูระยะที่ 2 และโครงการสินเชื่อเพื่อการปรับตัวต่อไปอีก 1 ปี จนถึงวันที่ 9 เมษายน 2567 เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 และเพื่อเพิ่มศักยภาพของธุรกิจเข้าสู่ new normal

สแกนเพื่ออ่านข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการขยายอายุมาตรการสนับสนุนการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบธุรกิจต่อไปอีก 1 ปี

ในเดือนเดียวกัน ธปท. ได้ออกมาตรการจัดการภัยทุจริตทางการเงิน เพื่อดูแลปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นตามการเติบโตของธุรกรรมดิจิทัล และเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2566 ทางการเริ่มบังคับใช้ พรก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งจะมีส่วนช่วยคุ้มครองประชาชนจากการถูกมิจฉาชีพหลอกลวงและป้องกันบัญชีม้า

สแกนเพื่อรับชมคลิปวิดีโอการแถลงข่าวเรื่องมาตรการจัดการภัยทุจริตทางการเงินของ ธปท.

เงินเฟ้อในไทยปรับตัวลดลงตามราคาพลังงานเป็นสำคัญ

ในเดือนพฤษภาคม 2566 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของไทยลดลงอย่างมีนัยสำคัญเป็นเดือนแรก มาอยู่ที่ 0.53% (จาก 2.67% ในเดือนเมษายน) จากราคาน้ำมันที่ลดลงตามราคาตลาดโลก ค่าไฟฟ้าที่ลดลงจากมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ และผลของฐานราคาพลังงานที่อยู่ในระดับสูงในปีก่อน โดยภาครัฐได้ดำเนินมาตรการอุดหนุนราคาพลังงานตลอดปี 2566 ทั้งในช่วงรัฐบาลรักษาการและหลังจัดตั้งรัฐบาลใหม่ โดยหลังจากนั้น อัตราเงินเฟ้อทั่วไปทยอยลดลงจนติดลบครั้งแรกในเดือนตุลาคม 2566 ที่ -0.3% แต่หากหักผลจากมาตรการอุดหนุนราคาพลังงานแล้วยังเป็นบวกที่ 0.9% ขณะที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่สะท้อนแรงกดดันด้านอุปสงค์ยังขยายตัวเฉลี่ย 1.27% ในปี 2566 ทั้งนี้ ในช่วงหลังของปี อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเคลื่อนไหวต่ำกว่ากรอบเป้าหมายที่ 1-3% จากปัจจัยด้านอุปทานทั้งหมวดพลังงานและหมวดอาหารสด โดยเฉพาะราคาเนื้อหมูที่ลดลงจากอุปทานที่เพิ่มขึ้นและปัญหาการนำเข้าหมูเถื่อน

ตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนอยู่ในภาวะปกติ แม้บางรายผิดนัดชำระหนี้

ช่วงกลางปีมีข่าวการผิดนัดชำระหนี้ของบางบริษัท โดยเฉพาะกลุ่ม non-investment grade จากปัจจัยเฉพาะ เช่น ปัญหาการทุจริตงบการเงินและการขาดสภาพคล่อง ส่งผลให้ผู้ออกตราสารหนี้เอกชนบางรายที่มีความเสี่ยงสูงขายได้ไม่ครบตามจำนวนที่ออก เพราะผู้ลงทุนมีความระมัดระวังมากขึ้น อย่างไรก็ดี ตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนยังอยู่ในภาวะปกติ ไม่กระทบต่อการออกตราสารหนี้ใหม่เพื่อทดแทนของเดิมที่ครบกำหนดในภาพรวม เนื่องจากธุรกิจส่วนใหญ่สามารถระดมทุนได้มากกว่าจำนวนเงินที่ต้องใช้

ภัยแล้งรุนแรงขึ้นจากปรากฏการณ์เอลนีโญ

โลกเข้าสู่สภาวะเอลนีโญในช่วงกลางปี 2566 ทำให้เกิดภัยแล้งในแถบเอเชียและออสเตรเลีย ส่งผลให้ผลผลิตภาคเกษตรหลายชนิดลดลง ราคาสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเริ่มเห็นบางประเทศออกนโยบายความมั่นคงทางอาหาร อาทิ ในเดือนกรกฎาคม 2566 อินเดียประกาศระงับการส่งออกข้าว เพื่อให้มีเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและป้องกันไม่ให้ราคาสูงจนส่งผลต่อเงินเฟ้อ

เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาสภาพภูมิอากาศ ธปท. กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำและเผยแพร่มาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Thailand Taxonomy) ระยะที่ 1 จะช่วยให้ธุรกิจและสถาบันการเงินมีมาตรฐานที่ชัดเจนของกิจกรรมในกลุ่มพลังงานและการขนส่งที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงเอื้อต่อการปรับตัวสู่เศรษฐกิจสีเขียวที่ยั่งยืนขึ้น

สแกนเพื่ออ่านข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ Thailand Taxonomy: มาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

เศรษฐกิจโลกเผชิญกับเงินเฟ้อสูง กดดันให้ธนาคารกลางทั่วโลก ดำเนินนโยบายตึงตัว

แม้อัตราเงินเฟ้อในหลายประเทศค่อย ๆ ลดลงหลังจากผ่านจุดสูงสุดไปเมื่อราวกลางปี 2565 แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง ทำให้ธนาคารกลางทั่วโลกยังต้องปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบายต่อเนื่อง

ธนาคารกลางสหรัฐฯ (Fed) ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายต่อเนื่องในปี 2566 โดยปรับขึ้นดอกเบี้ยครั้งสุดท้ายในวันที่ 26 กรกฎาคม 2566 มาอยู่ที่ 5.25-5.50% ต่อปี และสื่อสารว่าจะคงไว้ที่ระดับนี้ไปอีกระยะหนึ่ง (higher for longer) ต่างจากที่นักลงทุนคาดในตอนต้นปี ว่ามีโอกาสที่จะลดดอกเบี้ยในปีนี้ ทำให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐแข็งค่าขึ้น และเงินบาทอ่อนค่าที่สุดในเดือนตุลาคม ที่ 37.24 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และอัตราผลตอบแทนพันธบัตรอายุ 10 ปี แตะระดับสูงสุดที่ 3.35% จากทั้งคาดการณ์ทิศทางนโยบายการเงินของ Fed และเศรษฐกิจไทยที่ขยายตัวช้า เสริมด้วยความไม่แน่นอนทางการเมืองในประเทศ ขณะที่มีเงินทุนไหลออกรวมประมาณ 9.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ดี เสถียรภาพด้านต่างประเทศของไทยยังเข้มแข็ง ซึ่งช่วยสนับสนุนความเชื่อมั่นของนักลงทุน

ขณะที่ธนาคารกลางยุโรป (ECB) ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายจาก -0.5% ในปี 2565 มาอยู่ที่ 4% ณ วันที่ 14 กันยายน 2566 ซึ่งเป็นการขึ้นดอกเบี้ยครั้งสุดท้าย เพื่อดูแลปัญหาอัตราเงินเฟ้อเช่นเดียวกัน

ธปท. ออกมาตรการแก้หนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน ขณะที่ กนง. ปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายเข้าสู่ระดับสมดุล

เศรษฐกิจไทยยังฟื้นตัวไม่ทั่วถึง โดยยังมีกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้ประกอบอาชีพอิสระที่รายได้ยังไม่กลับมา ซึ่งอาจเริ่มได้รับผลจากต้นทุนการเงินที่สูงขึ้น สะท้อนจากคุณภาพสินเชื่อรายย่อยในกลุ่มครัวเรือนรายได้น้อยที่ด้อยลง เช่น สินเชื่อบ้าน สินเชื่อรถยนต์ ขณะที่หนี้ครัวเรือนต่อ GDP ยังอยู่ในระดับสูง ในวันที่ 21 กรกฎาคม 2566 ธปท. จึงมีมาตรการเพิ่มเติมเพื่อดูแล ได้แก่ มาตรการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน โดยออกหลักเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567 (อ่านข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ responsible lending ได้ที่ www.bot.or.th/th/debtsolution.html)

ขณะที่การทยอยปรับนโยบายการเงินเข้าสู่สมดุลดำเนินมาตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2565 อย่างค่อยเป็นค่อยไปและระมัดระวัง จนมาสิ้นสุดลงในเดือนกันยายน 2566 ที่ กนง. ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเป็นครั้งสุดท้ายของปีและสื่อสารชัดเจนว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายอยู่ในช่วงที่สมดุลกับศักยภาพเศรษฐกิจและเสถียรภาพการเงินของไทย (อ่านเพิ่มเติมได้ใน Box 1 การดำเนินนโยบายการเงินกลับสู่สมดุลในปี 2566)

สแกนเพื่อรับชมคลิปวิดีโอ การแถลงข่าว มาตรการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน

อุปสงค์จีนชะลอหลังเปิดเมือง ส่วนหนึ่งจากปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์

แม้จะเริ่มต้นปีอย่างสดใส แต่อุปสงค์ของจีนกลับชะลอลงเมื่อเผชิญกับแรงฉุดจากปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ผิดนัดชำระหนี้หลายราย โดยในเดือนสิงหาคม 2566 Country Garden บริษัทอสังหาริมทรัพย์ใหญ่ที่สุดในจีน ไม่สามารถจ่ายดอกเบี้ยหุ้นกู้ 2 รุ่นได้ตามเวลาที่กำหนด ขณะที่บริษัทอสังหาริมทรัพย์ที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 อย่าง China Evergrande Group ยื่นคำร้องขอความคุ้มครองการล้มละลายต่อศาลในสหรัฐฯ เนื่องจากไม่สามารถชำระหนี้ 3 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐได้ ส่งผลต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและอุปสงค์โดยรวมของจีน ทำให้จีนนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศน้อยลง และนักท่องเที่ยวจีนก็เดินทางออกนอกประเทศไม่มากเท่าที่คาดไว้

สแกนเพื่ออ่านบทความ “วิกฤต Evergrande: กรณีศึกษาสำหรับผู้ดำเนินนโยบายไทย”

การจัดตั้งรัฐบาลที่ล่าช้ากระทบการเบิกจ่ายงบประมาณ ปี 2567

ไทยจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2566 แต่การจัดตั้งรัฐบาลมีความล่าช้า โดยคณะรัฐมนตรีเข้าถวายสัตย์ปฏิญาณในวันที่ 5 กันยายน 2566 เพื่อเริ่มต้นทำงาน ส่งผลให้มีความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาลใหม่และกระบวนการงบประมาณปี 2567 โดยตลาดการเงินมีความผันผวนขึ้นในช่วงที่นักลงทุนรอความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลใหม่ โดยเฉพาะนโยบายโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน digital wallet รวมถึงกระบวนการงบประมาณปี 2567 ที่คาดว่าจะเบิกจ่ายล่าช้าออกไปกว่า 6 เดือน (คาดว่าจะดำเนินการได้ในช่วงเดือนเมษายน 2567) ทำให้การลงทุนภาครัฐในไตรมาสที่ 4 ปี 2566 ซึ่งเป็นไตรมาสแรกของปีงบประมาณหดตัว 9.3% เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของปีปกติ ซึ่งลดทอนอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจในไตรมาสสุดท้ายของปี 2566 ให้ลดลงราว 1.2%

ความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์กระจายตัวในหลายภูมิภาคของโลก

ในวันที่ 7 ตุลาคม 2566 กลุ่มฮามาสเปิดฉากโจมตีอิสราเอลอย่างรุนแรงที่สุดในรอบหลายสิบปี และอิสราเอลโจมตีกลับไปในพื้นที่ฉนวนกาซา สร้างความตึงเครียด และส่งผลกระทบระยะสั้นต่อราคาน้ำมัน อย่างไรก็ดี ราคาพลังงานโลกไม่ได้เร่งขึ้นรุนแรง เนื่องจากกลุ่มประเทศ OPEC ไม่มีมาตรการคว่ำบาตรการส่งออกน้ำมันไปยังประเทศที่สนับสนุนอิสราเอล

ความขัดแย้งรัสเซีย-ยูเครน ที่ต่อเนื่องมาจากปี 2565 ยังไม่มีทีท่าว่าจะยุติลง ขณะที่สหรัฐฯ และยุโรปได้ยกระดับมาตรการคว่ำบาตรรัสเซียเพิ่มเติม ส่วนความขัดแย้งสหรัฐฯ-จีน ยังตึงเครียดและเริ่มขยายวงกว้าง สะท้อนจากนโยบายกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ และชาติพันธมิตรที่มีมากขึ้น เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และเนเธอร์แลนด์ ร่วมกันจำกัดการส่งออกชิปและสินค้าเทคโนโลยีไปจีน ขณะที่จีนเร่งสนับสนุนอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ในประเทศ และตั้งเป้าหมายที่จะผลิตให้ได้ 80% ของอุปสงค์ในประเทศภายในปี 2573

จบปี 2566 ด้วยปัญหาเชิงโครงสร้างที่กลับมาชัดเจนขึ้น

แม้ปี 2566 จะไม่มีการระบาดของโควิด 19 แล้ว และเมื่อมองภาพช่วงต้นปีก็เหมือนจะเป็นปีที่ราบรื่นของเศรษฐกิจไทย แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงช่วงปลายปีปัญหาเชิงโครงสร้างหลายอย่างกลับค่อย ๆ สะท้อนออกมาให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะจากสถิติต่าง ๆ

ปี 2566 ไทยต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งสิ้น 28.2 ล้านคน โดยส่วนหนึ่งเป็นผลดีจากมาตรการฟรีวีซ่าให้กับ จีน คาซัคสถาน อินเดีย และไต้หวัน อย่างไรก็ตาม จำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เป็นความหวังในช่วงต้นปีกลับไม่มากนักเนื่องจากเศรษฐกิจจีนชะลอตัว โดยเข้ามาเพียง 3.5 ล้านคน หรือคิดเป็น 32% ของจำนวนในช่วงก่อนโควิด 19 ที่มีมากถึง 11 ล้านคน นอกจากนี้ รายรับจากนักท่องเที่ยวต่างชาติปรับลดลงเนื่องจากนักท่องเที่ยวปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นใช้จ่ายน้อยลง ลดจำนวนวันพักลดลง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ทำให้รายรับนักท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 3-4 ของปี 2566 น้อยกว่าคาด แม้จำนวนนักท่องเที่ยวจะเป็นไปตามที่ประเมินไว้ก็ตาม

ด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมของไทยในปี 2566 หดตัวตามการส่งออกที่ยังอ่อนแอ โดยมีสาเหตุทั้งปัจจัยเชิงวัฏจักร เช่น ธุรกิจยังมีสินค้าคงคลังอยู่ในระดับสูง เศรษฐกิจจีนยังคงฟื้นตัวช้า วัฏจักรอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ฟื้นตัว และปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีมาต่อเนื่องแต่เริ่มเห็นผลรุนแรงขึ้น เช่น เดิมไทยส่งออก Hard Disk Drive ที่ความต้องการกำลังถูกทดแทนด้วย Solid State Drive หรือเดิมไทยส่งออกสินค้าปิโตรเคมีไปยังจีน แต่จีนสามารถผลิตสินค้าปิโตรเคมีทดแทนการนำเข้าได้แล้ว รวมถึงจีนเริ่มส่งสินค้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบการไทยมากขึ้น เช่น ผลิตภัณฑ์เหล็ก และรถยนต์ไฟฟ้า

ปี 2566 เศรษฐกิจไทยยังเผชิญกับความท้าทายจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ สำหรับ ธปท. ซึ่งมีพันธกิจหลักคือการดูแลเสถียรภาพของเศรษฐกิจการเงินไทย จึงต้องดำเนินนโยบายต่าง ๆ อย่างรอบคอบ จริงจัง และต่อเนื่อง โดยเน้นการประเมินไปข้างหน้า เพื่อให้มั่นใจได้ว่า เศรษฐกิจไทยจะอยู่บนเส้นทางการฟื้นตัวอย่างยั่งยืน ท่ามกลางโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและมีความผันผวนตลอดเวลา

BANK OF THAILAND

มกราคม

12 ม.ค.

ธปท. เปิดรับฟังความเห็นต่อแนวทางการอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา

VIRTUAL BANK

กุมภาพันธ์

14 ก.พ.

ธปท. เผยแพร่แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน

20 ก.พ.

คลินิกแก้หนี้ปรับเกณฑ์ให้ครอบคลุมถึงลูกหนี้ที่มีสถานะเป็นหนี้เสียก่อน 1 ก.พ. 66

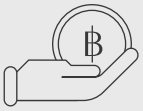

มีนาคม

9 มี.ค.

ธปท. ออกมาตรการจัดการภัยทุจริตทางการเงิน

เมษายน

28 เม.ย.

คลินิกแก้หนี้ปรับเกณฑ์คุณสมบัติลูกหนี้ที่จะสมัครเข้าโครงการ

คลินิกแก้หนี้ DEBT CLINIC BY SAM

มิถุนายน

6 มิ.ย.

ผู้ว่าการและผู้บริหารของ ธปท. และธนาคารกลางกัมพูชาร่วมเปิดตัวการชำระเงินระหว่างประเทศด้วย QR Code (ระยะที่ 2) ที่นักท่องเที่ยวไทยสามารถชำระเงินค่าสินค้าที่ร้านค้าในประเทศกัมพูชาผ่าน Cross-border QR Code

CROSS-BORDER QR CODE

19 มิ.ย.

ธปท. เปิดรับฟังความเห็นต่อแนวทางการอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank) ฉบับปรับปรุง

สิงหาคม

25 ส.ค.

ธนาคารกลางอินโดนีเซีย ธนาคารกลางมาเลเซีย และ ธปท. ยกระดับความร่วมมือในการส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่นเพื่อชำระธุรกรรมทวิภาคีระหว่างกัน ในวันเดียวกันนี้ ธนาคารกลางเวียดนามได้เข้าร่วมความร่วมมือด้านการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินในภูมิภาคอย่างเป็นทางการ

กันยายน

14-15 ก.ย.

ธปท. จัดงาน BOT Digital Finance Conference 2023 เพื่อนำเสนอทิศทาง ความก้าวหน้าของนวัตกรรมการเงิน แนวคิดและประสบการณ์ในการประยุกต์ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญจากในประเทศและต่างประเทศ

ตุลาคม

1-31 ต.ค.

ธปท. ร่วมมือกับ Google และ TB-CERT ภายใต้สมาคมธนาคารไทย จัดแคมเปญ #31Days31Tips เพิ่มทักษะดิจิทัลให้คนไทยรู้เท่าทันภัยทางออนไลน์

Highlight Activities

เมษายน

21 มี.ค.

ธปท. ขยายอายุมาตรการสนับสนุนการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบธุรกิจ

23 มี.ค.

ธปท. เข้าร่วมโครงการ Nexus ร่วมกับ BIS และธนาคารกลางของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์

24 มี.ค.

ธปท. และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ 14 หน่วยงาน ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรไทย

27 เม.ย.

ธนาคารแห่งประเทศไทย รับมอบทองคำเพื่อสมทบเข้าเป็นทุนสำรองเงินตรา

กรกฎาคม

30 มิ.ย.

ธปท. แถลงข่าวร่วมการเผยแพร่มาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 1 ฉบับสมบูรณ์

THAILAND TAXONOMY

12 ก.ค.

ธปท. จัดโครงการ Communication Hackathon เพื่อเปิดรับฟังแนวทางการสื่อสารจากประชาชน

BOT COMMUNICATION HACKATHON

13 ก.ค.

ธปท. แถลงความคืบหน้าการดำเนินการตามมาตรการจัดการภัยทุจริตทางการเงิน

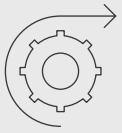

21 ก.ค.

ธปท. เผยแพร่มาตรการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน และในวันที่ 26 ก.ค. ธปท. แถลงข่าวร่วมกับสมาคมธนาคารไทย และสมาคมสถาบันการเงินของรัฐ ผลักดันการแก้ไขปัญหาหนี้อย่างยั่งยืน

พฤศจิกายน

10 ต.ค.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ธปท. และสมาคมธนาคารไทย แถลงข่าวร่วมการแสดงตนในการฝากเงินสดผ่านตู้อัตโนมัติ เพื่อยกระดับความปลอดภัย

15 ต.ค.

ตัวแทนจากกระทรวงการคลัง และ ธปท. ลงนามใน MOU การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปี IMF-WBG ในปี 2569

30 พ.ย.

ธปท. เปิดรับฟังความคิดเห็นต่อแนวนโยบายการเปิดกว้างให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลตามสิทธิของผู้ใช้บริการ (Open Banking Data for Consumer Empowerment)

ธันวาคม

4 ธ.ค.

ธนาคารกลางฮ่องกง และ ธปท. ได้เปิดตัวการให้บริการชำระเงินข้ามพรมแดนผ่าน QR Code ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เดินทางระหว่างสองประเทศได้รับบริการชำระเงินที่รวดเร็ว ปลอดภัยและเข้าถึงได้ง่าย

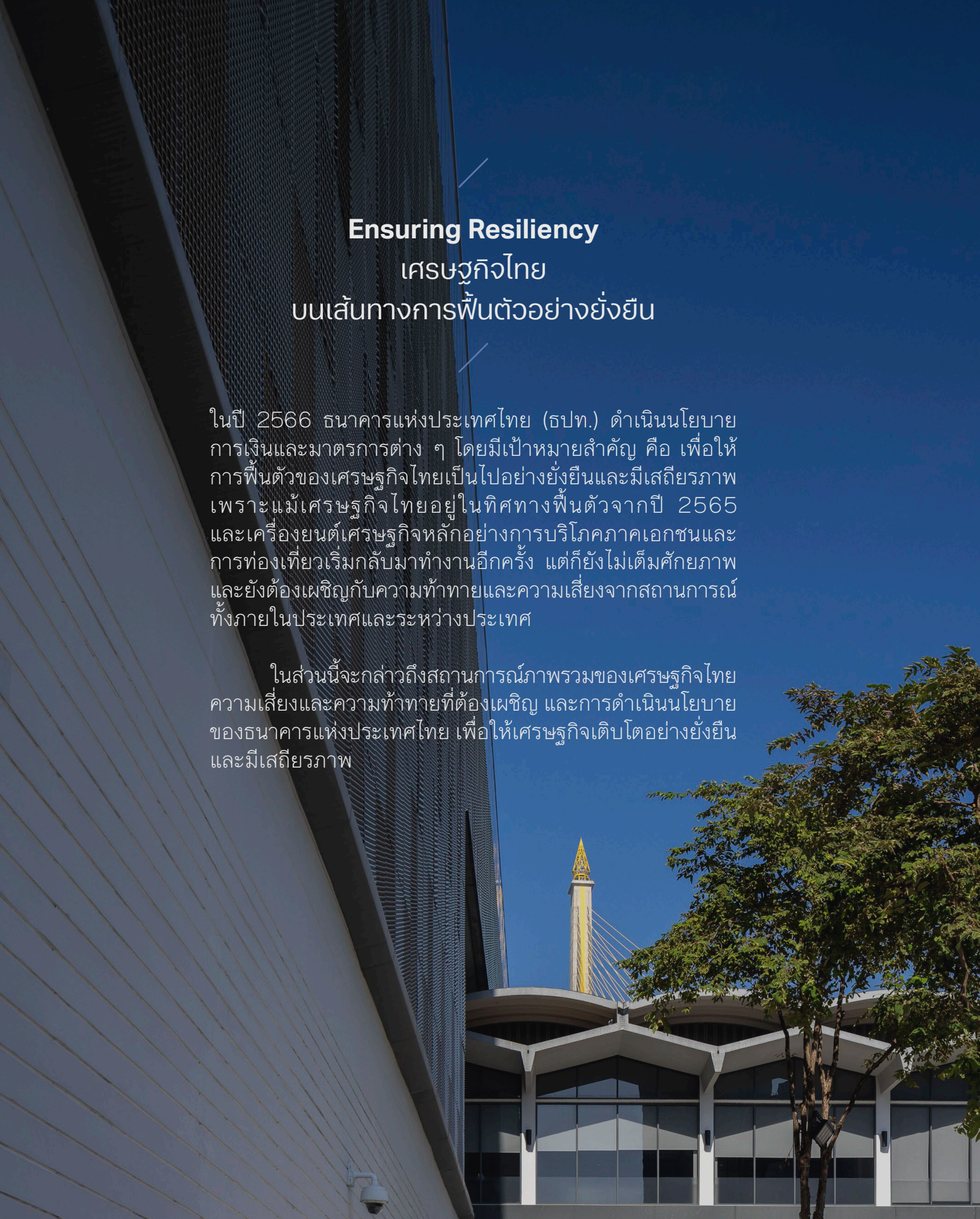

Ensuring Resiliency
เศรษฐกิจไทย บนเส้นทางการฟื้นตัวอย่างยั่งยืน

ในปี 2566 ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ดำเนินนโยบายการเงินและมาตรการต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ เพราะแม้เศรษฐกิจไทยอยู่ในทิศทางฟื้นตัวจากปี 2565 และเครื่องยนต์เศรษฐกิจหลักอย่างการบริโภคภาคเอกชนและการท่องเที่ยวเริ่มกลับมาทำงานอีกครั้ง แต่ก็ยังไม่เต็มศักยภาพ และยังต้องเผชิญกับความท้าทายและความเสี่ยงจากสถานการณ์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงสถานการณ์ภาพรวมของเศรษฐกิจไทย ความเสี่ยงและความท้าทายที่ต้องเผชิญ และการดำเนินนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ

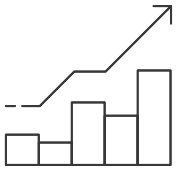

เศรษฐกิจไทยฟื้นตัว แต่ยังไม่ทั่วถึง และเติบโตช้ากว่าที่คาด

เศรษฐกิจไทยปี 2566 ทยอยฟื้นตัวหลังจากได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด 19 อย่างรุนแรงในปี 2563 โดยขยายตัว 1.9% (ชะลอลงจากปีก่อนหน้าที่ขยายตัว 2.5%) ขณะที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไปปีนี้อยู่ในกรอบเป้าหมายที่ 1.2% ซึ่งลดลงจากปีก่อนที่ 6.1%

แรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทยมาจากการบริโภคภาคเอกชน และกิจกรรมในภาคบริการโดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวในภาพรวมยังค่อนข้างช้า เนื่องจากภาคเศรษฐกิจอื่นชะลอตัว โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมและการส่งออกหดตัวตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ที่ยืดเยื้อ และปัญหาเงินเฟ้อทั่วโลกที่ยังอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยยังสูญเสียความสามารถในการแข่งขันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจโลกด้วย

1 \ เศรษฐกิจโลกทยอยฟื้นตัว แต่ยังส่งผลบวกต่อเศรษฐกิจไทยไม่มาก

เศรษฐกิจโลกในปี 2566 ทยอยฟื้นตัว แต่ยังเผชิญกับความท้าทายและความไม่แน่นอนค่อนข้างสูง ทั้ง (1) การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างรวดเร็วของประเทศเศรษฐกิจหลักเพื่อแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นของภาคสถาบันการเงินในสหรัฐฯ และยุโรป รวมถึงกระทบต่อภาคเศรษฐกิจจริง (2) เศรษฐกิจจีนยังมีปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องใช้เวลาแก้ไข และ (3) ปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ที่ยืดเยื้อ อาทิ ความขัดแย้งระหว่างจีนและสหรัฐฯ สงครามรัสเซีย-ยูเครน และความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส

ทั้งนี้ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกถูกขับเคลื่อนจากภาคบริการเป็นหลัก ขณะที่การผลิตภาคอุตสาหกรรมทั่วโลกค่อนข้างซบเซาและภาคธุรกิจยังมีสินค้าคงคลังอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้มูลค่าการค้าโลกในปีนี้ชะลอตัว ซึ่งกระทบต่อภาคส่งออกและภาคอุตสาหกรรมไทย โดยในปี 2566 มูลค่าการส่งออกสินค้าและการผลิตภาคอุตสาหกรรมของไทยหดตัว 1.7% และ 3.2% ตามลำดับ นอกจากนี้ การส่งออกบางหมวดของไทยยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนไป อาทิ หมวดปิโตรเคมีที่ความต้องการสินค้าน้อยลงมาก เนื่องจากผู้นำเข้ารายสำคัญอย่างจีนหันมาผลิตเองมากขึ้นเพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้า และหมวดสินค้า Hard Disk Drive (HDD) ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักของไทยก็อยู่ในช่วงขาลง และกำลังถูกทดแทนด้วย Solid State Drive (SSD) ซึ่งเป็นสินค้าที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้ามากกว่า

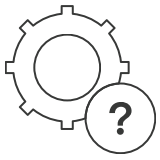

2 \ เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวจากภาคบริการ แต่เครื่องยนต์เศรษฐกิจหน้าตาไม่เหมือนเดิม

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยถูกขับเคลื่อนด้วยภาคบริการ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวต่อเนื่องจากปีก่อน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวไทยกลับมาอยู่เหนือระดับก่อนโควิด 19 (ปี 2562) แล้วตั้งแต่เดือนมีนาคม 2566 ขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมทั้งปีอยู่ที่ 28.2 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นราว 2.5 เท่าจากปีก่อน คิดเป็นการฟื้นตัว 71% เมื่อเทียบกับช่วงก่อนโควิด 19 ส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องอย่างโรงแรมและร้านอาหารปรับดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม ระดับการฟื้นตัวของนักท่องเที่ยวแต่ละสัญชาติยังต่างกัน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่ฟื้นตัวได้ดีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางระยะใกล้ (short haul) อาทิ มาเลเซีย อินเดีย ขณะที่นักท่องเที่ยวจีนมีเพียง 3.5 ล้านคนเท่านั้น ถือว่าฟื้นตัวช้าเมื่อเทียบกับจำนวน 11.1 ล้านคนในช่วงก่อนโควิด 19 ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของจีนที่เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางระยะใกล้ ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อการเดินทางน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ประกอบกับพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปหลังโควิด 19 ส่งผลให้รายรับภาคการท่องเที่ยวฟื้นตัวได้ช้ากว่าจำนวนนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ดี การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวโดยรวมสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานในภาคบริการ การขยายตัวของรายได้ การฟื้นตัวของความเชื่อมั่นผู้บริโภค และมีส่วนสำคัญที่ทำให้อัตราการว่างงานและการจ้างงานกลับเข้าสู่ระดับก่อนโควิด 19 ในช่วงครึ่งหลังของปี ทั้งหมดนี้สนับสนุนให้การบริโภคภาคเอกชนขยายตัว 7.1% ซึ่งมาจากการใช้จ่ายในหมวดบริการเป็นสำคัญ

---

3 \ ภาครัฐออกมาตรการเพื่อช่วยกระตุ้นการบริโภค และลดค่าครองชีพ

การบริโภคที่เติบโตดียังได้รับการสนับสนุนจากมาตรการภาครัฐ โดยเฉพาะมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยผ่านโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และมาตรการลดค่าครองชีพ อาทิ การลดค่าไฟฟ้าและราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ต้นปี นอกจากนี้ ยังมีมาตรการอื่น ๆ เข้ามาเพิ่มเติม โดยในช่วงครึ่งแรกของปีมีมาตรการช้อปดีมีคืน ตามด้วยนโยบายกระตุ้นการท่องเที่ยว เราเที่ยวด้วยกัน เฟส 5 ขณะที่ในช่วงท้ายปี ภาครัฐมีมาตรการลดค่าครองชีพเพิ่มเติม อาทิ การลดราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าโดยสารรถไฟฟ้า 20 บาทตลอดสายสีแดงและบางช่วงของสายสีม่วง

อย่างไรก็ตาม ปี 2566 มีการเลือกตั้ง และเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลชุดใหม่ ส่งผลให้งบประมาณของปีงบประมาณ 2567 ล่าช้าไปตามกระบวนการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ จึงกระทบการใช้จ่ายภาครัฐบ้างในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2566 โดยเฉพาะการใช้จ่ายด้านการลงทุน

4 \ เสถียรภาพเศรษฐกิจและระบบการเงินโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ยังต้องเฝ้าระวังกลุ่มเปราะบาง

อัตราเงินเฟ้อในปี 2566 ทั้งปีอยู่ที่ 1.2% ซึ่งกลับเข้ามาอยู่ในกรอบเป้าหมาย จากที่เคยสูงถึง 6.1% ในปี 2565 โดยส่วนหนึ่งเป็นผลจากราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ลดลง มาตรการลดค่าครองชีพของภาครัฐ รวมถึงราคาอาหารสดที่ลดลงตามปริมาณเนื้อสุกรที่เข้ามาในตลาดมากขึ้น ด้านค่าเงินบาทมีความผันผวนมากขึ้นตามการคาดการณ์ทิศทางการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารกลางสหรัฐฯ (Fed) เป็นหลัก โดยบางช่วงมีปัจจัยเฉพาะในประเทศเพิ่มเติม ทั้งนี้ ค่าเงินทั้งปีโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 34.81 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ แข็งค่าจากปีก่อน โดย ณ สิ้นปี 2566 ไทยมีเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ที่ 255 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สูงกว่าหนี้ต่างประเทศระยะสั้น 2.3 เท่า[3] และดุลบัญชีเดินสะพัดรวมทั้งปีกลับมาเกินดุลได้ที่ 6.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เทียบกับที่ขาดดุลในปีก่อนจากการฟื้นตัวของดุลบริการโดยเฉพาะรายรับจากการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

ภาคสถาบันการเงินมีความเข้มแข็ง สะท้อนจากอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (BIS capital ratio) ในระบบธนาคารพาณิชย์ที่สูงถึง 20.1% และสัดส่วนสินเชื่อด้อยคุณภาพ (non-performing loan: NPL) ต่อสินเชื่อรวมทรงตัวในระดับต่ำที่ 2.7% อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการชำระหนี้ในบางกลุ่มยังคงเปราะบาง โดยเฉพาะครัวเรือนรายได้น้อยและธุรกิจ SMEs ที่อาจได้รับผลกระทบจากต้นทุนทางการเงินที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ภาคธุรกิจบางรายยังมีความเสี่ยงในการต่ออายุสัญญาของตราสารหนี้จากปัจจัยเฉพาะของธุรกิจเอง ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องเฝ้าระวังและติดตามต่อไป

ธปท. จัดงาน Monetary Policy Forum ทุกไตรมาส โดยมีผู้บริหาร ธปท. เข้าร่วมสื่อสารให้แก่นักวิเคราะห์และสื่อมวลชน

[3] สัดส่วนเงินสำรองระหว่างประเทศต่อหนี้ต่างประเทศระยะสั้น เป็นข้อมูล ณ ไตรมาส 3 ปี 2566

ธปท. ดำเนินนโยบาย เพื่อให้เศรษฐกิจเติบโต อย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ (Ensuring Resiliency)

ในการประชุม กนง. คณะกรรมการร่วมหารือสถานการณ์ แนวโน้ม ทิศทาง รวมถึงผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการเงิน

ในภาพรวม เศรษฐกิจไทยปี 2566 อยู่ในทิศทางฟื้นตัวแต่ยังไม่ทั่วถึง และโตช้ากว่าที่คาด อัตราเงินเฟ้อปรับลดลง ระบบการเงินโดยรวมมีเสถียรภาพแต่ยังมีจุดเปราะบาง โดยเฉพาะหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง และความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้น ธปท. จึงเน้นดำเนินนโยบายเพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ โดยดำเนินนโยบายสำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่ (1) การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อกลับสู่ภาวะปกติ (2) การแก้ไขปัญหาหนี้อย่างยั่งยืนและครบวงจร และ (3) การพัฒนาภาคการเงินเพื่อรองรับกระแสโลกใหม่ทั้งความก้าวหน้าด้านดิจิทัลและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

1 \ การดำเนินนโยบายการเงิน เพื่อกลับสู่ภาวะปกติ

ในปี 2566 คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไปครั้งละ 0.25% รวม 5 ครั้งมาอยู่ที่ 2.50% (จาก 1.25% ในช่วงต้นปี 2566) สอดคล้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจที่ยังอยู่ในทิศทางฟื้นตัว โดยการปรับนโยบายการเงินเพื่อกลับสู่ภาวะปกติ (policy normalization) นี้ เพื่อช่วยให้อัตราดอกเบี้ยนโยบายปรับจากระดับที่ผ่อนคลายมากในช่วงโควิด 19 เข้าสู่ระดับที่เป็นกลางต่อเศรษฐกิจมากขึ้น (neutral interest rate) ซึ่งเป็นระดับที่ช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพและยั่งยืน

1 \ ปรับทิศทางนโยบายการเงินสอดคล้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจการเงินที่มองไปข้างหน้า

กนง. ได้ประเมินภาวะและแนวโน้มเศรษฐกิจอย่างรอบด้านและมองไปข้างหน้า (outlook dependent) เพื่อให้นโยบายการเงินเหมาะสมกับแนวโน้มเศรษฐกิจและความเสี่ยงในอนาคต เนื่องจากนโยบายการเงินต้องใช้เวลากว่า 4-8 ไตรมาสจึงจะส่งผลเต็มที่ไปยังระบบเศรษฐกิจ โดยในปี 2566 เศรษฐกิจไทยในภาพรวมยังฟื้นตัว แต่ฟื้นช้ากว่าคาด และยังไม่ทั่วถึง แรงสนับสนุนหลักมาจากการบริโภคภาคเอกชนและภาคการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และในปี 2567 มีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นตามการส่งออกที่จะกลับมาขยายตัว จำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นจากปีก่อน และอุปสงค์ภายในประเทศที่จะยังเติบโต แต่ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจไทยก็เผชิญความกดดันจากปัจจัยเชิงโครงสร้างมากขึ้นด้วย สำหรับอัตราเงินเฟ้อในปี 2566 ปรับลดลง แต่เป็นผลจากฐานที่สูงในปี 2565 และมาตรการช่วยเหลือค่าครองชีพของภาครัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยชั่วคราว กนง. ประเมินว่า อัตราเงินเฟ้อในปี 2567 มีแนวโน้มทรงตัวอยู่ในระดับต่ำของกรอบเป้าหมาย แต่ยังมีความไม่แน่นอนจากราคาพลังงานที่อาจได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ ราคาอาหารสดที่อาจผันผวนจากปรากฏการณ์เอลนีโญ รวมทั้งความต่อเนื่องของมาตรการช่วยเหลือค่าครองชีพของภาครัฐ

2 \ ปรับนโยบายการเงินเข้าสู่ภาวะปกติมากขึ้นเพื่อรักษาเสถียรภาพในระยะยาว

กนง. ทยอยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้สอดคล้องกับภาพการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และเอื้อต่อการรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินในระยะยาว เพราะการคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ในระดับต่ำที่นานเกินไปอาจสร้างผลข้างเคียงต่อเสถียรภาพระบบการเงิน เช่น เกิดพฤติกรรมแสวงหาผลตอบแทนโดยประเมินความเสี่ยงต่ำกว่าที่ควร (underpricing of risk)

ทั้งนี้ การปรับนโยบายการเงินของ กนง. คำนึงถึงสถานการณ์และบริบทของเศรษฐกิจไทยเป็นสำคัญ หากเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ธนาคารกลางของประเทศเศรษฐกิจหลักได้ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายในระดับที่สูงกว่าระดับสมดุลเพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อสูง ขณะที่ไทยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไปมาอยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพในระยะยาว

3 \ สร้างภูมิคุ้มกันให้เศรษฐกิจ เพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ภายใต้บริบทที่เศรษฐกิจภาพรวมอยู่ในทิศทางฟื้นตัว จึงเป็นโอกาสที่ควรเสริมสร้างขีดความสามารถของนโยบายการเงิน (policy space) โดยการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบายสำหรับรองรับเหตุการณ์ไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เศรษฐกิจด้วย ซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การสะสมขีดความสามารถของนโยบายการเงินทำได้ยาก เพราะเศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับวิกฤตและความเสี่ยงจากภายนอกอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายในหลายช่วงเวลา โดยเฉพาะวิกฤตโควิด 19 ที่นำมาสู่การลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 0.50%

อย่างไรก็ดี การขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอาจส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของครัวเรือนและธุรกิจกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีหนี้สูง ดังนั้น กนง. จึงปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไป และประเมินผลกระทบอย่างรอบด้านในการประชุมแต่ละครั้ง นอกจากนี้ กนง. ยังสนับสนุนแนวทางการแก้ปัญหาหนี้อย่างยั่งยืน ทั้งมาตรการปรับโครงสร้างหนี้อย่างต่อเนื่อง มาตรการการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) ที่รวมถึงการดูแลหนี้เรื้อรัง (persistent debt) ซึ่งเป็นมาตรการเฉพาะจุดที่มีประสิทธิผลมากกว่าและมีต้นทุนน้อยกว่า เมื่อเทียบกับการใช้อัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ส่งผลในวงกว้างระดับมหภาค (blunt tool) และไม่เฉพาะเจาะจง

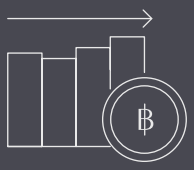

BOX 1 | การดำเนินนโยบายการเงิน กลับสู่ภาวะปกติมากขึ้นในปี 2566

การดำเนินนโยบายการเงินในปี 2566 อยู่บนหลักการของการกลับสู่สมดุล ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ (1) การประเมินเศรษฐกิจแบบมองไปข้างหน้า (2) การคำนึงถึงเป้าหมายของนโยบายอย่างครอบคลุมและยืดหยุ่น และ (3) การชั่งน้ำหนักผลดีผลเสียทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

\ หลักการดำเนินนโยบายการเงิน

1. การประเมินเศรษฐกิจแบบมองไปข้างหน้า (outlook dependent)

การตัดสินนโยบายการเงินจะต้องประเมินเศรษฐกิจให้ชัดเจนและรอบด้าน โดยพิจารณาทั้งข้อมูลล่าสุดเพื่อประเมินภาวะเศรษฐกิจในระยะสั้น ประกอบกับการมองไปข้างหน้าเพื่อประเมินแนวโน้มและความเสี่ยงในอนาคต (balance of risks) เพราะนโยบายการเงินต้องใช้เวลาประมาณ 4-8 ไตรมาส จึงจะส่งผ่านผลกระทบไปยังเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ การใช้ข้อมูลในระยะสั้นเพียงอย่างเดียว แม้จะเป็นข้อมูลล่าสุด แต่ก็อาจมีความผันผวนจากปัจจัยเฉพาะหรือปัจจัยชั่วคราวได้ เช่น อัตราเงินเฟ้อที่ติดลบในช่วงปลายปี 2566 เกิดจากปัจจัยพิเศษชั่วคราวอย่างผลของมาตรการภาครัฐ ไม่ได้สะท้อนอุปสงค์ที่อ่อนแอ ซึ่งคาดว่าต่อไปอัตราเงินเฟ้อจะกลับมาเป็นบวก แต่หากต้องปรับทิศทางอัตราดอกเบี้ยนโยบายบ่อยครั้งเพื่อตอบสนองข้อมูลล่าสุด จะยิ่งเพิ่มความผันผวนแก่เศรษฐกิจท่ามกลางปัจจัยไม่แน่นอนที่มีมากอยู่แล้ว

นอกจากการประเมินผ่านข้อมูล GDP และอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานแล้ว การประเมินแนวโน้มเศรษฐกิจยังใช้เครื่องชี้เศรษฐกิจอื่น ๆ ที่หลากหลายและรอบด้าน ทั้งในระดับ macro และ micro เช่น การจ้างงาน การผลิตและส่งออก จำนวนนักท่องเที่ยว รวมถึงการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความเห็น และรับฟังมุมมองต่าง ๆ จากภาคธุรกิจในหลายอุตสาหกรรม และในหลายพื้นที่ผ่านโครงการแลกเปลี่ยนข้อมูลเศรษฐกิจและธุรกิจ (Business Liaison Program: BLP) ที่ช่วยให้สามารถประเมินแนวโน้มเศรษฐกิจได้อย่างรอบด้านขึ้น

2. การคำนึงถึงเป้าหมายของนโยบายอย่างครอบคลุมและยืดหยุ่น

ธปท. ดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อแบบยืดหยุ่น (flexible inflation targeting) โดยมี 3 เป้าหมาย ได้แก่ (1) อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับเสถียรภาพที่ 1-3% ในระยะปานกลาง (2) เศรษฐกิจขยายตัวอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับศักยภาพในระยะยาว และ (3) การรักษาเสถียรภาพระบบการเงิน ทั้งนี้ ในการตัดสินนโยบายการเงินในแต่ละครั้งต้องพิจารณาปัจจัยทั้ง 3 ด้าน และพร้อมปรับเปลี่ยนเมื่อสถานการณ์ได้ปรับเปลี่ยนจากที่เคยมองไว้เดิม

3. การชั่งน้ำหนักผลดีผลเสียทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

เศรษฐกิจไทยเพิ่งเผชิญกับความท้าทายจากวิกฤตโควิด 19 ในช่วงปี 2562-2565 ส่งผลให้นโยบายการเงินผ่อนคลายมาต่อเนื่อง ในด้านหนึ่ง อัตราดอกเบี้ยต่ำช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจและช่วยประคับประคองเศรษฐกิจในภาววิกฤตให้สามารถเดินหน้าต่อได้ แต่ในอีกด้านหนึ่ง การคงอัตราดอกเบี้ยต่ำเป็นระยะเวลานานต่อเนื่องก็สร้างต้นทุน

ทางเศรษฐกิจหลายประการ โดยอาจนำไปสู่ภาวะหนี้ล้น (debt overhang) หรือการลงทุนในโครงการที่ไม่สร้างผลิตภาพเท่าที่ควร รวมถึงเกิดพฤติกรรมแสวงหาผลตอบแทนโดยประเมินความเสี่ยงต่ำกว่าที่ควร (underpricing of risks) จนเป็นการสะสมความเปราะบางไว้ในระบบการเงิน ซึ่งท้ายที่สุดอาจกลับมากระทบการเติบโตของเศรษฐกิจได้ ธปท. จึงดำเนินนโยบายการเงินโดยชั่งน้ำหนักผลดีผลเสียของนโยบายอย่างระมัดระวังและรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินในระยะยาว

\ การดำเนินนโยบายการเงินในปี 2566

ในภาพรวมตลอดปี 2566 ธปท. ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไปต่อเนื่องจากปีก่อน (ปรับขึ้นครั้งละ 0.25% จำนวน 5 ครั้ง ส่งผลให้ดอกเบี้ยนโยบายปรับจาก 1.25% มาอยู่ที่ 2.50%) สอดคล้องกับแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจที่ทยอยฟื้นตัว ตามแรงส่งของการบริโภคภาคเอกชนและภาคท่องเที่ยวเป็นหลัก ส่วนอัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำชั่วคราว เนื่องจากฐานปีก่อนที่ค่อนข้างสูงและภาครัฐมีมาตรการลดค่าครองชีพและราคาพลังงาน

การทยอยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายหลังจากได้ปรับลดไปมากในช่วงโควิด 19 ถือเป็นการปรับให้ดอกเบี้ยกลับมาสู่ระดับที่เป็นกลางมากขึ้น (neutral interest rate) เหมาะสมกับการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพในระยะยาว ซึ่งจะช่วย (1) ปรับพฤติกรรมการออม การลงทุน การกู้ยืม และการบริโภคให้สมดุล ช่วยให้ระดับราคามีเสถียรภาพและรักษาอำนาจซื้อ (2) มีขีดความสามารถของนโยบายการเงิน (policy space) เพียงพอ และเหมาะสมในการรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และ (3) ลดการสะสมความเปราะบางและรักษาเสถียรภาพระบบการเงินได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ดี ธปท. ตระหนักถึงผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะบริษัทขนาดเล็กที่มีผลกำไรต่ำหรือครัวเรือนที่มีภาระหนี้สูงที่จะได้รับผลจากดอกเบี้ยที่สูงขึ้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ จึงสนับสนุนแนวทางแก้ปัญหาหนี้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการผลักดันให้สถาบันการเงินดำเนินมาตรการปรับโครงสร้างหนี้อย่างต่อเนื่อง และใช้มาตรการเฉพาะจุดซึ่งจะมีประสิทธิผลมากกว่า และมีต้นทุนน้อยกว่าการใช้อัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ส่งผลในวงกว้างระดับมหภาค (blunt tool)

\ แนวทางการดำเนินนโยบายการเงินในระยะต่อไป

ในระยะต่อไป ธปท. ประเมินว่าเศรษฐกิจไทยยังมีแนวโน้มขยายตัว และอัตราเงินเฟ้อมีแนวโน้มอยู่ในกรอบเป้าหมาย การดำเนินนโยบายการเงินในระยะข้างหน้าจะพิจารณาให้เหมาะสมกับแนวโน้มและความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ ซึ่งหากสถานการณ์เปลี่ยนจากที่เคยมองไว้ ก็พร้อมปรับทิศทางการดำเนินนโยบายให้เหมาะสมกับบริบทต่อไป

2 \ การแก้ปัญหาหนี้อย่างยั่งยืนและครบวงจร

ที่ผ่านมา ธปท. ได้ออกมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้มาอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมลูกหนี้ทุกประเภท ทั้งผู้ประกอบการรายย่อย ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) และธุรกิจขนาดใหญ่ ผ่านทั้งมาตรการแก้ไขหนี้เดิมและการเติมเงินใหม่ โดยออกแบบมาตรการให้สอดรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง ในระยะแรกที่เศรษฐกิจได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากสถานการณ์การระบาดของโควิด 19 ธปท. เน้นออกมาตรการที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างแบบระยะสั้นเพื่อรองรับสถานการณ์ที่มีความรุนแรงและเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า อย่างไรก็ดี ในระยะถัดมา สถานการณ์มีแนวโน้มยืดเยื้อและการฟื้นตัวเป็นแบบไม่เท่าเทียม (K-shaped) ธปท. จึงได้ออกมาตรการที่ตอบโจทย์เฉพาะกลุ่มมากขึ้น เพื่อให้ระบบการเงินสามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบหนักอย่างเพียงพอ

ในปี 2566 ธปท. ได้เริ่มทยอยปรับมาตรการให้เข้าสู่ภาวะปกติ (policy normalization) สอดคล้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจที่จะฟื้นตัว แต่ยังผลักดันมาตรการเดิมบางส่วน เพื่อบรรเทาภาระทางการเงินของประชาชนในกลุ่มที่ยังปรับตัวได้ค่อนข้างช้า ได้แก่ มาตรการแก้หนี้ระยะยาวที่ช่วยสนับสนุนการปรับโครงสร้างหนี้อย่างยั่งยืนแก่ผู้ประกอบธุรกิจและประชาชน รวมถึงการคงมาตรการลดอัตราการผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตขั้นต่ำจาก 10% เป็น 5% และมาตรการขยายระยะเวลาชำระหนี้ของสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล จาก 6 เดือนเป็น 1 ปี ไปจนถึงสิ้นปี 2566

นอกจากนี้ ธปท. ยังจัดให้มีช่องทางเสริมเพื่อให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่มีปัญหาการชำระหนี้ ได้แก่ ทางด่วนแก้หนี้ เป็นช่องทางเสริมออนไลน์สำหรับประชาชนในการขอความช่วยเหลือด้านการผ่อนชำระหนี้ หมอหนี้เพื่อประชาชน เป็นช่องทางให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหนี้อย่างครบวงจรแก่ลูกหนี้รายย่อยและผู้ประกอบธุรกิจ SMEs และคลินิกแก้หนี้ เป็นช่องทางปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้รายย่อยที่มีหนี้เสียจากบัตรเครดิต บัตรกดเงินสด และสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง

"ช่วงโควิด 19 ลูกค้าหายไปเยอะ รายได้ไม่พอจ่ายหนี้บ้าน หนี้รถ ตอนนั้นคิดว่าอยากให้มีโครงการช่วยเหลือผ่อนผันหนี้ แล้วก็มีจริง ๆ ทางธนาคารก็ติดต่อมา เลยได้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 3 เดือน และปรับโครงสร้างหนี้ให้ผ่อนต่องวดน้อยลง ยืดระยะเวลาออกไป ทำให้ผ่านพ้นวิกฤตวันนั้นมาได้ ตอนนี้ก็ดีขึ้นบ้าง สามารถเดินต่อไปได้"

คุณต๊ก เจ้าของร้านกาแฟรถเข็น

สำหรับโครงการพักทรัพย์ พักหนี้ ที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถโอนทรัพย์มาชำระหนี้ได้ และให้สิทธิซื้อคืนภายในระยะเวลาที่ตกลงไว้ เนื่องจากเศรษฐกิจเริ่มมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจึงได้ปิดโครงการไปในวันที่ 9 เมษายน 2566 และมีการโอนวงเงินคงเหลือจำนวน 25,886 ล้านบาทไปใช้สำหรับมาตรการสินเชื่อฟื้นฟู[4] ที่มุ่งเน้นสนับสนุนการปล่อยสินเชื่อเพื่อเพิ่มสภาพคล่องและรองรับการฟื้นตัวของธุรกิจในระยะแรก โดยต่อมา ธปท. ได้ปรับเงื่อนไขของมาตรการให้รองรับการปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อรองรับโลกยุคหลังโควิด 19 (สินเชื่อเพื่อการปรับตัว) และมีการขยายระยะเวลามาตรการออกไปอีก 1 ปี จนถึงวันที่ 9 เมษายน 2567

[4] วงเงินสินเชื่อฟื้นฟูเดิมจำนวน 2.5 แสนล้านบาทได้ใช้ไปหมดแล้ว ส่วนที่คงเหลืออยู่เป็นวงเงินที่รับโอนจากโครงการพักทรัพย์ พักหนี้

"
เราเป็นผู้ประกอบการ ก็มีพูดคุยแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับ ธปท. มีการเข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความเห็นนอกรอบ เพื่อสะท้อนปัญหาของผู้ประกอบการที่เราทราบมาจากสมาชิกในสภาอุตสาหกรรมฯ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์จริง เช่น ช่วงโควิด 19 ที่ธนาคารพาณิชย์ปล่อยมาตรการช่วยเหลือภาคเอกชน แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง หรือเพื่อสะท้อนความต้องการที่แท้จริง เช่น การเข้าถึงแหล่งทุน และการทำพักทรัพย์ พักหนี้
"

คุณสมพล ชีววัฒนาพงศ์
ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จ.สงขลา

สำหรับปี 2567 ธปท. จะยังทยอยปรับมาตรการให้เข้าสู่ภาวะปกติต่อเนื่อง โดยอัตราการผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตขั้นต่ำจะทยอยปรับเพิ่มขึ้นเป็น 8% ในปี 2567 และกลับเข้าสู่อัตราการผ่อนชำระขั้นต่ำที่ 10% ในปี 2568 ทั้งนี้ ธปท. ประเมินว่า ในสถานการณ์ที่เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว การขยายเวลาการลดอัตราการผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตขั้นต่ำต่อไปอีกจะไม่ส่งผลดีอย่างแท้จริงกับลูกหนี้ เนื่องจากลูกหนี้จะต้องใช้ระยะเวลาที่นานกว่าในการชำระหนี้ให้เสร็จสิ้น ส่งผลให้ภาระดอกเบี้ยจ่ายรวมสูงขึ้น

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ลูกหนี้บางส่วนไม่สามารถปรับเพิ่มอัตราผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตขั้นต่ำได้ ก็ยังมีช่องทางอื่นที่ช่วยเหลือได้ตรงจุดกว่า เช่น มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ที่แต่ละสถาบันการเงินมีพร้อมรองรับไว้แล้ว โดยสถาบันการเงินทุกแห่งมีมาตรการแปลงหนี้บัตรเครดิตเป็นสินเชื่อระยะยาว โดยขยายระยะเวลาในการผ่อนชำระ และบางแห่งจะมีการลดอัตราดอกเบี้ย และกำหนดยอดผ่อนชำระให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ที่แท้จริง ซึ่งจะทำให้ปิดหนี้ได้เร็วขึ้น

นอกจากนี้ ธปท. จะออกมาตรการใหม่เพื่อดูแลหนี้ครัวเรือนให้ตรงจุด และยั่งยืนขึ้น โดยจะยกระดับมาตรฐานการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ ผ่านการออกหลักเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) ที่จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567 เพื่อกำหนดบทบาทของผู้ให้บริการในการรับผิดชอบลูกค้า ทั้งการปรับโครงสร้างหนี้ การช่วยแก้หนี้เรื้อรังให้ปิดจบได้ และคุ้มครองสิทธิลูกหนี้ให้เป็นธรรมยิ่งขึ้น

"
หลังโควิด 19 ก็ยังไม่ดีขึ้นเท่าไหร่ แต่เราก็ปรับตัว หารายได้อื่นเพิ่ม เพราะมีหนี้บ้าน หนี้รถที่ต้องจ่าย ดีที่ตอนโควิด 19 ธนาคารให้พักชำระหนี้ จากนั้นก็ปรับโครงสร้างหนี้ให้ผ่อนค่างวดน้อยลง เพิ่มปีผ่อนชำระเอา ต้องขอบคุณที่มีโครงการแบบนี้ เพราะเท่านี้ก็ถือว่าช่วยเหลือเยอะแล้ว ต่อไปก็เป็นหน้าที่ของเราเองที่ต้องบริหารจัดการรายได้แต่ละเดือน ค่าน้ำ ค่าไฟ จ่ายหนี้ มีคนบอกว่าต้องทำบัญชีรายรับรายจ่ายทุกเดือน ก็ทำมาตลอดเลย
"

คุณวรรณ คนขายลอตเตอรี

การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม

หลักเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) มีสาระสำคัญ ดังนี้

\ **ช่วยลูกหนี้ต่อเนื่องด้วยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้** ลูกหนี้จะได้รับการเสนอแผนปรับโครงสร้างหนี้ที่เหมาะกับความสามารถในการชำระหนี้ ตั้งแต่เริ่มมีปัญหาการชำระหนี้ แต่ยังไม่เป็นลูกหนี้ที่ด้อยคุณภาพ (non-NPL) อย่างน้อย 1 ครั้ง และเมื่อเป็นลูกหนี้ด้อยคุณภาพ (NPL) อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยเฉพาะก่อนที่จะดำเนินการตามกฎหมาย โอนขายหนี้ บอกเลิกสัญญา หรือยึดทรัพย์

\ **ช่วยลูกหนี้เรื้อรังกลุ่มเปราะบางให้สามารถปิดจบหนี้ได้ภายใน 5 ปี** (ลูกหนี้เรื้อรัง คือ ลูกหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ประเภทวงเงินสินเชื่อหมุนเวียน ที่ปัจจุบันยังไม่เป็นหนี้ที่ด้อยคุณภาพ (non-NPL) แต่จ่ายดอกเบี้ยมากกว่าเงินต้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา และมีรายได้น้อย) ด้วยอัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 15% ต่อปี ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 เมษายน 2567 เพื่อให้ผู้ให้บริการมีเวลาในการปรับระบบงาน

\ **คุ้มครองสิทธิลูกหนี้ให้เป็นธรรมยิ่งขึ้น** โดยลูกหนี้จะได้รับการดูแลให้การคิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมเป็นธรรมมากขึ้นเช่น ไม่ถูกคิดค่าปรับไถ่ถอนสินเชื่อก่อนกำหนด (prepayment fee) ของสินเชื่อส่วนบุคคล ไม่ถูกคิดดอกเบี้ยบนดอกเบี้ยของสินเชื่อรายย่อยทั้งหมดตลอดจนได้รับข้อมูลสำคัญถูกต้องครบถ้วน และเปรียบเทียบได้ รวมทั้งการส่งเสริมวินัยทางการเงินผ่านการให้ข้อมูลโดยผู้ให้บริการเพื่อกระตุกพฤติกรรมตลอดวงจรหนี้

ทั้งนี้ ธปท. ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาแนวทางการดูแลหนี้ครัวเรือนเพิ่มเติมควบคู่ไปด้วย ได้แก่ กลไกในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามความเสี่ยงของลูกหนี้ (risk-based pricing: RBP) ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้กู้ที่มีความเสี่ยงสูงเกินกว่าเพดานดอกเบี้ยปัจจุบันสามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้มากขึ้น ขณะที่กลุ่มลูกหนี้ที่มีความเสี่ยงต่ำหรือมีประวัติการชำระหนี้ดีจะมีโอกาสได้รับอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำลงกว่าเพดานดอกเบี้ยปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมด้านสินเชื่อที่ดี และการกำหนดภาระหนี้ต่อรายได้ (Debt Service Ratio: DSR) เพื่อให้เจ้าหนี้ให้สินเชื่อที่สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ และไม่นำไปสู่การก่อหนี้สินเกินตัว โดยก่อนจะใช้มาตรการ DSR ธปท. จะประเมินบริบททางเศรษฐกิจให้เหมาะสมอีกครั้ง และสื่อสารล่วงหน้าให้ประชาชนและผู้ให้บริการมีเวลาในการปรับตัว

คุณสุวรรณี เจษฎาศักดิ์ ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายกำกับสถาบันการเงิน พูดคุยกับสื่อมวลชนในประเด็นสถานการณ์หนี้ครัวเรือนและความคืบหน้าของแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน

BOX 2 | “เป็นหนี้ต้องมีวันจบ” เรื่องจริงของลูกหนี้ ที่ปิดจบ-แก้ไข-เริ่มต้นใหม่ได้อย่างยั่งยืน

ท่ามกลางสถานการณ์หนี้ครัวเรือนของไทยที่ยังอยู่ในระดับสูง ธปท. ตระหนักและกังวลถึงความยากลำบากของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ดำเนินนโยบายแก้ปัญหาหนี้อย่างครบวงจรผ่านโครงการและมาตรการต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ทั้ง “โครงการหมอหนี้เพื่อประชาชน” ที่ให้คำปรึกษาแนวทางแก้ไขหนี้เป็นรายบุคคล “โครงการทางด่วนแก้หนี้” ช่องทางเสริมที่ ธปท. เป็นตัวกลางรับแจ้งการขอรับความช่วยเหลือแก้ไขหนี้จากประชาชนไปยังสถาบันการเงินเจ้าหนี้ และ “โครงการคลินิกแก้หนี้” ที่จะเสนอการแก้ไขหนี้เสียที่เกิดจากบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลด้วยเงื่อนไขที่ผ่อนปรน

การทำงานใกล้ชิดกับลูกหนี้ที่มีความเดือดร้อนจำนวนมาก ทำให้ ธปท. ได้เรียนรู้การแก้ปัญหาหนี้ในโลกแห่งความเป็นจริงด้วย บทเรียนจากหลายกรณีศึกษานอกจากจะช่วยให้ ธปท. สามารถปรับปรุงนโยบายและมาตรการให้ดียิ่งขึ้นแล้ว ยังมีส่วนทำให้ ธปท. เข้าใจและใกล้ชิดประชาชนมากขึ้นด้วย

ที่สำคัญที่สุด คือ ธปท. เชื่อว่าความสำเร็จในการออกจากกับดักหนี้ของลูกหนี้คนหนึ่งย่อมส่งต่อพลัง ความหวัง และแรงบันดาลใจให้กับคนที่พยายามแก้ไขปัญหาหนี้ของตัวเองด้วย

ธปท. ออกบูธโครงการหมอหนี้เพื่อประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คำปรึกษากับลูกหนี้ในทุกภูมิภาค

“หมอหนี้เพื่อประชาชน” โครงการที่ให้คำปรึกษาแก่ลูกหนี้ที่อยากหาทางออกจากวงจรหนี้

รายละเอียดเคส

เหตุสะดุดจากโควิด 19 และโรคร้ายของคนในครอบครัว
ลูกหนี้วัยเกษียณรายหนึ่ง ทำธุรกิจซ่อมนาฬิกาและทำลูกกุญแจมา 11 ปี สามารถชำระหนี้บัตรเครดิตเพื่อซื้ออุปกรณ์ประกอบอาชีพได้สม่ำเสมอ แต่เกิดเหตุสะดุดในช่วงโควิด 19 ลูกค้าน้อยลงอย่างมาก การหารายได้เสริมก็ยาก เพราะไม่ถนัดใช้ช่องทางออนไลน์ และถูกซ้ำเติมจากค่ารักษาพยาบาลคนในครอบครัวที่เป็นมะเร็ง การลดรายจ่ายจึงเป็นไปไม่ได้ ทำให้สุดท้ายตัดสินใจกดเงินจากบัตรเงินสดมาใช้คืนหนี้บัตรเครดิตจนหนี้เยอะขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งในตอนนั้นจ่ายได้เพียงขั้นต่ำ แต่เริ่มจะจ่ายไม่ไหว และไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไรต่อไป

จุดเปลี่ยนคือ การได้พบกับโครงการหมอหนี้เพื่อประชาชน
ลูกหนี้ได้เห็นโฆษณาเกี่ยวกับโครงการ จึงได้ลงทะเบียนมาขอคำปรึกษา โดยเล่าสถานการณ์ที่กำลังประสบให้หมอหนี้ของ ธปท. ฟัง จึงได้แนะนำให้ลูกหนี้เข้าไปคุยกับสถาบันการเงินเพื่อเจรจาขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยเน้นให้ลูกหนี้ต้องพิจารณาตัวเองว่าจ่ายไหวแค่ไหน เช่น อาจต้องขอสถาบันการเงินให้ขยายเวลาชำระหนี้เป็น 5 ปี เพื่อให้ค่างวดลดลง ซึ่งปัจจุบัน ลูกหนี้รายนี้ได้เจรจากับสถาบันการเงินเจ้าหนี้จนเริ่มได้รับการขยายเวลาชำระหนี้ให้แล้ว ทำให้ไม่เครียดกับหนี้สินที่มีอยู่ และยังสามารถรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับสถาบันการเงินเจ้าของบัตรไว้ได้

รายละเอียดหนี้

หนี้บัตรเครดิต/บัตรกดเงินสด 5 ใบ รวม 3 แสนบาท จ่ายขั้นต่ำมาต่อเนื่อง โดยคาดว่าจะเริ่มจ่ายไม่ไหว เป็นหนี้เสียในระยะเวลาอันสั้น

“คลินิกแก้หนี้” ช่วยเหลือลูกหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลที่ค้างชำระนานกว่า 120 วันให้เดินต่อไปได้

รายละเอียดเคส

เหตุเกิดจากการใช้จ่ายเกินตัว และไม่มีวินัยในการจ่ายชำระ
ลูกหนี้รายหนึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว มีหนี้บัตรเครดิตและบัตรกดเงินสดจำนวนมากจากการใช้จ่ายไปกับทั้งของฟุ่มเฟือยและค่าใช้จ่ายจำเป็นในชีวิตประจำวัน ทำให้มีภาระค่าใช้จ่ายรายเดือนสูงกว่ารายได้ เมื่อมีเงินไม่พอไปจ่ายขั้นต่ำ จึงถูกสถาบันการเงินทวงหนี้ จนคิดสั้นอยากจะจบชีวิตตัวเองเพราะความเครียด ไม่รู้ว่าจะออกจากวังวนหนี้ได้อย่างไร

จุดเปลี่ยนคือ การได้เข้าโครงการ “คลินิกแก้หนี้”
ลูกหนี้ได้ปรึกษาบริษัท บริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด (SAM) และได้พบว่า SAM สามารถให้เงื่อนไขที่ดีกว่า โดยอัตราดอกเบี้ยลดลงเหลือ 5% จากเดิมที่สูงกว่า 20% และยังสามารถผ่อนชำระได้สูงสุดถึง 10 ปี โดยเมื่อพิจารณาความสามารถของตัวเองแล้ว พบว่าสามารถจ่ายไหวที่เดือนละ 4,500 บาท ซึ่งจะใช้เวลาผ่อนชำระไม่ถึง 10 ปี และยังสามารถประคับประคองครอบครัวให้เดินต่อไปได้ โดยปัจจุบันยอดหนี้เหลือเพียง 1.8 แสนบาท ซึ่งลูกหนี้ตั้งใจจะมีวินัยในการจ่ายคืนหนี้เพื่อให้สามารถปิดจบได้ใน 5 ปี

รายละเอียดหนี้

หนี้บัตรเครดิต/บัตรกดเงินสด รวม 3 แสนกว่าบาท ไปปรึกษาคนอื่นก็บอกให้เบี้ยวหนี้และยอมโดนฟ้อง แต่ยังโชคดีที่ไม่ได้ทำตามคำแนะนำเหล่านั้น ไม่อย่างนั้นจะกลายเป็นหนี้เสียแถมมีประวัติโดนฟ้องในเครดิตบูโรและทำให้ต่อไปจะเข้าถึงสินเชื่อได้ยากมาก

ข้อคิดที่ลูกหนี้ในโครงการของ ธปท. อยากฝากถึงคนอื่น ๆ

\ ความรู้ทางการเงินและวินัยทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องมี!
\ แยก “ความจำเป็น” กับ “ความต้องการ” ออกจากกัน เพื่อลดค่าใช้จ่ายและโอกาสการก่อหนี้
\ เป็นหนี้แล้วต้องคืนเพราะมันคือความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
\ หาแหล่งที่ปรึกษาที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เราค้นพบทางออกที่เหมาะสม

ธปท. ออกบูธโครงการหมอหนี้เพื่อประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คำปรึกษากับลูกหนี้ในทุกภูมิภาค

3 \ การมุ่งสร้างภูมิทัศน์ภาคการเงินไทย เพื่อเศรษฐกิจดิจิทัลและการเติบโตอย่างยั่งยืน

ธปท. ได้เผยแพร่แนวนโยบายภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทยเพื่อเศรษฐกิจดิจิทัลและการเติบโตอย่างยั่งยืน (financial landscape) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2565 และได้ผลักดันแนวนโยบายด้านการเงินดิจิทัลและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ภาคการเงินพร้อมรับมือกับความท้าทายสำคัญในระยะข้างหน้า และสามารถช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านของภาคเศรษฐกิจ โดยมีผลกระทบน้อย

ในด้านการเงินดิจิทัล ธปท. มุ่งเน้นให้ภาคการเงินสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการอย่างรับผิดชอบ (responsible innovation) ภายใต้หลักการสำคัญ 3 ข้อ ได้แก่ (1) เปิดกว้างในการแข่งขันให้ผู้เล่นทั้งรายเดิมและรายใหม่ (Open Competition) (2) เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรม (Open Infrastructure) และ (3) เปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Open Data) ซึ่งที่ผ่านมา ธปท. ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันนวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินดิจิทัลที่จำเป็นเพิ่มเติม อาทิ การเชื่อมต่อระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ (cross-border payment) กับญี่ปุ่น กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และล่าสุดกับฮ่องกง เพื่อสนับสนุนการค้าขายและการท่องเที่ยวระหว่างกัน การเปิดใช้งานระบบ PromptBiz นอกจากนี้ ธปท. อยู่ระหว่างผลักดันการอนุญาตจัดตั้ง Virtual Bank ที่จะเป็นผู้เล่นใหม่ที่ให้บริการผ่านช่องทางดิจิทัลเป็นหลัก เพื่อนำเสนอบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละกลุ่มได้ดีขึ้น โดยเฉพาะผู้ใช้บริการรายย่อยและ SMEs ที่ยังไม่ได้รับบริการทางการเงินอย่างเพียงพอหรือตรงความต้องการ รวมทั้งช่วยกระตุ้นการแข่งขันในระบบสถาบันการเงินไทยอย่างเหมาะสม โดยไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงิน หรือเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของผู้ฝากเงินหรือผู้ใช้บริการในวงกว้าง

นอกจากนี้ ธปท. ยังได้ทยอยดำเนินการทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลให้ยืดหยุ่นตามความเสี่ยงและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานวัตกรรมและการปรับตัวของสถาบันการเงินภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ ในระยะต่อไป ธปท. จะเร่งผลักดันให้เกิดกลไกที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้สิทธิในการเรียกใช้หรือส่งข้อมูลของตนที่มีอยู่กับผู้ให้บริการหรือหน่วยงานต่าง ๆ (Open Banking Data for Consumer Empowerment) เพื่อสมัครใช้บริการกับผู้เล่นรายอื่นได้สะดวกและปลอดภัย และผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เก็บอยู่หลายแหล่งและโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลสำคัญเพื่อพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งสามารถทดลองใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาบริการในภาคการเงินได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ธปท. ตระหนักถึงความจำเป็นที่ภาคเศรษฐกิจไทยต้องปรับตัวทั้งในมิติการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษ (mitigation) และการปรับตัวเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ (adaptation) โดย ธปท. ได้จัดทำแนวนโยบายการพัฒนาสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ภาคการเงินบรรลุผลลัพธ์สำคัญ 2 ด้าน ได้แก่ (1) สามารถประเมินผลกระทบทั้งมิติความเสี่ยงและโอกาสด้านสิ่งแวดล้อม และผนวกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในกระบวนการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นระบบ และ (2) มีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่สนับสนุนให้ภาคธุรกิจสามารถปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยขับเคลื่อนการพัฒนาผ่านการวางรากฐานสำคัญ (building blocks) 5 ด้าน[5]

[5] รากฐานสำคัญ 5 ด้าน (5 building blocks) ประกอบด้วย (1) การปรับกระบวนการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินเพื่อให้มีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินด้านสิ่งแวดล้อมที่ตอบโจทย์ความต้องการของภาคธุรกิจ (products and services) (2) มาตรฐานกลางการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (taxonomy) (3) ฐานข้อมูลกลางที่เป็นระบบและเข้าถึงได้และมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลของสถาบันการเงิน (data and disclosure) (4) โครงสร้างแรงจูงใจ (incentive) ที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในภาคการเงิน (5) องค์ความรู้และทักษะของบุคลากรในภาคการเงิน (capacity building) โดยออกแบบให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน

ในปี 2566 ความคืบหน้าของงานพัฒนา building blocks ที่สำคัญคือ การกำหนดแนวนโยบายเพื่อส่งเสริมให้สถาบันการเงินดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (standard practice) และการกำหนดมาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจในด้านความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของไทย (taxonomy) สำหรับภาคพลังงานและขนส่ง นอกจากนี้ ธปท. ยังได้ร่วมกับธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ และสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พัฒนาโครงการนำร่อง (pilot project) ในการสนับสนุนเงินทุนแก่อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลเพื่อช่วยลดการเผาอ้อยและปัญหาฝุ่น PM2.5 ซึ่งในระยะต่อไป จะผลักดันให้สถาบันการเงินพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ช่วยสนับสนุนเงินทุนเพื่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในวงที่กว้างขึ้นต่อไป

งาน BOT Digital Finance Conference 2023 ภายใต้แนวคิด Building Ecosystem for Responsible Innovation ซึ่ง ธปท. จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14-15 กันยายน 2566 โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 85 รายจาก 15 ประเทศมาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเงินดิจิทัล การปรับใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ในภาคการเงิน

งานเสวนาเรื่อง Green and Transition Finance: The New Frontier for Sustainable เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2566 ซึ่ง ธปท. จัดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองจากภาคธุรกิจเอกชนและหน่วยงานภาครัฐในเรื่องบทบาทการพัฒนาอย่างยั่งยืนของภาคการเงิน และปัจจัยที่ช่วยให้ภาคธุรกิจไทยเปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

CHAPTER

3

การดำเนินงานสำคัญตามพันธกิจของ ธปท. ในปี 2566

- สร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินการตามพันธกิจ มุ่งรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงิน
- พัฒนานวัตกรรมเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสร้างโอกาสเติบโตภายใต้กระแสดิจิทัล
- คำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน
- เสริมความเข้มแข็งภายในองค์กร

สร้างความเชื่อมั่น ในการดำเนินการตามพันธกิจ มุ่งรักษาเสถียรภาพ ของระบบเศรษฐกิจการเงิน

การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน

\ การดำเนินนโยบายการเงิน

ธปท. ดำเนินนโยบายการเงินเพื่อดูแลให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน และรักษาเสถียรภาพราคาและเสถียรภาพระบบการเงิน โดยในปี 2566 เศรษฐกิจไทยยังอยู่ในทิศทางฟื้นตัว แม้ภาคการส่งออกและภาคการผลิตชะลอลงโดยแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญมาจากภาคท่องเที่ยวและการบริโภคภาคเอกชนที่ขยายตัวต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2565 ประกอบกับการจ้างงานและค่าจ้างแรงงานที่ปรับเพิ่มขึ้นและกระจายตัวในหลายสาขาธุรกิจมากขึ้น

ในส่วนของเสถียรภาพด้านราคา อัตราเงินเฟ้อทั่วไปลดลงและเฉลี่ยอยู่ในกรอบเป้าหมายที่ 1-3% เนื่องจากราคาน้ำมันโลกปรับลดลง มาตรการลดค่าครองชีพของภาครัฐและการส่งผ่านต้นทุนไปยังราคาที่ลดลง อย่างไรก็ดี เงินเฟ้อยังมีปัจจัยที่ต้องติดตามในปี 2567 โดยอัตราเงินเฟ้ออาจเบี่ยงเบนจากที่ประเมินไว้จากความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่อาจส่งผลต่อราคาพลังงาน ผลกระทบของปรากฏการณ์เอลนีโญต่อราคาอาหาร และความต่อเนื่องของมาตรการลดค่าครองชีพของภาครัฐ

ระบบการเงินโดยรวมมีเสถียรภาพ แต่ต้องติดตามความเสี่ยงจากความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลงของครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง ธุรกิจ SMEs และธุรกิจในบางอุตสาหกรรม และความสามารถในการระดมทุนของภาคธุรกิจที่มีต้นทุนการระดมทุนสูงขึ้นตามภาวะการเงินที่ตึงตัวขึ้น

คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ประเมินว่าในบริบทที่เศรษฐกิจทยอยฟื้นตัว นโยบายการเงินควรดูแลให้อัตราเงินเฟ้ออยู่ในกรอบเป้าหมายอย่างยั่งยืน และช่วยรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจในระยะยาว รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถของนโยบายการเงินในการรองรับความไม่แน่นอนในระยะข้างหน้า จึงเห็นควรให้ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยขึ้นครั้งละ 0.25% จำนวน 5 ครั้งจาก 1.25% มาอยู่ 2.50% ณ การประชุมครั้งที่ 5 วันที่ 27 กันยายน 2566 และคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายมาจนถึงสิ้นปี 2566

ดร.ปิติ ดิษยทัต ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายนโยบายการเงิน แถลงข่าวผลการประชุม กนง. ว่าด้วยเรื่องการดำเนินนโยบายการเงินที่คำนึงถึงกลุ่มเปราะบางเพื่อให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพและเติบโตอย่างยั่งยืน

การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไปส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารพาณิชย์และอัตราผลตอบแทนตราสารหนี้ทยอยปรับขึ้นอย่างสอดคล้องกัน ขณะที่การระดมทุนของภาคเอกชนยังดำเนินได้ต่อเนื่องทั้งในตลาดสินเชื่อและตลาดตราสารหนี้ โดยธนาคารพาณิชย์ทยอยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้อ้างอิงเฉลี่ยคิดเป็นอัตราการส่งผ่าน 61%[6] ซึ่งใกล้เคียงกับการส่งผ่านในวัฏจักรการปรับขึ้นดอกเบี้ยในอดีตที่ 56%[7] ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี (Minimum Loan Rate: MLR) มีอัตราการส่งผ่านราว 70% ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate: MRR) มีอัตราการส่งผ่านราว 50% เนื่องจากธนาคารพาณิชย์อยากช่วยลดทอนผลกระทบต่อลูกหนี้รายย่อยที่ส่วนใหญ่กู้ยืมโดยอ้างอิง MRR

แม้ต้นทุนทางการเงินจะสูงขึ้นบ้าง แต่ธุรกิจโดยรวมยังระดมทุนได้ สะท้อนจากปริมาณสินเชื่อธุรกิจและตราสารหนี้ภาคเอกชนรวมกันยังขยายตัวจากปีก่อน อย่างไรก็ตาม การขยายตัวส่วนใหญ่มาจากฝั่งตราสารหนี้เป็นหลัก ขณะที่สินเชื่อธุรกิจหดตัว ทั้งนี้ การหดตัวของสินเชื่อธุรกิจส่วนหนึ่งเป็นผลจากการทยอยชำระคืนหนี้ของธุรกิจหลังจากที่สินเชื่อขยายตัวสูงในช่วงวิกฤตโควิด 19 ประกอบกับการสิ้นสุดของมาตรการช่วยเหลือทางการเงิน ส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อกลับเข้าสู่แนวโน้มในอดีตช่วงก่อนโควิด 19

[6] การคิดอัตราการส่งผ่านของอัตราดอกเบี้ยนโยบายไปยังอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ไม่รวมผลของการปรับขึ้น FIDF fee มาอยู่ที่ 0.46%
[7] ค่าเฉลี่ยจากการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในช่วงการขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายปี 2547-2549 และปี 2553-2554

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์

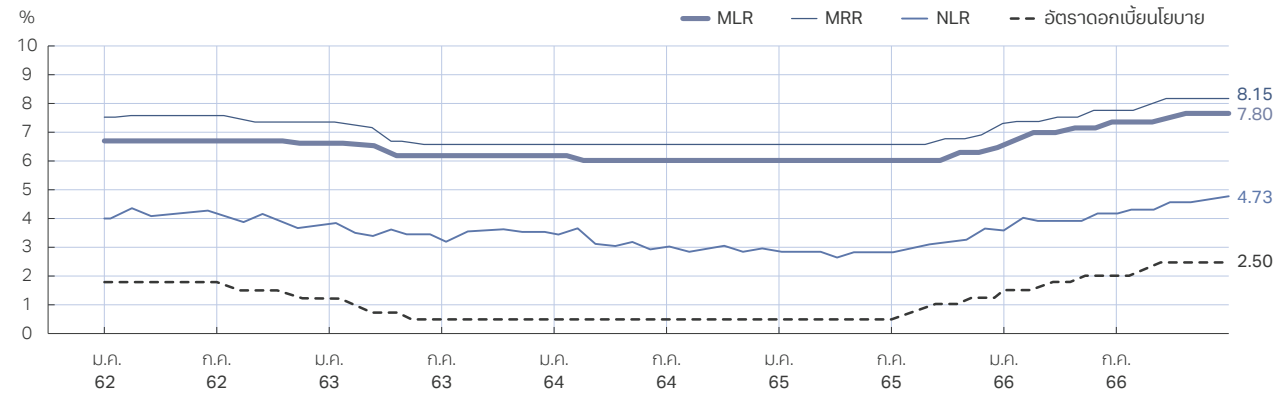

หมายเหตุ : (1) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้เฉลี่ยรายเดือนของธนาคารพาณิชย์ 14 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 28 ธ.ค. 66) ทั้งนี้ ตั้งแต่เดือน ก.ย. 66 นับธนาคารไทยเครดิตเป็นธนาคารพาณิชย์เพิ่มจากเดิมที่มี 13 แห่ง (2) NLR (new loan rate) คือ อัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อที่ปล่อยใหม่ (3) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลจากทั้งการขึ้น FIDF fee กลับมาอยู่ที่ 0.46% และการขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย
ที่มา : ธปท.

การกู้ยืมของภาคธุรกิจและครัวเรือน

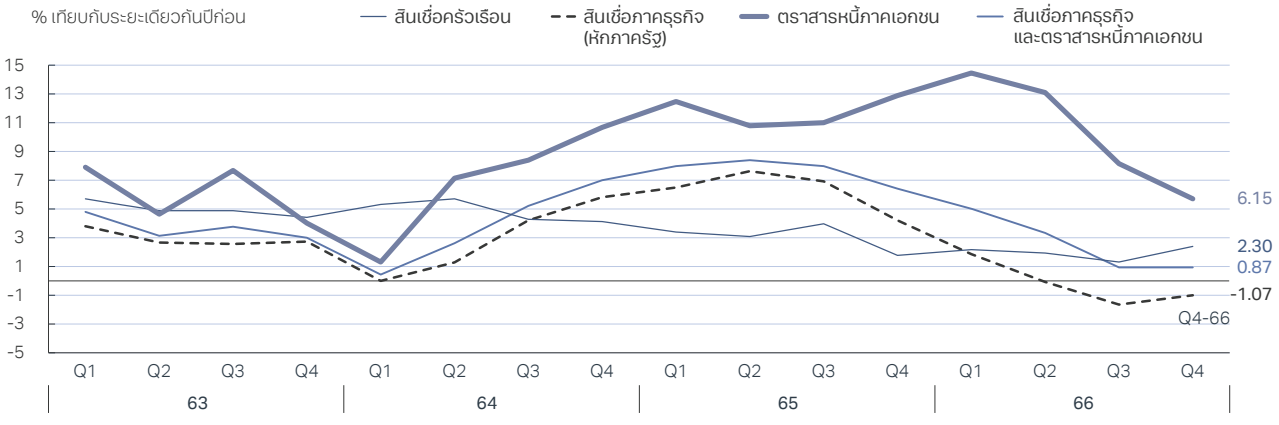

ที่มา : ธปท.

สินเชื่อภาคธุรกิจ

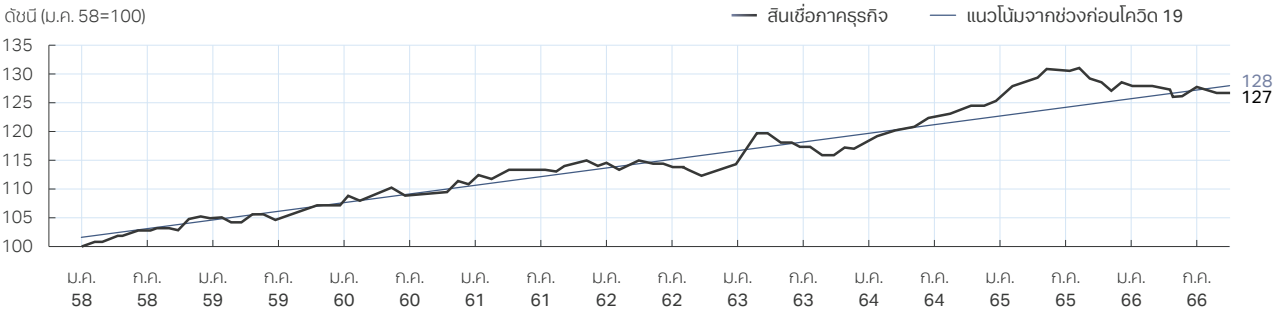

หมายเหตุ : แนวโน้มจากช่วงก่อนโควิด 19 ใช้ข้อมูล ม.ค. 58 - ก.พ. 63
ที่มา : ธปท.

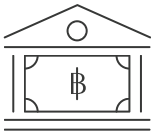

\ การดำเนินการในตลาดการเงิน

การดำเนินการในตลาดการเงินของ ธปท. มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินให้เคลื่อนไหวสอดคล้องกับทิศทางของอัตราดอกเบี้ยนโยบายตามที่ กนง. กำหนด ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการส่งผ่านนโยบายการเงินไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ ธปท. ดูแลอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินโดยการปรับสภาพคล่องในตลาดการเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของระบบธนาคารพาณิชย์ ทั้งเพื่อการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องในส่วนที่เป็นเงินฝากกระแสรายวันที่ ธปท. ตามอัตราที่กำหนด และการชำระดุลการหักบัญชี (demand for settlement balances)

สภาพคล่องส่วนเกินในระบบการเงินไทยยังอยู่ในระดับสูง โดยสภาพคล่องส่วนเกินในปี 2566 ปรับเพิ่มขึ้นจากดุลภาครัฐที่ปรับลดลงเป็นสำคัญ ส่งผลให้ ธปท. ดูดซับสภาพคล่องส่วนเกินเพิ่มขึ้น 60,429 ล้านบาท เทียบสิ้นปี 2565 โดยดำเนินการผ่านเครื่องมือหลัก 4 ประเภท ดังนี้

1 \ การออกพันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย

การออกพันธบัตร ธปท. เป็นช่องทางหลักในการดูดซับสภาพคล่องส่วนเกินในระบบการเงิน และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ให้มีสภาพคล่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย ธปท. พิจารณาออกพันธบัตรให้เหมาะสมกับปริมาณสภาพคล่องและภาวะตลาดในแต่ละช่วง รวมทั้งคำนึงถึงแผนการออกตราสารหนี้ของภาครัฐโดยรวมด้วย

ในปี 2566 อุปทานพันธบัตรภาครัฐโดยรวมยังอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง ธปท. จึงหารือสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) อย่างใกล้ชิดในการร่วมกันวางแผนการออกพันธบัตรรัฐบาล ตั๋วเงินคลัง และพันธบัตร ธปท. ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงอุปสงค์โดยรวมของการลงทุนในตลาดตราสารหนี้ ในการนี้ ธปท. ได้ปรับลดยอดคงค้างพันธบัตร ธปท. 172,656 ล้านบาท ส่งผลให้ยอดคงค้างพันธบัตร ธปท. ณ สิ้นปี 2566 อยู่ที่ 2,230,610 ล้านบาท หรือคิดเป็น 37% ของยอดคงค้างเครื่องมือดูดซับสภาพคล่องรวม

สำหรับแผนการออกพันธบัตร ธปท. ปี 2567[8] ธปท. ยังให้ความสำคัญกับแผนการออกพันธบัตรภาครัฐในภาพรวม โดยปรับเพิ่มกรอบวงเงินขั้นต่ำของพันธบัตรอัตราดอกเบี้ยคงที่อายุ 3 เดือน และ 1 ปี ให้กลับเข้าสู่ระดับใกล้เคียงกับช่วงก่อนการระบาดของโควิด 19 ซึ่งเป็นระดับที่สะท้อนความต้องการลงทุนพันธบัตรระยะสั้นที่เพิ่มขึ้น โดยได้คำนึงถึงอุปทานโดยรวมของพันธบัตรภาครัฐแล้ว นอกจากนี้ ธปท. ยังวางแผนออกพันธบัตรประเภทอัตราดอกเบี้ยลอยตัว (Floating Rate Bond: FRB) อิงอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงธุรกรรมซื้อคืนระยะข้ามคืน (Thai Overnight Repurchase Rate: THOR) ต่อเนื่องจากปี 2566 เพื่อส่งเสริมการใช้อัตราดอกเบี้ยอ้างอิง THOR ในธุรกรรมการเงินและเพิ่มทางเลือกการลงทุนในตลาดตราสารหนี้

[8] รายละเอียดแผนการออกพันธบัตร ธปท. ปี 2567 สามารถดูเพิ่มเติมได้ที่ https://www.bot.or.th/th/news-and-media/news/news-20240112.html

2 \ การทำธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตรแบบทวิภาคี

ธปท. ทำธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตรแบบทวิภาคี (Bilateral Repurchase: BRP) กับสถาบันการเงินที่ ธปท. แต่งตั้งเป็นคู่ค้า (BRP Primary Dealers: BRP PDs) เพื่อปรับสภาพคล่องในแต่ละวันให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยเฉพาะการปรับสภาพคล่องระยะสั้นจากผลของการรับจ่ายเงินของภาครัฐ หรือจากปัจจัยด้านฤดูกาล อาทิ ความต้องการธนบัตรออกใช้หมุนเวียน โดย ธปท. ทำธุรกรรม BRP ระยะข้ามคืน (overnight) ที่อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (fixed-rate tender) เพื่อส่งสัญญาณนโยบายการเงินให้สอดคล้องกับที่ กนง. กำหนด และทำธุรกรรม BRP ที่ยาวกว่าระยะข้ามคืน (term BRP) ในลักษณะ variable-rate tender โดย BRP PDs เป็นผู้เสนอส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย (spread) สำหรับใช้อ้างอิงกับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ซึ่งทำให้อัตราผลตอบแทนรวมของธุรกรรมที่ยาวกว่าระยะข้ามคืนแปรผันตามอัตราดอกเบี้ยนโยบายในช่วงอายุของธุรกรรมนั้น

ธปท. ทำธุรกรรม BRP ในช่วงเช้าของทุกวันทำการ[9] กับ BRP PDs ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางส่งผ่านสภาพคล่องระหว่าง ธปท. กับสถาบันการเงินอื่นหรือธุรกิจเอกชน ผ่านธุรกรรมซื้อคืนภาคเอกชน (Private Repo) และ/หรือตลาดกู้ยืมระหว่างธนาคารโดยไม่มีหลักประกัน (uncollateralized interbank market) กลไกการส่งผ่านสภาพคล่องดังกล่าวช่วยสนับสนุนการพัฒนาตลาดการเงิน รวมทั้งส่งเสริมการกู้ยืมในตลาดเงิน โดยเฉพาะธุรกรรมซื้อคืนภาคเอกชนให้มีแนวปฏิบัติที่มีความรัดกุมสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

ปี 2566 ธปท. เพิ่มการดูดซับสภาพคล่องผ่านธุรกรรม BRP จำนวน 225,902 ล้านบาท ส่งผลให้ยอดคงค้างธุรกรรม BRP ณ สิ้นปี 2566 อยู่ที่ 2,751,807 ล้านบาท คิดเป็น 45% ของยอดคงค้างเครื่องมือดูดซับสภาพคล่องรวม

3 \ การทำธุรกรรมสวอปเงินตราต่างประเทศ

ธุรกรรมสวอปเงินตราต่างประเทศเป็นเครื่องมือที่ใช้เสริมเครื่องมืออื่น ๆ ในการดูดซับสภาพคล่องส่วนเกิน ซึ่งดำเนินการตามความเหมาะสมของภาวะตลาด ในปี 2566 ธปท. ได้ปรับลดยอดคงค้างธุรกรรมสวอปเงินตราต่างประเทศในรูปสกุลเงินบาท 8,002 ล้านบาท ส่งผลให้ยอดคงค้างธุรกรรมสวอปเงินตราต่างประเทศ ณ สิ้นปี 2566 อยู่ที่ 1,066,352 ล้านบาท หรือเทียบเท่ากับฐานะคงค้างการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐ ล่วงหน้าสุทธิจำนวน 30,340 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งคิดเป็นประมาณ 18% ของยอดคงค้างเครื่องมือดูดซับสภาพคล่องรวม

4 \ การทำธุรกรรมซื้อขาด/ขายขาดตราสารหนี้ภาครัฐ

ธปท. สามารถปรับสภาพคล่องในระบบการเงินแบบถาวรผ่านการทำธุรกรรมซื้อขาด/ขายขาดตราสารหนี้ภาครัฐกับสถาบันการเงินที่ ธปท. แต่งตั้งเป็นคู่ค้า (e-outright counterparties) ในปี 2566 ธปท. ซื้อตราสารหนี้ภาครัฐรวม 82,592 ล้านบาท ขณะที่พันธบัตรภาครัฐที่ ธปท. ถือครองครบกำหนดจำนวน 101,094 ล้านบาท ทำให้สุทธิ ธปท. ถือครองพันธบัตรภาครัฐลดลง 18,502 ล้านบาท

นอกจากการดำเนินงานในตลาดการเงินข้างต้น ธปท. ยังมีหน้าต่างปรับสภาพคล่องสิ้นวันที่มีลักษณะเป็นหน้าต่างตั้งรับ (standing facility) ซึ่งเปิดให้สถาบันการเงินที่ขาดสภาพคล่องหรือมีสภาพคล่องส่วนเกิน ณ สิ้นวัน สามารถกู้ยืมหรือฝากเงินได้ในระยะข้ามคืน (overnight) ที่อัตราดอกเบี้ยที่สูงหรือต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบาย 0.50% ต่อปีตามลำดับ โดยหน้าต่างดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยจำกัดความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดเงิน ทั้งนี้ ในปี 2566 ธุรกรรมส่วนใหญ่เป็นธุรกรรมฝากเงินเฉลี่ยประมาณ 4,524 ล้านบาทต่อวัน

[9] ยกเว้นในวันประชุม กนง. ที่ ธปท. จะทำธุรกรรม BRP ในช่วงบ่าย หลังการแถลงผลการประชุม กนง.

\ การพัฒนาตลาดการเงิน

ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ธปท. และผู้ร่วมตลาดได้ร่วมกันเตรียมความพร้อมรองรับการหยุดเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยอ้างอิง Thai Baht Interest Rate Fixing (THBFIX) โดยมีการพัฒนาอัตราดอกเบี้ย Thai Overnight Repurchase Rate (THOR) ขึ้นในปี 2563 ซึ่งมีสภาพคล่องสูงขึ้นตามลำดับ ในส่วนของธุรกรรมทางการเงินที่เคยอ้างอิง THBFIX มีการปรับสัญญาไปใช้อัตราดอกเบี้ยอื่นทดแทน ด้วยความร่วมมืออันดีจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคสถาบันการเงินและภาคเอกชน ส่งผลให้การยุติการเผยแพร่ THBFIX ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2566 ผ่านไปได้อย่างราบรื่น โดยไม่ส่งผลกระทบต่อตลาดการเงิน

ธปท. สื่อสารการเปลี่ยนไปใช้อัตราดอกเบี้ย THOR แทนการใช้ THBFIX

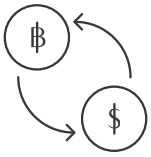

\ การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

ธปท. ได้ดำเนินการผ่อนคลายหลักเกณฑ์การแลกเปลี่ยนเงินตามแผนผลักดันให้เกิดระบบนิเวศตลาดอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ (FX ecosystem) อย่างต่อเนื่อง โดยในเดือนกันยายน 2566 ได้ผ่อนคลายเกณฑ์การทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินบาทของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ (non-resident) กับสถาบันการเงินในประเทศเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและลดภาระด้านเอกสารหลักฐานให้ผู้ประกอบการต่างประเทศที่มีการค้าการลงทุนกับประเทศไทย ดังนี้

(1) ผ่อนคลายให้นิติบุคคลในต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจด้านการชำระเงิน สามารถเข้าร่วมโครงการ Non-resident Qualified Company (NRQC) โดยสามารถทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินบาทกับสถาบันการเงินในประเทศโดยไม่ต้องแสดงเอกสารหลักฐาน และสามารถฝากเงินบาทในบัญชีเงินบาทสำหรับผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ (Non-resident Baht Account: NRBA) ได้ไม่จำกัดยอดคงค้าง (2) ผ่อนคลายแนวปฏิบัติด้านเอกสารหลักฐานประกอบการทำธุรกรรม ที่เกี่ยวข้องกับเงินบาทของ non-resident ประเภทอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก NRQC ให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้ non-resident ที่มีการค้าการลงทุนในไทยสามารถทำธุรกรรมได้สะดวกขึ้น รวมทั้งเอื้อให้นักลงทุนต่างประเทศที่ลงทุนในหลักทรัพย์ไทย (end beneficiary) สามารถทำธุรกรรมป้องกันความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนกับสถาบันการเงินในประเทศได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องผ่านผู้รับฝากหลักทรัพย์ในต่างประเทศ

นอกจากการผ่อนคลายตามแผน FX ecosystem ข้างต้น ธปท. ยังได้ผ่อนคลายหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศในเดือนเมษายน 2566 โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ สามารถแสดงใบอนุญาตโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ แสดงเป็นภาพผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือแสดงเป็น QR code แทนการแสดงใบอนุญาตไว้ในสถานที่ประกอบธุรกิจของตน เพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจ

นอกจากนี้ ธปท. อยู่ระหว่างปรับปรุงหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจเงินตราต่างประเทศเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการให้บริการผ่านสาขาและช่องทางอื่น ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสะดวกแก่ลูกค้าในการเข้าถึงบริการ และให้สามารถขึ้นทะเบียนเพื่อทดสอบการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการให้บริการ (sandbox) ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการเอื้อให้เกิดการพัฒนาทางการเงิน

สำหรับอนาคต ธปท. ยังอยู่ระหว่างดำเนินการตามแผนผ่อนคลายหลักเกณฑ์การโอนเงินออกนอกประเทศเพิ่มเติม เพื่อช่วยสนับสนุนการค้าการลงทุนของภาคธุรกิจ และช่วยให้ประชาชนทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศได้คล่องตัวมากขึ้น

คุณอลิศรา มหาสันทนะ รองผู้ว่าการด้านเสถียรภาพการเงิน และคุณพิมพ์พันธ์ เจริญขวัญ ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายตลาดการเงิน พูดคุยกับสื่อมวลชนเกี่ยวกับความคืบหน้าการผลักดัน FX ecosystem ใหม่ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2566

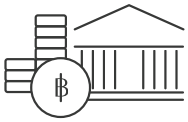

\ การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศปี 2566

ตลาดการเงินโลกในปี 2566 เคลื่อนไหวผันผวนจากปัจจัยหลัก 4 ประการ ได้แก่

(1) ธนาคารกลางหลักดำเนินนโยบายการเงินแบบ data-dependent มากขึ้น นำไปสู่การคาดการณ์ของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ท่ามกลางความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจ และอัตราเงินเฟ้อที่มีแนวโน้มปรับลดลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป

(2) สถานการณ์การฟื้นตัวของเศรษฐกิจจีนจากสถานการณ์โควิด 19 ไม่ราบรื่นตามคาด ประกอบกับตลาดอสังหาริมทรัพย์โดยรวมยังซบเซา

(3) ความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ในภาคธนาคารของสหรัฐฯ ในครึ่งปีแรก ที่มีแนวโน้มเกิดความเสี่ยงเชิงระบบ (systemic risk) และอาจนำไปสู่เศรษฐกิจถดถอย (recession risk)

(4) สถานการณ์ความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่ยังทวีความรุนแรงต่อเนื่อง อาทิ ความขัดแย้งในตะวันออกกลางและทะเลแดง

จากความท้าทายดังกล่าว ธปท. จึงต้องติดตามพัฒนาการทางเศรษฐกิจการเงินโลกอย่างใกล้ชิด และวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างรอบด้าน นำไปสู่การปรับสัดส่วนการลงทุนอย่างรอบคอบและรัดกุม ภายใต้หลักการลงทุนในสินทรัพย์ที่มั่นคง ปลอดภัย และสภาพคล่องสูง โดยพิจารณาผลตอบแทนสูงสุดภายใต้กรอบความเสี่ยงที่กำหนด (risk-adjusted return) ทั้งนี้ ธปท. เน้นกระจายการลงทุนไปยังประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจการเงินทั้งในระยะกลางและระยะยาวที่ดี โดยคำนึงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก อีกทั้งมีการขยายขอบเขตเครื่องมือการลงทุนเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและรับมือกับความผันผวนในตลาดการเงินโลก ท่ามกลางความไม่แน่นอนจากช่วงเปลี่ยนผ่านของการดำเนินนโยบายการเงิน

งานยกระดับข้อมูลเชิงลึก ผ่านโครงการ Business Liaison Program และเครื่องชี้ภูมิภาค

หลังสถานการณ์โควิด 19 คลี่คลายลง เศรษฐกิจไทยทยอยฟื้นตัวเป็นลำดับและต่อเนื่องถึงปี 2566 อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของเศรษฐกิจยังมีความแตกต่างกันทั้งในมิติของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและในมิติของภูมิภาค รวมถึงยังมีความท้าทายจากปัจจัยทั้งภายในและนอกประเทศ อาทิ ความไม่แน่นอนของการจัดตั้งรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ทำให้การติดตามและวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจจากข้อมูลตัวเลขเชิงสถิติอาจไม่เพียงพอ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ถูกต้อง ชัดเจน และทันการณ์ จึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ กนง. เห็นภาพเศรษฐกิจอย่างรอบด้าน และนำไปประกอบการพิจารณาดำเนินนโยบายที่เหมาะสม

ธปท. ลงพื้นที่พบผู้ประกอบการภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่

1 \ การจับชีพจรและประเมินภาวะเศรษฐกิจ

ธปท. ให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจภาวะและแนวโน้มเศรษฐกิจการเงินที่เกิดขึ้นจริงอย่างรอบด้านและทันการณ์ รวมทั้งการรับฟังความเห็นและข้อแนะนำเชิงนโยบายจากภาคธุรกิจและประชาชน จึงได้ริเริ่มโครงการแลกเปลี่ยนข้อมูลเศรษฐกิจและธุรกิจ (Business Liaison Program: BLP) ในปี 2547 และดำเนินมาอย่างต่อเนื่องตลอด 20 กว่าปีที่ผ่านมา ในปี 2566 ธปท. รวมทั้งสำนักงานภาค 3 แห่ง (ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้) ได้พูดคุยกับภาคธุรกิจราว 800 รายทั่วประเทศ ใน 10-15 สาขาเศรษฐกิจหลัก เช่น ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ธุรกิจค้าส่งค้าปลีก ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ตลอดจนธุรกิจแพลตฟอร์มและออนไลน์

การแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยตรงกับผู้ประกอบการทำให้ ธปท. เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในเศรษฐกิจมากขึ้น และสามารถปรับมาตรการให้ตอบโจทย์ผู้ประกอบการได้มากยิ่งขึ้น เช่น การขยายระยะเวลามาตรการสินเชื่อฟื้นฟูและสินเชื่อเพื่อการปรับตัวต่อไปอีก 1 ปี จากเดิมที่จะสิ้นสุดวันที่ 9 เมษายน 2566 เป็นวันที่ 9 เมษายน 2567 เพื่อให้ลูกหนี้ที่ยังคงได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 ได้รับความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง รวมถึงเพื่อเสริมสภาพคล่องให้กับธุรกิจที่ต้องการปรับตัว จำนวน 65,864 ราย

"
ในอดีตเราเจอการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกทาง แต่การลงพื้นที่ภาคสนามของ ธปท. เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกว่าผู้ประกอบการ SMEs มีปัญหาและต้องการอะไร ช่วยนำทางนโยบายให้ไปถูกทางและตรงจุด ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยได้รับประโยชน์มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่ดี ที่ถูกต้อง และอยากสนับสนุนให้ ธปท. ทำต่อไป
"

คุณสมบูรณ์ พิทยรังสฤษฏ์
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัทไทยเซ็นทรัลเมคคานิคส์ จำกัด

2 \ การพัฒนาเครื่องชี้เร็วเศรษฐกิจภูมิภาค

ธปท. พัฒนาเครื่องมือข้อมูลและเครื่องชี้ที่เน้นเชิงลึกและทันการณ์มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นประโยชน์และสนับสนุนการพัฒนาในพื้นที่ อาทิ จัดทำ “เครื่องชี้เร็วเศรษฐกิจภูมิภาค (BOT Regional Activity Tracker: BOT RAT)” ที่นำข้อมูลแบบใหม่มาช่วยจับชีพจรเศรษฐกิจในระยะสั้น และศึกษาจัดทำ “ประมาณการแนวโน้มเศรษฐกิจภูมิภาค หรือ GRP ในอีก 2 ปีข้างหน้า” ที่ครอบคลุมการพัฒนาดัชนีความเป็นอยู่ของคนในภูมิภาค (well-being Index) เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนธุรกิจของผู้ประกอบการในพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐที่สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ไปประกอบการวางนโยบายด้านเศรษฐกิจ

ธปท. พูดคุยเรื่องเศรษฐกิจกับผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3 \ การสร้างความรู้ความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการผลักดันการพัฒนาท้องถิ่น

นอกจากการจับชีพจรและประเมินภาวะเศรษฐกิจ สำนักงานภาคยังจัดทำบทวิเคราะห์และงานศึกษาเชิงลึกในประเด็นเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจไทยและภูมิภาค เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจต่อสาธารณะ และช่วยสนับสนุนการวางแผนเชิงนโยบายของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมถึงการดำเนินนโยบายของ ธปท. ที่สำคัญ

"ภาคเอกชนก็รู้สึกอุ่นใจที่มีแบงก์ชาติอยู่ในภาคอีสาน ทุก ๆ เดือน เราจะมีประชุมร่วมกันของผู้ประกอบการแบงก์ชาติก็มาเข้าร่วมรับฟัง ตลอดจนให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูล เช่น เรื่องสิทธิประโยชน์ด้านภาษี ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อนักธุรกิจในภาคอีสาน"

คุณเข็มชาติ สมใจวงษ์
ประธานกิตติมศักดิ์ หอการค้าจังหวัดขอนแก่น

4 \ งานสัมมนาวิชาการสำนักงานภาค

การจัดสัมมนาวิชาการเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสื่อสารทิศทางเศรษฐกิจการเงินและการดำเนินนโยบายของ ธปท. และสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค โดยสำนักงานภาคทั้ง 3 แห่งได้จัดสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับพื้นที่โดยเฉพาะ ได้แก่ สำนักงานภาคเหนือผ่านหัวข้อ "ยกระดับเศรษฐกิจเหนือ คว้าโอกาสบนโลกแห่งความท้าทาย" สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านหัวข้อ "ขับเคลื่อนภาคเกษตรอีสานให้เปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืน" และสำนักงานภาคใต้ ผ่านหัวข้อ "ขับเคลื่อนเศรษฐกิจใต้ ด้วยพลังคนรุ่นใหม่"

นอกจากนี้ ในปี 2566 สำนักงานภาคทั้ง 3 แห่งยังได้ริเริ่มจัดงานสัมมนาวิชาการสัญจร เพื่อเป็นการสื่อสารและเข้าถึงประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ ให้ทั่วถึงมากขึ้น โดยนำเสนองานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่โดยเฉพาะ ได้แก่ "ยกระดับเศรษฐกิจ สู่การพัฒนาภาคเหนือตอนล่างอย่างยั่งยืน" "ท้องถิ่นชวนคุย ชวนคิด สร้างเศรษฐกิจอีสานใหม่" และ "ยกระดับทุเรียนใต้ ด้วยเทคโนโลยีและเกษตรกรยุคใหม่"

งานสัมมนาวิชาการและงานสัมมนาวิชาการสัญจร ของสำนักงานภาคทั้ง 3 แห่งของ ธปท.

BOX 3 | **เพราะประเทศไทยไม่ใช่แค่กรุงเทพฯ :** ความเป็นอยู่ของคนทั่วไทยไม่มีใครสำคัญน้อยกว่ากัน

ทำไมประเทศไทยไม่ใช่แค่กรุงเทพฯ?

แม้การเติบโตทางเศรษฐกิจจะมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงเทพฯ ภาคกลาง และภาคตะวันออก สูงถึง 3 ใน 4 ของประเทศ ขณะที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ อีสาน และใต้มีเพียง 1 ใน 4 ของประเทศ แต่รู้หรือไม่ว่า “คน” 2 ใน 3 ของประเทศอยู่ที่ภาคเหนือ อีสาน และใต้ นอกจากนี้ ทั้ง 3 ภาคยังมีความสำคัญมากในบางมิติ เช่น กว่า 80% ของแรงงานเกษตรทั้งประเทศอยู่ที่ 3 ภูมิภาค และภาคใต้เพียงแห่งเดียวรับรายได้และนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนสูงถึงประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ จึงไม่น่าแปลกใจที่หลายหน่วยงาน รวมถึง ธปท. ต้องมีสาขาอยู่ที่ภูมิภาคด้วย โดยสำนักงานภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา เป็นแห่งแรกที่ตั้งขึ้นเมื่อปี 2507 รวมอายุ 60 ปี ถ้าเป็นคนก็เกษียณพอดี แต่แบงก์ชาติเกษียณไม่ได้ กลับต้องเปลี่ยนแปลงการทำงานให้เร็วขึ้น เผชิญความท้าทายมากขึ้น และพบปะผู้คนให้หลากหลายขึ้น เหมือนคนที่ยังหนุ่มสาว

ในปีที่ผ่านมา ทั้ง 3 สำนักงานภาคได้ปรับการทำงานเป็นด่านหน้าลงพื้นที่รับฟัง พูดคุยกับผู้คนในท้องถิ่นหลัก ๆ ใน 3 ระดับ

1 \ ระดับประชาชน

ยอมรับว่าที่ผ่านมายังมีช่องว่างอยู่มาก โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ห่างไกลยังไม่ค่อยรู้จัก ธปท. ในปีที่ผ่านมา สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงร่วมกับธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ลงพื้นที่กองทุนหมู่บ้านในจังหวัดหนองบัวลำภู ครบทั้ง 717 หมู่บ้าน เพื่อให้ความรู้ทางการเงินและการแก้หนี้ รวมถึงเตือนภัยทางการเงินให้แก่ชาวบ้านด้วย ขณะที่สำนักงานภาคเหนือได้ให้ความรู้กับประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 17 จังหวัด และเจ้าหน้าที่คลังจังหวัดใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและสามารถให้คำแนะนำประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี และจะขยายผลไปภาคเหนือตอนล่างในปี 2567 ทางด้านสำนักงานภาคใต้ก็มีการให้ความรู้ทางการเงินผ่านคลังจังหวัดครอบคลุมทั้ง 14 จังหวัดด้วยเช่นกัน

ด้านภัยทางการเงิน ชาวบ้านมักตกเป็นเหยื่อผ่านการคลิกลิงก์ปลอมที่หลอกว่าส่งมาจากหน่วยงานรัฐหรือสถาบันการเงินแล้วโดนดูดเงินออกจากบัญชี เพราะชาวบ้านค่อนข้างกลัวหน่วยงานภาครัฐ พอเป็นแบบนี้จึงต้องยิ่งสื่อสารเรื่องภัยการเงิน โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่เข้าถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ได้แก่ (1) ใช้ภาษาถิ่น อู้คำเมือง แหลงใต้ (2) ใช้ influencer ที่เข้าถึงชาวบ้าน เช่น ภาคใต้มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เยอะก็ใช้ influencer ที่เป็นคนมุสลิมด้วยกัน ทางภาคเหนือสื่อสารผ่านพระสงฆ์ ซึ่งเป็นที่นับถือและเข้าถึงชาวบ้าน เช่น พระอาจารย์พบโชค วัดห้วยปลากั้ง ตุ๊ลุงสมศักดิ์ พระนักเทศน์ รวมทั้งถวาย “คัมภีร์ใบลาน” ให้กับพระสงฆ์ตามวัดต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเตือนภัยประชาชน (3) ช่องทางที่เข้าถึงคนในพื้นที่ เช่น วิทยุหมู่บ้าน อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป. มช.) และ TikTok ซึ่งกำลังได้รับความนิยม

ธปท. ถวายข้อมูลและสื่อประชาสัมพันธ์
เรื่องภัยทางการเงินแด่พระนักเทศน์วัดห้วยปลากั้ง จ.เชียงราย

ธปท. ลงพื้นที่ให้ความรู้ทางการเงิน
ในโครงการจัดการเงินดีเพื่อชุมชนที่ จ.สงขลา

ธปท. ลงพื้นที่กองทุนหมู่บ้านใน จ.หนองบัวลำภู
เพื่อให้ความรู้เรื่องภัยทางการเงิน

2 \ ระดับธุรกิจ

ธปท. ให้ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่เป็นประโยชน์ต่อคนทำธุรกิจมาอย่างยาวนาน โดยในปี 2566 ที่ผ่านมาได้เพิ่มความเข้มข้นขึ้นอีก 2 เรื่อง ได้แก่ (1) การทำประมาณการแนวโน้มเศรษฐกิจภูมิภาค เพื่อให้ธุรกิจใช้ประกอบการวางแผนธุรกิจในปีถัดไป และพัฒนาดัชนีความเป็นอยู่ของคนในภูมิภาค (well-being Index) และ (2) การเป็นคนกลางสร้างเครือข่ายให้คนในพื้นที่ เช่น สำนักงานภาคใต้จัดเวิร์กช็อปให้คนปลูกทุเรียนมาแลกเปลี่ยนความรู้ หลังจากเกษตรกรมาฟังแล้วก็ชวนกันไปดูงานต่อที่สวนทุเรียนในภาคตะวันออก เพราะอยากไปเรียนรู้เพิ่มเติม ขณะเดียวกันก็มีนักวิชาการที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีโดรนเพื่อวิเคราะห์โรคพืช แล้วยังไม่รู้ว่าจะเผยแพร่ในวงกว้างได้อย่างไร แต่หลังจากที่ได้มาร่วมงานดังกล่าว ก็มีโอกาสลงพื้นที่ไปแลกเปลี่ยนความรู้กับชาวสวนตัวจริง

3 \ ระดับองค์กร

เป็นอีกเรื่องที่ ธปท. ทำมาอย่างต่อเนื่อง โดย stakeholders ในพื้นที่ให้การยอมรับว่า ธปท. มีความเป็นกลาง จึงขอฟังความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เช่น แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ในด้านธุรกิจ แม้สำนักงานภาคทั้ง 3 แห่งของ ธปท. ไม่สามารถรู้และเข้าใจได้เท่ากับภาคธุรกิจ แต่ใช้จุดแข็งคือเห็นข้อมูลทางเศรษฐกิจและวิเคราะห์ลงรายละเอียดในแต่ละภาคเศรษฐกิจได้ ด้วยเหตุนี้ สำนักงานภาคจึงต้องทำการศึกษาเชิงพื้นที่อยู่ตลอด เช่น ภาคเหนือศึกษา “โอกาสทางเศรษฐกิจภาคเหนือจากการเข้ามาของ digital nomad” เพราะเชียงใหม่ติดอันดับ 3 ของโลกในการเป็นเมืองที่เหมาะกับการทำงานแบบไร้ออฟฟิศ และอันดับที่ 16 ของโลกของเมืองที่ digital nomad ให้ความสนใจ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ธปท. ลงพื้นที่รับฟังคนท้องถิ่นเพื่อนำความคิดเห็นอันมีค่ามาปรับใช้ในการทำงาน และสำนักงานภาคจะยังดำเนินการโครงการต่าง ๆ ต่อไป เพื่อให้เข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมากยิ่งขึ้น และนำกลับมาพัฒนาหรือปรับนโยบายของ ธปท. เพื่อดูแลความเป็นอยู่ของคนในทุกภูมิภาค

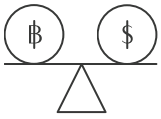

การรักษาเสถียรภาพระบบสถาบันการเงิน

1 \ การออกหลักเกณฑ์และแนวนโยบายกำกับดูแลสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs)

ธปท. ปรับปรุงและออกหลักเกณฑ์การกำกับดูแลระบบสถาบันการเงินให้มีความยั่งยืนและมั่นคง สอดรับกับแนวโน้มและบริบททางเศรษฐกิจของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยส่งเสริมให้ทั้งสถาบันการเงินและ SFIs มีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี และสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปดังนี้

1 \ การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการประกอบธุรกิจเงินร่วมลงทุนของกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์

ธปท. อยู่ระหว่างการพิจารณาขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของกลุ่มธุรกิจทางการเงินให้ครอบคลุมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (Green-related Business) และปรับแนวทางการกำกับดูแลธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital: VC) ของกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ตามภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินของ ธปท. เพื่อช่วยสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจในการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดย ธปท. อาศัยหลักการสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมนวัตกรรมและการกำกับดูแลความเสี่ยง ซึ่งปัจจุบันการดำเนินการในเรื่องนี้อยู่ในขั้นตอนเตรียมการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชน

2 \ การปรับประกาศว่าด้วยหลักเกณฑ์ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องถือปฏิบัติ

ธปท. ปรับประกาศว่าด้วยหลักเกณฑ์ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องถือปฏิบัติเพื่อสนับสนุนให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของระบบสถาบันการเงิน ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาหนี้ของภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สาระสำคัญของการปรับประกาศ คือ การปรับปรุงเกณฑ์ด้านธรรมาภิบาลและการควบคุมภายใน เพื่อยกระดับการกำกับดูแลบริษัทบริหารสินทรัพย์และป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงปรับปรุงเกณฑ์การถือครองอสังหาริมทรัพย์รอการขายเพื่อให้บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดคล้องตามพันธกิจ ตลอดจนปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้มีความชัดเจนขึ้นและลดภาระในการดำเนินงานที่เกินความจำเป็น

3 \ การจัดตั้งกิจการร่วมทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ SFIs

ธปท. ได้เร่งผลักดันการออกมาตรการส่งเสริมให้ SFIs และบริษัทบริหารสินทรัพย์สามารถร่วมลงทุนในกิจการร่วมทุนได้เป็นการชั่วคราว เพื่อบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ โดยกิจการร่วมทุนนี้จะให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ด้อยคุณภาพของ SFIs (ส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน และได้รับผลกระทบเพิ่มเติมจากช่วงโควิด 19) เช่น ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ปรับค่างวดและเงื่อนไขการชำระหนี้ให้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสให้กับลูกหนี้ในการจัดการหนี้และลดอุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระยะถัดไป โดยมาตรการนี้จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ ปี 2567 ซึ่ง ธปท. กำหนดให้กิจการร่วมทุนดังกล่าวมีระยะเวลาดำเนินกิจการ 15 ปี และต้องจัดตั้งกิจการร่วมทุนให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2567

4 \ การกำหนดแนวทางการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ

ธปท. ได้ปรับปรุงแนวทางการระบุและการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ (Domestic Systemically Important Banks: D-SIBs) ตามรอบการทบทวนเป็นประจำทุก 3 ปี เพื่อให้การระบุ D-SIBs สะท้อนถึงความสำคัญต่อระบบได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์การเงินในระยะข้างหน้า และความสำคัญของการทำธุรกรรมดิจิทัลที่มีแนวโน้มสูงขึ้น รวมทั้งความสำคัญเชิงระบบในมิติอื่น ๆ เพิ่มเติม ธปท. จึงจะเพิ่มปัจจัยพิจารณาหลัก ภายใต้กรอบการชี้วัดเดิม[10] เช่น (1) ด้านความเชื่อมโยงทางอ้อมระหว่างธนาคารพาณิชย์ผ่านการให้สินเชื่อหรือลงทุนกับกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญต่อระบบการเงิน (Systemically important Corporate: SiCorp) รายเดียวกัน และ (2) ด้านการทดแทนกันได้และด้านโครงสร้างพื้นฐานของระบบสถาบันการเงิน โดยพิจารณาถึงการเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญให้กับ SMEs ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย และส่วนมากมีสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์เพียงแห่งเดียวทำให้การทดแทนกันทำได้ยาก นอกจากนี้ยังพิจารณาด้านความสำคัญในการให้บริการทางการเงินพื้นฐานผ่าน mobile banking ซึ่งหากบริการหยุดชะงักจะส่งผลต่อผู้ใช้บริการในวงกว้าง โดยหลักเกณฑ์การประเมินที่ได้ทบทวนใหม่นี้ จะเริ่มใช้สำหรับการประเมิน D-SIBs ประจำปี 2567 เป็นต้นไป

5 \ หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

ธปท. ปรับปรุงหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์และกลุ่มธุรกิจทางการเงินดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจได้รับผลขาดทุนจากการปรับคุณภาพเครดิตของคู่สัญญา (Credit Valuation Adjustment Risk: CVA Risk) เพิ่มเติมจากเดิมที่กำหนดให้ดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจได้รับความเสียหายจากการผิดนัดชำระหนี้ของคู่สัญญา (default risk) เท่านั้น เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์และกลุ่มธุรกิจทางการเงิน มีเงินกองทุนเพียงพอรองรับความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ได้อย่างครบถ้วนสอดคล้องตามมาตรฐานสากล นอกจากนี้ ธปท. ได้กำหนดน้ำหนักความเสี่ยงเพื่อใช้คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงจากการผิดนัดชำระหนี้ของคู่สัญญา ในกรณีที่มีการนำธุรกรรมอนุพันธ์ไปชำระราคาผ่านสำนักหักบัญชีกลางเพิ่มเติม เนื่องจากธนาคารพาณิชย์และกลุ่มธุรกิจทางการเงินได้เริ่มนำธุรกรรมอนุพันธ์ไปชำระราคาผ่านสำนักหักบัญชีกลางมากขึ้น

6 \ หลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ

ธปท. ปรับปรุงหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับเพื่อกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจพิจารณาให้สินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกันจากความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) รวมทั้งห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับและธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ เรียกเก็บดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าปรับ ค่าบริการ หรือค่าธรรมเนียมใด ๆ สำหรับกรณีผู้บริโภคไถ่ถอนหรือชำระคืนสินเชื่อก่อนครบกำหนด (prepayment fee) ทั้งจำนวนหรือบางส่วน เพื่อให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการไถ่ถอนหรือชำระคืนสินเชื่อก่อนครบกำหนด หรือลดปัญหาอุปสรรคในการเปลี่ยนผู้ให้บริการ (refinance) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของผู้ประกอบธุรกิจอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค

[10] กรอบการชี้วัดเดิมมี 4 ด้าน คือ ขนาด ความเชื่อมโยง การทดแทนกันได้และโครงสร้างพื้นฐานของระบบสถาบันการเงิน และความซับซ้อน

2 \ การกำกับตรวจสอบและวิเคราะห์สถาบันการเงิน

ธปท. ยังให้ความสำคัญในการยกระดับการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงินอย่างต่อเนื่อง (ongoing supervision) เพื่อให้สามารถติดตามความเสี่ยงได้อย่างทันท่วงที และสามารถดำเนินการทันทีเพื่อปิดความเสี่ยงที่มีต่อระบบสถาบันการเงิน โดย ธปท. ต่อยอดการพัฒนาระบบงานและเครื่องมือต่าง ๆ ที่สนับสนุนงานกำกับตรวจสอบ รวมถึงผลักดันให้สถาบันการเงินดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อม[11] เพื่อให้มั่นใจว่าสถาบันการเงินพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม และสามารถตอบโจทย์ความต้องการปรับตัวของภาคธุรกิจได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ธปท. ยังประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนการทำงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงินในต่างประเทศ

ในปี 2566 งานสำคัญด้านการกำกับตรวจสอบและวิเคราะห์สถาบันการเงินมีดังนี้

1 \ การตรวจสอบและติดตามฐานะการดำเนินงานและความเสี่ยงของสถาบันการเงิน

ในปี 2566 ธปท. มีแผนงานในการตรวจสอบสถาบันการเงินทั้งสิ้นจำนวน 34 แห่ง โดยสามารถตรวจสอบได้ครบถ้วนทุกแห่งตามแผนงานที่วางไว้ รายละเอียดดังตาราง

สถาบันการเงิน	จำนวนสถาบันการเงินที่ ธปท. ตรวจสอบในปี 2566 (แห่ง)
ธนาคารพาณิชย์ไทย	14
สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs)	7
สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	7
บริษัทบริหารสินทรัพย์	4
บริษัทที่ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต และ/หรือ สินเชื่อส่วนบุคคล ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน	2
รวม	**34**

ธปท. ตรวจสอบและออกหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบแก่สถาบันการเงินตามแนวทางการกำกับและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง (ongoing supervision) โดยขอบเขตการตรวจสอบจะมุ่งเน้นธุรกรรมที่มีนัยสำคัญ เพื่อประเมินฐานะการดำเนินงาน ความเพียงพอของเงินกองทุนและสำรอง ความสามารถในการหารายได้ ธรรมาภิบาลและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ การบริหารความเสี่ยงธุรกรรมที่สำคัญ และการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม (market conduct)

นอกจากนี้ ในปี 2566 ธปท. ยังคงให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือลูกหนี้โดยเฉพาะลูกหนี้กลุ่มเปราะบางของสถาบันการเงินเพื่อให้มั่นใจว่าลูกหนี้ได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม รวมทั้งติดตามดูแลความเสี่ยงด้านไอทีและความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการเตรียมความพร้อมด้านระบบงานและกระบวนการของสถาบันการเงินให้พร้อมรองรับปริมาณธุรกรรม โดยเฉพาะช่องทาง mobile ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว รวมทั้งให้มีการยกระดับการจัดการภัยทุจริตทางการเงินและดำเนินการรองรับพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

[11] ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในหัวข้อ “การธนาคารเพื่อความยั่งยืน” หน้า 91

ในภาพรวม ระบบสถาบันการเงินยังมีความเข้มแข็ง โดยมีเงินกองทุน เงินสำรอง และสภาพคล่องอยู่ในระดับสูง สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและความต้องการสินเชื่อของภาคธุรกิจและครัวเรือนได้ในระยะถัดไป นอกจากนี้ สถาบันการเงินยังให้ความช่วยเหลือลูกหนี้อย่างต่อเนื่องด้วยการปรับโครงสร้างหนี้และบริหารจัดการคุณภาพสินเชื่อด้อยคุณภาพให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

2 \ การพัฒนาเครื่องมือรองรับการกำกับตรวจสอบแบบต่อเนื่อง

เนื่องจากผู้ให้บริการภายใต้การกำกับมีจำนวนเพิ่มขึ้น ให้บริการที่ซับซ้อนขึ้น และมีความเสี่ยงใหม่ ๆ ธปท. จึงได้ยกระดับการกำกับตรวจสอบแบบต่อเนื่อง (ongoing supervision) ที่เน้นใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบ โดยมีเป้าหมายตรวจหาความเสี่ยงแบบต่อเนื่องตลอดเวลาและสั่งการได้ทันที พร้อมใช้ทรัพยากรตามระดับความมีนัยสำคัญ (entity และ activity) ซึ่งจะช่วยให้ ธปท. เท่าทันบริบทความท้าทายที่เปลี่ยนไป

ในปี 2566 ธปท. ได้ต่อยอดการพัฒนาเครื่องมือเพื่อรองรับการตรวจสอบแบบต่อเนื่อง ดังนี้

1. โครงการบูรณาการข้อมูลสถาบันการเงินด้านข้อมูลสินเชื่อ (Regulatory Data Transformation: Credit RDT) เป็นการวาง data infrastructure ที่ธนาคารพาณิชย์ได้ร่วมมือกับ ธปท. ในการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลรูปแบบใหม่ที่มีความละเอียดและยืดหยุ่นในการเชื่อมต่อข้อมูล สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อตอบโจทย์การกำกับดูแลสถาบันการเงิน ให้ตรงจุดและมองไปข้างหน้า และยกระดับการใช้ประโยชน์ข้อมูลเชิงลึกร่วมกัน โดยสถาบันการเงินจะส่งข้อมูลที่ครบถ้วนให้ ธปท. ได้ตั้งแต่ต้นปี 2567 เป็นต้นไป ซึ่ง ธปท. จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อติดตามความเสี่ยงได้ใกล้ชิดต่อเนื่อง รวมถึงมีข้อมูลสำหรับการนำมากำหนดนโยบายให้ตรงจุด ทั้งนี้ เมื่อข้อมูลมีความถูกต้องครบถ้วนทั้งหมดแล้ว ธปท. จะให้ข้อมูลกลับ (RDT data giveback) ที่สถาบันการเงินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ภายในปี 2567

2. โครงการการพัฒนาระบบงานการกำกับและตรวจสอบแบบต่อเนื่อง (SupTool) เป็นการนำเทคโนโลยีมาช่วยยกระดับประสิทธิภาพกระบวนการตรวจสอบ โดยระบบมีความยืดหยุ่นรองรับการตรวจสอบแบบต่อเนื่องและเชื่อมโยงข้อมูลจากระบบงานอื่น อาทิ เครื่องมือจับตาความเสี่ยง (risk monitoring tool) จากข้อมูล RDT ข้อมูลจาก social media listening tool ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ รวมถึงการรวมศูนย์ข้อมูลด้านการตรวจสอบไว้ในแพลตฟอร์มเดียวทำให้สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล (cross-cutting) ด้านการตรวจสอบของทั้งระบบสถาบันการเงินทั้งในมิติ entity และ activity ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มสถาบันการเงินได้ ทั้งนี้ ระบบงาน SupTool คาดว่าจะแล้วเสร็จให้ใช้งานได้ภายในไตรมาส 1 ปี 2568

3 \ การทดสอบภาวะวิกฤตของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

ธปท. กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ไทยทดสอบภาวะวิกฤต (supervisory stress test) เป็นประจำทุกปีภายใต้สถานการณ์จำลองทางเศรษฐกิจและการเงินที่ ธปท. กำหนด (กรณี baseline และ adverse) เพื่อประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อคุณภาพสินเชื่อ ผลขาดทุนจากธุรกรรมด้านตลาด เงินสำรอง และความเพียงพอของเงินกองทุนในระยะ 3 ปีข้างหน้า (ปี 2566-2568) รวมถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องในช่วงระยะเวลา 30 วัน ทั้งนี้ โดยสถานการณ์จำลองครอบคลุมปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ (geopolitical risk) ที่รุนแรงขึ้น การระบาดของโควิด 19 และความเสี่ยงด้านภาคอสังหาริมทรัพย์ของจีน รวมถึงความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงาน เช่น การหยุดชะงักของระบบไอทีจากผู้ให้บริการภายนอก การรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล และการเกิดปัญหาในวงกว้างของธุรกิจเงินร่วมลงทุนและสตาร์ตอัป ซึ่งผลการประเมินพบว่า ในภาพรวมระบบธนาคารพาณิชย์ไทยยังคงมีความมั่นคงและทำหน้าที่จัดสรรสินเชื่อ (credit functioning) เพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจได้ โดยมีระดับของเงินกองทุนเพียงพอรองรับผลกระทบดังกล่าว

4 \ การสอบทานการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ธปท. สนับสนุนการทำงานของ ปปง. ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินภายใต้กำกับของ ธปท. มาอย่างต่อเนื่อง สำหรับในปี 2566 ธปท. ได้สอบทานการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism: AML/CFT) ของสถาบันการเงิน 24 แห่ง ในลักษณะการตรวจสอบเชิงระบบ (thematic exam) ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 14 แห่ง SFIs 7 แห่ง และสาขาธนาคารต่างประเทศ 3 แห่ง โดย ธปท. ได้นำส่งข้อมูลผลการตรวจสอบไปยัง ปปง. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือระหว่าง 2 หน่วยงาน

5 \ ความร่วมมือระหว่าง ธปท. และหน่วยงานกำกับดูแลอื่น ๆ

ในปี 2566 ธปท. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้จัดประชุม 3-Regulator Steering Committee[12] ระดับคณะทำงาน เพื่อประสานความร่วมมือในการดูแลภาคการเงินในมิติต่าง ๆ เช่น ติดตามและประเมินความเสี่ยงต่อภาคการเงิน ผ่านการทดสอบภาวะวิกฤตระดับมหภาค (Macro Stress Test) ระหว่างหน่วยงานกำกับดูแล รวมทั้งทบทวนคู่มือการประสานงานในการแก้ปัญหาวิกฤตในระบบการเงิน (Inter-agency Playbook for Crisis Management) นอกจากนี้ คณะทำงานยังมีแผนหารือประเด็นสำคัญอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น แนวทางผลักดันให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการส่งข้อมูลของตนไปยังผู้ให้บริการหรือหน่วยงานอื่นภายใต้การกำกับดูแลของ 3 หน่วยงานนี้ แนวทางความร่วมมือในการทดสอบนวัตกรรมทางการเงินใหม่ผ่าน Co-Reg Sandbox ของ ธปท.

6 \ ความร่วมมือระหว่าง ธปท. และหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงินในต่างประเทศ

ธปท. ตระหนักถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ รวมถึงสื่อสารประเด็นข้อสังเกตของสถาบันการเงินภายใต้การกำกับดูแลกับหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงินในต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งมั่นคงให้แก่ระบบการเงินและเศรษฐกิจของประเทศ ในปี 2566 ธปท. ได้เข้าร่วมประชุม Supervisory College กับหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงินในต่างประเทศ 4 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น ฮ่องกง ไต้หวัน และเยอรมนี เพื่อยกระดับความร่วมมือในการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล รองรับความเชื่อมโยงที่ไร้พรมแดนและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

นอกจากนี้ ในปี 2566 ธปท. ยังประสานความร่วมมือกับ Otoritas Jasa Keuangan (OJK) หน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงินอินโดนีเซีย ในการเข้าตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ไทยที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ OJK และได้แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อยกระดับการติดตามประเด็นความเสี่ยงที่สำคัญได้อย่างเต็มที่และทันท่วงทีท่ามกลางความผันผวนหรือความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจ

[12] 3-Regulator Steering Committee เป็นกลไกการทำงานร่วมกันระหว่าง ธปท. ก.ล.ต. และ คปภ. ทั้งในระดับผู้บริหาร และระดับคณะทำงาน (working level) เพื่อให้หน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงินแลกเปลี่ยนข้อมูล มุมมองต่อความท้าทายของภาคการเงินในอนาคต และช่วยกันกำหนดแนวนโยบายหรือแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อดูแลภาคการเงินในมิติต่าง ๆ เช่น การดำเนินงานด้านดิจิทัล การดูแลเสถียรภาพระบบการเงิน

การรักษาเสถียรภาพระบบการชำระเงิน

1 \ การดูแลเสถียรภาพระบบการชำระเงิน

หนึ่งในพันธกิจหลักของ ธปท. คือ การกำกับดูแลให้ระบบการชำระเงินมีเสถียรภาพมั่นคง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ผ่านมา ธปท. ดำเนินนโยบายต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยง และคุ้มครองผู้ใช้บริการ รวมทั้งยกระดับการกำกับดูแลระบบชำระเงินให้สอดคล้องตามมาตรฐานสากล การดำเนินงานสำคัญในปี 2566 มีดังนี้

1 \ การทบทวนและปรับปรุงกรอบและหลักเกณฑ์การกำกับดูแล

ปัจจุบันบริบทและสภาพการณ์ด้านการชำระเงินของไทยได้ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วจากจำนวนผู้เล่นในระบบที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเกิดขึ้นของรูปแบบธุรกิจและบริการรูปแบบใหม่ ๆ รวมทั้งเทคโนโลยีที่มีพัฒนาการเร็วขึ้น ธปท. เห็นถึงความจำเป็นในการทบทวนกฎหมายและหลักเกณฑ์การกำกับดูแลด้านระบบและบริการการชำระเงินให้เกิดผลในทางปฏิบัติและสอดรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยใช้แนวทาง Regulatory Impact Assessment (RIA) ในปี 2566 ธปท. ได้ปรับเกณฑ์กำกับดูแล โดยลด ละ เลิก หลักเกณฑ์ที่เกินจำเป็น เพื่อลดภาระและอุปสรรคของผู้ประกอบการ และจะยังปรับหลักเกณฑ์ระบบการชำระเงินให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคตด้วย

ปี 2566 ธปท. ได้ออกหลักเกณฑ์สำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ (1) หลักเกณฑ์คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบธุรกิจ กรรมการ และผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการของผู้ประกอบธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 (พรบ. ระบบการชำระเงิน) ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 8 กรกฎาคม 2566 เพื่อยกระดับธรรมาภิบาลของผู้ประกอบธุรกิจ กรรมการ ผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการ และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ให้มีความโปร่งใส และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และ (2) หลักเกณฑ์การดำเนินการจัดการเงินรับล่วงหน้ากรณีผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ตามมาตรา 21 และการแจ้งเหตุตามมาตรา 22 เพื่อให้การจัดการเงินรับล่วงหน้าบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการคุ้มครองผู้ใช้บริการ

ธปท. ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์ภายใต้ พรบ. ระบบการชำระเงินอีก 5 ข้อ ได้แก่ (1) หลักเกณฑ์การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม (market conduct) สำหรับผู้ประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินภายใต้การกำกับเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค (2) หลักเกณฑ์การอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-money) สามารถประกอบธุรกิจอื่น ตามลักษณะและขอบเขตธุรกิจที่กำหนดได้เป็นการทั่วไป โดยไม่ต้องขออนุญาตเป็นรายกรณี เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถต่อยอดธุรกิจและพัฒนาบริการและนวัตกรรมการชำระเงินได้รวดเร็วขึ้น ลดภาระของผู้ประกอบธุรกิจและ ธปท. รวมทั้งช่วยให้เกิดความเท่าเทียม (3) หลักเกณฑ์การรู้จักและการบริหารติดตามความเสี่ยงร้านค้า (Know your merchant: KYM) เพื่อลดความเสี่ยงในการใช้บริการการชำระเงินเป็นช่องทางฟอกเงิน หรือสนับสนุนการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งอาจส่งผลต่อลูกค้าและความเชื่อมั่นต่อระบบการชำระเงิน (4) การยกระดับการกำกับดูแลโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงิน เพื่อให้มีหลักธรรมาภิบาล และการบริหารความเสี่ยงที่ดีตามมาตรฐานสากล และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานของระบบการชำระเงิน และ (5) การปรับปรุงกระบวนการพิจารณาอนุญาตและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่ และการเพิกถอนการอนุญาต (market entry and exit) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดกรองศักยภาพของผู้ที่จะเข้ามาประกอบธุรกิจตาม พรบ. ระบบการชำระเงิน

2 \ การกำกับและตรวจสอบผู้ประกอบธุรกิจการชำระเงินภายใต้การกำกับ

ธปท. ส่งเสริมให้มีผู้ประกอบธุรกิจการชำระเงินรายใหม่เพื่อขยายการเข้าถึงและเพิ่มทางเลือกในการใช้บริการชำระเงิน โดยในปี 2566 มีผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับการอนุญาตใหม่จำนวน 4 ราย ส่งผลให้ ณ วันที่ 17 พฤศจิกายน 2566 มีผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับการอนุญาตและขึ้นทะเบียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 137 ราย ประกอบด้วยผู้ที่ได้รับอนุญาต 133 ราย และขึ้นทะเบียน 4 ราย รวมใบอนุญาต 318 ฉบับ และใบขอขึ้นทะเบียน 4 ฉบับ

ธปท. กำกับดูแลและตรวจสอบผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนในปี 2566 ตาม พรบ. ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 แบบต่อเนื่องทั้งการออกตรวจสอบผู้ประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับในรายที่มีนัยสำคัญ และการติดตามฐานะ (offsite examination) ตามความเสี่ยง (risk-based) ผ่านเครื่องมือการกำกับตรวจสอบที่ดูแลความเสี่ยงทั้งด้านการเงิน (financial risk) ด้านการดำเนินการ (operational risk) และความเสี่ยงด้านกฎระเบียบข้อบังคับ (compliance risk) โดยใช้ดัชนีความเสี่ยงสำคัญเป็นสัญญาณเตือนแต่เนิ่น ๆ และอยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือสนับสนุนการกำกับดูแล (supervisory tools) เพิ่มเติมด้วย

นอกจากนี้ ธปท. ยังเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับผู้ประกอบการภายใต้การกำกับดูแล โดยผลักดันให้มีการสร้างวัฒนธรรมด้านความเสี่ยงของผู้ประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับดูแล ผ่านการจัดประชุม building risk culture ร่วมกับคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของผู้ประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลในเดือนมีนาคม 2566 เพื่อสื่อสารหลักการกำกับดูแลของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงตามหลักธรรมาภิบาล อีกทั้งได้จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้ประกอบธุรกิจเรื่องการปฏิบัติตาม พรบ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) ร่วมกับ ก.ล.ต. คปภ. และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยมุ่งหวังให้ผู้ประกอบธุรกิจมีการกำกับดูแลและบริหารจัดการความเสี่ยงด้วยตนเอง (self-regulated) ได้อย่างเท่าทัน เพื่อยกระดับการให้บริการให้มีความยั่งยืน โปร่งใส มีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ประกอบธุรกิจประเมินตนเอง (self-assessment) ด้านการรู้จักและการบริหารติดตามความเสี่ยงร้านค้า เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถดำเนินการได้ตามที่ ธปท. ประกาศกำหนด

3 \ การจัดตั้งโครงสร้างธรรมาภิบาลของระบบการชำระเงิน

ธปท. จัดให้ระบบการชำระเงินมีโครงสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดี เพื่อส่งเสริมให้บริการชำระเงินของประเทศเปิดกว้าง เอื้อต่อการแข่งขัน และส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและเสถียรภาพของระบบการชำระเงินตามทิศทางการพัฒนาระบบการชำระเงินภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย โดยจัดตั้งคณะขับเคลื่อนระบบการชำระเงินที่ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายระบบชำระเงินสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิผล สามารถให้ข้อเสนอแนะการกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านการชำระเงิน เพื่อประโยชน์ของผู้ใช้บริการ รวมทั้งจัดตั้งกลุ่มงานบริหารจัดการบริการชำระเงินที่สำคัญ เพื่อให้การบริหารจัดการบริการระบบชำระเงินที่สำคัญเป็นระบบตามแนวทางสากล

ดร.ดารณี แซ่จู ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายกำกับระบบการชำระเงินและคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน กล่าวเปิดงาน e-payment สัมพันธ์ ที่ ธปท. จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อสื่อสารองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และตอบข้อสงสัยของผู้ให้บริการ e-payment

4 \ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการชำระเงินให้แก่ประชาชนและภาคธุรกิจ

ธปท. สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบริการชำระเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ผ่านทางสื่อมวลชน อีกทั้งยังจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลสถิติการชำระเงิน ผลการสำรวจพฤติกรรมการชำระเงินของประชาชน (payment diary) ผลการสำรวจพฤติกรรมการชำระเงินของภาคธุรกิจ รวมถึงมีบทความต่าง ๆ ด้านการชำระเงิน เช่น Bi-monthly Payment Insight เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์และช่องทางโซเชียลมีเดียของ ธปท. เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจมีข้อมูลประกอบการพิจารณาเลือกใช้บริการ

นอกจากนี้ ธปท. ยังให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพัฒนาการและความเสี่ยงของธุรกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น คริปโทเคอร์เรนซี และสเตเบิลคอยน์ รวมไปถึงมุมมองของ ธปท. ต่อการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อการชำระค่าสินค้าและบริการ

5 \ การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการดำเนินนโยบายและการกำกับดูแล

ธปท. ใช้ประโยชน์จากข้อมูลชำระเงินดิจิทัลเพื่อพัฒนาเครื่องมือติดตามและวิเคราะห์พฤติกรรมการชำระเงินที่เปลี่ยนไปของคนไทย ผ่านการสำรวจพฤติกรรมการชำระเงินของประชาชน และอุปสรรคในการใช้สื่อการชำระเงิน จากการสำรวจพบว่า คนไทยใช้การชำระเงินดิจิทัลเพิ่มขึ้น แต่การใช้เงินสดยังมีอยู่มากในธุรกรรมขนาดเล็กไม่เกิน 300 บาท นอกจากนี้ ธปท. ยังสำรวจพฤติกรรมการชำระเงินของธุรกิจ SMEs ทัศนคติ ความคาดหวัง และอุปสรรค โดยได้นำผลการวิเคราะห์มาประกอบการวางแนวทางพัฒนาระบบการชำระเงินภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย

2 \ การจัดการระบบการชำระเงิน

ธปท. ให้ความสำคัญกับการจัดการระบบบาทเนต (Bank of Thailand Automated High-value Transfer Network: BAHTNET) ซึ่งเป็นระบบชำระเงินและโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่สำคัญให้เป็นไปอย่างราบรื่นและต่อเนื่อง และด้วยระบบบาทเนตเป็นหัวใจสำคัญของการทำกิจกรรมทางการเงินและเสถียรภาพทั้งของระบบการเงิน ระบบสถาบันการเงิน และระบบการชำระเงินของประเทศ ธปท. จึงมุ่งเน้นให้มีการเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น โดยจัดให้มีการทดสอบแผนตอบสนองกรณีฉุกเฉินประจำปี รวมทั้งกำชับให้สมาชิกของระบบต้องติดตามและทดสอบแผนฉุกเฉินของตนเอง สำหรับเตรียมความพร้อมรองรับเหตุฉุกเฉินไว้อย่างต่อเนื่องด้วย

ณ สิ้นปี 2566 ระบบบาทเนต มีผู้ใช้บริการ 58 แห่ง แบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ไทย 17 แห่ง สาขาธนาคารต่างประเทศ 11 แห่ง บริษัทเงินทุนและบริษัทหลักทรัพย์ 5 แห่ง สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น 6 แห่ง ส่วนราชการ สถาบันอื่น ๆ 10 แห่ง และส่วนงานภายใน ธปท. 9 ส่วนงาน

สำหรับสถิติการโอนเงินผ่านระบบบาทเนต ปี 2566 มีปริมาณรายการโอนเงินรวม 5.2 ล้านรายการ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 6.1% และมูลค่าโอนเงินรวม 982.7 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 6.8%

3 \ การบริหารจัดการธนบัตรในโลกใหม่

หลายประเทศทั่วโลกกำลังเร่งสนับสนุนการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-payment) เพราะมองว่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการทำธุรกรรม รวมถึงเพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงิน อย่างไรก็ตาม แม้แนวโน้มของการใช้การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จะเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่ในหลายประเทศ รวมทั้งไทย การใช้เงินสดยังจำเป็นสำหรับกลุ่มประชากรที่เปราะบาง รวมถึงมีความสะดวกสำหรับธุรกรรมมูลค่าต่ำ

1 \ การผลิตและบริหารจัดการธนบัตรในระยะยาวอย่างยั่งยืน

ธปท. ได้เร่งพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการธนบัตรของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนของการบริหารจัดการธนบัตรทั้งระบบ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานด้านผลิตและออกใช้ธนบัตร นอกจากนี้ ธปท. ได้วางแผนกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงการชำระเงินดิจิทัลและเงินสดในระยะยาว โดยมุ่งเน้นให้การชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลักที่เข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่มเพื่อนำประเทศไทยไปสู่ less-cash society ส่วนการผลิตธนบัตรยังมีการผลิตเพื่อทดแทนของเดิมที่เสื่อมสภาพและตอบสนองความต้องการใช้ที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะธนบัตรชนิดราคาต่ำ 20 บาท 50 บาท และ 100 บาท ที่หมุนเวียนบ่อยและเสื่อมสภาพเร็วกว่าธนบัตรชนิดราคาสูง

ในการผลิตและบริหารจัดการธนบัตรในระยะยาว ธปท. วิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มความต้องการธนบัตรในอีก 10 ปีข้างหน้า (ปี 2566-2575) ผ่านผลการสำรวจพฤติกรรมการชำระเงินของประชาชน พบว่า ยังมีความต้องการธนบัตรปีละ 1,200-1,800 ล้านฉบับ เพื่อรองรับความต้องการธนบัตรชนิดราคาต่ำที่มีการหมุนเวียนในระบบเป็นจำนวนมาก ธปท. จึงพิจารณาเปลี่ยนวัสดุการพิมพ์จากกระดาษเป็นพอลิเมอร์เพื่อให้มีความทนทานในการใช้งานมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ธนบัตรหมุนเวียนมีสภาพสะอาดยาวนานขึ้น และจะลดปริมาณการผลิตด้วย ตอบสนองนโยบายสิ่งแวดล้อมระดับองค์กร

2 \ การจัดตั้งศูนย์เงินสดกลาง

ธปท. ได้ผลักดันนโยบายการจัดตั้งศูนย์เงินสดกลาง (Consolidated Cash Center: CCC) เต็มรูปแบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับวงจรการหมุนเวียนธนบัตร โดยศูนย์เงินสดกลางเป็นความร่วมมือระหว่าง ธปท. กับสมาคมธนาคารไทย และตัวแทนของสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งดำเนินงานภายใต้การบริหารความเสี่ยงและกระบวนการควบคุมที่รัดกุม และมีมาตรฐานตามที่ ธปท. กำหนด โดยผู้ดำเนินการศูนย์เงินสดกลางจะให้บริการแก่สถาบันการเงินทุกแห่งที่มาใช้บริการร่วมกันอย่างทั่วถึง เท่าเทียม มีการคิดค่าบริการที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม อีกทั้งมีเป้าหมายดำเนินงานที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับปริมาณธุรกรรมเงินสดที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

จากความสำเร็จในการจัดตั้งศูนย์เงินสดกลางขอนแก่น ซึ่งเป็นแห่งแรกของไทยในปี 2564 นำมาสู่การจัดตั้งศูนย์เงินสดกลางอีก 4 แห่งที่หาดใหญ่ ระยอง อุบลราชธานี และพิษณุโลก ตามลำดับ และในปี 2566 ธปท. จัดตั้งศูนย์เงินสดกลางเพิ่มอีก 2 แห่งที่สุราษฎร์ธานี และนครราชสีมา โดยเปิดดำเนินการในวันที่ 21 สิงหาคม 2566 และวันที่ 9 ตุลาคม 2566 ตามลำดับ ทำให้ปัจจุบันมีศูนย์เงินสดกลางเปิดให้บริการรวมทั้งหมด 7 แห่ง สามารถลดต้นทุนการนับคัดธนบัตรลงได้ปีละประมาณ 20%

นอกจากนี้ ธปท. ยังพัฒนาระบบงานที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์เงินสดกลางให้มีความสะดวกและรวดเร็ว โดยมุ่งหวังว่าการจัดตั้งและดำเนินงานของศูนย์เงินสดกลางทั่วประเทศจะเป็นกลไกสำคัญของ ธปท. ในการกำกับดูแลการบริหารจัดการธนบัตรในภาพรวม เพื่อให้คนไทยมีธนบัตรสภาพดีใช้อย่างทั่วถึง และให้ธนบัตรไทยคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือสมเป็นสื่อกลางในการชำระเงิน ไม่ว่าความต้องการเงินสดจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดก็ตาม

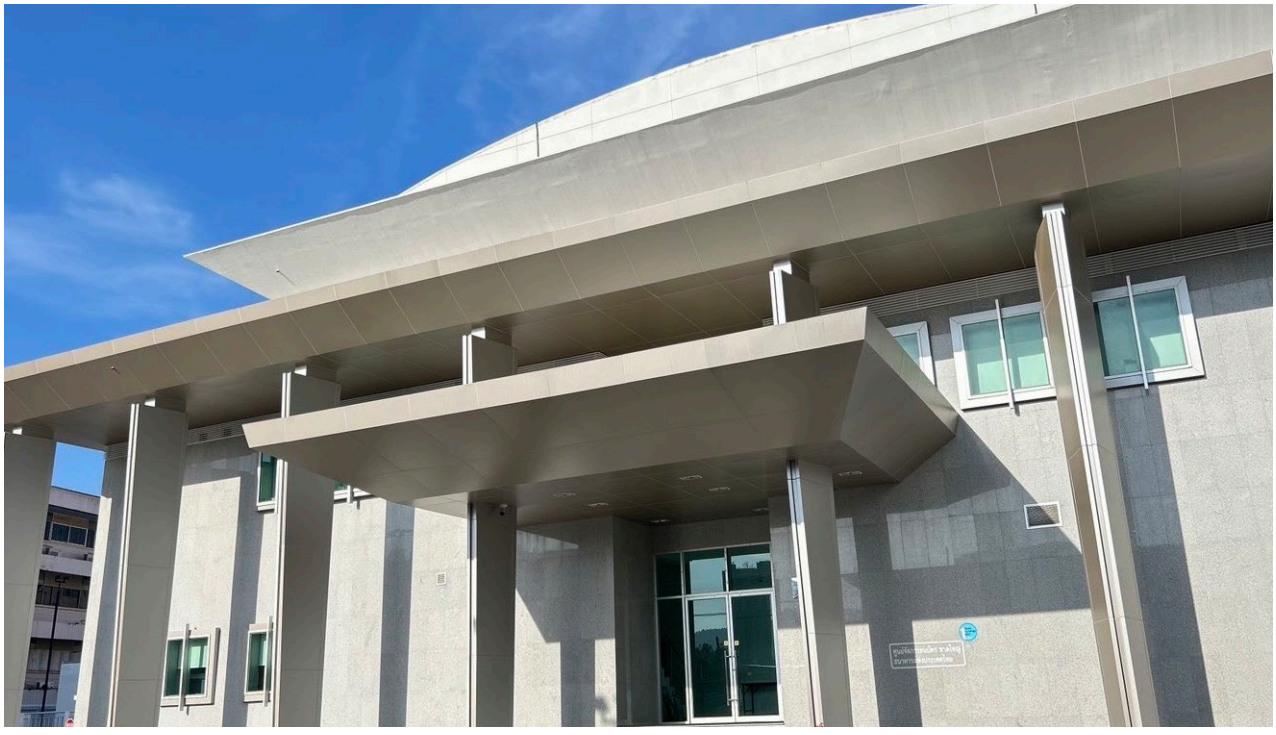

อาคารศูนย์จัดการธนบัตรขอนแก่นและหาดใหญ่ ซึ่งสามารถรองรับการทำงาน และการให้บริการในรูปแบบศูนย์เงินสดกลาง (CCC) ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

4 \ การลดความเสี่ยงในระบบการชำระเงิน

1 \ การป้องกันภัยทุจริตจากการทำธุรกรรมทางการเงิน

ภัยทุจริตทางการเงินมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง มีรูปแบบหลากหลาย และสร้างความเสียหายต่อผู้ใช้บริการในวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของระบบการชำระเงินโดยรวม

ธปท. จัดให้มีแนวทางแก้ไขปัญหาและวางมาตรการป้องกันปัญหาในเชิงรุกร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในปี 2566 ธปท. ออกแนวนโยบายบริหารจัดการภัยทุจริตทางการเงินครอบคลุมด้านการป้องกัน ตรวจจับ ตอบสนอง และรับมือ มีผลบังคับใช้เมื่อ 29 มีนาคม 2566 เพื่อเป็นแนวปฏิบัติขั้นต่ำที่ให้ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับต้องทำตามเป็นมาตรฐานเดียวกัน และ ธปท. พร้อมทบทวนหรือปรับปรุงมาตรการเป็นระยะ เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขภัยทุจริตทางการเงินได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

(1) ด้านการป้องกันภัย : ให้มีมาตรการป้องกันภัยทุจริตตั้งแต่การสมัคร การเปิดใช้บริการ การทำธุรกรรม จนถึงการปิดหรือยกเลิก เช่น งดส่งลิงก์ทุกประเภทผ่าน SMS และอีเมล รวมถึงการยืนยันตัวตนขั้นต่ำด้วย biometrics เมื่อโอนเงินจำนวนมากหรือปรับเพิ่มวงเงิน

(2) ด้านการตรวจจับ : ให้มีระบบและกระบวนการตรวจจับภัยทุจริตเชิงรุก สามารถเฝ้าระวัง แจ้งเตือนผู้ใช้บริการ หรือระงับธุรกรรมต้องสงสัยได้อย่างรวดเร็ว และป้องกันความเสียหายลุกลามเป็นวงกว้างได้ทันท่วงที

(3) ด้านการตอบสนองและรับมือ : ให้มีแนวทางการตอบสนอง รับมือ ช่วยเหลือและเยียวยาผู้ใช้บริการที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม ทันเหตุการณ์และเป็นธรรม เช่น จัดให้มีช่องทางติดต่อเร่งด่วน (hotline) รับแจ้งเหตุตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึงมีการสื่อสารเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้ใช้บริการอย่างรวดเร็ว รวมทั้งรายงานเหตุการณ์ทุจริตดังกล่าวต่อ ธปท.

ทั้งนี้ ธปท. ติดตามการปฏิบัติตามแนวนโยบายและจัดตั้งคณะทำงานเพื่อยกระดับการรับมือภัยทุจริตทางการเงิน (ทยง.) เพื่อกำหนดกลยุทธ์นโยบาย ขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนงาน และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง (เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลการทุจริต) ในการผลักดันมาตรการรับมือภัยทุจริตทางการเงินให้มีประสิทธิภาพและบูรณาการกันมากยิ่งขึ้น รวมถึงประสานความร่วมมือระหว่างภาคการเงิน และภาคส่วนอื่น ๆ ในการจัดทำแผนให้ความรู้เรื่องภัยการเงิน เพื่อให้ความรู้ประชาชนในการใช้งานธุรกรรมการเงินดิจิทัลให้ถูกต้อง ปลอดภัย ไม่ถูกหลอกลวง

"มีเบอร์แปลกโทรเข้ามาบ่อยมาก บอกว่าเราเคยเปิดบัตรเครดิตบ้าง บอกว่าเราทำผิดกฎหมายบ้าง นี่ล่าสุดมีจดหมายมาบอกว่าเราไปค้ำประกันการซื้อรถให้ใครก็ไม่รู้ ทั้ง ๆ ที่ป้าไม่เคยค้ำประกันให้ใครเลย ดีที่ป้าถามคนรอบตัวแล้วเขาบอกว่าเป็นมิจฉาชีพ ป้าเลยไม่โดนหลอก เพราะตัวป้าเองอ่านหนังสือไม่ออก ฟังได้อย่างเดียว แต่ก็เคยเห็นในยูทูบที่เขามาบอกว่ามิจฉาชีพจะมาหลอกยังไงบ้าง ก็อยากให้มีหน่วยงานที่เข้ามาช่วยจัดการตรงนี้ด้วย กลัวว่าวันหนึ่งจะถูกหลอกเข้าจริง ๆ"

คุณบุญเพ็ง พนักงานกวาดถนน สังกัด กทม.
ประชาชนที่รอดพ้นจากการเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ

2 \ การป้องปรามการประกอบธุรกิจการชำระเงินโดยไม่ได้ขึ้นทะเบียนหรือไม่ได้รับใบอนุญาต

ธปท. สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจและประชาชนเกี่ยวกับการกำกับดูแลและการสนับสนุนการใช้บริการการชำระเงินจากผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง ด้วยการสื่อสารผ่านเว็บไซต์และช่องทางโซเชียลมีเดียของ ธปท. ตลอดจนจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ พรบ. ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 แก่ผู้ที่สนใจจะประกอบธุรกิจชำระเงิน เพื่อให้มีความเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้ ธปท. จะดำเนินการตามกฎหมายกับผู้ประกอบธุรกิจที่ให้บริการแก่ประชาชนก่อนได้รับการขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาต ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อ พรบ. ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560

3 \ การบริหารจัดการความเสี่ยงในระบบบาทเนต

(1) แผนฉุกเฉินการดำเนินงาน BAHTNET Offline

ธปท. ได้จัดเตรียมแผนฉุกเฉินการดำเนินงาน BAHTNET Offline (BNO) เพื่อรองรับกรณีที่ระบบบาทเนตไม่สามารถให้บริการได้โดยสิ้นเชิง ซึ่งอาจเกิดจากเหตุวินาศภัยหรือเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ เช่น การถูกคุกคามด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (cyber attack) โดยการจัดเตรียมแผนฉุกเฉินดังกล่าวจะทำให้ระบบบาทเนตสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ส่งผลกระทบในวงกว้าง ในการนี้ ธปท. พัฒนา ทดสอบ และกำหนดแนวทางการปฏิบัติของระบบ BAHTNET Lite ร่วมกับผู้ใช้บริการบาทเนต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือปฏิบัติงานช่วงที่ ธปท. ประกาศใช้ BNO ซึ่งพร้อมใช้งานตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี 2566 เป็นต้นไป

(2) กระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการและด้านเครดิตของระบบบาทเนต

ระบบบาทเนตเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่มีความสำคัญจึงมีความจำเป็นต้องมีนโยบายและมาตรการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับระบบในทุกมิติ รวมทั้งต้องทบทวนและปรับปรุงกรอบการบริหารความเสี่ยงเป็นประจำทุกปี โดยในปี 2566 ธปท. ปรับปรุงและเพิ่มเติมกระบวนการบริหารความเสี่ยงระบบบาทเนตใน 2 ด้าน เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงตามมาตรฐานสากล Principle for Financial Market Infrastructures (PFMI) มาตรฐาน ISO 27001 และ ISO 22301 ได้แก่

(1) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ : ปรับปรุงแนวทางการบริหารความเสี่ยงจากบุคคลภายนอกให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงด้านไอที จากบุคคลภายนอกของ ธปท. โดยให้ครอบคลุมวัฏจักรการบริหารจัดการบุคคลภายนอกทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การประเมินความเสี่ยง การประเมินและคัดเลือกบุคคลภายนอก การจัดทำสัญญาหรือข้อตกลง การติดตามผลการปฏิบัติงานและความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง และการยกเลิกสิ้นสุดสัญญาหรือข้อตกลง

(2) ความเสี่ยงด้านเครดิต : ปรับปรุงระเบียบและประกาศ ธปท. ที่เกี่ยวข้องกับหลักประกันการให้สภาพคล่องในระบบบาทเนต โดยเพิ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของหลักประกันการให้สภาพคล่องในระบบบาทเนต ห้ามสมาชิกของระบบนำตราสารหนี้ที่ตนเองเป็นผู้ค้ำประกันมาเป็นหลักประกันการขอสภาพคล่องกับ ธปท. เพิ่มเติมจากเดิมที่กำหนดเพียงตราสารหนี้ที่ตนเองเป็นผู้ออกเท่านั้น เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและหลักการตามมาตรฐานสากล PFMI และหลักเกณฑ์การรับหลักประกันในเครื่องมือ Open Market Operations ของ ธปท.

5 \ การเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ของภาคการเงินไทย

ภัยคุกคามทางไซเบอร์ยังเป็นความเสี่ยงสำคัญของภาคการเงิน โดยพบว่าการโจมตีทางไซเบอร์ถูกนำมาใช้เป็นช่องทางกระทำทุจริตและหลอกลวงผู้ใช้บริการทางการเงินโดยตรง เช่น กรณี “แอปดูดเงิน” ที่มิจฉาชีพสามารถเข้าควบคุมโทรศัพท์มือถือจากระยะไกล โดยหลอกให้เหยื่อกดลิงก์และติดตั้งมัลแวร์ ทำให้สามารถทำรายการโอนเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคารของเหยื่อได้อย่างรวดเร็ว จากข้อมูลสถิติของ ธปท. พบว่า ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมถึง 31 ธันวาคม 2566 มีผู้เสียหายจากกรณีดังกล่าวกว่า 26,000 ราย รวมมูลค่าความเสียหายกว่า 2,100 ล้านบาท โดย ธปท. ได้ยกระดับภาคการเงินให้มีความพร้อมรับมือกับรูปแบบภัยไซเบอร์ที่เปลี่ยนไป ดังนี้

\ **(1) ด้านนโยบาย :** ธปท. ออกแนวนโยบายการบริหารจัดการภัยทุจริตทางการเงิน ซึ่งครอบคลุมการยกระดับระบบรักษาความปลอดภัยการให้บริการ mobile banking เพื่อปิดช่องโหว่จากการถูกการโจมตีทางไซเบอร์ เช่น ระงับการใช้งานชั่วคราวเมื่อพบว่าโทรศัพท์มือถือถูกควบคุมจากระยะไกล หรือแอปพลิเคชันธนาคารถูกปลอมแปลง

\ **(2) ด้านกำกับดูแล :** ธปท. กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับ ประเมินความพร้อมรับมือภัยไซเบอร์ ผ่านการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี และนำส่ง ธปท. เพื่อใช้ในการกำกับตรวจสอบ โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจประเมินตนเองตามกรอบการประเมินความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Resilience Assessment Framework: CRAF) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และสำหรับผู้ให้บริการ e-payment ธปท. กำหนดให้ประเมินตนเองตามกรอบการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบไอทีขั้นต่ำที่จำเป็น (cyber hygiene)

\ **(3) ด้านความร่วมมือ :** ธปท. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาคธนาคาร ภาคการเงิน และหน่วยงานระดับประเทศอื่น ๆ เพื่อยกระดับความเข้มแข็งของบุคลากรในการรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ เช่น การซักซ้อมรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ทั้งในระดับภาคธนาคารและระดับประเทศ การจัดอบรม พัฒนาบุคลากรร่วมกับภาคธนาคารและหน่วยงานกำกับดูแลอื่น ได้แก่ ก.ล.ต. และ คปภ. รวมถึงการสื่อสารประชาสัมพันธ์ร่วมกับสมาคมธนาคารไทยเพื่อสร้างความตระหนักรู้ต่อภัยไซเบอร์ให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

พัฒนานวัตกรรม เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสร้างโอกาสเติบโตภายใต้กระแสดิจิทัล

นวัตกรรมเพื่อมุ่งพัฒนาและวางโครงสร้างพื้นฐานให้กับสังคมไทย

การแถลงข่าว เรื่อง ธปท. เปิดรับฟังความเห็นต่อแนวทางการอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank) เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2566

การส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินภายใต้หลักการ 3 Open

ในปี 2566 มีการดำเนินการสำคัญ ดังนี้

1 \ Open Competition การเปิดกว้างในการแข่งขันให้ผู้เล่นทั้งรายเดิมและรายใหม่

ธปท. เผยแพร่เอกสารรับฟังความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไร้สาขา (Virtual Bank) ในเดือนมกราคมและเดือนมิถุนายน 2566 โดยจะเปิดให้ผู้ให้บริการทางการเงินประเภทใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลาย นำเสนอบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยต้นทุนที่เหมาะสม โดยเฉพาะผู้ใช้บริการรายย่อยและ SMEs ทั้งนี้ ธปท. คาดว่าจะประกาศผลผู้ที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง Virtual Bank ราวกลางปี 2568 และเริ่มเปิดดำเนินการได้กลางปี 2569

นอกจากนี้ ธปท. ยังส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาธุรกรรมการเงินดิจิทัลให้มีความสะดวกและปลอดภัย ภายใต้การดูแลความเสี่ยงที่เหมาะสมภายใต้ regulatory sandbox โดยเฉพาะในเรื่องการพิสูจน์ยืนยันตัวตนทางดิจิทัลที่มีความน่าเชื่อถือ ได้แก่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี biometrics ประเภทจดจำใบหน้า (facial recognition) กับธุรกรรม e-KYC และการแลกเปลี่ยนข้อมูล KYC ของลูกค้าระหว่างธนาคารภายใต้โครงสร้างพื้นฐาน National Digital Identity (NDID) (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ “เทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech)” หน้า 86)

2 \ Open Infrastructure การเปิดกว้างให้ผู้ให้บริการกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรม

ธปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาคธนาคาร ภาครัฐ และภาคธุรกิจร่วมผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินกลางสำหรับภาคธุรกิจภายใต้โครงการ Smart Financial and Payment Infrastructure for Business (ระบบ PromptBiz) เพื่อเป็นกลไกในการเชื่อมโยงข้อมูลการค้าและการชำระเงินตั้งแต่ข้อมูลใบแจ้งหนี้ ไปสู่การวางบิล การชำระเงิน จนถึงการออกใบเสร็จ อีกทั้งช่วยรองรับการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการที่หลากหลาย ทั้งสถาบันการเงินและ non-bank เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมการชำระเงินสำหรับภาคธุรกิจแบบดิจิทัลอย่างครบวงจร ทั้งนี้ PromptBiz เริ่มเปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2566 โดยมีธนาคารผู้ให้บริการนำร่อง 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารทหารไทยธนชาต

นอกจากนี้ ธปท. ยังได้ผลักดันและขยายการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินข้ามพรมแดนกับประเทศต่าง ๆ ตามแผน ASEAN Payment Connectivity ทำให้สามารถเปิดรับการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการระหว่างประเทศได้ เพื่อพัฒนาบริการชำระเงินระหว่างประเทศที่หลากหลายขึ้น

ในระยะต่อไป ธปท. จะมุ่งเน้นแนวนโยบายเพื่อกำกับดูแลโครงสร้างการชำระเงินปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะปรับปรุงเกณฑ์เพื่อยกระดับโครงสร้างธรรมาภิบาลของโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินรายย่อยที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของระบบการเงินประเทศ (Systemically Important Retail Payment System: SIRPS) ให้รองรับการเข้าถึงของผู้เล่นหลากหลายประเภทในฐานะการเป็นโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ โดยมีการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมและคำนึงถึงเสถียรภาพของระบบการชำระเงิน

3 \ Open Data การเปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ธปท. ได้เปิดรับฟังความเห็นต่อแนวนโยบายการเปิดกว้างให้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลตามสิทธิของผู้ใช้บริการ (Open Banking Data for Consumer Empowerment) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2566 เพื่อจะพัฒนากลไกที่เอื้อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้สิทธิส่งข้อมูลของตนที่เก็บอยู่ที่ผู้ให้บริการหรือหน่วยงานหนึ่งไปยังผู้ให้บริการหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งจะช่วยให้ได้รับบริการที่ดีขึ้น โดย ธปท. จะพิจารณากำหนดให้ผู้ให้บริการภายใต้กำกับ ธปท. จัดเตรียมกลไกเพื่อรองรับการใช้สิทธิส่งข้อมูลของผู้ใช้บริการ และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันการพัฒนากลไกในลักษณะเดียวกันในภาคส่วนอื่น อาทิ ก.ล.ต. ในภาคธุรกิจตลาดทุน และ คปภ. ในภาคธุรกิจประกันภัย รวมถึงภาคส่วนอื่น ๆ นอกภาคการเงิน เพื่อให้ผู้ส่งข้อมูลข้ามภาคอุตสาหกรรมตามสิทธิของผู้ใช้บริการต่อไป

นอกจากนี้ ธปท. ได้เริ่มผลักดันให้มีการเปิดข้อมูลจากภาคส่วนอื่นเพื่อเชื่อมโยงกับภาคสถาบันการเงินที่ ธปท. กำกับดูแล โดยได้ข้อสรุปความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และหน่วยงานไฟฟ้าและประปา 4 แห่ง[13] ให้มีช่องทางที่ผู้ใช้บริการสามารถนำข้อมูลการใช้และการชำระค่าไฟฟ้าและประปาของตนเองส่งให้ผู้ให้บริการสินเชื่อ เพื่อเป็นข้อมูลทางเลือกประกอบการวิเคราะห์พฤติกรรมและความสามารถในการชำระหนี้ โดยคาดว่าจะมีการเริ่มเรียกข้อมูลดังกล่าวได้ภายในปี 2567

[13] หน่วยงานไฟฟ้าและประปา 4 แห่งประกอบด้วย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง และการประปาส่วนภูมิภาค

นวัตกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกให้ภาคธุรกิจและประชาชน

1 \ โครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและการชำระเงินกลางสำหรับภาคธุรกิจ

ระบบ Promptbiz ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินกลางจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำธุรกิจ โดยพัฒนากระบวนการทำงานให้เร็วขึ้น และลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน เช่น ลดขั้นตอนการตรวจสอบธุรกรรมผ่านคู่มือ อีกทั้งจะช่วยลดต้นทุนจากการดำเนินการในรูปแบบเดิม เช่น ค่ากระดาษ ค่าจัดเก็บและค่าขนส่งเอกสาร นอกจากนี้ ระบบ PromptBiz จะช่วยให้ SMEs มีข้อมูลทางการค้าและชำระเงินแบบดิจิทัล (digital footprint) ที่เชื่อถือได้ ซึ่งจะเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ดีขึ้นด้วย

2 \ การเชื่อมโยงบริการชำระเงินระหว่างประเทศ

ธปท. ผลักดันการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินกับประเทศต่าง ๆ ผ่าน cross-border QR payment และการโอนเงินรายย่อยระหว่างประเทศแบบทันที เพื่อช่วยเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีต้นทุนต่ำลงในการทำธุรกรรม ซึ่งจะสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อาทิ การค้าชายแดน การท่องเที่ยว และการโอนเงินของแรงงาน ซึ่งไทยถือเป็นประเทศที่มีการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินกับต่างประเทศสูงสุดในโลก

สแกนเพื่อรับชมคลิปวิดีโอ ทำความรู้จัก
“Cross-border Payment” จ่าย-โอน
ที่เมืองนอกง่าย ๆ แค่ปลายนิ้ว

“
สะดวกมากทั้งแม่ค้าและลูกค้า
เพราะยอดเงินก็เข้าทันทีไม่ต้องรอ
และบางทีชาวต่างชาติไม่ได้แลกเงินมาเยอะมาก
เขาก็สามารถมาสแกนตรงนี้ได้
ทำให้เพิ่มยอดขายของร้านได้ด้วย
”

คุณสุ เจ้าของร้าน Case Story
ตลาดกรีนเวย์ อ.หาดใหญ่

BOX 4 | ความร่วมมือด้านการชำระเงินระหว่างประเทศ

ธปท. เห็นความสำคัญในการพัฒนาต่อยอดจากความสำเร็จของระบบการชำระเงินภายในประเทศ โดยได้ร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศภายใต้แผน ASEAN Payment Connectivity ผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินกับประเทศต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบโจทย์ผู้ใช้บริการโดยเฉพาะรายย่อย ให้มีทางเลือกที่สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีต้นทุนต่ำลง อีกทั้งช่วยสนับสนุนการค้าชายแดน การท่องเที่ยว และการโอนเงินของแรงงาน สอดคล้องกับเป้าหมายของไทยที่มุ่งพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

นับตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปัจจุบัน ไทยได้เชื่อมโยงระบบการชำระเงินข้ามพรมแดนด้วย Cross-border QR payment แล้วกับ 7 ประเทศหรือเขตเศรษฐกิจ ทำให้ไทยเป็นประเทศที่มีการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินกับต่างประเทศมากที่สุดในโลก โดยได้เชื่อมระบบกับญี่ปุ่น กัมพูชา สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และล่าสุดคือฮ่องกง เพิ่มทางเลือกที่สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยในการซื้อสินค้าและบริการ โดยที่ประชาชนไม่ต้องแลกเงินและพกพาเงินตราต่างประเทศจำนวนมาก รวมทั้งในด้านประสบการณ์ผู้ใช้งานสามารถทำรายการชำระเงินภายใต้แนวคิด “pay like a local” โดยใช้แอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสแกน QR มาตรฐานของไทย และ QR มาตรฐานของประเทศหรือเขตเศรษฐกิจที่ร้านค้าแสดงไว้ ในขณะที่ร้านค้าจะได้รับเงินค่าสินค้าในทันที ซึ่งจะส่งผลสนับสนุนภาคการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกันทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ ยังมีการเชื่อมโยงบริการโอนเงินแบบทันที หรือ Cross-border real-time remittance ระหว่างไทยกับสิงคโปร์ในชื่อโครงการ PromptPay-PayNow ซึ่งเป็นการโอนเงินระหว่างประเทศผ่านระบบ Fast Payment System เป็นคู่แรกของโลกอีกด้วย

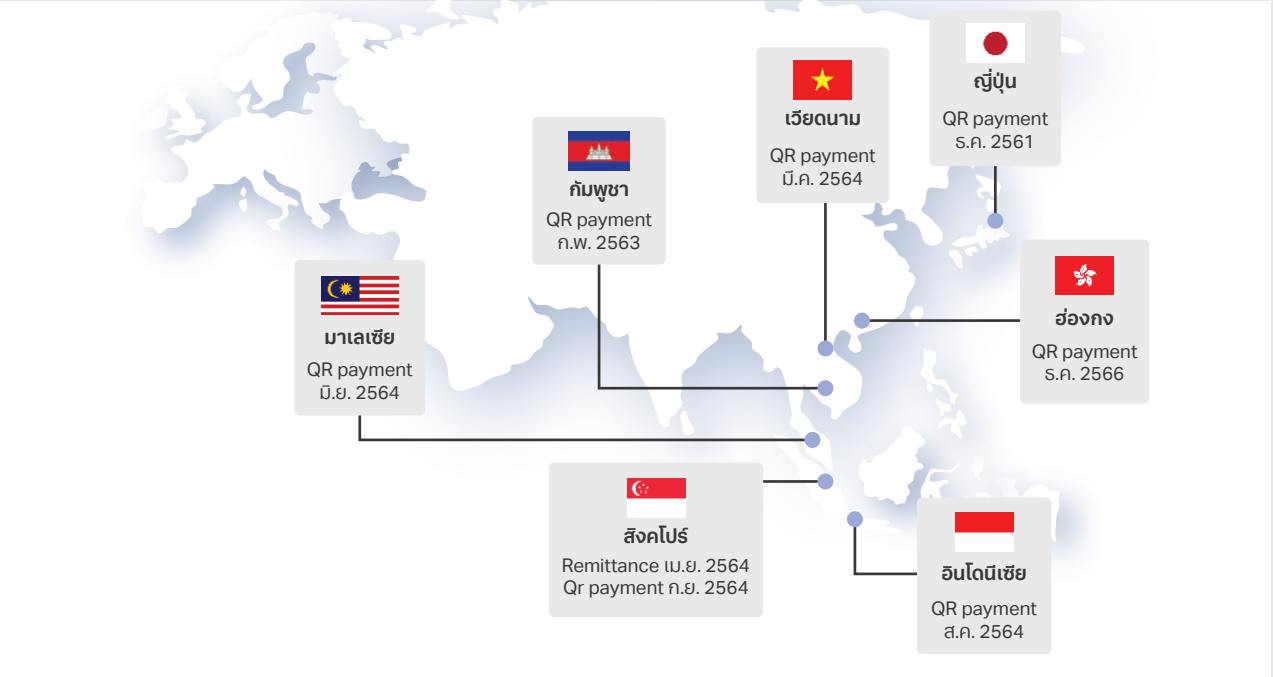

สรุปการเชื่อมโยงบริการชำระเงินและโอนเงินข้ามพรมแดนด้วย QR ของไทย

การเปิดให้บริการชำระเงินข้ามพรมแดนด้วย QR ระหว่างไทยกับฮ่องกง เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2566

ในภาพรวม การใช้บริการชำระเงินระหว่างประเทศยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง สะท้อนความเชื่อมั่นของผู้ใช้งาน โดยในปี 2566 ที่ผ่านมา PromptPay-PayNow มีจำนวนธุรกรรม 756,000 รายการ เพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าจากปีก่อนหน้า และมีมูลค่าธุรกรรมรวม 4,700 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 1 เท่าจากปีก่อนหน้า ในขณะเดียวกันบริการ Cross-border QR Payment มีจำนวนธุรกรรมรวม 720,000 รายการ ซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบ 13 เท่าจากปีก่อนหน้า และมีมูลค่าธุรกรรมรวม 600 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 6 เท่าจากปีก่อนหน้า สืบเนื่องจากการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว การเข้าร่วมเพิ่มเติมของผู้ให้บริการชำระเงิน ความร่วมมือประชาสัมพันธ์บริการอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ธปท. ยังคงดำเนินงานต่อเนื่องในการผลักดันการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ โดยอยู่ระหว่างเชื่อมโยงเพิ่มเติมกับลาว อินเดีย เกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมถึงได้ร่วมกับธนาคารเพื่อการชำระเงินระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements: BIS) และธนาคารกลางของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ในโครงการ Nexus พัฒนาความเชื่อมโยงระบบการชำระเงินในรูปแบบพหุภาคี เพื่อให้สามารถขยายความเชื่อมโยงการชำระเงินไปสู่ประเทศหรือเขตเศรษฐกิจอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย ธปท. เชื่อว่าการขยายการเชื่อมโยงการชำระเงินข้ามพรมแดนเพิ่มเติม และการเชื่อมโยงการชำระเงินในรูปแบบใหม่ ๆ จะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันพฤติกรรมของประชาชนมุ่งสู่สังคมดิจิทัลต่อไปในอนาคต

3 \ โครงการสกุลเงินดิจิทัล

ด้านการพัฒนา Central Bank Digital Currency (CBDC) ของ ธปท. มีการทดสอบการนำ CBDC ที่ออกโดยธนาคารกลางมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการโอนเงินระหว่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ (wholesale CBDC) ใน 4 สกุลเงินหลัก ได้แก่ เงินบาท เงินหยวน เงินดอลลาร์ฮ่องกง และเงินดีแรห์มสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โดยไม่พึ่งพาธนาคารตัวกลาง (correspondent banks) ภายใต้โครงการ Multiple Central Bank Digital Currency Bridge (mBridge) รวมถึงมีการทดสอบการใช้งาน retail CBDC ในวงจำกัด เพื่อศึกษาประโยชน์ ข้อจำกัดและโอกาสของ CBDC ในการเป็นทางเลือกของโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินรายย่อย

การทดสอบการใช้งาน retail CDBC ในวงจำกัด ระหว่างปลายปี 2565 ถึงเดือนตุลาคม 2566

BOX 5 | ความก้าวหน้าโครงการพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลาง (CBDC)

โครงการ mBridge

เป็นโครงการเชื่อมต่อ CBDC ของไทยสู่นานาชาติ ที่ขยายขอบเขตการศึกษาจากโครงการ “Inthanon-LionRock” โดย mBridge มุ่งเน้นทดสอบการนำ CBDC ที่ออกโดยธนาคารกลาง มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพของการโอนเงินระหว่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ (wholesale) ใน 4 สกุลเงินหลัก ได้แก่ เงินบาท เงินหยวน เงินดอลลาร์ฮ่องกง และเงินดีแรห์มสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือกับธนาคารกลางฮ่องกง (HKMA) สถาบันศึกษาสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลางแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (PBC DCI) ธนาคารกลางสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (CBUAE) ภายใต้การสนับสนุนจากศูนย์พัฒนานวัตกรรมของธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (BIS Innovation Hub: BISIH) ณ ฮ่องกง โดยปัจจุบันมีธนาคารกลางและองค์กรระหว่างประเทศมากกว่า 25 แห่ง เข้าร่วมเป็น observing members อาทิ ธนาคารกลางยุโรป (ECB) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank Group)

จากการทดสอบของโครงการ mBridge ในปี 2565 พบว่า CBDC สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการโอนเงินระหว่างประเทศได้เมื่อเทียบกับระบบในปัจจุบัน โดยช่วยลดระยะเวลาโอนเงินระหว่างประเทศเฉลี่ย 3-5 วัน เหลือเพียงหลักวินาที ช่วยลดต้นทุนการทำธุรกรรมการโอนเงินได้มากถึง 40% ลดความเสี่ยงด้านการชำระดุล (settlement risk) และเอื้อให้เกิดการใช้สกุลเงินท้องถิ่นในการชำระเงินระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น

ในปี 2566 คณะทำงานพัฒนาระบบ mBridge ให้สามารถรองรับการทำธุรกรรมโอนเงินระหว่างประเทศได้จริงในรูปแบบ Minimum Viable Product (MVP) โดยครอบคลุม (1) ด้านธุรกิจ มีการพัฒนาคุณสมบัติด้านการบริหารจัดการเงิน การติดตามธุรกรรม และการทำงานอัตโนมัติในการส่งคำสั่ง (2) ด้านเทคโนโลยี มีการติดตั้งระบบแบบกระจายศูนย์ (decentralized) ปรับระบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น ISO 20022 และพัฒนาระบบให้สามารถรองรับธุรกรรมได้มากขึ้น (scalability) และ (3) ด้านกฎหมาย มีการกำหนดกรอบการดำเนินการกฎระเบียบ และเอกสารที่จำเป็นสำหรับการโอนเงินระหว่างประเทศบนระบบ mBridge

ในระยะต่อไป ธปท. จะทดสอบระบบ mBridge ในรูปแบบการใช้งานจริงภายใต้ขอบเขตจำกัด (Pre-MVP) และขยายขอบเขตประเทศและสกุลเงินที่จะทดสอบบนระบบ mBridge ต่อไป เพื่อให้มั่นใจว่าระบบ mBridge สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้งานได้จริง และครอบคลุมประเทศและสกุลเงินมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์และภาคธุรกิจมีช่องทางเลือกในการโอนเงินระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมต่อไป

การประชุมระหว่าง ธปท. และสถาบันศึกษาสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลางแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (PBC) เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2566

โครงการทดสอบ Retail CBDC

เป็นโครงการทดสอบการใช้งาน retail CBDC เพื่อศึกษาประโยชน์ ข้อจำกัดและโอกาสของ CBDC ในการเป็นทางเลือกของโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินรายย่อยที่ผู้ให้บริการทางการเงินที่หลากหลายสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งช่วยเปิดโอกาสการแข่งขันทางธุรกิจ ส่งเสริมนวัตกรรมทางการเงินใหม่ ๆ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการชำระเงินในอนาคต

ขอบเขตการศึกษาและทดสอบของโครงการครอบคลุมกระบวนการออก CBDC แบบ end-to-end ทั้งกระบวนการ และการนำ CBDC มาใช้ชำระค่าสินค้าและบริการในวงจำกัดกับกลุ่มผู้ใช้งานไม่เกิน 10,000 ราย ซึ่งกำหนดร่วมกันโดย ธปท. กับผู้ให้บริการ 3 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท ทูซีทูพี (ประเทศไทย) จำกัด ระหว่างช่วงปลายปี 2565 ถึงเดือนตุลาคม 2566 นอกจากนี้ การทดสอบยังมีการนำกรณีใช้งานจริง (use cases) จากภาคเอกชนที่นำเสนอในงาน CBDC Hackathon มาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเงื่อนไขในการชำระเงิน (programmable payment) ร่วมกับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของภาคธุรกิจเพื่อพัฒนานวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ผู้ใช้งานในอนาคตด้วย

ทั้งนี้ ธปท. อยู่ระหว่างประเมินผลลัพธ์และความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ จากการทดสอบ รวมถึงศึกษา use cases เพิ่มเติม เพื่อนำมาต่อยอดสำหรับการพัฒนาระบบชำระเงินของไทยในอนาคตต่อไป โดย ธปท. ยังไม่มีแผนการออกใช้งาน retail CBDC ในวงกว้างแต่อย่างใด

4 \ สินเชื่อส่วนบุคคล

ธปท. ได้ออกหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล (Digital Personal Loan) เมื่อกันยายน 2563 เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจใช้เทคโนโลยีในการให้บริการตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ และใช้ข้อมูลทางเลือก (alternative data) เช่น การซื้อขายสินค้าบนแพลตฟอร์ม e-commerce หรือพฤติกรรมการใช้งานโทรศัพท์มือถือในการพิจารณาความสามารถหรือความเต็มใจในการชำระหนี้แทนการพิจารณาจากหลักฐานแสดงรายได้แบบเดิม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่ไม่มีรายได้ประจำ ไม่มีหลักฐานแสดงรายได้ หรือไม่มีทรัพย์สินที่ใช้หลักประกัน สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในระบบได้มากขึ้นและสะดวกรวดเร็วขึ้น

ณ สิ้นปี 2566 ธปท. ได้อนุญาตให้มีผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลทั้งสิ้น 9 ราย เริ่มให้บริการแล้ว 6 ราย

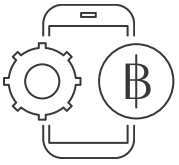

เทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech)

ธปท. ส่งเสริมการทำธุรกรรมการเงินดิจิทัลให้มีความสะดวกและปลอดภัย โดยมีกุญแจสำคัญคือ การพิสูจน์ยืนยันตัวตนทางดิจิทัลที่มีความน่าเชื่อถือ โดยที่ผ่านมาได้ดำเนินการทดสอบภายใต้ regulatory sandbox ใน 2 เรื่องที่สำคัญ ได้แก่

(1) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี biometrics ประเภทจดจำใบหน้า (facial recognition) กับธุรกรรมการยืนยันตัวตนลูกค้าอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Know Your Customer: e-KYC) เพื่อเป็นบริการพื้นฐานที่มีการใช้งานในวงกว้างและสามารถต่อยอดไปยังธุรกรรมรูปแบบใหม่ ๆ ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา มีผู้ให้บริการทางการเงินผ่านการทดสอบและให้บริการแล้ว 16 ราย และ ธปท. ได้กำหนดแนวทางการกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีจดจำใบหน้าเพื่อรองรับการใช้งานที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต

(2) การแลกเปลี่ยนข้อมูล KYC ของลูกค้าระหว่างธนาคารภายใต้โครงสร้างพื้นฐาน National Digital Identity (NDID) เพื่อส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในภาคการเงินที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถต่อยอดไปสู่นวัตกรรมการเงินใหม่ ๆ เช่น โครงการแลกเปลี่ยนข้อมูลการเดินบัญชี (dStatement) โดยในปี 2566 มีจำนวนผู้ลงทะเบียน NDID ประมาณ 16 ล้านราย มีการเปิดบัญชีผ่านระบบ NDID มากกว่า 2 ล้านบัญชี มีสมาชิกที่เป็นผู้ให้บริการทางการเงิน 133 ราย หน่วยงานภาครัฐ 2 ราย โดยผู้ให้บริการทางการเงินเข้าทดสอบใน regulatory sandbox ผ่านการทดสอบแล้ว 6 ราย โดยทุกรายมีแผนที่จะผ่านการทดสอบอย่างครบถ้วนภายในปี 2567

นอกจากนี้ ธปท. ยังทดสอบผู้ให้บริการระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นตัวกลางสนับสนุนการก่อให้เกิดการกู้ยืมระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ ภายใต้โครงการ Peer-to-Peer Lending Platform (P2P Lending) ซึ่งที่ผ่านมามีผู้ให้บริการ P2P Lending เข้าร่วมทดสอบทั้งสิ้น 5 ราย

ในระยะต่อไป ธปท. จะสนับสนุนให้ภาคเอกชนนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในภาคการเงินเพื่อพัฒนานวัตกรรมผ่านการเข้าร่วมและทดสอบนวัตกรรม (sandbox) ที่สะดวกมากขึ้น และผ่านการหารือกับภาครัฐและเอกชนเพื่อศึกษาโอกาสจากการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในภาคการเงิน เช่น การสร้างกลไกป้องกันความเสี่ยงจากการฉ้อโกง

สแกนเพื่อรับชมคลิปวิดีโอเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเงินในงาน BOT Digital Finance Conference 2023

การรับมือภัยที่มาพร้อมกับเทคโนโลยี

ภัยทุจริตที่สร้างความเสียหายกับประชาชนวงกว้างและกำลังเป็นปัญหาสำคัญในขณะนี้ คือ ภัยหลอกลวงประชาชนให้โอนเงินออกจากบัญชีผ่านทางแอปพลิเคชันธนาคารในโทรศัพท์มือถือ ซึ่งมีหลายรูปแบบ และใช้บัญชีม้าเป็นช่องทางรับเงินเพื่อให้ยากต่อการติดตาม จากข้อมูลสถิติรับแจ้งความออนไลน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2565 จนถึง 31 ธันวาคม 2566 พบความเสียหายจากบัญชีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี 140,000 บัญชี คิดเป็นยอดเงินรวมกว่า 14,000 ล้านบาท

เพื่อรับมือความท้าทายที่เกิดขึ้น ธปท. ได้ออกแนวนโยบายการบริหารจัดการภัยทุจริตทางการเงิน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติขั้นต่ำที่ให้ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับต้องทำตามเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งยังกำหนดแนวปฏิบัติเพิ่มเติมสำหรับบริหารจัดการภัยทุจริตที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการชำระเงินผ่านบัตร และการใช้บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ ธปท. ยังเน้นให้ความรู้ทางการเงินด้านภัยทุจริตแก่ประชาชนผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น สื่อโทรทัศน์ สำนักข่าวออนไลน์ บทความผ่านเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียของ ธปท. อีกทั้งยังร่วมกับศูนย์ประสานงานด้านความมั่นคงปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศภาคการธนาคาร (TB-CERT) และบริษัท Google ประเทศไทย จัดแคมเปญ “#31Days31Tips” เพื่อสื่อสารความรู้เกี่ยวกับภัยทางการเงินผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียของแต่ละองค์กรตลอดเดือนตุลาคม 2566 และร่วมกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) ในโครงการ “1212 ETDA Workshop: สร้างภูมิคนไทยรู้ทัน ปัญหาออนไลน์” โดยลงพื้นที่เป็นวิทยากรบรรยายเพื่อสร้างความตระหนักรู้และวิธีการป้องกันและรับมือกับภัยการเงินให้กับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เช่น คนพิการ ผู้นำชุมชน สื่อมวลชน และหน่วยงานภาครัฐ รวมกว่า 20 จังหวัด

คุณภิญโญ ตรีเพชราภรณ์ ผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหารความเสี่ยงภาพรวม ร่วมเสวนาในหัวข้อ “ภัยทางการเงินในยุคดิจิทัล” ในงาน BOT Digital Finance 2023

BOX 6 | ยกระดับ-รับมือโจร : ความร่วมมือระดับชาติ เพื่อรับมือและป้องกันภัยทางการเงิน

การจัดการปัญหาภัยทุจริตทางการเงินให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดย ธปท. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ผลักดันการออกพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 (พรก.) เพื่อคุ้มครองประชาชนจากการถูกมิจฉาชีพหลอกลวงให้โอนเงินไปยังบัญชีผู้กระทำผิดหรือบัญชีม้า โดยให้ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ และผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-payment) สามารถเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลบัญชีและธุรกรรมผ่านระบบหรือกระบวนการเปิดเผยและแลกเปลี่ยนข้อมูลตามที่ พรก. กำหนด ตลอดจนระงับบัญชีที่ต้องสงสัยชั่วคราวเพื่อดำเนินการตรวจสอบ และ พรก. ได้มีการกำหนดบทลงโทษกรณีผู้เปิดบัญชีที่ไม่ได้มีเจตนาใช้เพื่อตนเอง หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้หรือใช้ซิมโทรศัพท์ในการทำทุจริต

ธปท. แถลงข่าวการเตรียมความพร้อมภาคการธนาคารตามมาตรการจัดการภัยทุจริตทางการเงิน

นอกจากนี้ ธปท. ยังร่วมกับหน่วยงานข้างต้นผลักดันให้มีการดำเนินการตาม พรก. เพื่อให้การจัดการภัยทุจริตเป็นไปอย่างบูรณาการ อาทิ

\ การร่วมจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และคณะอนุกรรมการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

\ การร่วมจัดตั้งระบบกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Central Fraud Registry: CFR) ระหว่างธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ รวมทั้งกำหนดกระบวนการรับเรื่องและแลกเปลี่ยนข้อมูลบัญชีและธุรกรรมที่อาจเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีในกรณีที่ได้รับแจ้งจากผู้เสียหาย

\ การร่วมจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ (Anti Online Scam Operation Center: AOC) เพื่อรวมศูนย์การปราบปราม แก้ไข และรับมือกับอาชญากรรมออนไลน์ในเชิงรุกแบบครบวงจร (one-stop-service) ผ่านหมายเลขโทรศัพท์ 1441 โดยศูนย์ AOC จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ในการเป็นตัวกลางรับเรื่องร้องเรียนและประสานงานไปยังผู้ให้บริการทางการเงิน ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม ภัยทุจริตทางการเงินยังเกิดขึ้นต่อเนื่อง มีรูปแบบหลากหลาย และมีพัฒนาการใหม่ ๆ อยู่ตลอด จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และต้องยกระดับการจัดการ และรับมือปัญหาให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อคุ้มครองประชาชนและลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

ภารกิจสื่อสารเตือนภัย หัวใจของการสู้กับโจร

ในปี 2566 ธปท. เดินหน้าสื่อสารเตือนภัยทางการเงินให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องทั่วประเทศ นอกจากจะสื่อสารผ่านทางโซเชียลมีเดีย ธปท. ซึ่งเป็นช่องทางหลักแล้ว ธปท. ยังทำงานเชิงรุกในพื้นที่ โดยร่วมมือกับผู้นำชุมชน 50 เขตในกรุงเทพฯ เพื่อร่วมหาแนวทางในการเตือนภัยการเงินแก่ประชาชน และจัดบรรยายให้ความรู้แก่นักบริหารเงินออมเพื่อให้สามารถให้คำปรึกษาแก่ชุมชนได้ถูกต้อง รวมถึงแจกจ่ายโปสเตอร์และสื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ แก่สมาคมค้าปลีกและผู้นำชุมชนโดยรอบ

ธปท. ยังส่งผ่านนโยบายไปสู่สำนักงานภาคทั้งสามแห่ง เพื่อให้ข้อมูลความรู้และคำปรึกษาด้านภัยทางการเงินแก่ท้องถิ่น โดย ธปท. ได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เช่น ผู้นำชุมชน สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด หอการค้า สภาอุตสาหกรรม กลุ่มพระนักเทศน์ หอกระจายข่าวในชุมชน และกองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ ในการช่วยสื่อสารและกระจายข่าวสารเตือนภัยทางการเงิน รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลภัยทางการเงินเพื่อตรวจสอบและแจ้งเตือนไปถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้ส่งกลับให้ส่วนกลางสำหรับจัดทำนโยบายที่ตรงเป้าและตอบโจทย์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในปี 2566 ธปท. ดำเนินโครงการและกิจกรรมเพื่อสื่อสารเตือนภัยทางการเงินผ่านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพล่ามภาษามือด้านเศรษฐกิจการเงิน โดยแทรกเนื้อหาภัยทางการเงินให้แก่กลุ่มล่าม เพื่อนำไปเตือนภัยให้กับผู้บกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งมักตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพจากการไม่ได้รับข้อมูลที่เท่าทัน อีกทั้งยังกระตุ้นการระดมความคิดเกี่ยวกับภัยทางการเงินผ่านกิจกรรมการแข่งขันออกแบบการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (BOT Communication Hackathon) ภายใต้หัวข้อ “รู้เท่าทันภัยการเงิน” ซึ่งมีผู้สนใจสมัครเข้าแข่งขัน รวมถึงนำเสนอผลงานต่าง ๆ ที่น่าสนใจกว่า 200 ทีม เช่น การทำแอปพลิเคชันแจ้งเตือนภัย การให้เยาวชนเป็นยุวทูตน้อยสื่อสารเตือนภัย การแต่งเพลงและแบบทดสอบเตือนภัย หรือการทำยาดมเตือนสติ ฯลฯ โดย ธปท. ได้นำความคิดบางส่วนมาต่อยอดและปรับใช้ให้เกิดประโยชน์จริงต่อไป

ยาดมที่มีคำคมเตือนภัยทางการเงิน เป็นหนึ่งในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของทีมผู้เข้าร่วมแข่งขัน

โครงการแข่งขันออกแบบการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (BOT Communication Hackathon) ภายใต้หัวข้อ “รู้เท่าทันภัยการเงิน”

ธปท. จัดอบรมความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน และภัยการเงินให้แก่ล่ามภาษามือไปถ่ายทอดให้กับผู้บกพร่องทางการได้ยิน

สแกนเพื่อรับชมคลิปวิดีโอ
โครงการ BOT Communication Hackathon

คำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การธนาคารเพื่อความยั่งยืน

ธปท. มุ่งผลักดันให้ภาคการเงินผนวกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในกระบวนการดำเนินธุรกิจและมีบทบาทสำคัญในการช่วยสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้ โดยต้องคำนึงถึงจังหวะเวลาและความเร็วของการปรับตัวที่เหมาะสมกับบริบทไทย โดยต้อง “ไม่ช้าเกินไป” จนได้รับผลกระทบที่ไม่สามารถแก้ไขได้ทันการณ์ แต่ก็ต้อง “ไม่เร็วเกินไป” จนระบบเศรษฐกิจไม่สามารถปรับตัวได้ทันและทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยภาคอุตสาหกรรมไทยส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มสีน้ำตาล (brown) กล่าวคือ ยังพึ่งพาการใช้พลังงานจากถ่านหินและน้ำมันในสัดส่วนที่สูง และยังใช้เทคโนโลยีแบบเก่าที่ยังไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งธุรกิจ SMEs ซึ่งเป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจไทย ยังอยู่ระหว่างฟื้นตัวจากวิกฤตโควิด 19 จึงมีความตระหนักและความพร้อมน้อยกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ค่อนข้างมาก

โดยในปี 2566 ธปท. เน้นวางกลไกและมาตรฐานให้สถาบันการเงินนำเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้าไปผนวกในการดำเนินธุรกิจอย่างจริงจังและครบวงจร และผลักดันให้สถาบันการเงินมีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่ช่วยสนับสนุนเงินทุนให้ภาคธุรกิจเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมโดยเริ่มจากอุตสาหกรรมนำร่อง มีการดำเนินการสำคัญ ดังนี้

1 \ เผยแพร่แนวนโยบายการดำเนินธุรกิจสถาบันการเงิน โดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ธปท. เผยแพร่แนวนโยบายการดำเนินธุรกิจสถาบันการเงินโดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (standard practice) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2566 เพื่อให้สถาบันการเงินใช้เป็นกรอบหลักการในการประเมินโอกาสและความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมโดยผนวกเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานหรือการมีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นรูปธรรมและเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ (1) โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ (2) การกำหนดกลยุทธ์ (3) การบริหารความเสี่ยง และ (4) การเปิดเผยข้อมูล

นอกจากนี้ ธปท. ยังผลักดันให้สมาคมธนาคารไทยพัฒนาคู่มือปฏิบัติตามแนวนโยบาย (industry handbook) เพื่อกำหนดรายละเอียดในระดับปฏิบัติการ รวมถึงรวบรวมมาตรฐานและตัวอย่างที่ดีในระดับสากล ตลอดจนข้อปฏิบัติที่ควรเร่งดำเนินการในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งจะช่วยให้สถาบันการเงินมีแนวทางที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกันและสามารถดำเนินการตามแนวนโยบายได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสมาคมธนาคารไทยได้เผยแพร่เอกสารดังกล่าวแล้วในเดือนพฤศจิกายน 2566 ในระยะต่อไป ธปท. จะให้สถาบันการเงินประเมินมาตรฐานการดำเนินงานของตนเทียบกับ standard practice และ industry handbook รวมถึงติดตามการดำเนินการของสถาบันการเงินอย่างต่อเนื่อง

2 \ เผยแพร่มาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมระยะที่ 1[14]

ธปท. เผยแพร่มาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Thailand Taxonomy) ระยะที่ 1 ในเดือนมิถุนายน 2566 สำหรับภาคพลังงานและภาคการขนส่ง ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงสุดของประเทศ เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีมาตรฐานกลางในการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และใช้อ้างอิงสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเครื่องมือทางการเงินได้ ทั้งนี้ ในระยะต่อไป ธปท. จะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนา Thailand Taxonomy ระยะที่ 2 ซึ่งจะครอบคลุมภาคอุตสาหกรรมการผลิต ภาคการเกษตร ภาคการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ และภาคการจัดการของเสีย

3 \ มีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่สามารถสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจ

ในปี 2566 ธปท. ผลักดันโครงการนำร่องของธนาคารพาณิชย์ในการสนับสนุนเงินทุนเพื่อช่วยลดฝุ่น PM2.5 ในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล ด้วยการให้สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยพิเศษวงเงินรวมกว่า 4,000 ล้านบาท แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล สำหรับซื้อเครื่องจักรกลการเกษตรที่จะนำไปสู่การลดการเผาอ้อย โดยกำหนดเงื่อนไขการชำระคืนสินเชื่อให้สอดคล้องกับวงจรรายได้จากผลผลิตอ้อย และกำหนดเงื่อนไขการได้รับอัตราดอกเบี้ยพิเศษให้ขึ้นอยู่กับผลสำเร็จในการมีสัดส่วนการรับซื้ออ้อยไฟไหม้ต่อการรับซื้ออ้อยทั้งหมดลดลง และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศหรือภูมิภาคเดียวกัน นอกจากนี้ยังมี SFIs ร่วมสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนอัตราดอกเบี้ยพิเศษแก่ชาวไร่อ้อยที่เผาอ้อยลดลงจากปีก่อนหน้าด้วยเช่นกัน

ในระยะต่อไป ธปท. จะผลักดันให้สถาบันการเงินมีผลิตภัณฑ์ที่ช่วยสนับสนุนเงินทุนเพื่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับกลุ่มลูกค้าที่แต่ละสถาบันการเงินสามารถช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีนัยและเป็นรูปธรรม อาทิ ในแง่จำนวนลูกค้าที่สถาบันการเงินจะช่วยให้ปรับตัวได้ การสร้างนวัตกรรมทางการเงินใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้เกิดการแข่งขันหรือนำไปขยายผลต่อได้ และ ธปท. จะประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันการวางรากฐานอื่น ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจ อาทิ การให้แรงจูงใจที่จะช่วยกระตุ้นหรือสนับสนุนภาคธุรกิจในการปรับตัว การออกแบบแพลตฟอร์มข้อมูลที่ช่วยสนับสนุนการคำนวณและการรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจก นอกจากนี้ ธปท. ยังมีแผนที่จะสนับสนุนให้สถาบันการเงินเริ่มจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในส่วนของการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกจากการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน (transition plan) ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้สถาบันการเงินวางแผนและจัดทำกลยุทธ์ที่สนับสนุนลูกค้าในภาคเศรษฐกิจจริงให้ปรับตัวได้อย่างราบรื่นทันการณ์ โดยจะให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบในประเทศ (D-SIBs) และธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ (non-DSIBs) ที่สนใจเริ่มจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่านสำหรับภาคเศรษฐกิจที่มีนัยสำคัญ (priority sector) ก่อนอย่างน้อย 1 ภาคเศรษฐกิจ

[14] ดำเนินการร่วมกับคณะทำงาน Thailand Taxonomy ซึ่งประกอบด้วย ก.ล.ต. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) สมาคมธนาคารไทย สมาคมธนาคารนานาชาติ และสมาคมสถาบันการเงินของรัฐ

4 \ พัฒนาองค์ความรู้เรื่องการเงินสิ่งแวดล้อมให้กับบุคลากรในภาคการเงินและภายใน ธปท.

ธปท. ร่วมกับสมาคมธนาคารไทยผลักดันการจัดอบรมคู่มือปฏิบัติตามแนวนโยบาย ธปท. ให้แก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งได้บรรจุเรื่องการเงินเพื่อความยั่งยืนเป็นหนึ่งในหัวข้อสำคัญของการจัดหลักสูตรพัฒนาผู้ตรวจสอบสถาบันการเงินภายใน ธปท. ทั้งนี้ ในปี 2567 ธปท. จะเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ที่สนับสนุนแผนงานในระยะข้างหน้า ได้แก่ การเงินที่สนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจในช่วงการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (transition finance) และการวิเคราะห์ภาวะวิกฤตและการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate scenario analysis and stress testing)

คุณรณดล นุ่มนนท์ รองผู้ว่าการ ด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน กล่าวในงานสัมมนา “Thailand Taxonomy กติกาใหม่เพื่อโลกที่ยั่งยืน” ถึงการสนับสนุนให้สถาบันการเงินออกเครื่องมือและผลิตภัณฑ์ที่จะผลักดันให้เศรษฐกิจไทยก้าวไปสู่เศรษฐกิจสีเขียวในอนาคต

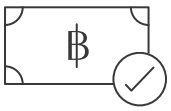

การคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน

ธปท. ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินได้ทั่วถึง ตรงกับความต้องการด้วยต้นทุนที่เหมาะสม มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ให้บริการทางการเงินตระหนักและให้ความสำคัญกับการให้บริการลูกค้าด้วยความใส่ใจและรับผิดชอบ เสนอผลิตภัณฑ์และบริการโดยไม่หลอก ไม่บังคับ ไม่รบกวน และไม่เอาเปรียบลูกค้า ซึ่งจะเอื้อต่อการให้บริการทางการเงินที่เหมาะสมและเป็นธรรม และช่วยสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบการเงินไทยและส่งเสริมให้ผู้ให้บริการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

1 \ การกำกับดูแลและตรวจสอบผู้ให้บริการอย่างเข้มข้นและส่งเสริมให้ผู้ให้บริการทางการเงินยกระดับการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

1 \ ยกระดับหลักเกณฑ์ด้านการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม (market conduct) ให้มีมาตรฐานและครอบคลุมยิ่งขึ้น

ธปท. ออกหลักเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ให้บริการในการรับผิดชอบลูกค้าตลอดวงจรการเป็นหนี้อย่างเหมาะสม และปรับปรุงหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้และการตัดชำระหนี้ให้ครอบคลุมผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับของ ธปท. เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินทุกแห่งถือปฏิบัติบนมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้มีความชัดเจน ยืดหยุ่น สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะช่วยยกระดับการกำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม

นอกจากนี้ ธปท. ยังศึกษาและนำหลักการเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (behavioral economics) มาประยุกต์ในการออกแบบนโยบายคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินด้วย โดยในปี 2566 ธปท. ร่วมกับสถานทูตอังกฤษ และ Behavioral Insights Team (BIT) ดำเนินโครงการ nudge project โดยนำวิธีการทางเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมมาทดสอบและออกแบบทางเลือกในการส่งข้อมูลเพื่อกระตุ้นเรื่องการรับรู้ดอกเบี้ยและการจ่ายชำระคืนหนี้ โดยจะสรุปผลและเผยแพร่รายงานในต้นปี 2567

2 \ เตรียมความพร้อมการออกหลักเกณฑ์และออกแบบกระบวนการตรวจสอบธุรกิจการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ใหม่ให้เป็นธรรมยิ่งขึ้น

ธปท. เตรียมออกหลักเกณฑ์และออกแบบกระบวนการตรวจสอบธุรกิจการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เพื่อรองรับการดำเนินงานเมื่อร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบธุรกิจการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้ หลักเกณฑ์ใหม่นี้ครอบคลุมการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจและการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อดูแลประชาชนให้ได้รับบริการทางการเงินที่เป็นธรรมและรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงิน ผ่านการประสานงานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยจัด focus group กับผู้ประกอบธุรกิจเพื่อรวบรวมข้อมูลแนวทางการทำธุรกรรมจากสมาคมต่าง ๆ เช่น สมาคมธุรกิจเช่าซื้อไทย

3 \ พัฒนาเครื่องมือใหม่ ๆ และการใช้ข้อมูลที่หลากหลายในการติดตามและประเมินผู้ให้บริการทางการเงิน

ธปท. พัฒนาเครื่องมือใหม่ ๆ และใช้ข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ ติดตามและประเมินการปฏิบัติตามเกณฑ์ market conduct ของผู้ให้บริการทางการเงิน เครื่องมือใหม่เหล่านี้จะช่วยให้ ธปท. เห็นปัญหาและเรื่องร้องเรียนของผู้ใช้บริการทางการเงินอย่างเข้าใจมากขึ้น ซึ่งจะช่วยยกระดับการตรวจสอบผู้ให้บริการเชิงรุกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงนำไปใช้ทบทวนและออกเกณฑ์กำกับดูแลเพิ่มเติมเพื่อให้ลูกค้าได้รับบริการทางการเงินที่เป็นธรรมมากขึ้น ตัวอย่างเครื่องมือและข้อมูลใหม่ เช่น (1) การใช้เทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลบน social media listening tool ชี้เบาะแส ติดตาม และประเมินปัญหาจากการใช้บริการทางเงินที่มีการกล่าวถึงในสังคมออนไลน์ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการให้บริการของสถาบันการเงิน และเรื่องที่ประชาชนร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสมายัง ธปท. ผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ และ (3) การตรวจสอบผู้ให้บริการแบบไม่แสดงตน (mystery shopping)

4 \ ตรวจสอบผู้ให้บริการทางการเงินอย่างต่อเนื่องและสั่งการให้เกิดการแก้ไขปรับปรุงโดยเร็ว เพื่อให้ลูกค้าได้รับบริการที่เป็นธรรม

ธปท. ตรวจสอบผู้ให้บริการทางการเงินอย่างต่อเนื่อง โดยได้สั่งการในประเด็นที่มีนัยสำคัญ ได้แก่ (1) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสินเชื่อรายย่อยของผู้ให้บริการบางแห่งที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ส่งผลกระทบต่อลูกค้า 3.3 ล้านบัญชี จำนวนเงินรวมประมาณ 1,500 ล้านบาท โดย ธปท. ได้สั่งการให้ผู้ให้บริการชดเชยเยียวยาแก่ลูกค้า และปรับปรุงกระบวนการควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน (2) การขอความยินยอมนำข้อมูลลูกค้าไปเปิดเผยที่มีรูปแบบไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ส่งผลกระทบต่อลูกค้าประมาณ 100,000 ราย โดย ธปท. ได้สั่งการให้ระงับการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว รวมถึงการติดต่อลูกค้า และปรับปรุงกระบวนการควบคุมดูแลข้อมูลลูกค้า (3) การเสนอขายผลิตภัณฑ์ประกันภัยกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ตรงกับความต้องการหรือการบังคับขาย ซึ่งมีสาเหตุจากโครงสร้างการจ่ายค่าตอบแทนที่ผลักดันให้เกิดการขายไม่ถูกต้อง กระบวนการขาย และการควบคุมภาพการขาย โดย ธปท. ได้สั่งการให้ปรับปรุงการกำหนดตัวชี้วัด (KPIs) กระบวนการขาย และการควบคุมคุณภาพการขาย เพื่อป้องกันการเสนอขายที่ไม่เหมาะสม (4) การกำหนดเงื่อนไขผลิตภัณฑ์บัตรกดเงินสด ที่บังคับให้ลูกค้าเบิกใช้เงินกู้ขั้นต่ำทันทีเมื่อได้อนุมัติรับวงเงิน ซึ่ง ธปท. ได้สั่งการให้ปรับปรุงเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว และ (5) การตัดชำระค่าธรรมเนียมและดอกเบี้ยคงค้างชำระ โดยไม่ได้ตัดชำระตามงวดที่ค้างชำระนานที่สุดก่อนตามหลักเกณฑ์ และการคิดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดเพิ่มจากอัตราดอกเบี้ยปกติเกินกว่า 3% ซึ่ง ธปท. ได้สั่งการให้ปรับปรุงระบบงาน และกระบวนการควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้ผู้ให้บริการคืนดอกเบี้ยที่เรียกเก็บเกินให้ลูกหนี้ทุกราย

ทั้งนี้ ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของลูกค้าในการได้รับเอกสารหลักฐานอย่างถูกต้องครบถ้วนในการทำธุรกรรม และการกำหนดเงื่อนไขความยินยอมเพื่อเสนอขายผลิตภัณฑ์และบริการ (marketing consent) ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการใช้บริการ ทำให้ลูกค้าไม่สามารถเลือกให้คำยินยอมได้ตามความต้องการ รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขผลิตภัณฑ์สินเชื่อรายย่อยอื่น ๆ เกินความจำเป็น หรือจำกัดสิทธิของลูกค้า เช่น การให้ลูกค้าสละสิทธิ์ที่จะดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์หรือเรียกร้องสิทธิใด ๆ นั้น ธปท. ได้สั่งการให้ส่งมอบเอกสารหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วน ปรับปรุงเงื่อนไขการให้บริการและการขอคำยินยอมให้เป็นธรรม รวมทั้งกำชับให้ผู้ให้บริการดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะกรณีที่กระทบต่อสิทธิประโยชน์ของลูกค้า

นอกจากนี้ ธปท. ผลักดันให้ผู้ให้บริการทางการเงินมีกระบวนการปฏิบัติงานที่สามารถติดตามตรวจจับข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างรวดเร็ว และสามารถค้นหาต้นเหตุและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิผลได้ด้วยตนเอง (self-detect and self-correct) เพื่อพัฒนาให้เกิดการให้บริการแก่ลูกค้าที่เป็นธรรมได้อย่างยั่งยืน

2 \ การมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับการดูแล แก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด และได้รับคำปรึกษาหรือความช่วยเหลืออย่างทันการณ์

1 \ การให้คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียน

เมื่อประชาชนประสบปัญหาการใช้บริการทางการเงินและภัยทางการเงิน สามารถขอคำปรึกษาหรือร้องเรียนผ่านช่องทางคอลเซนเตอร์ 1213 ทางอีเมล contact@bot.or.th หรือเข้ามาติดต่อที่ ธปท. ด้วยตนเอง เพื่อประสานงานให้ได้รับการดำเนินการหาข้อยุติรายบุคคลตามกรอบอำนาจหน้าที่และกรอบเวลาที่กำหนดไว้ (Service Level Agreement: SLA) ในปี 2566 ธปท. ได้รับเรื่องร้องเรียนรวมประมาณ 5,951 รายการ และให้คำปรึกษาและให้ข้อมูล 10,235 รายการ โดย 85% ของเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับด้านบริการทางการเงิน

2 \ การให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาหนี้

ธปท. ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำการแก้ไขปัญหาหนี้ผ่าน 2 โครงการ ได้แก่ โครงการทางด่วนแก้หนี้และโครงการหมอหนี้เพื่อประชาชน ในปี 2566 โครงการทางด่วนแก้หนี้ ซึ่งเป็นช่องทางเสริมให้ลูกหนี้สามารถติดต่อเจ้าหนี้เพื่อแก้ไขหนี้ มีลูกหนี้เข้าร่วมโครงการจำนวน 30,724 รายการ และโครงการหมอหนี้เพื่อประชาชนที่ให้คำแนะนำการแก้ไขปัญหาหนี้รายบุคคลมีลูกหนี้เข้าร่วมจำนวน 2,364 ราย

นอกจากนี้ ธปท. ได้ร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต่าง ๆ ออกบูธให้คำแนะนำการแก้ไขหนี้แก่ประชาชน ในงานมหกรรมการเงินเพื่อครูไทย “Unlock a Better Life” ที่จัด 6 ครั้งทั่วประเทศ และในงาน Money Expo ที่กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ อุดรธานี และหาดใหญ่

"
เมื่อก่อนเวลาสถาบันการเงินนัดหมาย SMEs จะไม่กล้าไป เพราะไม่รู้ว่าจะคุยอย่างไร พอไม่มีความรู้เขาก็กลัว บางทีถูกดำเนินการทางกฎหมายจากปัญหาหนี้ แต่พอมีโครงการหมอหนี้เพื่อประชาชน ที่ทำให้เขามีความรู้ เมื่อเกิดปัญหาใดเขาก็เข้าไปคุยเลย เจรจาตามระเบียบ ทำให้ปัญหาการติดเครดิตบูโรในภาคเหนือน้อยลงเมื่อดูจากสถิติ
"

คุณบุญชู กมุทมาโนชญ์
ประธานสมาพันธ์ SME ไทยภาคเหนือ

งาน Money Expo ที่จัดขึ้นใน จ.เชียงใหม่ อุดรธานี และสงขลา (หาดใหญ่)

3 \ การให้ความรู้ การสร้างบุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยและให้คำปรึกษาปัญหาหนี้

ธปท. จัดทำหลักสูตรและสื่อการสอนเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงคำแนะนำการแก้ไขปัญหาหนี้ที่ถูกต้องและทั่วถึงขึ้น โดยได้ร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมและมูลนิธิสถาบันศึกษาและพัฒนาการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี (ส.พ.ส.) จัดอบรมหลักสูตรเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านหนี้สินและการเงินให้กับผู้ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนและกำหนดให้หลักสูตรดังกล่าวเป็นหนึ่งในหลักสูตรเพื่อต่ออายุผู้ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน และ ธปท. ได้ต่อยอดพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวให้เป็นสื่อการเรียนรู้แบบ e-learning โดยจะเผยแพร่บนเว็บไซต์ของกระทรวงยุติธรรมในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2567 นอกจากนี้ ธปท. ได้จัดอบรมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่สถานีแก้หนี้ครู เพื่อให้คำปรึกษาเรื่องแก้หนี้กับบุคลากรทางการศึกษาอีกด้วย

งานส่งเสริมความรู้ทางการเงิน

ธปท. ต่อยอดการดำเนินงานด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเงิน เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ทางการเงินที่ดีอย่างยั่งยืน และมีความพร้อมที่จะรับมือกับความท้าทายด้านการเงินที่มักเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวล่วงหน้าได้ ซึ่งการดำเนินงานที่สำคัญในปี 2566 คือการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมทางการเงินที่ดีในกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่และวัยทำงาน รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เป็นพันธมิตร และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่อง

1 \ การสร้างพฤติกรรมทางการเงินที่ดี

1 \ สำหรับกลุ่มนักเรียนนักศึกษา

การอบรมพัฒนาความรู้ทางการเงินให้แก่ครูในโครงการครูสตางค์ และการนำไปประยุกต์เพื่อถ่ายทอดให้เด็กนักเรียนในชั้นเรียน

ธปท. มุ่งผลักดันให้ความรู้ทางการเงินเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ ผ่านการดำเนินโครงการที่สำคัญ ได้แก่

(1) โครงการออกแบบและพัฒนาร่างกรอบสมรรถนะทางการเงิน[15] (Financial Literacy Competency Framework) สำหรับคนไทยทุกช่วงวัย เพื่อเป็นแกนกลางในการกำหนดกรอบการส่งเสริมความรู้ทางการเงินในระบบการศึกษาไทยที่เป็นมาตรฐานและเปรียบเทียบได้ในระดับสากล ซึ่ง ธปท. อยู่ระหว่างพัฒนากรอบสมรรถนะทางการเงินเพื่อให้ผู้ให้ความรู้และผู้พัฒนาหลักสูตรการศึกษานำไปใช้กำหนดคุณลักษณะ ความสามารถ และพฤติกรรมทางการเงินที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัยได้ รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา กำหนดเนื้อหาการสอน และเกณฑ์การประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างการพัฒนามาตรฐานกรอบสมรรถนะให้สอดคล้องกับทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเผยแพร่เป็นมาตรฐานกรอบสมรรถนะในวงกว้างในปี 2567 ซึ่งเป็นหนึ่งในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน

[15] กรอบสมรรถนะทางการเงินเป็นหนึ่งในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน พ.ศ. 2565-2570 (แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน พ.ศ. 2565-2570 : เป้าหมายที่ 2 คนไทยมีความรู้และทักษะทางการเงินเพียงพอที่จะไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต มาตรการที่ 3 กำหนดกรอบสมรรถนะทางการเงิน (Financial Competencies Framework) สำหรับคนไทย) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยอ้างอิงมาตรฐานความสามารถทางการเงินขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Cooperation and Development หรือ OECD) และมาตรฐานความสามารถทางการเงินของสหภาพยุโรป อังกฤษ และฮ่องกง และนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย ประกอบด้วย 4 หัวข้อหลัก ได้แก่ เงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transaction) การวางแผนการเงิน (Planning & Managing Finance) ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk & Reward) และสภาพแวดล้อมทางการเงิน (Financial Landscape)

นอกจากนี้ ในปี 2566 ธปท. ยังร่วมมือกับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ผ่านโครงการครูสตางค์ โดยนำร่างกรอบสมรรถนะทางการเงินไปทดสอบประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน พร้อมพัฒนาสื่อการสอนเพื่อนำมาเป็นต้นแบบการเรียนการสอนเรื่องความรู้ทางการเงินในชั้นเรียนระดับต่าง ๆ ต่อไป

(2) โครงการพัฒนาหลักสูตรความรู้ทางการเงินสำหรับการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ทางการเงินในวัยเรียนอย่างยั่งยืน และเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงกับภาคการศึกษา โดย ธปท. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาพัฒนาหลักสูตรความรู้ทางการเงินเป็นวิชาเฉพาะหรือสอดแทรกในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ร่วมกับโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ออกแบบและพัฒนาวิชารู้ทันการเงินสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยนำองค์ความรู้ทางการเงินพื้นฐาน ถ่ายทอดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบ active learning ดำเนินการจัดการเรียนการสอนต่อเนื่องมาแล้วตั้งแต่ปีการศึกษา 2564-2566 และ 2) ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) และโรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ บูรณาการเนื้อหาความรู้ทางการเงินสอดแทรกในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาหลักสูตรการเงินพื้นฐานในวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ สังคม และงานอาชีพ โดยอยู่ระหว่างนำไปทดลองในโรงเรียนเครือข่ายต่อไป

นอกจากนี้ ธปท. ยังจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะทางการเงินแก่นักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินและพัฒนาทักษะทางการเงินให้แก่นักศึกษาอาชีวศึกษาทั่วประเทศ ผ่านรูปแบบ “การบ่มเพาะ สร้างแกนนำสู่เครือข่ายที่ยั่งยืน” ภายใต้การประกวดผลงานด้านความรู้ทางการเงินในโครงการ Fin. ดี We Can Do!!! ซึ่งได้ดำเนินการต่อเนื่องมาแล้ว 5 ปี โดยปี 2566 ได้ยกระดับการประกวด จากที่ดำเนินการจัดโดย ธปท. มาเป็นส่วนหนึ่งของงานแข่งขันทักษะวิชาชีพและทักษะพื้นฐานขององค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย (อวท.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในทักษะความรู้ทางการเงิน ซึ่งมีวิทยาลัยอาชีวศึกษาเข้าร่วมโครงการ 160 แห่งทั่วประเทศ

(3) โครงการพัฒนาครูเพื่อสร้างครูแกนนำในการส่งต่อความรู้ทางการเงินในสถานศึกษา ธปท. ดำเนินโครงการสร้างครูแกนนำ เพื่อขยายผลการดำเนินงานและสร้างความยั่งยืนด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเงินในสถานศึกษาเป็นวงกว้าง ได้แก่ โครงการก่อการครู ซึ่ง ธปท. ร่วมกับคณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาความรู้ทางการเงิน “รู้ก่อน ทำก่อน รวยกว่า” เป็นหนึ่งใน module ตลาดวิชา เพื่อสร้างความตระหนักรู้ด้านการเงินแก่เครือข่ายครูแกนนำ และนำไปสู่การนำความรู้ไปปรับใช้กับการเรียนการสอนต่อไป โดยดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2565 โครงการ Fin. Forward โครงการสร้างครูแกนนำการสอนวิชารู้ทันการเงินขยายผลจากแนวทางการจัดการสอนวิชารู้ทันการเงินให้แก่ครูจากหลากหลายสถานศึกษาที่สนใจโดยจัดนำร่อง 3 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สงขลา และสุราษฎร์ธานี โดยมีครูจากกว่า 40 สถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ

2 \ สำหรับกลุ่มวัยทำงาน

ธปท. มุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงินผ่านโครงการ Fin. ดี Happy Life!!! ซึ่งเป็นโครงการฝึกอบรม Fin. trainers หรือพี่เลี้ยงด้านการเงินให้กับตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในปี 2566 มีหน่วยงานเข้าร่วมโครงการ 64 หน่วยงาน สร้าง Fin. trainers ได้ 217 คน ซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ทางการเงินให้แก่พนักงานได้ 146,716 คน มีพนักงานเข้าร่วมกิจกรรมแบบเข้มข้นด้วยการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจำนวน 7,960 คน ทั้งนี้ หน่วยงานสามารถนำชุดความรู้ทางการเงินสำหรับคนวัยทำงานหรือพนักงานในสถานประกอบการไปใช้เป็นสื่อการส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้กับพนักงานในหน่วยงาน และประชาชนวัยทำงานยังสามารถทำแบบสำรวจสุขภาพทางการเงิน เพื่อตรวจสุขภาพทางการเงินของตนเอง

2 \ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่อง

ตัวแทน ธปท. ให้สัมภาษณ์ผ่านสถานีวิทยุและโทรทัศน์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเงิน และยังได้จัดทำคลิปส่งเสริมความรู้ทางการเงินเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ Facebook และ TikTok เพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทัน และรู้วิธีแก้ไขปัญหาเมื่อต้องประสบภัยทางการเงิน เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้ใช้บริการทางการเงิน รวมถึงสามารถวางแผนการเงินและบริหารจัดการหนี้ของตนเอง

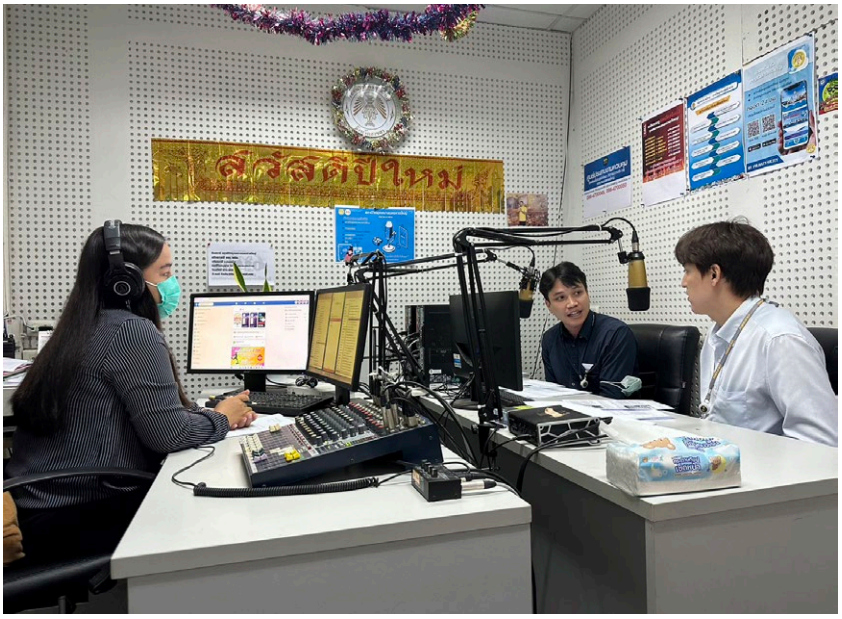

ธปท. ให้สัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ “เช้านี้ที่ภาคเหนือ” ช่อง NBT และสถานีวิทยุเทศบาลนครหาดใหญ่ FM. 96.0 MHz. เพื่อสื่อสารความรู้ทางการเงินและเตือนภัยการเงิน

3 \ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เป็นพันธมิตร

ธปท. ได้ร่วมเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องระวังภัยการเงิน และเรื่องการให้บริการที่เป็นธรรมแก่ลูกค้ากับองค์กรและหน่วยงานภาครัฐ พันธมิตรในภาคต่าง ๆ เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) และคลังจังหวัด เพื่อให้ความรู้กับประชาชนและสื่อมวลชนในพื้นที่

ธปท. ให้ความรู้เรื่องภัยทางการเงินให้กับหน่วยงานภาครัฐ และร่วมหารือกับหัวหน้าชุมชนในเขต กทม. เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการเตือนภัยทางการเงิน

การดำเนินงานด้านความยั่งยืนภายในองค์กร

ธปท. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการลดกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งส่งเสริมความยั่งยืนจากการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม และจากการดำเนินงานใน 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) การดำเนินงานภายใน (2) การผลิตและบริหารจัดการธนบัตร (3) การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ และ (4) การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

1 \ การดำเนินงานภายใน

1 \ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

ธปท. ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเต็มประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดมาตรการบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมการใช้ไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิง ขยะของเสีย กระดาษ และน้ำประปา โดยมีการควบคุม ติดตาม ประเมินการดำเนินการตามแผนงานและมาตรการต่าง ๆ ทั้งนี้ ธปท. ได้เน้นความสำคัญเรื่องการใช้ไฟฟ้า เนื่องจากมีสัดส่วนการใช้พลังงานสูงสุด[16] โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ (1) เปลี่ยนระบบปรับอากาศแบบแยกส่วน (split type) (2) ปรับปรุงระบบควบคุมการใช้แสงสว่างในที่ทำงาน (3) เปลี่ยนมอเตอร์เครื่องสูบน้ำประสิทธิภาพสูง (4) เปลี่ยนอุปกรณ์ควบคุมปั๊มรดน้ำต้นไม้เป็นแบบอัตโนมัติ (variable speed drive) และ (5) เปลี่ยนรถยนต์สันดาปภายในสำนักงานเป็นรถยนต์ไฮบริด

2 \ การส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด

ปี 2566 ธปท. สำนักงานใหญ่ใช้พลังงานสะอาด (clean energy) จากระบบโซลาร์เซลล์ 280 กิโลวัตต์ ซึ่งทดแทนการใช้พลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 395,000 กิโลวัตต์ชั่วโมงต่อปีโดยระบบโซลาร์เซลล์คิดเป็น 3% ของการใช้พลังงานทั้งหมด

สำหรับสำนักงานภาคเหนือและสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้พลังงานสะอาดจากระบบโซลาร์เซลล์ 50 และ 20 กิโลวัตต์ ซึ่งทดแทนการใช้พลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 73,000 และ 40,800 กิโลวัตต์ชั่วโมงต่อปี ซึ่งโดยระบบโซลาร์เซลล์คิดเป็น 6% และ 4% ต่อการใช้พลังงานทั้งหมด ตามลำดับ

3 \ การจัดการทรัพยากรแบบหมุนเวียน

ปี 2566 ธปท. เน้นจัดการทรัพยากรแบบหมุนเวียนภายใต้หลัก “3R - Reduce Reuse Recycle” เพื่อลดขยะของเสียจากการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ โดยการลดหรือ “Reduce” อาทิ ลดขยะที่ไม่ย่อยสลาย หรือเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ เช่น พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ด้วยการรณรงค์ให้พนักงานใช้แก้วส่วนตัวในชีวิตประจำวัน ร่วมกับการได้รับความร่วมมือจากร้านค้าในการมอบส่วนลดเมื่อนำแก้วส่วนตัวมาซื้อเครื่องดื่ม ในส่วนของการนำไปใช้ซ้ำหรือ “Reuse” ธปท. รณรงค์ให้มีการแยกขยะให้ถูกต้องตั้งแต่ต้นทาง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ซ้ำต่อได้ รวมถึงสามารถนำไป “Recycle” หรือกำจัดได้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยลดปริมาณขยะสู่บ่อฝังกลบอันเป็นอีกแหล่งสำคัญของการเกิดก๊าซเรือนกระจก อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนการนำของเหลือใช้ไปใช้ประโยชน์อีกครั้ง (upcycling) เช่น กิจกรรม plastic recycling & DIY workshop การแบ่งปันสิ่งของสู่ผู้ขาดแคลนหรือผู้ยากไร้ การรณรงค์นำเศษวัสดุมาตกแต่งในงานกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการเชิญชวนทุกส่วนงานให้มีส่วนร่วมใน “โครงการธนาคารขยะ” ด้วยการคัดแยกขยะและนำไปขายเป็นรายได้

[16] การใช้ไฟฟ้ามีสัดส่วน 95% ของการใช้พลังงานทั้งหมด

นอกจากนี้ เพื่อให้การจัดการขยะภายในองค์กรครบวงจร ในปีนี้ ธปท. จึงติดตั้งเครื่องกำจัดขยะเศษอาหารเพื่อนำเศษอาหารที่เหลือทิ้งมาแปรสภาพให้เป็นวัสดุปรับปรุงคุณภาพดิน (bio-soil) ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) และนำมาใช้ดูแลบำรุงรักษาพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ภายใน ธปท. ซึ่งสามารถลดต้นทุนในการดูแลสวนของ ธปท. ได้ด้วย

2 \ การผลิตและบริหารจัดการธนบัตรอย่างยั่งยืน

ธปท. เน้นกระบวนการผลิตและบริหารจัดการธนบัตรอย่างยั่งยืนซึ่งได้รับการรับรองระบบตามมาตรฐานสากล อาทิ ระบบการบริหารคุณภาพ[17] ระบบการจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย[18] ระบบการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ[19] รวมถึงการเปิดศูนย์เงินสดกลาง (Consolidated Cash Center: CCC) เพิ่มอีกสองแห่ง คือ ศูนย์เงินสดกลางสุราษฎร์ธานี และศูนย์เงินสดกลางนครราชสีมา เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริการด้านเงินสดให้ดีขึ้น ช่วยลดความซ้ำซ้อนของระบบขนส่ง และเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

สำหรับการดำเนินการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ธปท. ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม[20] การรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ 3 (green system) และมีการพัฒนาการผลิตธนบัตรและระบบจัดการธนบัตรอย่างต่อเนื่อง จึงมั่นใจได้ว่ากระบวนการผลิตและบริหารจัดการธนบัตรมีการดำเนินการสอดคล้องตามมาตรฐานสากลและคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ในปี 2566 ธปท. ยกระดับและปรับปรุงประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรสิ่งแวดล้อมใน 3 ส่วนหลัก ได้แก่ การส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1 \ การส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด

ปี 2566 ธปท. ใช้พลังงานสะอาดจากระบบโซลาร์เซลล์ 1,000 กิโลวัตต์ในกระบวนการผลิตและบริหารจัดการธนบัตรซึ่งทดแทนการใช้พลังงานไฟฟ้าได้ประมาณ 1,2040,000 กิโลวัตต์ชั่วโมงต่อปี โดยระบบโซลาร์เซลล์คิดเป็น 10% ต่อการใช้พลังงานทั้งหมด ทั้งนี้ ธปท. ยังมีแผนงานสำหรับปี 2567 ที่จะขยายการใช้ระบบโซลาร์เซลล์ไปยังศูนย์เงินสดกลางจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี พิษณุโลก และระยอง

2 \ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

ธปท. ปรับปรุงเครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและลดการใช้พลังงาน ส่งผลให้ในปี 2566 ธปท. สามารถลดการใช้พลังงานรวมได้ถึง 1,260,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง โดยคิดเป็น 10% ต่อการใช้พลังงานทั้งหมด การดำเนินการที่ผ่านมา อาทิ ปรับปรุงระบบทำความเย็นที่มีประสิทธิภาพสูง ปรับปรุงระบบไฟส่องสว่างเป็นชนิด LED ติดตั้งอุปกรณ์ปรับความเร็วมอเตอร์ (VSD) ของปั๊มน้ำและพัดลมของระบบทำความเย็น

3 \ การเลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ธปท. ให้ความสำคัญในเรื่องการยืดอายุธนบัตรจากการออกใช้ธนบัตรพอลิเมอร์ชนิดราคา 20 บาท ที่มีอายุการใช้งานนานกว่าธนบัตรกระดาษประมาณ 2.75 เท่า และยังมุ่งมั่นในการพัฒนาการยืดอายุธนบัตรในชนิดราคาอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงเน้นเลือกใช้วัตถุดิบในกระบวนการผลิตธนบัตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น กระดาษธนบัตรที่เลือกใช้ฝ้ายออร์แกนิกเป็นส่วนผสม และหมึกพิมพ์ที่เลือกใช้สารทำแห้งที่ปราศจากโคบอลต์

[17] ISO 9001:2015
[18] ISO 45001:2018
[19] ISO 22301:2019
[20] ISO 14001:2015

3 \ การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศภายใต้หลัก ESG

ธปท. เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการคำนึงความยั่งยืนในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ โดยได้นำปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environment Social และ Governance: ESG) เข้ามาประยุกต์ใช้ภายใต้วัตถุประสงค์หลักของการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ ได้แก่ การรักษามูลค่า การมีสภาพคล่องเพียงพอ และการได้ผลตอบแทนภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ แนวทางการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศที่คำนึงถึงความยั่งยืนจะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายของการรักษามูลค่าเงินสำรองระหว่างประเทศในระยะยาวได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงช่วยสร้างผลกระทบเชิงบวกหรือลดผลกระทบเชิงลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการพิจารณาปัจจัยด้านความยั่งยืนมาจาก 2 เหตุผลหลัก คือ

(1) ปัจจัยเสี่ยงด้าน ESG ต่อการลงทุน จะส่งผลต่อความเสี่ยงของเศรษฐกิจการเงินและการตีราคาสินทรัพย์และผลตอบแทน (risk-adjusted return) ของการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะผลของความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการลงทุนที่กระทบผ่าน 2 ช่องทางหลัก ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพอากาศที่มีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจ (physical risk) อาทิ ภัยแล้ง ดินถล่ม และ 2) การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (transition risk)

(2) การสร้างแรงผลักดันต่อการเปลี่ยนผ่านของโลกไปสู่ความยั่งยืน ซึ่งจะเป็นผลบวกต่อเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจไทย รวมถึงการลงทุนระยะยาว โดย ธปท. เห็นถึงบทบาทการเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญผ่านการสร้างความตระหนักถึง ESG ต่อผู้ร่วมตลาด

ที่ผ่านมา ธปท. ได้วิเคราะห์และศึกษาแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับ ESG ในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องภายใต้หลักการเป็นสำคัญ ซึ่งเน้นการดำเนินการอย่างระมัดระวัง รอบคอบและค่อยเป็นค่อยไป โดยมีการลงทุนในสินทรัพย์ green bonds บางประเภทที่ผ่านหลักเกณฑ์ด้านสภาพคล่องและอันดับความน่าเชื่อถือของ ธปท. ทั้งนี้ ในปี 2566 ธปท. มีการดำเนินการผ่านกระบวนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนโดยตรงและโดยอ้อม ดังนี้

(1) การผนวกการพิจารณาปัจจัย ESG ในกระบวนการจัดทำ Strategic Asset Allocation (SAA) อย่างชัดเจนและเป็นระบบ โดยกำหนดกรอบการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและปริมาณ ได้แก่ 1) การประยุกต์ใช้เครื่องชี้วัดด้าน ESG ต่าง ๆ ในภาพกว้างซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายมาประกอบการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อสะท้อนและติดตามความเสี่ยงจากการลงทุนในแต่ละประเทศและสินทรัพย์ต่าง ๆ และ 2) การประเมินความเสี่ยงของกองทุนในภาพรวมผ่านการใช้ climate scenario test ซึ่งอ้างอิงจากข้อมูลของ Network for Greening the Financial System (NGFS) ที่ธนาคารกลางส่วนใหญ่เลือกใช้และเป็นมาตรฐานสากล โดยผลลัพธ์จากการประเมินจะนำมาประกอบการวิเคราะห์สัดส่วนการลงทุนของ ธปท. เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศในระยะยาวต่อไป

(2) การสร้างความตระหนักในด้าน ESG ให้กับผู้ร่วมตลาด โดยมีการสะท้อนแนวทางและจุดยืนการคำนึงถึงความยั่งยืนในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศให้แก่คู่ค้าและผู้จัดการทุนภายนอกผ่าน 1) การพิจารณาปัจจัยด้าน ESG ในกระบวนการคัดเลือกและประเมินคู่ค้าและผู้จัดการทุนภายนอก และ 2) การกำหนดหลักการออกเสียงในการประชุมผู้ถือหุ้น (proxy voting principle) สำหรับการลงทุนในตราสารทุน รวมถึงกำหนดให้ผู้จัดการกองทุนมีการรายงานผลการออกเสียงเพื่อเสนอต่อ ธปท. รายปี

(3) การเตรียมความพร้อมเพื่อยกระดับมาตรฐานการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศให้สอดรับกับทิศทางการลงทุนที่มุ่งสู่ความยั่งยืนในระยะยาว อาทิ 1) ศึกษาโครงสร้างและพัฒนาการ รวมถึงภาพรวมความเสี่ยงของการลงทุนในตลาดตราสารหนี้และตราสารทุนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนที่สร้างผลกระทบเชิงบวก เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและประเมินผลกระทบต่อการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ 2) เตรียมจัดทำ ESG Internal Report เพื่อรายงานสถานะความเสี่ยงด้าน ESG ของเงินสำรองระหว่างประเทศตามมาตรฐานสากล รวมถึงเป็นการสร้างแรงผลักดันต่อการเปลี่ยนผ่านของโลกไปสู่ความยั่งยืนของ ธปท. ต่อผู้ร่วมตลาดการเงินโดยรวม

4 \ การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

ธปท. สร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและกระตุ้นให้พนักงานมีส่วนร่วมในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมความยั่งยืนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ งาน BOT Go Green ประจำปี งาน Green Talk ซึ่งเป็นการให้ความรู้เชิงวิชาการผ่านการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อมจากนักวิชาการและนักกิจกรรมสิ่งแวดล้อม การอบรมให้ความรู้และรณรงค์ปรับพฤติกรรมการใช้พลาสติก งาน Green Market ซึ่งเป็นการออกร้านจำหน่ายสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์รักษ์โลก ตลอดจนส่งเสริมการผลิตสินค้าที่นำมาออกร้านให้คำนึงถึงความยั่งยืนของแหล่งที่มาและห่วงโซ่การผลิต รวมถึงการจัดกิจกรรมคัดแยกขยะแลกต้นไม้ และการจัดให้บุตรหลานของพนักงานเข้าร่วม BOT Green Kids Camp เพื่อปลูกฝังค่านิยมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน

คุณวิเรขา สันตะพันธุ์ ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายบริหารงานปฏิบัติการ ร่วมเสวนา BOT Go Green Talk หัวข้อ การจัดการขยะอย่างยั่งยืน

การรณรงค์ให้แยกขยะในงาน BOT Go Green ที่ ธปท. จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

สร้างความเชื่อมั่น ให้แก่ประชาชน

สื่อสารอย่างทั่วถึงเพื่อคนไทยรู้เท่าทัน

ธปท. มีกลยุทธ์การสื่อสารเชิงรุก เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิผลของนโยบายให้เป็นไปตามที่คาดหวัง

ความคิดเห็นของประชาชนมีส่วนสำคัญต่อการวางแผนสื่อสารเชิงรุกให้มีประสิทธิผล ธปท. รับฟังเสียงสะท้อนผ่านเครื่องมือ social media listening แล้วนำประเด็นและความคิดเห็นมาวิเคราะห์ เพื่อออกแบบเนื้อหาและเลือกใช้ช่องทางให้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด นอกจากนี้ ธปท. ยังเพิ่มแนวทางการรับฟังและการมีส่วนร่วมจากคนรุ่นใหม่ผ่านการจัดแข่งขัน Communication Hackathon 2023 ภายใต้โจทย์ “รู้เท่าทันภัยการเงิน” ซึ่ง ธปท. ได้นำไปต่อยอดทั้งในรูปแบบกิจกรรม หลักสูตรออนไลน์ แอปพลิเคชัน รวมถึงการทำผลิตภัณฑ์ที่จะช่วยกระตุ้นเตือนภัยทางการเงินให้กับประชาชนได้มากขึ้น

การจัดแข่งขัน Communication Hackathon 2023 ภายใต้โจทย์ “รู้เท่าทันภัยการเงิน” ซึ่งมีผู้สมัครเข้าร่วมกว่า 200 ทีม

ในปีนี้ ธปท. ได้เพิ่มการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์ม TikTok ซึ่งเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ด้วยการนำเสนอนโยบายและงานต่าง ๆ ของ ธปท. รวมถึงการเตือนภัยทางการเงินในรูปแบบคลิปสั้นที่เข้าใจง่าย เพื่อให้เข้าถึงประชาชนในวงกว้างมากขึ้น นอกจากนี้ ธปท. ยังสร้างชุมชนนักสื่อสารเพื่อช่วยเป็นกระบอกเสียงในการส่งผ่านข้อมูลต่าง ๆ ของ ธปท. ไปยังประชาชนได้ครอบคลุมมากขึ้น เช่น ริเริ่มโครงการ Financial Creator Bootcamp เพื่อทำความรู้จักกับกลุ่ม influencer ด้านการเงินและประชาสัมพันธ์การเข้าถึงข้อมูลของ ธปท. เพื่อนำไปทำคอนเทนต์ในรูปแบบที่น่าสนใจ รวมถึงการจัดอบรมให้ความรู้กับนักบริหารเงินออม เจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนของกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อต่อในการให้คำปรึกษากับคนในชุมชนด้านภัยการเงินและการบริหารจัดการหนี้ของตนเองต่อไป

ขณะที่การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนยังเป็นช่องทางสำคัญที่ช่วยเป็นกระบอกเสียงหลักให้ ธปท. ผ่านการสัมภาษณ์ ข่าว บทความ และสกู๊ปพิเศษต่าง ๆ ตลอดทั้งปีในการสร้างความเข้าใจให้ประชาชน โดยเฉพาะการสื่อสารภัยการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในวงกว้างถึงการดำเนินนโยบายและการเตือนภัยการเงินซึ่งเป็นประเด็นสื่อสารสำคัญในช่วงที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารแห่งประเทศไทย นับเป็นอีกช่องทางที่ช่วยสื่อสารงาน ธปท. สู่สาธารณชน และได้กลับมาเปิดต้อนรับประชาชนอย่างเต็มรูปแบบอีกครั้ง โดยมีบริการหลัก 3 ด้าน คือ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และกิจกรรมสร้างสรรค์ความรู้ ซึ่งสอดแทรกความสนุกสนานกับการสื่อสารงานของ ธปท. อาทิ เวิร์กช็อป “หนี้แก้ได้ ถ้าวางแผนการเงินให้ถูกวิธี” ที่ช่วยแนะนำแนวทางการแก้หนี้รายบุคคล กิจกรรม “BOT Econ Class” ที่เป็นการสอนเศรษฐศาสตร์นอกห้องเรียนในวิชานโยบายการเงินให้กับนิสิตนักศึกษา อีเวนต์ “Board Game Fin Fest” ที่จะสอดแทรกความรู้การจัดการด้านการเงินส่วนบุคคลผ่านการเล่นเกมสนุก ๆ รวมถึงการนำเสนอสาระความรู้ผ่าน Facebook และ YouTube ของศูนย์การเรียนรู้แบงก์ชาติ (BOTLC) ด้วย

กิจกรรม BOT Econ Class เรียนรู้เศรษฐศาสตร์นอกห้องเรียน
กับ ดร.ชญาวดี ชัยอนันต์ ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายองค์กรสัมพันธ์ โฆษก ธปท.

กิจกรรม Board Game Fin Fest
ที่สอดแทรกความรู้ทางการเงินผ่านการเล่นบอร์ดเกม

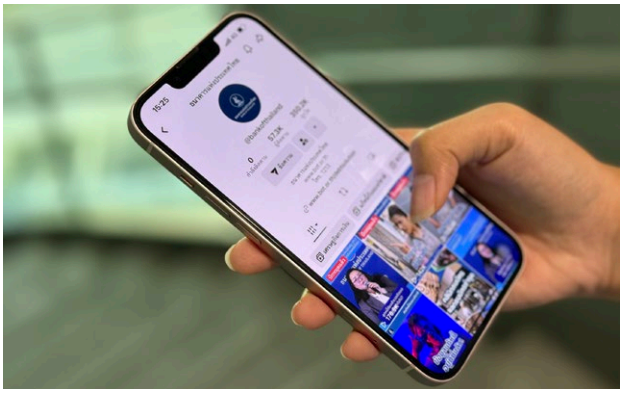

ช่องทางการสื่อสารใหม่ TikToK ธนาคารแห่งประเทศไทย
@bankofthailand

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ธปท. ดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญตามยุทธศาสตร์ด้านต่างประเทศขององค์กร เพื่อสนับสนุนการรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินไทยผ่านความสามารถในการดำเนินนโยบายที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของประเทศ และเอื้อให้การทำธุรกิจระหว่างประเทศมีเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนที่หลากหลาย ควบคู่กับการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการปรับตัวสู่เศรษฐกิจดิจิทัลผ่านการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างบทบาทของ ธปท. ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ดังนี้

1 \ การเป็นตัวแทนของประเทศไทยในองค์กรและเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ

ธปท. แสดงบทบาทในเวทีระหว่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารระดับสูงของ ธปท. ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมและเป็นวิทยากรในเวทีสำคัญ อาทิ Jackson Hole Economic Symposium 2023 และ BOAO Forum for Asia 2023 Annual Conference รวมถึงได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ Central Bank Governance Group (CBGG)[21] และสมาชิกในคณะทำงานย่อยภายใต้ Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI)[22] ของธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements: BIS)

นอกจากนี้ ธปท. ยังมีบทบาทสำคัญในการผลักดันแนวคิดเรื่องการดำเนินนโยบายแบบผสมผสาน (Integrated Policy Framework: IPF) ผ่านทั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) และ BIS อย่างต่อเนื่อง เช่น ร่วมกับธนาคารกลางอินโดนีเซียจัดการประชุมเสวนาในหัวข้อ “Frameworks for Integrated Policy: Experiences and the Way Forward” เพื่อเป็นเวทีให้ผู้กำหนดนโยบายและองค์กรระหว่างประเทศได้หารือและแลกเปลี่ยนมุมมองประสบการณ์ รวมถึงถอดบทเรียนที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการพัฒนาและนำกรอบการดำเนินนโยบาย IPF ไปใช้ (operationalization) เพื่อดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน

[21] Central Bank Governance Group (CBGG) ซึ่งหารือในหัวข้อที่เกี่ยวกับธรรมาภิบาลของธนาคารกลาง เพื่อยกระดับการดำเนินงานและนโยบายต่าง ๆ ของธนาคารกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีสมาชิกประกอบด้วยผู้ว่าการธนาคารกลาง 7 แห่ง ได้แก่ แอฟริกาใต้ อังกฤษ ยุโรป (ECB) นอร์เวย์ บราซิล เม็กซิโก และไทย ซึ่ง ธปท. ได้รับเชิญให้เป็นสมาชิก เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมอง ความรู้ และประสบการณ์ด้านธรรมาภิบาลของธนาคารกลาง

[22] Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI) ปัจจุบันมีสมาชิกระดับผู้บริหารอาวุโสของธนาคารกลางจำนวน 28 ท่าน ทำหน้าที่ส่งเสริมความร่วมมือและผลักดันการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความปลอดภัย รักษาเสถียรภาพและมาตรฐานระบบการชำระเงินผ่านคณะทำงานย่อย อาทิ Working Group on Community of Practice ซึ่งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และติดตามพัฒนาการและนวัตกรรมในระบบการชำระเงิน และ Working Group on Governance and Oversight ซึ่งส่งเสริมธรรมาภิบาลและการกำกับดูแลการเชื่อมโยงระบบ Fast Payment System (FPS) ระหว่างประเทศ โดยมี ธปท. เข้าร่วมอยู่ในคณะทำงานย่อยทั้งสอง

2 \ การพัฒนาความร่วมมือทางการเงินในภูมิภาค (Regional Financial Cooperation)

1 \ การส่งเสริมการเงินที่ยั่งยืนในอาเซียน (Sustainable Financing in ASEAN)

ธปท. ในฐานะสมาชิกคณะทำงานอาวุโสเพื่อการรวมตัวทางการเงินของอาเซียน (Senior Level Committee on Financial Integration: SLC) ร่วมผลักดันความร่วมมือด้านการเงินเพื่อความยั่งยืนอย่างต่อเนื่องผ่านคณะทำงาน SLC Task Force on Sustainable Finance (SLC-TF) โดยมีงานสำคัญ ได้แก่ การพัฒนา ASEAN Taxonomy for Sustainable Finance ซึ่งได้มีการเผยแพร่ฉบับปรับปรุง (Version 2)[23] สู่สาธารณะเมื่อเดือนมีนาคม 2566 และการพัฒนา ASEAN Green Map เพื่อเป็นแบบแผนในการพัฒนาระบบนิเวศการเงินเพื่อความยั่งยืนสำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ 4 ปี 2567

2 \ ความร่วมมือด้านการเชื่อมโยงระบบการชำระเงิน (Payment Connectivity)

ธปท. ในฐานะประธานร่วมของคณะทำงานด้านระบบการชำระเงินของอาเซียน (Working Committee on Payment and Settlements System: WC-PSS) ผลักดันการเชื่อมโยงระบบชำระเงินระหว่างประเทศในภูมิภาคอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยในปี 2566 ธนาคารกลางเวียดนามเข้าร่วมเป็นภาคีเพิ่มเติมในบันทึกความเข้าใจความร่วมมือด้านการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินในภูมิภาค (Memorandum of Understanding on Cooperation in Regional Payment Connectivity: MOU RPC) ที่ริเริ่มโดยธนาคารกลางอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และ ธปท. เมื่อปี 2565 ส่งผลให้ปัจจุบันมีสมาชิกจากอาเซียนทั้งสิ้น 6 ประเทศ โดย MOU ฉบับนี้จะส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาการชำระเงินระหว่างประเทศให้รวดเร็ว ต้นทุนต่ำลง โปร่งใส และเข้าถึงผู้ใช้บริการได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทำให้ประชาชนและภาคธุรกิจทำธุรกรรมระหว่างประเทศในอาเซียนได้สะดวกมากขึ้น

คุณรณดล นุ่มนนท์ รองผู้ว่าการ ด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน เป็นตัวแทน ธปท. ร่วมเป็นสักขีพยานในโอกาสที่ธนาคารกลางเวียดนามเข้าร่วมความร่วมมือด้านการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินในภูมิภาคอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ทำให้มีสมาชิกเป็นธนาคารกลางรวม 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และเวียดนาม

[23] ASEAN Taxonomy Version 1 ที่เผยแพร่เมื่อปี 2564 เป็นการวางกรอบการประเมิน 2 แบบได้แก่ (1) Fundamental Framework - การประเมินในเบื้องต้นในลักษณะ decision tree ซึ่งเหมาะสำหรับประเทศที่ยังมีข้อมูลไม่เพียงพอ และ (2) Plus Standard - การประเมินที่มีความละเอียดมากขึ้นในลักษณะ traffic light ซึ่งเหมาะสำหรับประเทศที่มีข้อมูลพร้อมกว่า โดยสำหรับ Version 2 มีการเพิ่มเติมรายละเอียดคำถามภายใต้ Foundation Framework และเงื่อนไขและตัวชี้วัดสำหรับภาคพลังงาน (1 ใน 6 focus sector) ภายใต้ Plus Standard รวมถึงการเพิ่มประเด็นอื่น ๆ เช่น แนวทางการเปลี่ยนผ่านธุรกิจที่เกี่ยวกับถ่านหิน (Coal Phase Out)

3 \ การมีส่วนร่วมในความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA)

ธปท. ร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงินของไทย[24] เข้าร่วมการเจรจาความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ (Comprehensive Economic Partnership Agreement: CEPA) ระหว่างไทย-สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องการค้าบริการทางการเงินและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถสรุปผลการเจรจาในส่วนดังกล่าวได้เมื่อเดือนกันยายน 2566 โดยทั้งสองฝ่ายยังอยู่ระหว่างหารือแนวทางการเปิดตลาดสินค้าระหว่างกัน

นอกจากนี้ ธปท. ยังเข้าร่วมการเจรจา FTA กับประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ได้แก่ FTA ไทย-ศรีลังกา ซึ่งสามารถสรุปผลการเจรจาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการเงินและส่วนอื่น ๆ ได้เสร็จสิ้นเมื่อเดือนธันวาคม 2566 ขณะที่ ธปท. ยังอยู่ระหว่างการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเจรจา FTA ไทย-สมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป (European Free Trade Association: EFTA)[25] และ FTA อาเซียน-แคนาดา (ASEAN-Canada Free Trade Agreement: ACAFTA) ซึ่งตั้งเป้าจะสรุปผลการเจรจาให้ได้ภายในปี 2567 และปี 2568 ตามลำดับ

4 \ การส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่น

ธปท. ร่วมกับธนาคารกลางในภูมิภาคส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่นในการชำระธุรกรรมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เพื่อเป็นทางเลือกแก่ผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1 \ การขยายความร่วมมือในกลไกการชำระเงินสกุลริงกิต–บาท และรูเปีย-บาท

ธปท. ร่วมกับธนาคารกลางอินโดนีเซีย และธนาคารกลางมาเลเซีย จัดทำบันทึกความเข้าใจเพื่อส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่นในการชำระธุรกรรมทวิภาคีระหว่างกัน เมื่อเดือนสิงหาคม 2566 ซึ่งใช้แทนบันทึกความเข้าใจฉบับเดิมที่ธนาคารกลางทั้ง 3 แห่งได้ลงนามไว้เมื่อเดือนสิงหาคม 2558 และเดือนธันวาคม 2559 บันทึกความเข้าใจฉบับใหม่นี้ขยายขอบเขตการส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่นให้ครอบคลุมธุรกรรมระหว่างประเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมจากการค้าและการลงทุนโดยตรง ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เสริมสร้างเสถียรภาพของตลาดเงินในภูมิภาค และช่วยพัฒนาตลาดเงินสกุลท้องถิ่นของทั้ง 3 ประเทศ โดยจะสามารถเริ่มดำเนินการตามขอบเขตของการส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่นใหม่นี้ได้ในปี 2567

[24] สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ก.ล.ต. และ คปภ.
[25] ประกอบด้วยสวิตเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ ไอซ์แลนด์ และลิกเตนสไตน์

2 \ ความตกลงทวิภาคีว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ธปท. และธนาคารกลางมาเลเซียร่วมลงนามการจัดทำความตกลงทวิภาคีว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตรา (Bilateral Swap Agreement: BSA) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2566 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ช่วยแก้ปัญหาดุลการชำระเงินหรือขาดสภาพคล่องของสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐในระยะสั้นของทั้งสองประเทศ และ (2) สนับสนุนการใช้เงินสกุลท้องถิ่นเพื่อการค้าการลงทุนระหว่างกัน วงเงินรวม 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และรูปแบบ two-way swap ทั้งนี้ BSA ฉบับนี้นอกจากจะช่วยส่งเสริมความร่วมมือทางการเงินในการป้องกันวิกฤตเศรษฐกิจแล้ว ยังจะช่วยส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างสองประเทศ โดยช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถชำระค้าสินค้าและการลงทุนเป็นเงินสกุลท้องถิ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต

เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2566 Ms. Nor Shamsiah Mohd Yunus ผู้ว่าการธนาคารกลางมาเลเซียร่วมลงนามกับ ดร.เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ ผู้ว่าการ ธปท. จัดทำความตกลงทวิภาคีว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตรา เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถชำระค่าสินค้าและการลงทุนเป็นเงินสกุลท้องถิ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต

การสร้างองค์ความรู้ และเครือข่ายนักวิชาการ

ธปท. ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้และเครือข่ายนักวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายทั้งจาก ธปท. และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและการวิเคราะห์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน รวมถึงการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับภาคเอกชน ซึ่งช่วยสนับสนุนให้ภาคเอกชนสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปปรับใช้ได้จริง ทั้งนี้ ในปี 2566 สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๋งภากรณ์ (PIER) และสายงานต่าง ๆ ใน ธปท. ร่วมกับเครือข่ายพันธมิตรทางวิชาการภายนอก ดำเนินงานดังต่อไปนี้

1 \ การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้

PIER และสายงานต่าง ๆ ของ ธปท. เผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิจัยทั้งภายในและภายนอก ธปท. ผ่านช่องทางต่าง ๆ กว่า 100 ชิ้น ทั้งในรูปแบบบทความวิจัยฉบับเต็ม (PIER Discussion Paper) บทความวิจัยฉบับย่อ (aBRIDGEd) บทความขนาดสั้นผ่าน PIER Blog คอลัมน์เศรษฐศาสตร์เข้า “ท่า” ของสำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า บทความที่ตีพิมพ์ในคอลัมน์แจงสี่เบี้ย หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ รวมถึงคอลัมน์บางขุนพรหมชวนคิด หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

นอกจากนี้ PIER ยังจัดให้มีเวทีสำหรับนักวิจัยในการนำเสนอผลการศึกษาต่อสื่อมวลชน (research brief) เพื่อสื่อสารผลการวิจัยเรื่องต่าง ๆ สู่สาธารณะ อาทิ เรื่อง “ถอดบทเรียนการพักหนี้เกษตรกรไทย : ควรทำตรงจุด ชั่วคราว และคำนึงถึงวินัยลูกหนี้ เพื่อช่วยแก้หนี้อย่างยั่งยืน” เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบมาตรการแก้ปัญหาหนี้เกษตรกรอย่างยั่งยืน เรื่อง “การพัฒนาทุนมนุษย์ในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์” เพื่อให้บทเรียนจากโครงการอบรมครูและผู้ปกครองต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และเรื่อง “ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเดียวไม่ได้ แล้วต้องปรับตัวอย่างไรจึงจะอยู่รอด?” เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้กลไกทางการเงินเพื่อสนับสนุนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

PIER ยังให้ทุนสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๋งภากรณ์ แก่นักวิจัยไทยภายนอกอย่างต่อเนื่อง (รวม 8 ทุน ในปี 2566) เพื่อสนับสนุนงานวิจัยที่มีคุณภาพ และสร้างองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ให้กับวงการวิชาการระดับประเทศ รวมถึงเพื่อตอบโจทย์ในการดำเนินนโยบายของ ธปท. และของประเทศโดยรวม โดยตัวอย่างงานวิจัยที่ได้รับทุนในปีนี้ อาทิ งานวิจัยการกระจายรายได้ของแรงงานไทย การคาดการณ์เงินเฟ้อด้วยข้อความจากสื่อออนไลน์ การศึกษาผลกระทบต่อผลิตภาพจากการใช้ ChatGPT โดยใช้การทดลองทางเศรษฐศาสตร์ และความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลและการเข้าถึงสวัสดิการสาธารณะของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเปราะบาง

2 \ การสร้างเวทีวิชาการระดับประเทศ

PIER จัดงานสัมมนาทางวิชาการประจำปี (BOT Symposium) ภายใต้หัวข้อ “คน-The Economics of Well-Being” โดยนำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของคนในไทยตั้งแต่วัยเด็ก วัยทำงาน จนถึงวัยชรา ผ่านการเรียบเรียงและสื่อสารงานวิจัยให้เข้าใจง่าย เข้าถึงสาธารณชน และนำไปปรับใช้ได้จริง นอกจากนี้ ทุก ๆ ปี PIER ยังจัดงาน PIER Research Workshop ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความเห็นในเชิงวิชาการอย่างเข้มข้น และสร้างเครือข่ายวิชาการ โดยในปีนี้มีนักวิชาการเข้าร่วมทั้งจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภายใน ธปท. กว่า 63 คน โดยมีการนำเสนอผลงานวิจัยคุณภาพสูง 9 บทความ

PIER จัดงานสัมมนาทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของ PIER Research Seminar จากนักวิชาการไทยและต่างประเทศ และ Research Exchange รวม 12 ครั้ง เพื่อเป็นเวทีนำเสนอผลงานทางวิชาการ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในงานวิจัย และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเศรษฐศาสตร์และผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ธปท. นอกจากนั้น ยังจัดงานสัมมนาวิชาการ Macro-Finance Research Workshop เพื่อสร้างเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิชาการในสาขาเศรษฐศาสตร์มหภาคและการเงิน โดยงานวิจัยที่ได้นำเสนอครอบคลุมทั้งเรื่องความเชื่อมโยงของตลาดทุนไทยและโลก ความมั่งคั่งของมหาเศรษฐีกับการเติบโตของเศรษฐกิจ รวมถึงผลกระทบต่อบริษัทไทยจากความไม่แน่นอนทางการเมืองและอัตราแลกเปลี่ยน

การเสวนาบนเวทีงานสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2566 ภายใต้หัวข้อ “คน-The Economics of Well-Being”

สแกนเพื่อรับชมคลิปวิดีโอ
BOT Symposium 2023

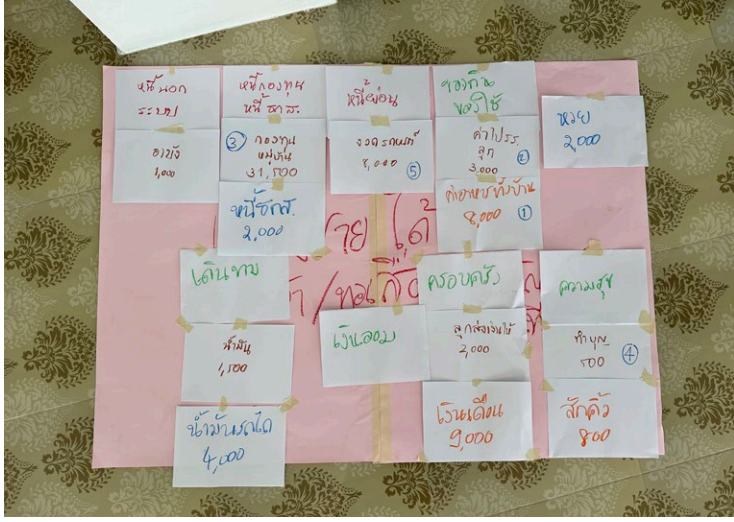

โครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรอย่างยั่งยืน เป็นความร่วมมือระหว่าง ธ.ก.ส. ธปท. และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ โดยมี PIER เป็นตัวกลาง และการลงพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจปัญหาหนี้สินของเกษตรกรร่วมกับหน่วยงานภายนอก

3 \ การสร้างเครือข่ายทางวิชาการระหว่างนักวิชาการ และเชื่อมต่อนักวิชาการกับผู้ดำเนินนโยบาย

PIER สร้างเครือข่ายทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง โดยนับตั้งแต่ก่อตั้งในปี 2558 มีนักวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและนำเสนอผลงานวิจัย รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจำนวนกว่า 335 คน พร้อมกันนี้ ยังได้มุ่งขยายเครือข่ายนักวิชาการในต่างประเทศให้กว้างขวางขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีโครงการวิจัยร่วมกับนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย Harvard, MIT และนักวิจัยจาก J-PAL Southeast Asia นอกจากนี้ PIER ยังเป็น 1 ใน 11 สถาบันวิจัยในเครือข่ายของโครงการ Harvard Center for International Development's Global Internship Program ที่มีการส่งนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย Harvard 3 คน ร่วมฝึกงานด้านการวิจัยที่ PIER เป็นเวลา 8 สัปดาห์ และยังมีนักศึกษาฝึกงานจากมหาวิทยาลัย Columbia และมหาวิทยาลัย Chicago อีกแห่งละคน เป็นการสร้างเครือข่ายนักวิจัยและสร้างความสนใจในโจทย์วิจัยของไทยแก่นักวิชาการในต่างประเทศ

นอกจากนี้ PIER ยังมีส่วนสำคัญในการผลักดันโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธปท. และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ โดยมี PIER เป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อผู้ดำเนินนโยบายเข้ากับนักวิจัย เพื่อให้เกิดการออกแบบนโยบายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของงานวิจัยและผลักดันการแก้หนี้ใน 5 ด้าน คือ (1) การสร้างฐานข้อมูลเกษตรกรและบูรณาการองค์ความรู้ (2) การแก้หนี้เก่าให้เกษตรกรลดและปลดหนี้ได้ (3) การปล่อยหนี้ใหม่อย่างยั่งยืน ทั่วถึง และตอบโจทย์ (4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและความรู้เท่าทันทางการเงิน และ (5) การเพิ่มรายได้และศักยภาพของครัวเรือนเกษตร หนึ่งในงานสำคัญที่สำเร็จลุล่วงแล้วภายใต้โครงการ คือ การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรไทย ร่วมกับอีก 14 หน่วยงานภาครัฐ โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศเข้าด้วยกันในรายครัวเรือน เพื่อให้สามารถสะท้อนสถานะหนี้และศักยภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรได้อย่างถ่องแท้ อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาที่จะนำไปสู่การออกแบบนโยบายที่สามารถแก้ปัญหาหนี้ได้อย่างแท้จริง อีกทั้ง PIER ยังมีบทบาทในการนำผลการศึกษามาตรการพักหนี้เกษตรกรไปสร้างความตระหนักรู้กับทั้งนักวิชาการ ภาครัฐ สาธารณชน และสื่อในวงกว้าง เพื่อผลักดันให้มีการอภิปรายสาธารณะอย่างสร้างสรรค์ ตลอดถึงการออกแบบมาตรการพักหนี้ที่มีประสิทธิผลกว่าในอดีต

เสริมความเข้มแข็ง ภายในองค์กร

การบริหารทรัพยากรบุคคล และพัฒนาองค์กร

1 \ องค์กรและบุคลากรปรับตัว เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

1 \ การบริหารทรัพยากรบุคคลและพัฒนาองค์กร

ธปท. เตรียมความพร้อมองค์กรและพนักงานเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยวางกลยุทธ์ด้านบุคลากร (people strategy) ที่ครอบคลุมทั้งการสรรหา การพัฒนาบุคลากร การบริหารผลงาน การปรับโครงสร้างและวางแผนกำลังคน การปรับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล รวมทั้งการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม (engagement) การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี และการดูแลสุขภาพกายใจ

2 \ การสรรหาและการพัฒนาบุคลากรที่สอดรับกับบริบทปัจจุบันและการทำงานในอนาคต

ธปท. มีการสรรหาเชิงรุก (active recruitment) เพื่อเปิดรับผู้มีศักยภาพที่พร้อมรับความท้าทายมาร่วมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยมุ่งสรรหาพนักงานเพื่อรองรับทิศทางการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งเน้นงานด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และกระบวนการดิจิทัล อาทิ การจัดกิจกรรม BOT Open House การสร้างเครือข่ายกับสมาคมนักเรียนไทยในต่างประเทศ การเข้าร่วม job fair และจัดกิจกรรม campus visit ในสถานศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัย พร้อมคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา โดยมีตัวแทนของสายงานร่วมให้คำแนะนำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ ธปท. รายละเอียดตำแหน่งงาน พร้อมแลกเปลี่ยนมุมมองและแบ่งปันประสบการณ์การทำงานที่ ธปท. ด้วย

นอกจากนี้ ยังประชาสัมพันธ์การรับสมัครงานที่สะท้อนเอกลักษณ์และคุณค่าของ ธปท. ผ่าน BOT Career page และช่องทางสื่อสังคมใน Facebook ธปท. และ LinkedIn เพื่อเพิ่มการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้ดำเนินโครงการนักศึกษาฝึกงานเพื่อเปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษาได้เรียนรู้และรับประสบการณ์จากการฝึกงานจริง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคตต่อไป

นอกจากการสรรหาบุคลากรใหม่แล้ว ธปท. ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเดิมให้มีทักษะที่จำเป็นต่องานในอนาคต โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ดังนี้

(1) การพัฒนาผู้นำที่จะต้องนำพาองค์กรให้ทำงานตามพันธกิจได้ในอนาคต (future leader) อาทิ หลักสูตร IT for non-IT Executives และหลักสูตร Executive Development Program

(2) การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นในอนาคต (future workforce) โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและด้านข้อมูล รวมถึงความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สำคัญ เช่น โรงเรียนด้านการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงิน

(3) การเร่งกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มพนักงานศักยภาพ (talent) และผู้รับช่วงงานต่อ (successor) ตามแผนพัฒนาเฉพาะบุคคล (Individual Development Program: IDP)

(4) การจัด Onboarding Program สำหรับกลุ่มพนักงานและผู้บริหารใหม่ นอกจากนี้ ได้จัดทำหลักสูตรที่ให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ อาทิ หลักสูตร Regulatory Impact Assessment (RIA) หลักสูตรพัฒนาทักษะเร่งด่วนระยะสั้น และหลักสูตรการพัฒนาทักษะในการ feedback ของผู้บริหารเพื่อให้สามารถใช้การ feedback สร้างแรงจูงใจและวางแผนพัฒนาพนักงานให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น

3 \ การเปลี่ยนระบบการบริหารผลงาน (Performance Management System: PMS) เพื่อจูงใจให้พนักงานพัฒนาตนเองและทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

ในการยกระดับผลงานของพนักงานและองค์กร โดยสร้างแรงจูงใจให้เกิดบรรยากาศของการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง รวมถึงการใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการขับเคลื่อนงานให้สำเร็จ ธปท. ปรับเปลี่ยนระบบการบริหารผลงานที่จะช่วยให้ (1) การตั้งเป้าหมายงานสอดคล้องกับเป้าหมายองค์กร และมีคุณภาพ (คือ เป้าหมายที่ชัดเจน วัดได้ ทำได้จริง สอดคล้องกับเป้าหมายองค์กร และมีกำหนดเวลาที่แน่นอน) ผ่านการหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อตกลงความคาดหวังและสมรรถนะที่ต้องการเพื่อให้การทำงานสัมฤทธิ์ผล (2) การติดตามและประเมินผลงานโดยเน้นการนำเป้าหมายงานมาใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง (evidence based) และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเองของพนักงาน โดยวางแผนร่วมกันกับหัวหน้า และ (3) การให้ feedback อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน โดยสะท้อนจุดที่ต้องปรับปรุงและเสริมสร้างสมรรถนะให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ระบบการบริหารผลงานใหม่นี้จะเริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2567

4 \ การปรับโครงสร้างและวางแผนกำลังคนที่พร้อมรองรับงานในอนาคต

ธปท. ปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานในระยะข้างหน้า โดยเน้นที่การเพิ่มพลังขับเคลื่อนจากการสอดประสานของงานที่มีลักษณะคล้ายกัน ทั้งนี้ โครงสร้างที่ปรับแล้วเสร็จและมีผลในปี 2566 ประกอบด้วย

(1) งานด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน โดยรวมศูนย์งานคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินและงานให้ความรู้ทางการเงิน ให้สามารถดูแลผู้ใช้บริการได้อย่างครบวงจร ตั้งแต่การสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินของประชาชน การดูแลให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเงินให้บริการอย่างเป็นธรรม และการดูแลเรื่องร้องเรียน รวมทั้งปรับบทบาทของฝ่ายพัฒนาการกำกับระบบสถาบันการเงินให้ทำหน้าที่พัฒนาเครื่องมือ บุคลากร และกระบวนการด้านการกำกับตรวจสอบเพื่อให้ ธปท. พร้อมสำหรับงานด้านนี้ในอนาคต

(2) งานด้านองค์กรสัมพันธ์และงานกลยุทธ์ศูนย์การเรียนรู้ โดยรวมศูนย์เพื่อยกระดับให้ศูนย์การเรียนรู้ตอบสนองต่อกลยุทธ์การสร้างสัมพันธ์กับสาธารณชน (stakeholder engagement) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) งานด้านจัดซื้อจัดจ้างและงานบริหารอาคาร โดยรวมศูนย์เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ และทำให้การทำงานมีมาตรฐานเดียวกัน

ในปัจจุบัน ธปท. อยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างส่วนงานอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการขับเคลื่อนพันธกิจขององค์กร ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี 2567

ผังโครงสร้างองค์กร ธนาคารแห่งประเทศไทย

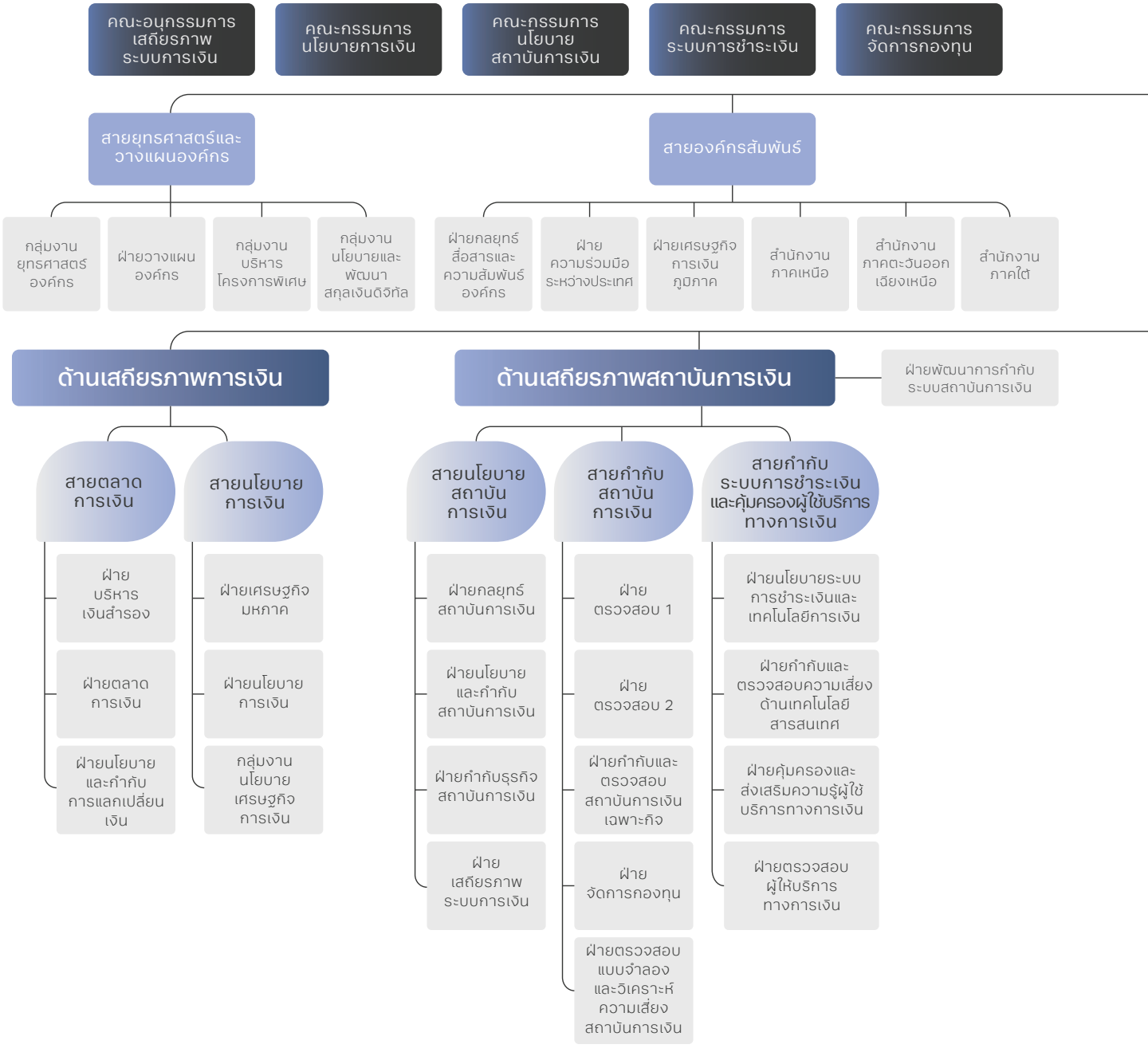

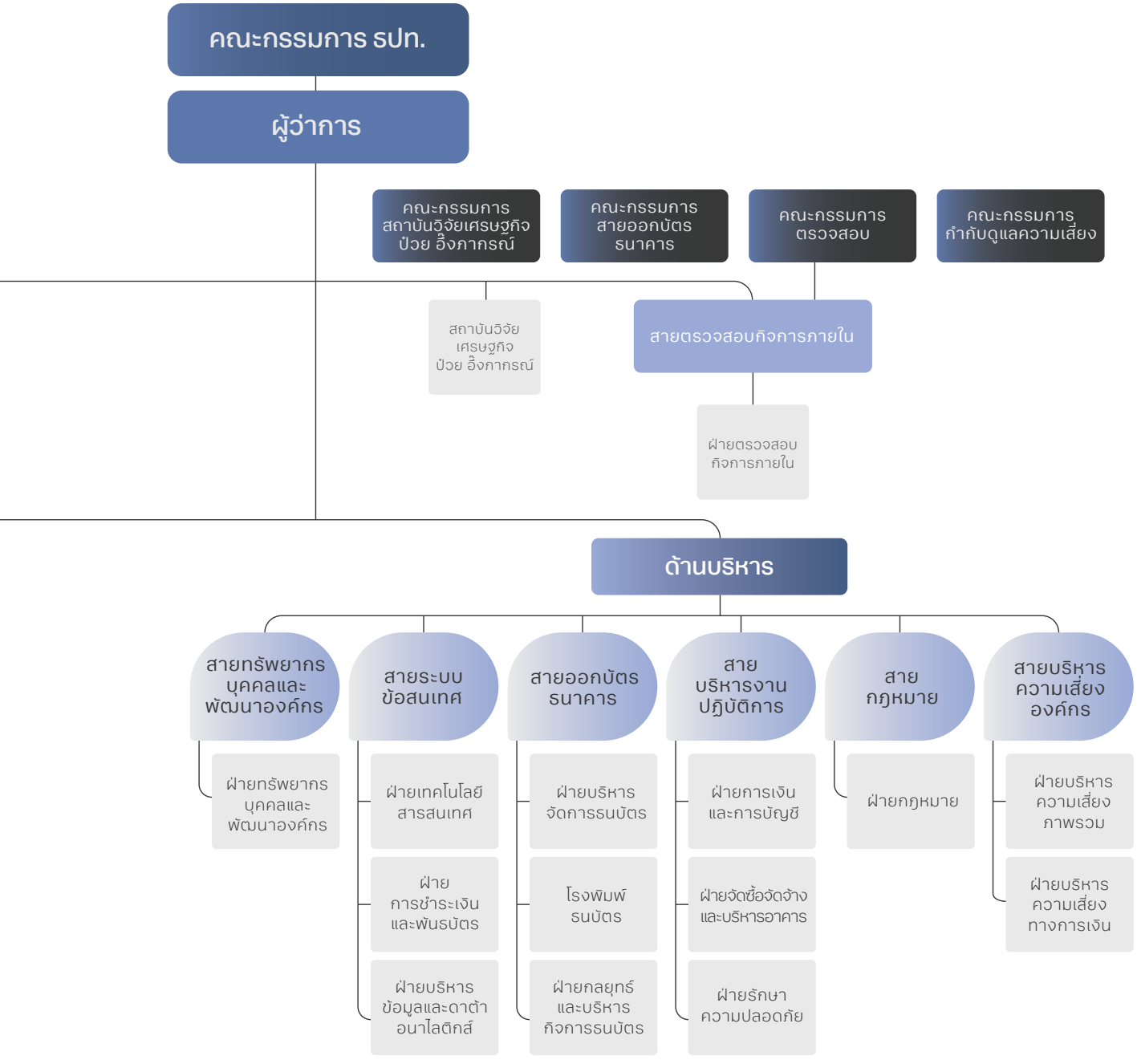

ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566

— **หมายถึง สายการบังคับบัญชาโดยตรง**

ธปท. วางแผนกำลังคน (strategic staffing) เพื่อให้มีพนักงานที่มีทักษะของงานในอนาคตอย่างเพียงพอ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยพิจารณาถึงงานที่สอดรับกับบริบทในอนาคต พร้อมออกแบบกระบวนการและวิธีการทำงาน รวมถึงวางแผนบริหารอัตรากำลังอย่างเหมาะสม เช่น การจัดสรรกำลังคนเสริมในงานสำคัญ การสรรหาบุคลากรได้อย่างต่อเนื่อง และการให้ทุนการศึกษาโดยเน้นสาขาที่ตอบโจทย์งานในอนาคต ตลอดจนมีแนวทางการพัฒนาพนักงาน (re-skill/up-skill) ที่เหมาะสม โดยได้เริ่มดำเนินการในฝ่ายงานนำร่อง (pilot project) แล้ว ได้แก่ ฝ่ายนโยบายและกำกับการแลกเปลี่ยนเงิน และฝ่ายคุ้มครองและตรวจสอบบริการทางการเงิน และมีแผนดำเนินการให้แล้วเสร็จทั้งองค์กรภายในปี 2567

ดร.รุ่ง มัลลิกะมาส
รองผู้ว่าการ ด้านบริหาร ดูแลเรื่องการปรับโครงสร้างองค์กรให้รองรับบริบทใหม่

5 \ การปรับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อทำให้องค์กรคล่องตัวขึ้น

ในปี 2566 ธปท. พัฒนาระบบ Oracle Human Capital Management (Oracle HCM) เพื่อใช้สนับสนุนการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างครบวงจร ซึ่งจะพร้อมให้พนักงานใช้งานในเดือนมกราคม 2567 โดยระบบใหม่นี้จะรวมศูนย์เชื่อมโยงข้อมูลและระบบงานด้านทรัพยากรมนุษย์ไว้ในที่เดียว ซึ่งจะทำให้พนักงานใช้งานได้สะดวกมากขึ้น รวมถึงช่วยให้ผู้บริหารและฝ่ายทรัพยากรบุคคลสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการบริหารจัดการ รวมถึงออกแบบนโยบายต่าง ๆ ในการดูแลพนักงานได้ดีขึ้น

6 \ การสร้างการมีส่วนร่วม การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และการดูแลสุขภาพกายใจของพนักงาน

ธปท. ให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลพนักงานให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ มีกำลังกายและกำลังใจที่ดีในการทำงาน จึงจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การจัด leadership and culture session สำหรับผู้บริหารใหม่ โดยผู้บริหารระดับสูงเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรม และจุดประกายการทำงานและการบริหารบุคลากรของผู้บริหารใหม่

การจัดประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาหารือร่วม (กปร.) สัญจร ไปยังสำนักงานภาคและสายออกบัตรธนาคาร เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกส่วนงาน และรับฟังความเห็นเพื่อนพนักงานในการปรับปรุงงานด้านการดูแลพนักงานของ ธปท. รวมทั้งได้สื่อสารไปยังคณะ Change Champions เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในองค์กร (สคส.) ของสายงานต่าง ๆ เพื่อให้ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการสร้างสัมพันธ์และการเปิดใจในฝ่ายงาน

นอกจากนี้ ธปท. ยังสื่อสารกับพนักงานเพื่อแจ้งข่าวสารกิจกรรมกับพนักงานอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสม อีกทั้งยังมีการสื่อสารนโยบายสำคัญเกี่ยวกับการประเมินผลและบทบาทของหัวหน้างานที่ ธปท. ให้ความสำคัญ

การกำกับดูแลข้อมูล

ธปท. ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลการใช้ข้อมูล (data governance) ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้อมูลและปกป้องรักษาสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมาโดยตลอด ในปี 2566 ธปท. ทบทวนและปรับปรุงนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลข้อมูล รวมถึงนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้สอดคล้องกับรูปแบบการปฏิบัติงานในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ธปท. ยังปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล และส่งเสริมให้พนักงานตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการจัดการข้อมูลอย่างถูกต้องและปลอดภัย รวมทั้งยกระดับมาตรฐานการกำกับดูแลข้อมูลส่วนบุคคล โดยศึกษาและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลกระทบด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Impact Assessment: DPIA) เพื่อยกระดับการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลจากกิจกรรมการประมวลผลข้อมูลที่มีความเสี่ยงสูง ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลที่ ธปท. จัดเก็บถูกนำไปใช้ในการปฏิบัติงานและได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมตลอดวงจรชีวิตของข้อมูล ไม่เกิดการละเมิดด้านข้อมูลซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจของสาธารณชนและผู้ให้ข้อมูลแก่ ธปท.

กรอบการดำเนินนโยบายการเงิน
ของธนาคารแห่งประเทศไทย
MONETARY POLICY FRAMEWORK
เครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงิน
CORE VALUE
ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND
แนวทางและเป้าหมายการพัฒนา
ระบบสถาบันการเงิน

การบริหารจัดการเทคโนโลยี และระบบข้อสนเทศ

ธปท. เร่งปรับแนวคิดและวิถีการทำงานให้เท่าทันโลกยุคใหม่ โดยยกระดับการใช้งานเทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจของ ธปท. ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างทันการณ์ นอกจากนี้ ธปท. ยังได้ปรับเพิ่มความเสถียรและปลอดภัยของการใช้เทคโนโลยี รวมถึงปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของระบบไอทีให้พร้อมรับมือความท้าทายใหม่ในระยะ 3-5 ปีข้างหน้า และประหยัดพลังงานมากขึ้นตามแนวคิด ESG ที่ ธปท. ให้ความสำคัญ

1 \ ขยายศักยภาพของ ธปท. ด้วยเทคโนโลยีและข้อมูล เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ตาม BOT Technology Strategy and Roadmap

ในปี 2566 ธปท. จัดทำ BOT Technology Strategy and Roadmap (2567-2569) เพื่อเป็นกรอบแนวทางการนำเทคโนโลยีและข้อมูลมายกระดับแนวคิดและวิถีการทำงานของ ธปท. สาระสำคัญของ Roadmap นี้คือการมุ่งเน้นให้พนักงานนำข้อมูล เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปฏิรูปการทำงาน โดยมีเป้าหมายให้ ธปท. มุ่งสู่การเป็นธนาคารกลางดิจิทัลที่สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่า เต็มประสิทธิภาพ และปลอดภัยในระยะ 3-5 ปี เพื่อบรรลุพันธกิจภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

Roadmap ดังกล่าวจะดำเนินการใน 3 มิติ ได้แก่ (1) ด้านเทคโนโลยีและข้อมูลที่ทันสมัย เสถียร ปลอดภัย ประหยัดพลังงาน และพร้อมรองรับโจทย์ใหม่ทางธุรกิจที่ท้าทายมากขึ้น (2) ด้านกระบวนการและการกำกับดูแลที่เพิ่มการกำกับดูแลอย่างเข้มข้น โปร่งใส เพื่อให้มั่นใจว่าได้พิจารณาประยุกต์ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีที่ streamlined คุ้มค่า และเป็นมาตรฐาน ผ่านการเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนงาน และ (3) ด้านการพัฒนาพนักงาน มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการประยุกต์ใช้เครื่องมือและข้อมูลเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน และร่วมกันขับเคลื่อนพันธกิจของ ธปท. ให้สำเร็จ

2 \ เสริมศักยภาพการขับเคลื่อนงานด้วยแพลตฟอร์มมาตรฐาน ที่เข้าถึงง่าย ปลอดภัย และพร้อมรองรับความท้าทายทางธุรกิจใหม่

ธปท. เล็งเห็นประโยชน์ของการสื่อสารข้อมูลกับประชาชนผ่านช่องทางดิจิทัลที่ตอบโจทย์ประชาชนหลากหลายกลุ่มมากขึ้น โดยได้พัฒนา เว็บไซต์ของ ธปท. บนแพลตฟอร์มใหม่ และเริ่มใช้งานเมื่อเดือนสิงหาคม 2566 นอกจากนี้ ยังอยู่ระหว่างการรวมศูนย์ให้บริการติดต่อสอบถามและร้องเรียนบนแพลตฟอร์มการให้บริการใหม่ (service management platform) ที่มีมาตรฐานระดับสากล ให้บริการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และประชาชนสามารถติดตามสถานะคำขอหรือเรื่องร้องเรียนได้ตลอดเวลา

สำหรับภารกิจหลักและงานภายในองค์กร ธปท. อยู่ระหว่างทยอยประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มมาตรฐานในอีกหลายด้าน เช่น งานกำกับตรวจสอบ (supervision, GRC) งานบริหารบุคลากร (HR Platform) งานบริหารทรัพยากรองค์กร (ERP) รวมทั้งได้เร่งศึกษาประยุกต์ใช้ Generative AI เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานของ ธปท. ด้วย

---

3 \ เพิ่มความแข็งแกร่งในด้านความเสถียรและมั่นคงปลอดภัยเทียบเท่าองค์กรชั้นนำ

ธปท. ขยายโครงสร้างพื้นฐานของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพร้อมทั้งเพิ่มความแข็งแกร่งในการดูแลความมั่นคงปลอดภัยในทุกมิติ เพื่อให้การให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ ธปท. เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และรองรับปริมาณการใช้งานที่เพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปี 2566 ธปท. เน้นการขยายพื้นที่ระบบการจัดการข้อมูลของ ธปท. ให้รองรับข้อมูลรูปแบบใหม่ที่ ธปท. ใช้ในการกำกับดูแล เพื่อให้การวิเคราะห์และกำหนดนโยบายต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดรับกับการเปลี่ยนผ่านของโลกการเงินยุคใหม่ นอกจากนี้ ยังขยายพื้นที่และประสิทธิภาพระบบการสำรองข้อมูลสำคัญเพื่อให้ ธปท. พร้อมให้บริการแม้ในภาวะวิกฤต ตลอดจนเพิ่มการดูแลความมั่นคงปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของผู้ใช้บริการ พนักงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ธปท. อยู่ระหว่างเตรียมการยกระดับความมั่นคงปลอดภัยตามกรอบ Zero Trust Architecture โดยจะกำหนดเป็นแผนดำเนินการตามระดับความเสี่ยงในระยะต่อไป ทั้งนี้ ผลการประเมินจากหน่วยงานอิสระชี้ว่า การดูแลและบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ ธปท. ในภาพรวมมีความเข้มแข็งในระดับแนวหน้า ทัดเทียมธนาคารกลางชั้นนำในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก

4 \ จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านข้อมูลของ ธปท.

ธปท. ใช้ความรู้และข้อมูลเป็นฐานสำคัญในการประเมินภาวะเศรษฐกิจการเงินและกำหนดนโยบายที่เหมาะสม เพื่อดูแลเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ ด้วยบริบททางเศรษฐกิจและตลาดการเงินในปัจจุบันที่มีความไม่แน่นอนสูง ประกอบกับมีพัฒนาการใหม่ ๆ ด้านดิจิทัลเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การบริหารจัดการข้อมูลของ ธปท. ต้องพร้อมรับกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอด

ในปี 2566 ธปท. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านข้อมูล (BOT Data Strategy) ระยะ 3 ปี (2567-2569) เพื่อสนับสนุนการเป็นองค์กรที่ใช้ข้อมูลขับเคลื่อนการกำหนดและดำเนินนโยบายให้เกิดประสิทธิผล (data-driven organization) และสร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณชนถึงการให้ความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและการจัดการดูแลข้อมูลที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล โดยแผนยุทธศาสตร์ด้านข้อมูลให้ความสำคัญกับประเด็น ดังนี้

(1) การยกระดับศักยภาพในการใช้ประโยชน์ข้อมูล โดยนำเทคโนโลยีด้านข้อมูลสมัยใหม่มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการและใช้งานข้อมูล ควบคู่ไปกับการพัฒนาพนักงานให้มีทักษะความรู้เพียงพอ สามารถนำเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้งานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) การจัดหาข้อมูลให้เพียงพอรองรับการดำเนินงานตามพันธกิจของ ธปท. ในโลกยุคใหม่ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในการจัดเก็บข้อมูลและไม่สร้างภาระแก่ผู้ให้ข้อมูลเกินความจำเป็น

(3) ทบทวนและพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลข้อมูลของ ธปท. ให้เท่าทันมาตรฐานสากล และมีกลไกสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

---

5 \ โครงการปฏิรูปการรายงานข้อมูลของสถาบันการเงิน

ธปท. ดำเนินงานโครงการปฏิรูปการรายงานข้อมูลของสถาบันการเงินสำหรับข้อมูลสินเชื่อ (RDT credit) ต่อเนื่องจากปี 2565 โดยในปี 2566 ธนาคารพาณิชย์เริ่มรายงานข้อมูลมายัง ธปท. ตั้งแต่งวดกรกฎาคม 2566 ภายใต้ข้อตกลงร่วมกันว่าจะเริ่มรายงานอย่างช้าสุดคืองวดตุลาคม 2566 ในช่วงแรกของการรายงานข้อมูลจะเน้นการทำความเข้าใจข้อมูล การแปลผลข้อมูลที่ ธปท. ได้รับให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจของแต่ละสถาบันการเงิน การตรวจสอบคุณภาพข้อมูลและความสอดคล้องกับข้อมูลที่ ธปท. ได้รับอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงการออกแบบเรื่องการนำเอาข้อมูล RDT credit ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งภายในและภายนอก ธปท.

ในการนี้ ธปท. จัด workshop ร่วมกับธนาคารพาณิชย์เพื่อหารือแนวทางและรูปแบบข้อมูลที่ ธปท. จะประมวลผลและส่งข้อมูลกลับให้สถาบันการเงินภายใต้กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลของ ธปท. (data giveback) เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ ธปท. อยู่ระหว่างหารือเพื่อแบ่งปันข้อมูล RDT credit กับหน่วยงานกำกับดูแลอื่น และพิจารณาเพิ่มมิติข้อมูลที่เผยแพร่เพื่อให้สาธารณชนใช้ข้อมูลได้ในวงกว้าง

ช่วงปลายปี 2566 โครงการ RDT credit ได้เริ่มขยายการดำเนินการไปยังบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อ หรือมีธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อในไทย โดยมีกำหนดเริ่มให้รายงานข้อมูลกลางปี 2568

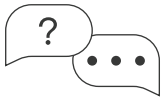

Regulatory Impact Assessment

ธปท. ยังนำหลักการ Regulatory Impact Assessment (RIA) หรือหลักการ “คิดรอบ ตอบได้” มาใช้อย่างต่อเนื่องและเข้มข้นมากขึ้น เพื่อให้การออกนโยบาย หลักเกณฑ์ และการดำเนินงานต่าง ๆ ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ตระหนักถึงความจำเป็น มีการประเมินผลกระทบอย่างรอบด้าน ลดภาระผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยในปี 2566 ธปท. ได้ดำเนินการ ดังนี้

1 \ ทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อรองรับภูมิทัศน์ทางการเงินในอนาคต

ธปท. เห็นชอบหลักการในการขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ โดยขยายให้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (green-related business) และขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจ Venture Capital ให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามภูมิทัศน์ภาคการเงินของ ธปท. ที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมนวัตกรรมและการกำกับดูแลความเสี่ยงเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้บริบทที่เหมาะสมกับประเทศไทย ทั้งนี้ จะมีการประกาศหลักเกณฑ์และมีผลบังคับใช้ในปี 2567

2 \ ทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อลดภาระผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ธปท. ผ่อนคลายเกณฑ์เพื่อสนับสนุนความง่ายในการประกอบธุรกิจ (ease of doing business) แก่นิติบุคคล หรือบุคคลที่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย (non-resident) เช่น ลดขั้นตอนและเอกสารในการทำธุรกรรมของ non-resident ที่ลงทุนในหลักทรัพย์ไทย และขยายคุณสมบัติผู้สมัครโครงการ Non-resident Qualified Company (NRQC) ให้รวมถึงธุรกิจชำระเงิน

นอกจากนี้ ธปท. ยังลด ละ เลิก หลักเกณฑ์ที่เข้มงวดเกินจำเป็น ซ้ำซ้อน หรือไม่ชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้แก่ การปรับปรุงคำถาม-คำตอบเกี่ยวกับ (1) การสอบทานธุรกรรมด้านสินเชื่อของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศกรณีที่มีข้อจำกัดด้านต้นทุนหรือบุคลากรจนไม่สามารถแยกหน่วยงานสอบทานได้ (2) การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต เพื่อปรับให้ยืดหยุ่นขึ้นสำหรับการจดจำนองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยลำดับถัดไปที่มีผลเสมือนการจดจำนองลำดับที่ 1 (3) การจัดชั้นและกันเงินสำรอง เพื่อปรับให้การจัดชั้นยืดหยุ่นขึ้นสำหรับกรณีลูกหนี้ธุรกิจที่มีบัญชีสินเชื่อกับสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่งหลายบัญชี โดยที่แต่ละบัญชีมีกระแสเงินสดรับเกี่ยวเนื่องกัน และ (4) การลดภาระสถาบันการเงินในการรายงาน อาทิ การปรับให้สถาบันการเงินสามารถเลือกนำส่งแบบรายงานความเสี่ยงภายในของธนาคารพาณิชย์ (internal liquidity gap) แทนแบบรายงานมาตรฐานที่ ธปท. กำหนด (standard liquidity gap) ได้

3 \
ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่ ธปท. รับผิดชอบ

ธปท. มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตาม พรบ. หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายให้ตรงตามวัตถุประสงค์และพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยในปี 2566 ธปท. ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์กฎหมายแล้วเสร็จจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ (1) พรก. บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 (2) พรบ. การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 และ (3) พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2564

นอกจากนี้ ปัจจุบัน ธปท. อยู่ระหว่างการประเมินผลสัมฤทธิ์กฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินโครงการ RIA รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบธุรกิจ หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการเงินหรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ในช่วงระหว่างวันที่ 29 กันยายน 2566 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2566 มาประกอบการพิจารณาประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายดังกล่าวต่อไป

4 \
นำหลักการ “คิดรอบ ตอบได้” มาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานภายในองค์กร

ธปท. นำหลักการ “คิดรอบ ตอบได้” หรือ RIA มาปรับใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ (1) การกลั่นกรองงบประมาณที่เข้มข้นมากขึ้น ผ่านกระบวนการประเมินความคุ้มค่า (Value for Money: VfM) และการทำ RIA & Lean process ก่อนการลงทุน (2) การจัดทำแนวทางในการกำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (risk appetite) สำหรับใช้เป็นกรอบในการทำงานและจัดสรรทรัพยากรที่รองรับบริบทที่เปลี่ยนไปและตอบโจทย์การดำเนินงานของ ธปท. ในอนาคต และ (3) กระบวนการกลั่นกรองด้านข้อมูลที่คำนึงถึงต้นทุนและประโยชน์ของการนำข้อมูลไปใช้ที่ผ่านการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน

BOX 7 | ธปท. กับยุทธศาสตร์เพื่อรับมืออนาคต

ภายใต้บริบททางเศรษฐกิจการเงินของไทยที่ ธปท. ปรับแนวทางการทำงานจากเดิมที่มุ่งเน้นแก้ปัญหาระยะสั้นในช่วงวิกฤตโควิด 19 ไปสู่การเสริมสร้างความยืดหยุ่นทนทาน (resiliency) ให้ระบบเศรษฐกิจการเงินไทยสามารถรับมือกับความไม่แน่นอนได้ ขณะเดียวกันก็ต้องรับประกันด้วยว่า ธปท. จะมีความพร้อมขับเคลื่อนพันธกิจในระยะข้างหน้าได้

จึงมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ธปท. ฉบับปี 2567-2569 เพื่อกำหนดแนวทางการทำหน้าที่ของ ธปท. ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยพิจารณาปัจจัยสำคัญที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินไทยในระยะ 3-5 ปีข้างหน้า ได้แก่

ปัจจัยภายในประเทศ	ปัจจัยภายนอกประเทศ
แผลเป็นทางเศรษฐกิจหลังวิกฤตโควิด 19 ที่อาจยังมีเหลืออยู่ในภาคแรงงาน ภาคธุรกิจ และการผลิต รวมถึงปัญหาหนี้ครัวเรือนที่ยังอยู่ในระดับสูง	ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเข้าสู่โลกยุคดิจิทัล ทำให้โครงสร้างการผลิตและการแข่งขัน รูปแบบการทำธุรกิจ รวมถึงบริการทางการเงินเปลี่ยนแปลงไป สร้างความท้าทายในการกำกับตรวจสอบ การติดตามภาวะและประเมินแนวโน้มเศรษฐกิจ และการติดตามธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศ
การก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายการเงินและการคลัง รวมถึงการบริหารบุคลากรของ ธปท. ในระยะข้างหน้า	กระแสความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ที่เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจไทย และทำให้ปัจจัยต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป เช่น ค่านิยมของผู้บริโภคและนักลงทุน กฎเกณฑ์และนโยบายของทางการ รวมถึงนโยบายการค้าระหว่างประเทศ
การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบการเงินและบทบาทของผู้เล่น ผู้ให้บริการรายใหม่ที่หลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งบางส่วนไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของภาครัฐ อาจส่งผลกระทบต่อโครงสร้างระบบการเงิน สร้างความผันผวนในตลาดการเงินและการลงทุน รวมทั้งทำให้การดูแลติดตามความเสี่ยงทางการเงินทำได้ยากขึ้น	ความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างการค้า ความต้องการสินทรัพย์ ราคาสินทรัพย์ และทิศทางอัตราแลกเปลี่ยน

แผนยุทธศาสตร์ ธปท. ฉบับใหม่ให้ความสำคัญกับการผลักดัน 3 เรื่องหลัก ได้แก่

1 \ การเสริมสร้างความยืดหยุ่นทนทานแก่เศรษฐกิจ (Shifting Focus to Resiliency)

ธปท. มุ่งหวังให้เศรษฐกิจไทยไม่เพียงแต่มั่นคงเข้มแข็ง ยังต้องยืดหยุ่นเพียงพอ ปรับตัวรับมือกับความไม่แน่นอนได้ โดยมุ่งเน้น 3 เรื่องได้แก่

(1) การผสมผสานการใช้เครื่องมือเชิงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจ เพื่อรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน รวมถึงพัฒนาการกำกับตรวจสอบผู้ให้บริการทางการเงิน โดยการยกระดับองค์ความรู้ ปรับแนวทางและวิธีการกำกับตรวจสอบให้เป็นแบบต่อเนื่องเต็มรูปแบบ รวมถึงพัฒนาเครื่องมือที่ทันสมัย เช่น supervisory technology และนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ติดตามความเสี่ยงในเชิงลึกอย่างรอบด้าน เพื่อให้กำกับดูแลได้อย่างเท่าทันและช่วยประเมินนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงินได้ต่อเนื่อง

(2) การสร้างภูมิคุ้มกันให้ภาคธุรกิจและประชาชนด้วยการสร้างกันชนและเพิ่มทางเลือกให้พร้อมรองรับความผันผวนในอนาคต เช่น เร่งแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนในเชิงรุกและยกระดับมาตรการป้องกันและกลไกการแก้ปัญหาภัยทุจริตทางการเงินร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงกฎเกณฑ์กำกับดูแลสถาบันการเงินและควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินและผู้ประกอบการสามารถปรับตัวและบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างเครื่องมือรองรับการทำธุรกรรมที่หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้ภาคธุรกิจและประชาชนเลือกใช้บริการ

(3) การสร้างโอกาสใหม่ในการเติบโตจากทั้งกระแสดิจิทัลและความยั่งยืน เช่น เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรม (Open Infrastructure) เปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Open Data) เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินและนำไปสู่การพัฒนาบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการได้ดีขึ้น เปิดกว้างในการแข่งขันให้ผู้เล่นทั้งรายเดิมและรายใหม่เข้ามาให้บริการและพัฒนานวัตกรรมทางการเงิน (Open Competition) เพื่อตอบโจทย์ลูกค้าและลดช่องว่างการเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยเฉพาะลูกค้ารายย่อยและ SMEs ตลอดจนการวาง 5 รากฐานสำคัญ เพื่อสนับสนุนให้ภาคการเงินไทยพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนภาคธุรกิจให้เปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมได้

2 \ การยกระดับศักยภาพองค์กร (Transforming)

ธปท. มุ่งเตรียมการด้านบุคลากรให้เพียงพอและมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำภารกิจในอนาคต โดยพนักงานมีแรงจูงใจในการสร้างผลงานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้นำที่พร้อมขับเคลื่อนองค์กรโดยไม่ขาดช่วง นอกจากนี้ ธปท. ยังให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลเพื่อสนับสนุนการทำพันธกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมีกระบวนการขับเคลื่อน กลั่นกรอง และติดตาม “งาน เงิน คน” แบบบูรณาการ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ขององค์กรภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

3 \ การสื่อสาร รับฟัง เรียนรู้ และประสานความร่วมมือกับภายนอก (Open & Engaged)

เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นที่มีต่อ ธปท. โดยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพของนโยบายและสื่อสารไปในทิศทางเดียวกัน (One BOT) รวมทั้งเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศ เพื่อร่วมมือขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวเนื่องกันให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงแนวทางการทำงานที่พร้อมรับฟังและเรียนรู้จากภายนอกมากขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่องานของ ธปท.

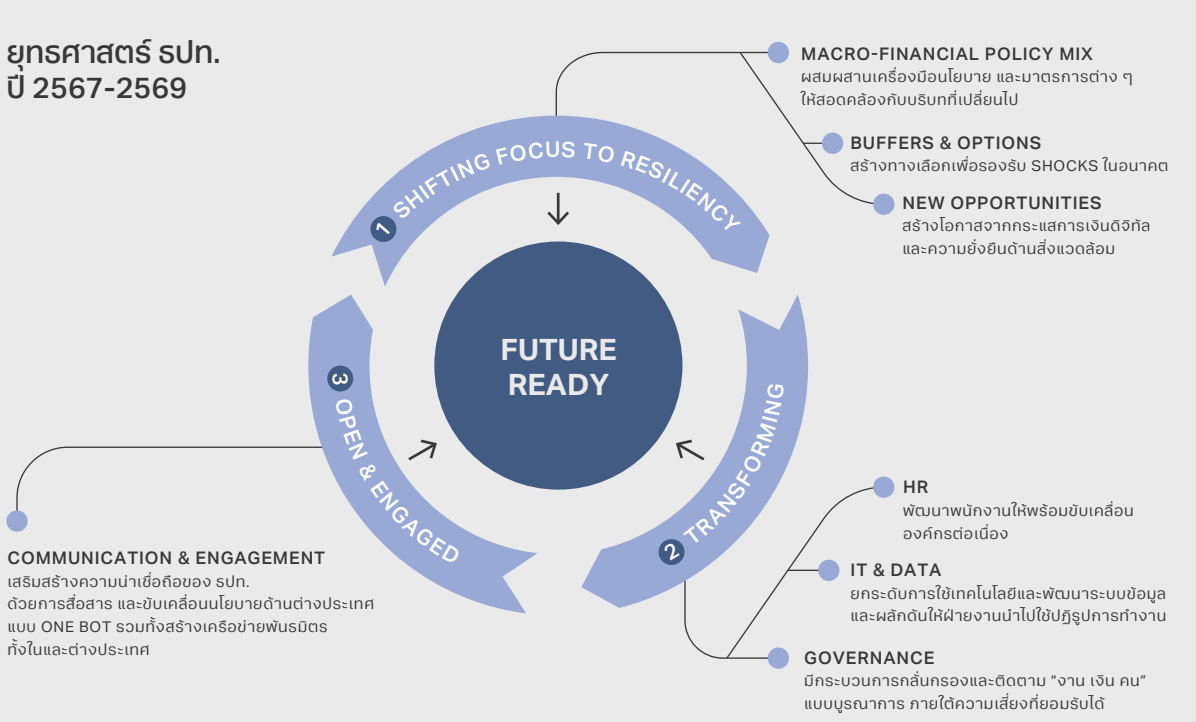

CHAPTER

4

การกำกับดูแลกิจการ และการบริหารความเสี่ยง

\ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

\ การกำกับดูแลกิจการของ ธปท.

การบริหารความเสี่ยงองค์กรของ ธปท.

\ การออกและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ธปท.

\ รายงานของคณะกรรมการตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย

\ รายงานของคณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง

\ พันธกิจและงบการเงิน

\ คณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

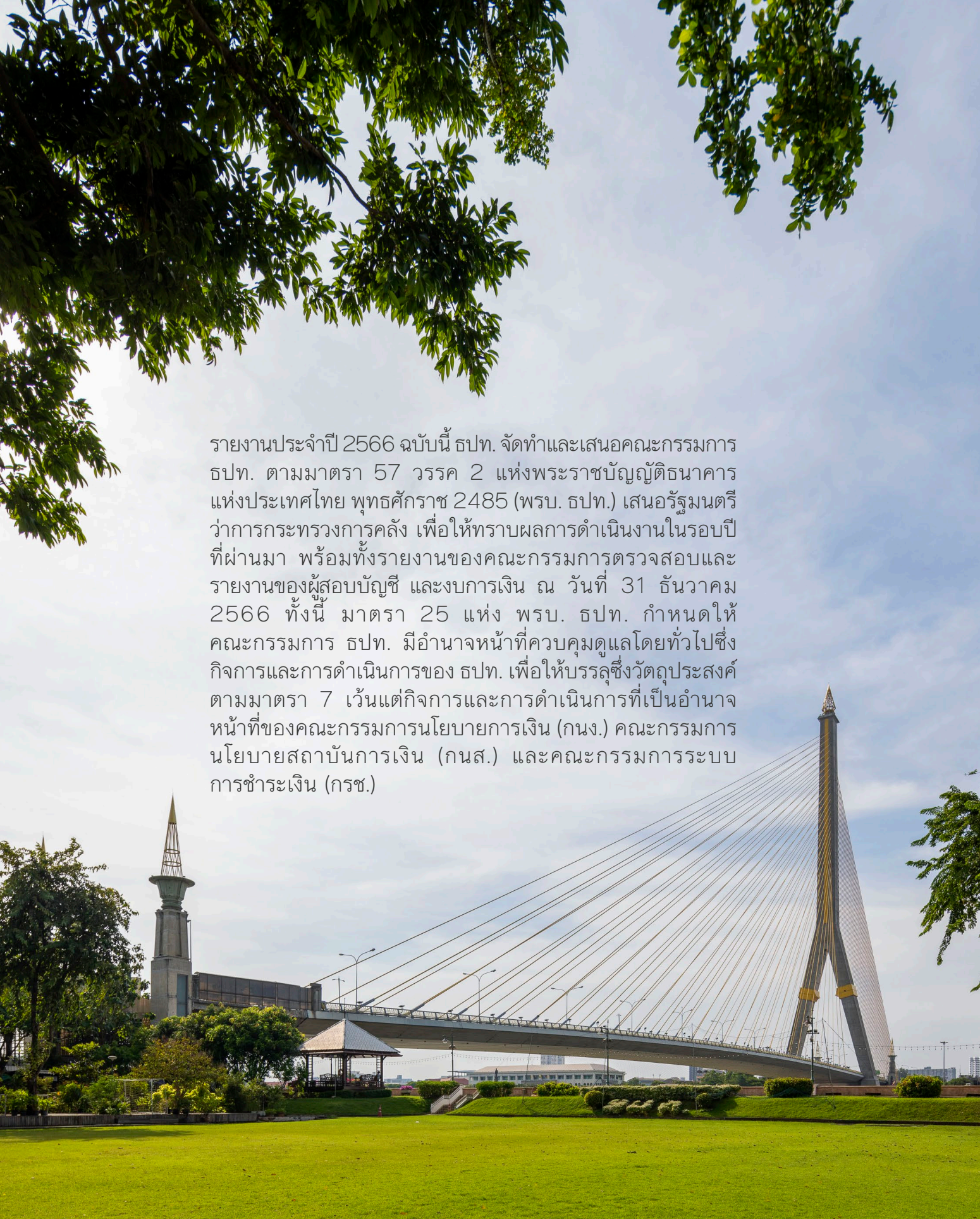

รายงานประจำปี 2566 ฉบับนี้ ธปท. จัดทำและเสนอคณะกรรมการ ธปท. ตามมาตรา 57 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485 (พรบ. ธปท.) เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา พร้อมทั้งรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบและรายงานของผู้สอบบัญชี และงบการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566 ทั้งนี้ มาตรา 25 แห่ง พรบ. ธปท. กำหนดให้คณะกรรมการ ธปท. มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการและการดำเนินการของ ธปท. เพื่อให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 เว้นแต่กิจการและการดำเนินการที่เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน (กนส.) และคณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.)

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

ในปี 2566 ธปท. ให้ความสำคัญกับการดำเนินภารกิจของธนาคารกลางในการรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ และสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พร้อมปรับตัวภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย (financial landscape) ให้สอดรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจ

คณะกรรมการ ธปท. มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลภารกิจของ ธปท. ในการพัฒนาภาคการเงินให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจโดยรวมให้มีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน ควบคู่กับเสริมสร้างรากฐานสำคัญขององค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของ ธปท. ท่ามกลางบริบทที่มีความไม่แน่นอนสูง ตลอดจนยกระดับการบริหารความเสี่ยงและการส่งเสริมธรรมาภิบาลที่ดีภายในองค์กร

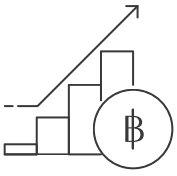

1 \ การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและรองรับภูมิทัศน์ภาคการเงินที่เปลี่ยนแปลง

คณะกรรมการ ธปท. สนับสนุนการดำเนินนโยบายของคณะกรรมการนโยบาย 3 คณะ (กนง. กนส. และ กรช.) ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้อย่างต่อเนื่องและดูแลความเสี่ยงด้านเสถียรภาพระบบการเงินของไทย โดยได้สนับสนุนให้ ธปท. ดำเนินนโยบายการเงินและมาตรการทางการเงินให้สอดคล้องกับบริบทการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและส่งผ่านได้อย่างราบรื่น ควบคู่กับการดูแลกลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะภาคครัวเรือนที่มีภาระหนี้สูง ซึ่ง ธปท. ได้เผยแพร่เอกสาร “แนวทางการแก้ปัญหาหนี้อย่างยั่งยืน” เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2566 เพื่อสะท้อนข้อมูลเชิงลึกของหนี้ครัวเรือนไทยและสื่อสารหลักการแก้ปัญหาหนี้ที่ต้องดำเนินการอย่างครบวงจรและถูกหลักการ รวมถึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อีกทั้งได้เร่งผลักดันมาตรการที่ดูแลหนี้ครัวเรือนให้ตรงจุดและยั่งยืนขึ้น อาทิ การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) และสนับสนุนการมีวัฒนธรรมสินเชื่อที่ดีและส่งเสริมวินัยทางการเงินแก่ประชาชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน

สำหรับการพัฒนาภาคการเงินเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมและกระแสดิจิทัล ธปท. ได้ออกแนวนโยบายผลักดันให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการทำธุรกิจอย่างจริงจังและเป็นระบบ โดยวางรากฐานที่สำคัญของ green ecosystem ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การออกมาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (Thailand Taxonomy) รวมถึง ธปท. ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเงินดิจิทัลซึ่งจะช่วยยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจไทยในระยะยาว อาทิ การเชื่อมโยงบริการชำระเงินระหว่างประเทศ เพื่อช่วยเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีต้นทุนต่ำลงในการทำธุรกรรม การเริ่มทดสอบการใช้ Central Bank Digital Currency (CBDC) กับประชาชนรายย่อยในวงจำกัด (pilot phase) เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความปลอดภัยของ CBDC ในการชำระค่าสินค้าและบริการ ไปจนถึงการออกแนวนโยบายเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อภัยการเงินที่เกิดจากเทคโนโลยีให้แก่ประชาชน

ภายใต้บริบททางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ธปท. จึงต้องมุ่งเสริมสร้างความยืดหยุ่นทนทาน (resiliency) ให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศควบคู่กับการสร้างรากฐานที่เข้มแข็งให้ ธปท. มีความพร้อมรองรับการทำพันธกิจในอนาคต คณะกรรมการ ธปท. จึงได้เห็นชอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ธปท. ปี 2567-2569 ที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานของ ธปท. ที่ชัดเจนในระยะต่อไป เพื่อให้การดำเนินนโยบายและการดำเนินงานของ ธปท. สามารถเท่าทันกับสภาพแวดล้อมใหม่ เป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือและมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืน รวมถึงเพื่อเป็นจุดยึดโยงให้มีการดำเนินงานภายในองค์กรแบบสอดประสานกันเพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่อนาคตต่อไป

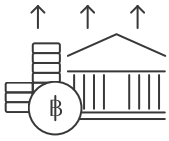

2 \ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ

ภายใต้บริบทเศรษฐกิจการเงินโลกที่มีความผันผวนรวมถึงสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์ (geopolitics) ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นและคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก คณะกรรมการ ธปท. ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศที่ยึดหลักความรอบคอบ ยืดหยุ่น รัดกุม ภายใต้การบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม รวมถึงได้สนับสนุนให้ ธปท. ศึกษาแนวทางการลดผลกระทบจากความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่มีต่อการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ ตลอดจนอนุมัติการขยายขอบเขตการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศและช่วยกระจายความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับการทำพันธกิจของธนาคารกลางในการดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง

3 \ การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ

คณะกรรมการ ธปท. ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินนโยบายและความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อรักษาบทบาทและการมีส่วนร่วมของไทยในการรองรับหรือแก้ไขปัญหาวิกฤตและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของโลก ตลอดจนส่งเสริมการชำระเงินระหว่างประเทศ โดยได้เห็นชอบการจัดทำความตกลงทวิภาคีว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Bilateral Swap Arrangement: BSA) ระหว่าง ธปท. กับธนาคารกลางมาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาดุลการชำระเงินหรือขาดสภาพคล่องระยะสั้น และสนับสนุนการใช้เงินสกุลท้องถิ่นเพื่อการค้าการลงทุนระหว่างกัน รวมทั้งได้เห็นชอบการต่ออายุ BSA ระหว่าง ธปท. กับธนาคารกลางญี่ปุ่น เพื่อรักษาเสถียรภาพระบบการเงินของทั้งสองประเทศ นอกจากนี้ ได้สนับสนุนการเข้าร่วมโครงการ “Nexus” ที่ริเริ่มโดยธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank of International Settlements: BIS) ร่วมกับธนาคารกลาง 5 แห่ง เพื่อร่วมกันพัฒนาการเชื่อมต่อระบบการชำระเงินรายย่อยแบบทันทีระหว่างประเทศแบบพหุภาคี (multilateral) ที่จะช่วยยกระดับประสิทธิภาพในการเชื่อมต่อระบบกับหลายประเทศพร้อมกัน และรับทราบการที่ ธปท. จะร่วมกับกระทรวงการคลังเตรียมการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปีสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ปี 2569 (The 2026 Annual Meetings of the International Monetary Fund and the World Bank Group) ที่กรุงเทพมหานคร

4 \ การบริหารความเสี่ยงองค์กรของ ธปท.

คณะกรรมการ ธปท. ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงในเชิงรุก เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินนโยบายและการทำงานของ ธปท. จะเท่าทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยได้เฝ้าระวังและติดตามความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความเสี่ยงที่จะเกิดเหตุการณ์การโจมตีทางไซเบอร์รุนแรงกับ ธปท. (2) ความเสี่ยงด้านข้อมูลรั่วไหล และการกำกับดูแลข้อมูลอย่างบูรณาการ (3) ความเสี่ยงด้านชื่อเสียงที่อาจกระทบความเชื่อมั่นต่อ ธปท. และระบบการเงิน (4) ความเสี่ยงด้านความพร้อมขององค์กรและบุคลากรในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและบทบาทหน้าที่ของ ธปท. ที่ซับซ้อนขึ้น โดยคณะกรรมการ ธปท. ได้สนับสนุนให้ ธปท. ยกระดับความปลอดภัยทางไซเบอร์อย่างต่อเนื่อง มีแนวทางกำกับดูแลข้อมูลที่รัดกุม และให้ ธปท. เร่งยกระดับศักยภาพองค์กร โดยเฉพาะการจัดเตรียมบุคลากรให้มีความเพียงพอและมีทักษะที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนงานในอนาคต รวมถึงมีกระบวนการจัดสรรทรัพยากรขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม

5 \ การส่งเสริมธรรมาภิบาลที่ดีในองค์กร

คณะกรรมการ ธปท. ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมธรรมาภิบาลที่ดีขององค์กร และมุ่งเน้นให้ ธปท. ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจของสาธารณชน โดยได้เห็นชอบปรับปรุงข้อบังคับ ธปท. ว่าด้วยการมีส่วนได้เสียในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและแนวปฏิบัติในการซื้อขายหลักทรัพย์และทำธุรกรรมทางการเงินของกรรมการในคณะกรรมการ ธปท. กนง. กนส. และ กรช. เพื่อให้มีแนวทางการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ชัดเจนและครบถ้วนมากขึ้น รวมถึงได้เห็นชอบแนวทางป้องกันการมีส่วนได้เสียในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการชุดอื่น ๆ และที่ปรึกษาของ ธปท. ที่อาจได้รับข้อมูลสำคัญและมีส่วนได้เสียต่อการปฏิบัติงานของ ธปท. ด้วย

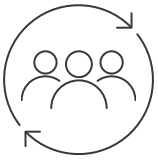

6 \ การปรับโครงสร้างองค์กร

คณะกรรมการ ธปท. เห็นชอบการปรับโครงสร้างองค์กรของ ธปท. โดยการรวมงานกำกับสถาบันการเงินไว้เป็นสายงานเดียวกัน เพื่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถาบันการเงิน รวมถึงการรวมศูนย์งานกลยุทธ์ด้านสถาบันการเงินและกลยุทธ์ระบบการชำระเงินไว้ที่สายนโยบายสถาบันการเงิน เพื่อให้การออกแบบภูมิทัศน์ทางการเงินครบทุกมิติและสอดคล้องกัน และการรวมศูนย์งานคุ้มครองผู้ใช้บริการแบบเบ็ดเสร็จไว้ที่สายกำกับระบบการชำระเงินและคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน เพื่อความสอดคล้องในการขับเคลื่อนงานตั้งแต่การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชน ตลอดจนการออกนโยบายการกำกับตรวจสอบและการแก้ไขปัญหาหนี้

การกำกับดูแลกิจการของ ธปท.

ธปท. ดำเนินภารกิจในฐานะธนาคารกลางของประเทศ โดยมีคณะกรรมการ ธปท. กำกับดูแลกิจการโดยทั่วไป รวมถึงการจัดทำแผนงาน งบประมาณ และหลักเกณฑ์การบริหารสินทรัพย์ ตามกรอบอำนาจหน้าที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน เสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน และเสถียรภาพระบบการชำระเงิน ซึ่งมี กนง. กนส. กรช. ทำหน้าที่กำหนดนโยบายในแต่ละด้านอย่างเป็นอิสระ ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายทั้งสามคณะมีการประชุมร่วมกัน (joint meeting) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงเชื่อมโยงความรับผิดชอบในการดำเนินงานของคณะกรรมการ นโยบายต่าง ๆ นอกจากนั้น คณะกรรมการตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย (กตส.) ทำหน้าที่ติดตามดูแลการปฏิบัติงานของ ธปท. ให้สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบกิจการภายในที่มีประสิทธิภาพและรัดกุมตามที่กำหนดไว้ใน พรบ. ธปท. พ.ศ. 2485 (ฉบับที่ 6 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560)

คณะกรรมการ ธปท. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง (กคส.) และคณะกรรมการธรรมาภิบาล เพื่อส่งเสริมให้การกำกับดูแลการดำเนินงานของ ธปท. มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย กคส. ทำหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นต่อกรอบนโยบายและแนวทางการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมของ ธปท. ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สำหรับคณะกรรมการธรรมาภิบาล ทำหน้าที่กลั่นกรองงานในเรื่องธรรมาภิบาลตามความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ธปท.

ในปี 2566 ธปท. เผชิญความท้าทายหลายด้าน ทั้งความผันผวนของเศรษฐกิจโลกจากการปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางหลัก สถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์ (geopolitics) ที่ยืดเยื้อและคาดการณ์ได้ยาก ตลอดจนเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสังคมดิจิทัลที่มาพร้อมกับภัยทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ ธปท. ต้องเร่งบริหารจัดการภายในองค์กรเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการทำพันธกิจในอนาคต และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้เสียต่อแนวนโยบายและการกำกับดูแลของ ธปท. ดังนั้น กคส. จึงให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญขององค์กร เพื่อให้ ธปท. ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะธนาคารกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ เท่าทันกับบริบทและความท้าทายใหม่

คณะกรรมการธรรมาภิบาลมุ่งเน้นให้ ธปท. มีระบบและการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสม ในปี 2566 ธปท. ได้ออกข้อบังคับว่าด้วยการป้องกันการมีส่วนได้เสียในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของคณะกรรมการ ธปท. กนง. กนส. และ กรช. ฉบับใหม่ที่ได้มีการทบทวนให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการและบริบทของ ธปท. ที่ต้องปรับให้เท่าทันกับความเสี่ยงสภาพแวดล้อมใหม่ รวมทั้งเทียบเคียงได้กับมาตรฐานของธนาคารกลาง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี รวมทั้งได้มีการทบทวนการป้องกันการมีส่วนได้เสียให้ครอบคลุมถึงคณะกรรมการชุดอื่น ๆ ที่มีบุคคลภายนอกเป็นกรรมการและที่ปรึกษาด้วย

นอกจากนี้ ธปท. ยังเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกมีส่วนร่วมในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ ธปท. รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะบนเว็บไซต์หลัก เพื่อให้สาธารณชนเข้าถึงข้อมูลได้ โดยผลการประเมิน ITA ของ ธปท. อยู่ในระดับ ผ่านดี ต่อเนื่องเป็นปีที่ 5

การบริหารความเสี่ยงองค์กรของ ธปท.

1 \ การบริหารความเสี่ยงภาพรวม

ธปท. บริหารความเสี่ยงอย่างรัดกุมตามหลักการกำกับดูแลกิจการและธรรมาภิบาลการบริหารความเสี่ยง และการกำกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (Governance, Risk and Compliance หรือ GRC) และได้ปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้เหมาะสม เท่าทัน และสอดรับกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยในปี 2566 ธปท. ได้ดำเนินการปรับปรุง risk appetite ขององค์กรให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน และใช้เป็นจุดยึดโยงในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้มีการประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นระบบมากขึ้น

นอกจากนี้ ธปท. ตระหนักถึงความท้าทายในระบบการเงินในอนาคต จึงมีการเตรียมความพร้อมทั้งในส่วนของการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายและการดำเนินการตามแผนงาน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่เชื่อมโยงกันอย่างรอบด้าน รวมทั้งยกระดับการติดตามและความเสี่ยงด้านกลยุทธ์เป็นความเสี่ยงระดับองค์กร เพื่อให้เกิดการติดตามแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างใกล้ชิดต่อไป

2 \ การบริหารความเสี่ยงทางการเงิน

ธปท. มีพันธกิจในการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อดูแลเสถียรภาพด้านราคาและการดำเนินงานด้านบริหารเงินสำรองทางการ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่องบการเงินของ ธปท. ดังนั้น ธปท. จึงมีกรอบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงทางการเงินที่รัดกุม เท่าทันและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและมาตรฐานสากล

1 \ ความเสี่ยงหลักที่มีผลต่องบการเงินของ ธปท.

ธปท. ในฐานะธนาคารกลาง มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินนโยบายการเงินและดูแลเสถียรภาพค่าเงินบาท เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ การปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ก่อให้เกิดความเสี่ยงสำคัญที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในงบการเงินของ ธปท. ได้แก่ ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (foreign exchange rate risk) และความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย (interest rate risk)

ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนต่องบการเงินเป็นผลมาจากการที่สินทรัพย์ของ ธปท. ประกอบด้วยสินทรัพย์ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่หนี้สินส่วนใหญ่เป็นเงินฝากและหลักทรัพย์ที่อยู่ในสกุลเงินบาท สำหรับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยเกิดจากการที่อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศที่ ธปท. ต้องจ่ายอันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายการเงิน อาจแตกต่างจากอัตราดอกเบี้ยที่ ธปท. ได้รับจากการบริหารเงินสำรอง ซึ่งเป็นการลงทุนในต่างประเทศ

2 \ การบริหารความเสี่ยงทางการเงินของเงินสำรองระหว่างประเทศ

ในปี 2566 สถานการณ์ตลาดการเงินโลกยังเผชิญความผันผวน อันเป็นผลมาจากแรงกดดันด้านเงินเฟ้อที่ยังคงอยู่ในระดับสูง และความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่มีแนวโน้มเกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น ธปท. ดำเนินการปรับแนวทางการลงทุนที่มีการพิจารณาความเสี่ยงดังกล่าวเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในการบริหารเงินสำรอง นอกจากนี้ ธปท. ยังตระหนักถึงความเสี่ยงด้านภูมิอากาศ (climate risk) ที่มีความเชื่อมโยงกับความเสี่ยงทางการเงิน จึงได้เริ่มศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านภูมิอากาศที่เกิดขึ้น เพื่อบรรเทาผลกระทบเชิงลบที่อาจมีต่อมูลค่าเงินสำรองในระยะยาว

ทั้งนี้ ในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ ธปท. คำนึงถึงความมั่นคง สภาพคล่อง และผลตอบแทนของสินทรัพย์ตลอดจนความเสี่ยงในการบริหารจัดการเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ในการบริหารเงินสำรอง ดังนี้ (1) เพื่อให้มีเงินตราต่างประเทศที่มีความมั่นคงและมีสภาพคล่องเพียงพอสำหรับการดำเนินนโยบายการเงินและอัตราแลกเปลี่ยน (2) เพื่อรักษามูลค่าเงินสำรองและเตรียมสภาพคล่องเงินตราต่างประเทศสำหรับการชดเชยการขาดดุลการชำระเงิน (balance of payment buffer) ทั้งในสภาวะปกติและสภาวะวิกฤต (3) เพื่อรักษาอำนาจซื้อในตลาดโลก (global purchasing power) ของเงินสำรอง (4) เพื่อหนุนหลังธนบัตรออกใช้ตามที่ พรบ. เงินตรากำหนด

ธปท. มีกรอบและแนวทางในการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน เพื่อช่วยให้การบริหารเงินสำรองบรรลุวัตถุประสงค์ โดยครอบคลุมความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงด้านตลาด ความเสี่ยงด้านเครดิต และความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งมีการทบทวนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่า ธปท. มีหลักการบริหารเงินสำรองตามมาตรฐานสากลที่ดี และเทียบเคียงกับธนาคารกลางอื่น ๆ ได้

กรอบและแนวทางการบริหารความเสี่ยงของเงินสำรองระหว่างประเทศเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยลดผลกระทบด้านลบที่อาจส่งผลต่อมูลค่าเงินสำรองระหว่างประเทศและงบการเงินของ ธปท. โดย ธปท. มีการศึกษา ติดตามพัฒนาการของตลาดและเครื่องมือทางการเงินใหม่ ๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในเกณฑ์การกำกับดูแลของทางการในต่างประเทศอยู่เสมอ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารและกำกับดูแลความเสี่ยงทางการเงินอย่างต่อเนื่อง

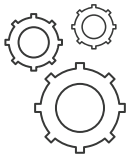

3 \ การบริหารความเสี่ยงภาพรวมและด้านปฏิบัติการ

ธปท. มีการพัฒนากรอบเครื่องมือและกระบวนการในการบริหารความเสี่ยงภาพรวมและด้านปฏิบัติการของ ธปท. ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลโดยมีการกำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยงองค์กร และปรับปรุงแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการให้สอดรับกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุตามพันธกิจของ ธปท. ได้ โดยมีแนวทางบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญ ดังนี้

1 \ การประเมินความเสี่ยงและการควบคุมด้วยตนเอง

ธปท. ประเมินความเสี่ยงและการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self-Assessment: CSA) ของทุกสายงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อบ่งชี้และประเมินความเสี่ยงสำคัญที่อาจเกิดจากการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์และแผนงานปกติของสายงาน แล้วนำมาจัดทำมาตรการหรือนโยบายปิดความเสี่ยงภาพรวม รวมทั้งปรับปรุงการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

การประเมินความเสี่ยงของ ธปท. เป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561

2 \ การรายงานเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ

ธปท. กำหนดให้มีการรายงานเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk Incident Reporting) โดยให้ส่วนงานที่ได้รับความเสียหายเป็นผู้รับผิดชอบรายงานเหตุการณ์ความเสียหาย (loss incident) และเหตุการณ์ที่สามารถหลีกเลี่ยงความเสียหายไว้ได้ (near miss) โดยจะนำเหตุการณ์ความเสียหายเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อระบุสาเหตุที่แท้จริง (root cause) ที่สำคัญและนำมาแก้ไขก่อนที่จะลุกลามเป็นปัญหาที่ใหญ่ขึ้น

3 \ การจัดทำตัวชี้วัดความเสี่ยง

ธปท. จัดทำตัวชี้วัดความเสี่ยง (Key Risk Indicators: KRIs) เพื่อติดตามสถานะความเสี่ยงสำคัญ และมีการรายงานความเสี่ยงสำคัญและแนวโน้มความเสี่ยงในรูปแบบ risk dashboard ต่อคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (คบส.) และ กคส. ทุกไตรมาส เพื่อให้มั่นใจว่าความเสี่ยงดังกล่าวอยู่ในระดับที่ ธปท. ยอมรับได้ และสามารถกำหนดแนวทางแก้ไขหรือป้องกันได้ทันการณ์

4 \ การบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ

ธปท. จัดทำนโยบายการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Management) เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้รับการรับรองตามมาตรฐานการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (ISO 22301:2019) สำหรับบาทเนต (BAHTNET) ซึ่งเป็นระบบการชำระเงินที่ ธปท. ดูแล และงานภายใน ธปท. ที่เป็นสมาชิกบาทเนต

ในปี 2566 ธปท. เพิ่มแผนฉุกเฉินสำหรับระบบบาทเนต ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ (Critical Information Infrastructure: CII) ด้านระบบชำระเงินให้รองรับกรณีที่ศูนย์คอมพิวเตอร์หลักและสำรองทั้ง 3 ศูนย์ไม่สามารถให้บริการได้โดยสิ้นเชิง (แผนฉุกเฉิน BAHTNET Offline: BNO) โดยได้พัฒนาเครื่องมือ BAHTNET Lite เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในช่วงที่ ธปท. ประกาศใช้ BNO เพื่อให้การชำระเงินระหว่างสถาบันสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ไม่เกิดผลกระทบในวงกว้าง โดยมีการวางมาตรการควบคุมความเสี่ยงและการรักษาความมั่นคงปลอดภัยเพื่อลดความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความเสี่ยงจากการถูกโจมตีทางไซเบอร์ และความเสี่ยงข้อมูลสำคัญรั่วไหลให้เป็นไปตามมาตรฐาน รวมถึงยังได้ดูแลบริหารจัดการความเสี่ยงเครื่องลูกข่ายระบบบาทเนต ของสถาบันผู้ใช้บริการฯ ที่อาจเชื่อมโยงและสร้างความเสี่ยงเชิงระบบต่อระบบการชำระเงินในภาพรวม โดยมีแนวปฏิบัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยคอมพิวเตอร์ลูกข่าย BAHTNET Lite ด้วย

5 \ การบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ธปท. ดำเนินการตามกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Risk Management) มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถบ่งชี้ วิเคราะห์ และติดตามประเด็นความเสี่ยงสำคัญ ตลอดจนปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ และมาตรฐานด้านไอทีได้อย่างเหมาะสมและทันการณ์ โดยมีคณะอนุกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (อสท.) ทำหน้าที่กลั่นกรองกรอบนโยบาย และแนวทางบริหารจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงอนุมัติและติดตามการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ ธปท. ภายในกรอบที่ คบส. กำหนด

ในปี 2566 ธปท. เผชิญความท้าทายจากการใช้บริการคลาวด์ (cloud computing service) รวมถึงการใช้บริการจากบุคคลภายนอก การเชื่อมโยงระบบกับหน่วยงานภายนอก การทำงานของพนักงานจากนอกสถานที่ทำการ (remote access) และการนำอุปกรณ์ส่วนตัวมาใช้งานมากขึ้น แม้การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้จะจำเป็นสำหรับการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ธปท. ในบริบทโลกใหม่ แต่ก็นำมาซึ่งความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่รุนแรงซับซ้อน คาดการณ์ได้ยาก ธปท. จึงได้ยกระดับการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้สอดรับกับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยได้มีการประเมินความพร้อมและจัดทำแผนระยะสั้นและระยะกลางเพื่อยกระดับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ของระบบงานและโครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีตามกรอบแนวคิด Zero Trust Architecture

นอกจากนี้ ธปท. ได้เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงด้านไอทีของ ธปท. อย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. เพิ่มเครื่องมือบริหารความเสี่ยงจากการใช้บริการบุคคลภายนอก (Vendor Risk Management) เพื่อให้สามารถติดตาม ประเมิน และตอบสนองต่อความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเท่าทันและมีประสิทธิภาพ

2. ลดการใช้งาน LINE และ USB ซึ่งอาจเป็นช่องทางข้อมูลรั่วไหล

3. จัดให้มีเครื่องมือ Generative AI ที่มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยข้อมูลและส่งเสริมความตระหนักรู้ของพนักงานในการใช้งานอย่างเหมาะสม

4. เพิ่มความเข้มข้นในการทดสอบความตระหนักด้านภัยไซเบอร์ การตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินด้านไซเบอร์ทั้งในระดับปฏิบัติการและผู้บริหาร และประสานเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลภัยไซเบอร์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

5. ตรวจประเมินและได้รับรองตามมาตรฐานการบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ (ISO/IEC 27001:2013) สำหรับระบบการชำระเงินบาทเนต ที่ ธปท. ดูแลและสำหรับงานภายในที่เป็นสมาชิกบาทเนต ตลอดจนตรวจประเมินการปฏิบัติตามกรอบแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ แนวปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงด้านไอทีจากบุคคลภายนอก และมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยในการใช้บริการคลาวด์

6 \ การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

ในด้านการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (Compliance Risk Management) ธปท. เสริมกลไกการติดตามการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน อาทิ ปรับปรุงฐานข้อมูลกฎหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการติดตามและประเมินความเสี่ยงและกำหนดกระบวนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าว โดยในปี 2566 ธปท. มีการดำเนินการตามกฎหมายสำคัญ อาทิ พรบ. การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ซึ่งกำหนดให้ ธปท. ต้องดำเนินการให้งานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตและการรับจ่ายเงินมีช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการติดต่อระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน รวมถึงประชาชนและผู้ประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับ และได้จัดทำประกาศเพื่อกำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อ รวมทั้งกำหนดระบบภายในสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ธปท. ทางอิเล็กทรอนิกส์ และเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ธปท.

การออกและแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ธปท.

สืบเนื่องจากที่ผ่านมา มีการใช้วิธีการทางเทคโนโลยีหลอกลวงประชาชนผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้ประชาชนสูญเสียทรัพย์สินจำนวนมาก และผู้กระทำความผิดได้โอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดผ่านบัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ของบุคคลอื่นต่อไปเป็นทอด ๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อปกปิดหรืออำพรางการกระทำความผิด ทำให้มูลค่าความเสียหายสูง และการกระทำความผิดยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่องโดยส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้าง และส่งผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ธปท. จึงร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาแก้ไขปัญหาให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และได้ข้อสรุปถึงความจำเป็นที่ต้องมีมาตรการเฉพาะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการเสนอตราพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม 2566 วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้คือ เพื่อให้การดูแลตรวจสอบธุรกรรมทางการเงิน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินที่ผิดปกติ ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานนั้น สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวและทันต่อสถานการณ์ อันจะช่วยในการป้องกัน ระงับ และยับยั้งการก่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกลไกสำคัญตามพระราชกำหนด มีดังนี้

1 \ การแลกเปลี่ยนข้อมูลบัญชีและธุรกรรมที่ต้องสงสัย

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีหรืออาจมีการกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยี[26] สถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน (ผู้ประกอบธุรกิจ) มีหน้าที่เปิดเผยและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีและธุรกรรมของลูกค้าที่เกี่ยวข้องผ่านระบบที่ ธปท. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เห็นชอบร่วมกัน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

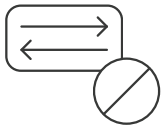

2 \ การระงับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่พบว่าบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ใดถูกใช้หรืออาจถูกใช้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรม และแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจที่รับโอนถัดไปทราบ รวมถึงระงับการทำธุรกรรมต่อไปเป็นทอด ๆ ไว้ทันทีเป็นการชั่วคราว เพื่อให้เจ้าพนักงานดำเนินการตรวจสอบ ซึ่งหากพบพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าบัญชีดังกล่าวถูกใช้ในการกระทำความผิด จะมีการดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

สำหรับกรณีที่มีการแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่ามีการทำธุรกรรมโดยบัญชีดังกล่าวและเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับแจ้งก็มีหน้าที่ดำเนินการระงับการทำธุรกรรมในลักษณะข้างต้นเช่นกัน พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

3 \ การกำหนดฐานความผิดและโทษอาญาที่ชัดเจน

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีตามฐานความผิดในพระราชกำหนด เช่น เปิดหรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ของตนเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นธุระจัดหา โฆษณา หรือไขข่าว เพื่อให้มีการซื้อ ขาย ให้เช่า ให้ยืมบัญชีดังกล่าวเพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ต้องระวางโทษอาญาตามที่กำหนด

---

[26] อาชญากรรมทางเทคโนโลยี หมายความว่า การกระทำหรือพยายามกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อฉ้อโกง กรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือโดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลอื่นเสียหาย หรือกระทำความผิดฐานฉ้อโกง กรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ (มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566)

รายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายงานของคณะกรรมการตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย ประจำปี 2566

คณะกรรมการตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย (คณะกรรมการตรวจสอบ) ประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย (คณะกรรมการ ธปท.) 3 คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 2 คน โดยมีผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายตรวจสอบกิจการภายใน ทำหน้าที่เลขานุการ

ในปี 2566 คณะกรรมการตรวจสอบมีการประชุมทั้งสิ้น 17 ครั้ง รายนามกรรมการตรวจสอบและจำนวนครั้งที่เข้าร่วมประชุมมีดังนี้

1 \ นายมนัส แจ่มเวหา | ประธานกรรมการ
เข้าร่วมประชุม 17/17 ครั้ง

2 \ นายปกรณ์ นิลประพันธ์ | กรรมการ
เข้าร่วมประชุม 16/17 ครั้ง

3 \ นายสุภัค ศิวะรักษ์ | กรรมการ
เข้าร่วมประชุม 17/17 ครั้ง

4 \ นายชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี | กรรมการ
เข้าร่วมประชุม 17/17 ครั้ง

5 \ นางสาวเยาวลักษณ์ ชาติบัญชาชัย | กรรมการ
เข้าร่วมประชุม 14/15 ครั้ง

นางพิมพ์พนา ศรีสวัสดิ์ | กรรมการ
เข้าร่วมประชุม 2/2 ครั้ง

นางสาวเยาวลักษณ์ ชาติบัญชาชัย ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ตั้งแต่วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2566 แทนนางพิมพ์พนา ศรีสวัสดิ์ ซึ่งพ้นวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการ

คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นภายใต้ขอบเขตอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบและตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ธปท. เพื่อเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ธปท. ในการกำกับการบริหารงานของ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ให้สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการตรวจสอบกิจการภายใน ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผล ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการภายในมีความเป็นอิสระอย่างเพียงพอ

ปี 2566 เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวต่อเนื่อง ธปท. มีบทบาทสำคัญในการดูแลให้เศรษฐกิจการเงินไทยฟื้นตัวอย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาภาคการเงินให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับกระแสดิจิทัล คณะกรรมการตรวจสอบจึงได้กำกับดูแลงานตรวจสอบกิจการภายใน โดยให้ความสำคัญกับงานตรวจสอบที่สนับสนุนภารกิจเร่งด่วนของ ธปท. และงานตรวจสอบที่เกี่ยวเนื่องกับการวางรากฐานการดำเนินงานอย่างยั่งยืนในระยะยาว ครอบคลุมงานยุทธศาสตร์ ธปท. งานระบบการชำระเงิน งานเทคโนโลยีทางการเงิน งานรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ รวมทั้งงานตรวจประเมินตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

สรุปการปฏิบัติงานที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบได้ดังนี้

1. การสอบทานรายงานทางการเงิน

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานรายงานทางการเงินของ ธปท. ทุนสำรองเงินตรา และกิจการธนบัตร โดยมีความเห็นว่า รายงานทางการเงินแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานโดยถูกต้องตามควรในสาระสำคัญ เชื่อถือได้ ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน แนวปฏิบัติทางบัญชีสำหรับธนาคารกลาง และสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้รายงาน

2. การกำกับดูแลและพัฒนางานตรวจสอบกิจการภายใน

คณะกรรมการตรวจสอบได้สอบทานผลการตรวจสอบตามแผนงานตรวจสอบ ประจำปี 2566 อาทิ งานยุทธศาสตร์ ธปท. งานเทคโนโลยีทางการเงิน งานกำกับดูแลการบริหารเงินสำรองทางการ งานการผลิตธนบัตรพอลิเมอร์ งานตรวจประเมินตาม SWIFT Customer Security Programme งานตรวจประเมินตามมาตรฐานระบบการบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ISO 27001) และระบบการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (ISO 22301) งานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์บาทเนต งานการใช้บริการคลาวด์ งานตรวจประเมินตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ งานตรวจประเมินโครงการมูลค่าสูง โดยมีความเห็นว่างานตรวจสอบภายในมีคุณภาพและมีประสิทธิผลในการให้ความเชื่อมั่นต่อการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ ธปท. สามารถดำเนินการตามเป้าหมายและพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมขับเคลื่อนพันธกิจในอนาคต

คณะกรรมการตรวจสอบให้ความสำคัญทั้งงานตรวจสอบการดำเนินงาน (performance audit) และงานตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (compliance audit) รวมทั้งสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและการนำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานตรวจสอบ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ผู้ตรวจสอบภายในมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เท่าทันเทคโนโลยีและบริบททางเศรษฐกิจการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป

3. การประสานงานด้านการบริหารความเสี่ยง

คณะกรรมการตรวจสอบมีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง 2 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการทบทวนความเสี่ยงองค์กรของ ธปท. แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง ผลการตรวจสอบสำคัญปี 2566 และแผนงานตรวจสอบประจำปี 2567 และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างคณะกรรมการทั้ง 2 คณะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งงานตรวจสอบภายในสอดรับและช่วยสนับสนุนการดูแลความเสี่ยงที่สำคัญของ ธปท. อย่างครอบคลุม ทันการณ์

4. การประชุมร่วมกับผู้ว่าการ

คณะกรรมการตรวจสอบมีการประชุมร่วมกับผู้ว่าการ 2 ครั้ง ประเด็นหารือครอบคลุมแนวทางการตรวจสอบ ผลการตรวจสอบปี 2566 และแผนงานตรวจสอบประจำปี 2567 ที่เชื่อมโยงกับความเสี่ยงองค์กรและยุทธศาสตร์ ธปท. เพื่อช่วยให้แผนงานตรวจสอบมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ สอดคล้องกับข้อห่วงใยของคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูง

5. การส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีภายนอก

คณะกรรมการตรวจสอบได้ส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีภายนอกโดยจัดให้มีการประชุมร่วมกับผู้สอบบัญชีภายนอก (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน) 2 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการตรวจสอบงบการเงินของ ธปท. ทุนสำรองเงินตรา และกิจการธนบัตร รวมถึงผลการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ และผลการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายของ ธปท.

6. การรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เสนอคณะกรรมการ ธปท. และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรายไตรมาส ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 มาตรา 55

ความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยสรุป

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎบัตรนั้น คณะกรรมการตรวจสอบได้ใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และทักษะของกรรมการตรวจสอบทุกคนอย่างเต็มความสามารถ ในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระและเป็นกลางต่อคณะกรรมการ ธปท. ผู้บริหาร และพนักงาน ธปท. โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจสอบได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารและฝ่ายงานต่าง ๆ ของ ธปท. เป็นอย่างดีมาโดยตลอด และข้อเสนอแนะจากผลการตรวจสอบได้รับการพิจารณาดำเนินการเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

ในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบเห็นว่า คณะกรรมการ ธปท. คณะกรรมการนโยบาย ผู้บริหาร และพนักงาน ธปท. ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี ความมีประสิทธิภาพประสิทธิผล โปร่งใส และเชื่อถือได้ มีการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงความเสี่ยงด้านการทุจริต การควบคุมภายใน และการควบคุมภายในด้านการเงินที่มีความเหมาะสมเพียงพอ สอดคล้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ผลการตรวจสอบกิจการภายในเป็นประโยชน์เป็นไปตามหลักวิชาการ และสามารถให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า การดำเนินงานของ ธปท. สามารถบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจและแผนยุทธศาสตร์องค์กรที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

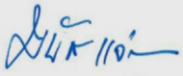

(นายมนัส แจ่มเวหา)
ประธานกรรมการตรวจสอบ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายงานของคณะกรรมการ กำกับดูแลความเสี่ยง

รายงานของคณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง (กคส.) ประจำปี 2566

คณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง (กคส.) ประกอบด้วยกรรมการ 5 คน ซึ่งเป็นกรรมการ ธปท. ที่ไม่ใช่ผู้บริหารของ ธปท. จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 2 คน โดยมีผู้ช่วยผู้ว่าการ สายบริหารความเสี่ยงองค์กร ทำหน้าที่เลขานุการ กคส. ปัจจุบัน กคส. ประกอบด้วย

1 \ **นายสุภัค ศิวะรักษ์** | ประธานกรรมการ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ธปท.

2 \ **นายรพี สุจริตกุล** | กรรมการ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ธปท.

3 \ **นายนนทิกร กาญจนะจิตรา** | กรรมการ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ธปท.

4 \ **นายศักดิ์ เสกขุนทด** | กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

5 \ **นางสาวจารุวรรณ เฮงตระกูล** | กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

กคส. มีหน้าที่ตามกฎบัตรของ กคส. และตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย (คณะกรรมการ ธปท.) ในการดูแลความเสี่ยงในภาพรวมของ ธปท. เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานของ ธปท. มีการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีอันจะช่วยส่งผลให้ ธปท. สามารถปฏิบัติงานได้ลุล่วงตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

ในปี 2566 ธปท. มีความท้าทายหลายด้านทั้งความผันผวนของเศรษฐกิจโลกจากการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางหลัก สถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์การเมืองที่ยืดเยื้อและคาดการณ์ได้ยาก ตลอดจนเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและสังคมดิจิทัลที่มาพร้อมกับภัยการเงินในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ ธปท. ต้องเร่งบริหารจัดการภายในองค์กรเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการทำพันธกิจในอนาคต และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้เสียต่อแนวนโยบายและการกำกับของ ธปท. รวมทั้งบริหารจัดการความเสี่ยงที่สำคัญขององค์กร กคส. จึงให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญต่าง ๆ การเตรียมความพร้อมขององค์กรในการรับมือกับปัจจัยเสี่ยงทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้ ธปท. ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะธนาคารกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ เท่าทันกับบริบทและความท้าทายใหม่ โดยยังคงบริหารความเสี่ยงสำคัญต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม

ในปี 2566 กคส. มีการประชุมรวม 9 ครั้ง และมีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ ธปท. 2 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเด็นและแนวทางการบริหารความเสี่ยงองค์กรของ ธปท. รวมทั้งแผนการตรวจสอบประจำปี 2567 เพื่อควบคุมความเสี่ยงที่สำคัญของ ธปท. ร่วมกัน นอกจากนั้น กคส. มีการประชุมร่วมกับผู้บริหารระดับสูง ธปท. 1 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองความท้าทายที่สำคัญ ประเด็นความเสี่ยงและแนวทางบริหารจัดการความเสี่ยงร่วมกัน ทั้งนี้ กคส. ได้รายงานการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการ ธปท. ทราบเป็นรายไตรมาสและเมื่อมีประเด็นที่มีนัยสำคัญ โดยสรุปได้ดังนี้

1. การทบทวนกรอบและกระบวนการบริหารความเสี่ยง

ได้ทบทวน risk appetite ของ ธปท. เพื่อช่วยให้ ธปท. ตัดสินใจได้ดีขึ้น โดยมีความเข้าใจตรงกันในระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ และคำนึงถึงการวิเคราะห์ต้นทุน ความเสี่ยงและประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งจะช่วยให้พิจารณาแนวทางจัดการความเสี่ยงได้ชัดขึ้น และสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเชื่อมโยงกับเครื่องมือบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ และนำไปสู่การวิเคราะห์สาเหตุของความเสี่ยง (root cause analysis) การกำหนดตัวชี้วัดความเสี่ยง (Key Risk Indicator: KRI) และแนวทางจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

2. การประเมินความเสี่ยงภาพรวม

ได้ทบทวนความเสี่ยงองค์กรรอบครึ่งปีของปี 2566 และได้ประเมินความเสี่ยงองค์กรปี 2567 ให้เท่าทันกับบริบทเศรษฐกิจการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งต้องมีการบริหารจัดการตั้งแต่การกำหนดกลยุทธ์ที่ตอบโจทย์อนาคตได้จริงและได้อย่างมีประสิทธิภาพ (strategic formulation) การผลักดันโครงการให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายภายในเวลาและด้วยต้นทุนที่เหมาะสม (strategic implementation) และการนำเทคโนโลยีมาปรับเปลี่ยนองค์กรเพื่อรองรับบริบทใหม่ (IT adoption) การเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมและเพียงพอสำหรับงานในอนาคต ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่สนับสนุนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพิจารณาแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรดังกล่าวให้อยู่ระดับที่ยอมรับได้

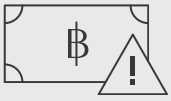

3. ความเสี่ยงทางการเงิน

ได้ทบทวนเครื่องมือและหลักเกณฑ์การบริหารจัดการสินทรัพย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ย รวมทั้งได้ติดตามผลการบริหารและความเสี่ยงของเงินสำรองทางการอย่างใกล้ชิด โดยให้ความสำคัญกับความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์โดยได้ติดตามสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อพิจารณาผลกระทบต่อการบริหารเงินสำรอง พร้อมทั้งได้เสนอแนะให้มีการพิจารณาประเด็นความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ ทั้งมิติ governance และแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่จะลงทุน เพื่อวางกลยุทธ์การลงทุนและ asset allocation ในระยะยาวให้เหมาะสมต่อไป

4. ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ให้ความสำคัญกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่มีความรุนแรง ซับซ้อน และคาดการณ์ได้ยาก รวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการใช้บริการจากบุคคลภายนอก (third party) และผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตยุติการสนับสนุนการใช้งานในด้านต่าง ๆ (end-of-support) โดยได้ติดตามการยกระดับประสิทธิภาพของระบบป้องกันภัยไซเบอร์และเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจจับภัยไซเบอร์ของ ธปท. อย่างต่อเนื่อง ติดตามเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านข้อมูลที่สำคัญและให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางจัดการความเสี่ยงที่สอดคล้องตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล รวมทั้งติดตามการดำเนินการของ ธปท. ให้เป็นไปตามกรอบแนวทางจัดการความเสี่ยงที่กำหนดไว้

5. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ

ได้ติดตามการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการตามกรอบการบริหารความเสี่ยงผ่านเครื่องมือต่าง ๆ อาทิ การประเมินความเสี่ยงและการควบคุมด้วยตนเอง (CSA) การรายงานเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ การติดตามสถานะความเสี่ยงโดยจัดทำ Key Risk Indicators รวมทั้งการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจตามมาตรฐานสากล (ISO 22301: 2019)

โดยสรุป กคส. ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในการกำกับดูแลความเสี่ยงในภาพรวมของ ธปท. และเห็นว่า ธปท. มีการบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และสามารถควบคุมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งสอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี และสามารถสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของ ธปท. ตามพันธกิจที่กำหนดไว้ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

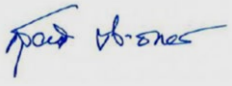

นายสุภัค ศิวะรักษ์
ประธานกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง

BOX 8 | ทองคำหลวงตามหาบัว : จากพลังศรัทธาสู่การเก็บรักษาใน "คลังหลวง"

"
หลวงตาฯ ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับแบงก์ชาติ ที่จะหาเงินกับทองคำมาเข้าคลังหลวงเป็นทุนสำรองเพื่อพิมพ์ธนบัตรออกมา หลวงตาฯ ของเราเห็นความยุ่งยากของบ้านเมืองในปี 2539-2540 ที่เกิดการผิดพลาดแทบล้มทั้งยืนในต้มยำกุ้งครั้งที่แล้ว จึงให้ความสำคัญกับทองคำที่เป็นทุนสำรอง หลวงตาฯ ก็บอกพระทุกองค์นะ ให้หยุดงานก่อสร้างทั้งหลายไว้ให้รัดเข็มขัดพวกเราเอง ให้หันมาช่วยกันระดมหาทองคำเข้ามาคลังหลวง ... ตัวหลวงพ่อเองก็งดทุกอย่าง และหาเงินมาซื้อทองคำถวายหลวงตา
"

หลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก เจ้าอาวาสวัดป่านาคำน้อย

หลวงตามหาบัว แสดงธรรมรับผ้าป่าช่วยชาติที่ ธปท. เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2542

ธปท. รับมอบทองคำในงาน “ผ้าป่า 12 เมษาฯ สืบหน่อ ต่อแขนงคลังหลวง บูชาพระคุณองค์หลวงตา” ที่สวนแสงธรรม พุทธมลฑลสาย 3 เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2566 เพื่อสมทบในทุนสำรองเงินตรา

พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) หรือ “หลวงตามหาบัว” สะเทือนใจที่เห็นความลำบากของประชาชนในช่วงวิกฤตปี 2540 จึงตัดสินใจปลุกความหวังคนไทยด้วยการจัดตั้งผ้าป่าช่วยชาติขึ้น

กิจกรรมผ้าป่าช่วยชาติได้รับความสนใจจากลูกศิษย์และประชาชนที่ศรัทธาในหลวงตามหาบัวอย่างมาก หลวงตาฯ และคณะผู้ติดตามได้เดินทางนำเงินจากการรวบรวมครั้งแรกมามอบให้ ธปท. ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2541 เป็นจำนวน 1,278,000 ดอลลาร์สหรัฐ แต่การระดมทุนครั้งต่อ ๆ มาเน้นการบริจาคทองคำ ทำให้การมอบทองคำให้ ธปท. ครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2542 โดยมี ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล ผู้ว่าการ ธปท. ในขณะนั้นเป็นผู้รับมอบทองคำจำนวน 83 แท่ง น้ำหนัก 1,036.738 กิโลกรัม เป็นทองคำกว่า 1 ตันตามที่หลวงตาฯ ตั้งใจไว้ พร้อมเงิน 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สะท้อนการรวมน้ำใจของคนไทยทั้งประเทศครั้งประวัติศาสตร์

แม้จะสิ้นหลวงตาไปแล้วตั้งแต่ปี 2554 แต่สิ่งที่หลวงตาฯ ริเริ่มไว้ยังคงอยู่ด้วยพลังศรัทธาประชาชน ผ้าป่าช่วยชาติและพิธีมอบทองคำจึงยังคงดำเนินต่อจนถึงปัจจุบัน ในปี 2566 ซึ่งเป็นวาระครบรอบ 110 ปีชาตกาลของหลวงตามหาบัว ธปท. ได้รับมอบทองคำน้ำหนัก 14.495 กิโลกรัม จากศิษย์และผู้ศรัทธา เพื่อนำเข้าเป็นสินทรัพย์ในทุนสำรองเงินตรา หรือที่ทั้งหลวงตาฯ ศิษยานุศิษย์และผู้เคารพศรัทธาต่างพากันเรียกว่า “คลังหลวง” โดยมีทองคำน้ำหนักรวม 13,117.339 กิโลกรัม และเงินตราต่างประเทศ 10,457,159.63 ดอลลาร์สหรัฐ (ข้อมูล ณ 18 พฤษภาคม 2566)

ทองคำและสินทรัพย์ที่ได้รับบริจาคทั้งหมดถูกเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี มีการรักษาความปลอดภัยขั้นสูงสุด โดยมีเจ้าหน้าที่ของ ธปท. และคณะกรรมการจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เข้าตรวจสอบเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ ธปท. ยังเปิดเผยยอดรับบริจาคทางเว็บไซต์ bot.or.th ซึ่งมีข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นรับบริจาค เพื่อความโปร่งใสให้ประชาชนทุกคนตรวจสอบได้

ทั้งนี้ ธปท. แยกสินทรัพย์ที่รับบริจาคจากโครงการนี้ไว้อย่างชัดเจนใน “บัญชีสำรองพิเศษ” ภายใต้ทุนสำรองเงินตรา โดยสินทรัพย์ในบัญชีนี้สามารถใช้เพื่อหนุนหลังธนบัตรออกใช้ได้เฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น จึงมั่นใจได้ว่า สินทรัพย์ที่ได้รับบริจาคมาทั้งหมดจะทำหน้าที่เป็นสมบัติของชาติตามเจตนารมณ์แรกของหลวงตามหาบัวสืบไป

พันธกิจและงบการเงิน

ธปท. ในฐานะธนาคารกลาง มีพันธกิจต่างจากองค์กรธุรกิจ งบการเงินของธนาคารกลางจึงมีลักษณะพิเศษและนัยต่างจากงบการเงินของธุรกิจทั่วไป การพิจารณางบการเงินของ ธปท. จึงจำเป็นต้องพิจารณาพันธกิจของธนาคารกลาง ซึ่งประกอบด้วย

1 \ พันธกิจของธนาคารกลาง

1 \ การรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ

มาตรา 7 แห่ง พรบ. ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 (ปรับปรุง พ.ศ. 2561) ระบุไว้ว่า งานของธนาคารกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน และเสถียรภาพระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน หรือรวมกันหมายถึง เสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงินโดยรวม

กล่าวได้ว่า พันธกิจของ ธปท. คล้ายกับพันธกิจของธนาคารกลางอื่น ๆ ทั่วโลกที่ต้องดูแลเสถียรภาพทั้งเศรษฐกิจในประเทศและต่างประเทศ โดย “เสถียรภาพภายในประเทศ” หมายถึง การรักษามูลค่าของเงินบาทและสินทรัพย์ของคนไทยไม่ให้ด้อยค่าลงจากเงินเฟ้อ และดูแลไม่ให้เกิดจุดเปราะบางในระบบการเงินที่อาจจะนำไปสู่วิกฤตการเงินในอนาคต ส่วน “เสถียรภาพด้านต่างประเทศ” หมายถึง การดูแลค่าเงินบาทให้เคลื่อนไหวสอดคล้องกับพื้นฐานเศรษฐกิจ ไม่ผันผวนจนเกินไป รักษาอำนาจซื้อของเศรษฐกิจไทยในตลาดโลก รักษาระดับหนี้ต่างประเทศให้อยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งมีเงินสำรองระหว่างประเทศเพียงพอเพื่อเป็นกันชนรองรับแรงปะทะจากความผันผวนของตลาดเงินและตลาดทุนโลก

2 \ การจัดพิมพ์และนำธนบัตรออกใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

มาตรา 14 แห่ง พรบ. เงินตรา พ.ศ. 2501 (ปรับปรุง พ.ศ. 2545) ระบุไว้ว่า ให้ ธปท. มีอำนาจจัดทำ บริหาร และออกใช้ซึ่งธนบัตร เงินบาทและธนบัตรไทยจะเป็นที่ยอมรับก็ต่อเมื่อการดำเนินนโยบายการเงินและนโยบายเศรษฐกิจมหภาคมีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งการสำรองมูลค่าเงินบาทด้วยสินทรัพย์ที่มีความน่าเชื่อถือ ดังที่มาตรา 26 แห่ง พรบ. เงินตรา ระบุไว้ว่า “เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพของเงินตรา ให้ ธปท. รักษาทุนสำรองเงินตราไว้กองหนึ่งเรียกว่าทุนสำรองเงินตรา” ทั้งนี้ ในการนำธนบัตรออกใช้ ธปท. ต้องกันสินทรัพย์มูลค่าเท่ากับธนบัตรที่จะออกใช้ใหม่เก็บแยกไว้หนุนหลังธนบัตร ซึ่งปัจจุบันเป็นสินทรัพย์ต่างประเทศทั้งหมด

พันธกิจทั้ง 2 ด้านมีความเกี่ยวข้องกัน และถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญและจำเป็นสำหรับการที่ระบบเศรษฐกิจจะสามารถขยายตัวต่อไปได้ด้วยดีและมีเสถียรภาพ

2 \ บัญชีของ ธปท. และบัญชีของทุนสำรองเงินตรา

ในการดำเนินงานตามพันธกิจ 2 ด้านข้างต้น กฎหมายได้กำหนดให้ ธปท. แยกการลงบัญชีเป็น 2 บัญชี กล่าวคือ

บัญชีของธนาคารแห่งประเทศไทย	
สินทรัพย์	**หนี้สิน**
≈ 85% เงินสำรองระหว่างประเทศ	พันธบัตร ธปท. เงินรับฝากจากสถาบันการเงิน เงินคงคลัง
≈ 15% สินทรัพย์สกุลบาท	ส่วนทุน

1 \ บัญชีของ ธปท.

บัญชีของ ธปท. คือ บัญชีที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจการรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ กล่าวโดยย่อ บัญชี ธปท. ฝั่งสินทรัพย์ประกอบด้วยสินทรัพย์ที่เป็นเงินสำรองระหว่างประเทศ (อยู่ในรูปสกุลเงินต่างประเทศ) ซึ่งมีสัดส่วนประมาณ 85% ของสินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนสินทรัพย์ที่เหลือเป็นสกุลบาท ส่วนใหญ่คือพันธบัตรรัฐบาลไทย ในขณะที่ฝั่งหนี้สินส่วนใหญ่ประกอบด้วยพันธบัตร ธปท. ที่เกิดจากการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อดูแลเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ เงินรับฝากจากสถาบันการเงินและรัฐบาล ซึ่งเป็นหนี้ที่อยู่ในรูปของเงินบาททั้งหมด

บัญชีของทุนสำรองเงินตรา	
สินทรัพย์	**หนี้สิน**
100% เงินสำรองระหว่างประเทศ	ธนบัตรออกใช้
	ส่วนทุน

2 \ บัญชีของทุนสำรองเงินตรา

บัญชีของทุนสำรองเงินตรา คือ บัญชีที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจด้านการพิมพ์และนำธนบัตรออกใช้ในระบบเศรษฐกิจ ฝั่งสินทรัพย์ประกอบด้วยสินทรัพย์เงินสำรองระหว่างประเทศทั้งหมด ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นสินทรัพย์ที่ใช้ในการหนุนหลังธนบัตรออกใช้ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนฝั่งหนี้สินประกอบด้วยธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ (banknotes in circulation) ในรูปของเงินบาท กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ธนบัตรที่ประชาชนจับจ่ายใช้สอยในระบบเศรษฐกิจทั้งหมดถือเป็นหนี้สินของธนาคารกลาง

3 \ ลักษณะพิเศษของงบการเงิน ธปท.

1 \ สินทรัพย์และหนี้สิน ไม่ใช่สกุลเงินเดียวกัน

การที่สินทรัพย์ของธนาคารกลางส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ต่างประเทศหรือเงินสำรองระหว่างประเทศ แต่หนี้สินส่วนใหญ่อยู่ในสกุลเงินท้องถิ่นของแต่ละประเทศ (ซึ่งในกรณีของ ธปท. คือสกุลเงินบาท) ส่งผลให้งบการเงินของธนาคารกลางมี "สินทรัพย์และหนี้สินเป็นสกุลเงินที่ต่างกัน (currency mismatch)" โดยทุกสิ้นปี ธปท. จะตีราคาสินทรัพย์สกุลเงินต่างประเทศ เพื่อจัดทำงบการเงินให้อยู่ในรูปสกุลเงินบาท กล่าวคือ เป็นการคิดในสมมติฐานที่ว่า ถ้าต้องการขายสินทรัพย์ต่างประเทศออกทั้งหมดจะได้เงินบาทเป็นจำนวนเท่าใด ตัวเลขกำไรหรือขาดทุนที่ปรากฏในงบการเงินส่วนใหญ่จึงเป็น "กำไรหรือขาดทุนที่เป็นผลจากการตีราคา (valuation gain/loss)"

การตีราคาทุกสิ้นปี หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนและราคาสินทรัพย์ต่างประเทศ จะมีผลต่อตัวเลขในงบการเงินได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อมีสินทรัพย์ต่างประเทศอยู่ในสัดส่วนสูง เช่น หาก ธปท. มีสินทรัพย์ต่างประเทศ 250,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเงินบาทอ่อนค่าลง 1 บาท จะทำให้มีกำไรจากการตีราคาทันที 250,000 ล้านบาท ในทางตรงกันข้าม หากเงินบาทแข็งค่าขึ้น 1 บาท ก็จะทำให้เกิดขาดทุนจากการตีราคาทันที 250,000 ล้านบาท

แม้จะมีการตีราคาสินทรัพย์ให้อยู่ในรูปเงินบาท แต่ในความเป็นจริง ธปท. ยังมีเงินสำรองระหว่างประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศจำนวนเท่าเดิม ดังนั้น ถ้าเห็นงบการเงินของ ธปท. ปรากฏผลขาดทุนในบางช่วง อย่าเพิ่งกังวลใจ เพราะอาจเป็นผลจากการตีราคา และถ้าพิจารณางบการเงินของ ธปท. ในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นว่า บางปีมีกำไร บางปีขาดทุน ซึ่งเป็นผลจากการตีราคาเป็นสำคัญ

---

2 \ การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ คือการมุ่งรักษามูลค่าในรูปเงินตราต่างประเทศในระยะยาว

พันธกิจของธนาคารกลาง คือ การดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจ ซึ่งต้อง "มองไกล" และให้น้ำหนักกับภาพรวมระยะยาวมากกว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในระยะสั้น ในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ ธปท. จึงลงทุนในสินทรัพย์ที่มีมูลค่าที่ดีในระยะยาวและกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ซึ่งในระยะสั้นอาจเห็นความผันผวนได้บ้าง นอกจากนี้ ในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยเงินฝากและสินทรัพย์สกุลต่างประเทศ ทองคำ และเงินสำรองที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) จะดู "ผลตอบแทนที่อยู่ในรูปเงินตราต่างประเทศ" เป็นหลัก เพราะในที่สุด ยังต้องดำรงเงินสำรองระหว่างประเทศไว้ให้พร้อมใช้และเพียงพอ ขณะที่งบการเงินปกติจะจัดทำขึ้นในกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ (ซึ่งปกติคือ 1 ปี) จึงทำให้มีความต่างเรื่องกรอบเวลาของงบการเงินกับการพิจารณาผลตอบแทนจากการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศตามปกติจะมีการปรับสัดส่วนการลงทุนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจการเงินโลก หรือเพื่อกระจายความเสี่ยงและเพิ่มผลตอบแทนการลงทุนระยะยาว ไม่ใช่เพื่อการเก็งกำไรแต่อย่างใด

3 \ หนี้สินของธนาคารกลางต่างจากหนี้สินของธุรกิจ

หนี้สินของ ธปท. เกิดจาก (1) การพิมพ์ธนบัตรออกใช้ให้เพียงพอกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจ และ (2) การดูแลเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ รักษามูลค่าของเงินบาทและสินทรัพย์ของคนไทยไม่ให้ด้อยค่าลง หนี้ของ ธปท. จึงไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด บริษัทหนึ่งบริษัทใด หรือแม้แต่ประโยชน์ของ ธปท. เอง แต่เป็นหนี้จากการดำเนินพันธกิจเพื่อ “ประโยชน์แก่สังคมไทยโดยรวม” ซึ่งต่างจากหนี้สินของธุรกิจที่ก่อขึ้นไม่ว่าเพื่อใช้จ่ายหรือลงทุนก็เพื่อประโยชน์ของธุรกิจนั้น ๆ (private benefit)

ธปท. ในฐานะของธนาคารกลางมีหนี้สินส่วนแรก คือ ธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่คนในสังคมยอมรับว่าใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย และเป็นจุดเริ่มที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ รวมถึงการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

หนี้สินส่วนที่สอง คือ หนี้จากการทำพันธกิจดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน โดยในช่วงเวลาที่ระบบการเงินมีสภาพคล่องส่วนเกินในปริมาณที่สูง ธนาคารกลางจะออกตราสารหนี้หรือพันธบัตรไปดูดซับสภาพคล่องเข้ามาเก็บไว้ (หนี้เพิ่มขึ้น) ในทางตรงข้ามธนาคารกลางจะไถ่ถอนพันธบัตรและปล่อยสภาพคล่องออกไป (หนี้ลดลง) ในกรณีที่ระบบเศรษฐกิจต้องการสภาพคล่องที่สูงขึ้น

หนี้สินส่วนที่สาม คือ เงินฝากของสถาบันการเงินที่ดำรงไว้ที่ธนาคารกลาง ในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางของระบบสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินมีไว้สำหรับใช้ชำระเงินระหว่างกันและบริหารสภาพคล่องของตน

หนี้สินส่วนสุดท้าย คือ เงินฝากของรัฐบาล หรือเงินคงคลังที่เกิดจากการบริหารกระแสเงินสดของรัฐบาลในแต่ละช่วงเวลา

4 \ การทำกำไรไม่ใช่พันธกิจของธนาคารกลาง

ธปท. ในฐานะธนาคารกลาง มีพันธกิจในการดูแลเสถียรภาพของเศรษฐกิจการเงิน มิใช่เป็นองค์กรที่แสวงหากำไร ดังนั้น กำไรหรือขาดทุนในงบการเงินจึงไม่ได้สะท้อนความสำเร็จของการดำเนินงานตามพันธกิจของ ธปท. อย่างไรก็ตาม การที่ ธปท. เป็นองค์กรที่ดำเนินนโยบายเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ จึงต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การดำเนินการใด ๆ จะต้องทำด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และมีความคุ้มค่าของต้นทุน

การที่งบการเงินของธนาคารกลางจะมีผลขาดทุนไม่ใช่เรื่องผิดปกติและไม่ได้กระทบศักยภาพการทำหน้าที่ตามพันธกิจของธนาคารกลาง ตราบที่ธนาคารกลางดำเนินนโยบายที่มีเหตุมีผลและเหมาะสมในการรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินของประเทศ และได้รับความเชื่อมั่นจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งประชาชน ภาคธุรกิจ นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ที่ผ่านมาธนาคารกลางหลายแห่ง อาทิ สวิตเซอร์แลนด์ สิงคโปร์ ออสเตรเลีย อิสราเอล ชิลี ก็มีงบการเงินที่ขาดทุน สำหรับ ธปท. แม้ตัวเลขในงบการเงินจะปรากฏผลขาดทุนในบางปี แต่ตลาดการเงินและนักลงทุนยังคงเชื่อมั่นในการทำหน้าที่ของ ธปท.

นอกจากนี้ ความเชื่อมโยงระหว่างภาวะเศรษฐกิจและงบการเงินของธนาคารกลางมักจะสวนทางกัน กล่าวคือ ในปีที่ภาวะตลาดการเงินโลกปรับดีขึ้น เงินทุนเคลื่อนย้ายไหลเข้าในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ รวมทั้งไทยมากขึ้น กอปรกับเศรษฐกิจไทยเจริญเติบโตได้ดีมีเสถียรภาพ ค่าเงินบาทมักจะแข็งค่า ทำให้งบการเงินของ ธปท. มีผลขาดทุน นอกจากนี้ ในช่วงที่เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพ ดอกเบี้ยจ่ายในประเทศจะสูงจากการออกตราสารเพื่อดูแลเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ ทำให้ ธปท. มีดอกเบี้ยจ่ายสูงกว่าดอกเบี้ยรับจากการลงทุน ในทางตรงข้าม หากเศรษฐกิจในภาพรวมชะลอตัวจากปัจจัยกดดันต่าง ๆ เช่น สถานการณ์รุนแรงจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 หรือมีวิกฤตจากปัจจัยภายในประเทศ อาทิ ความไม่แน่นอนทางการเมือง ภัยพิบัติ ฯลฯ ค่าเงินบาทมักจะอ่อนค่า ทำให้งบการเงินของ ธปท. มีกำไร ซึ่งก็ไม่ได้แปลว่าเศรษฐกิจไทยจะดีหรือประชาชนจะได้ประโยชน์

ผลการดำเนินงานประจำปี 2566

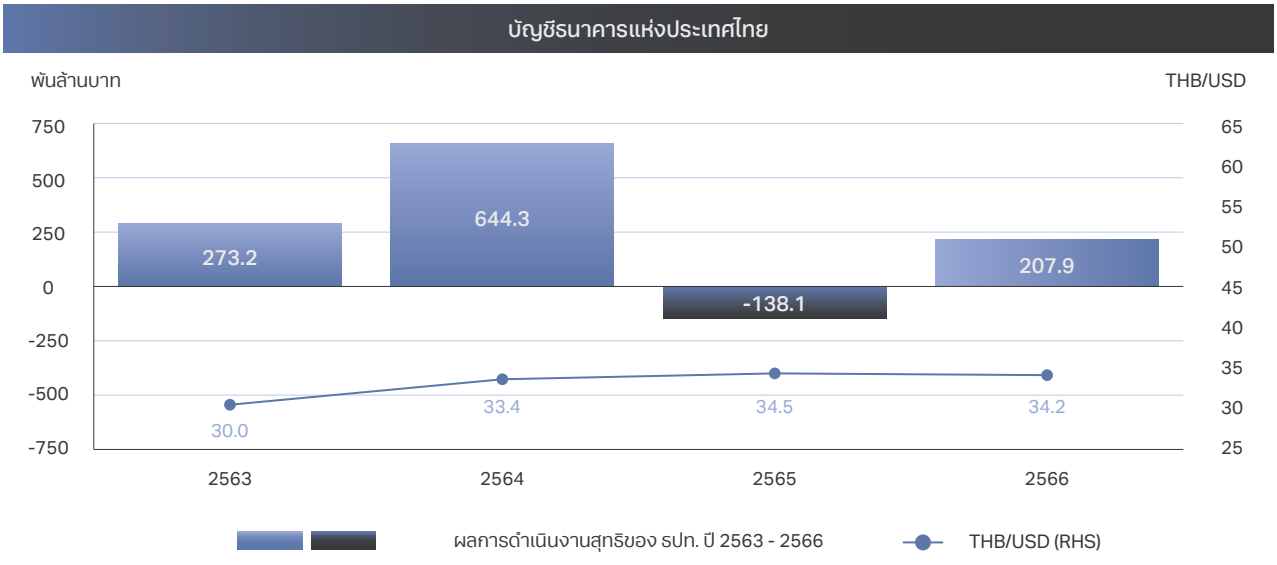

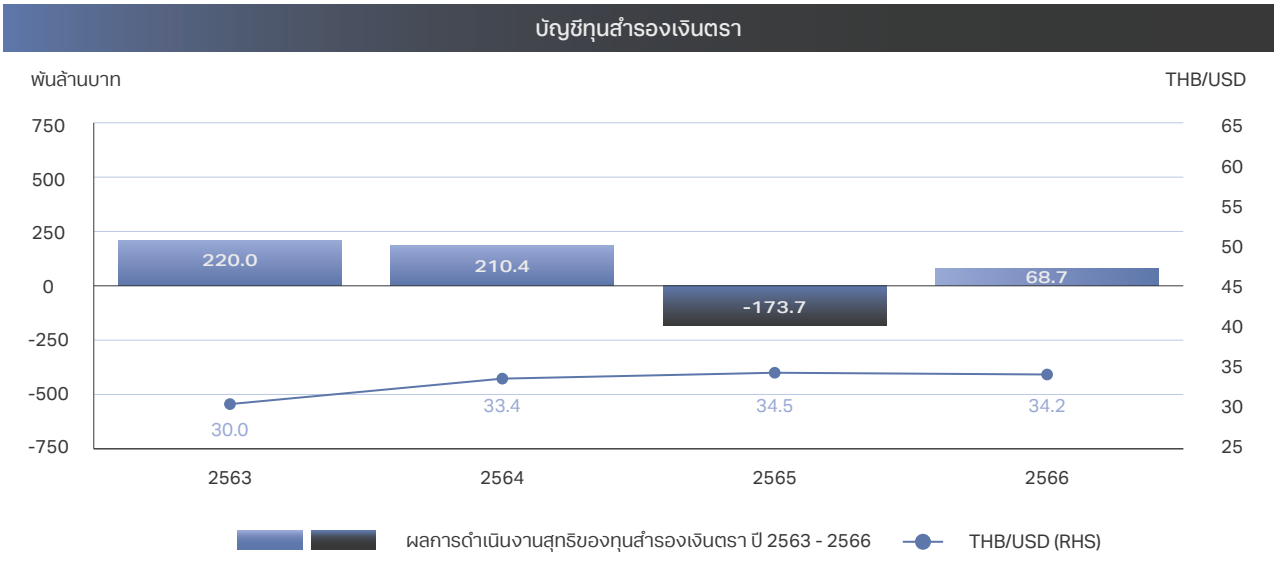

สแกนเพื่อดูรายงาน
ของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน

ในปี 2566 บัญชี ธปท. และบัญชีทุนสำรองเงินตรามีผลการดำเนินงานเป็นกำไร ส่วนใหญ่จากดอกเบี้ยรับจากการบริหารสินทรัพย์ต่างประเทศที่สูงกว่าดอกเบี้ยจ่ายจากการดำเนินนโยบายการเงิน (positive carry) และกำไรจากการปรับสัดส่วนการลงทุนในเงินสำรองระหว่างประเทศเพื่อกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจการเงินโลก รวมทั้งมีกำไรจากการตีราคาสินทรัพย์ต่างประเทศ ตามราคาสินทรัพย์ที่ปรับเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี มีขาดทุนจากการปรับอัตราแลกเปลี่ยน เป็นผลจากค่าเงินบาท ณ สิ้นปีปรับแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับสกุลเงินหลักส่วนใหญ่

BOX 9 Q&A งบการเงิน ธปท. และเงินสำรองระหว่างประเทศ

ทำไมงบการเงิน ธปท. บางปีมีกำไร บางปีขาดทุน?

กำไรขาดทุนของ ธปท. แต่ละปีเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาทและราคาสินทรัพย์ต่างประเทศเป็นหลัก เนื่องจากลักษณะพิเศษของงบ ธปท. ที่มีสินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นเงินสำรองระหว่างประเทศในรูปสกุลเงินต่างประเทศ (ประมาณ 85%) ส่งผลให้งบการเงินทุกสิ้นปีเกิดกำไรหรือขาดทุนจากการตีราคาสินทรัพย์สกุลเงินต่างประเทศดังกล่าวให้อยู่ในรูปเงินบาท

ดังนั้น กำไรหรือขาดทุนในงบการเงินจึงไม่ได้กระทบศักยภาพในการทำหน้าที่ตามพันธกิจของธนาคารกลาง ตราบเท่าที่ธนาคารกลางดำเนินนโยบายอย่างมีเหตุผลและเหมาะสมในการรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินของประเทศ และที่สำคัญยังได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

หาก ธปท. มีผลการดำเนินงานขาดทุน เงินสำรองระหว่างประเทศจะหายไปด้วยหรือไม่?

การที่ ธปท. มีกำไรหรือขาดทุนในแต่ละปี ส่วนใหญ่เป็นผลจากการตีราคาสินทรัพย์สกุลเงินต่างประเทศ หรือ “เงินสำรองระหว่างประเทศ” ให้อยู่ในรูปเงินบาท เช่น หาก ธปท. มีสินทรัพย์ต่างประเทศ 250,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเงินบาทอ่อนค่าลง 1 บาท จะทำให้มีกำไรจากการตีราคาทันที 250,000 ล้านบาท ในทางตรงกันข้าม หากเงินบาทแข็งค่าขึ้น 1 บาท ก็จะทำให้เกิดขาดทุนจากการตีราคาทันที 250,000 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ไม่ว่างบการเงินจะกำไรหรือขาดทุน ธปท. ยังมีสินทรัพย์สกุลเงินต่างประเทศเท่าเดิม คือ 250,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

หนี้ของ ธปท. แตกต่างจากหนี้สาธารณะอย่างไร?

หนี้ของ ธปท. ในฐานะธนาคารกลางเป็นหนี้ที่เกิดจากการดำเนินพันธกิจ ได้แก่
(1) การพิมพ์ธนบัตรออกใช้ให้เพียงพอกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจ
(2) การออกพันธบัตรเพื่อดูแลสภาพคล่องของระบบการเงินให้เหมาะสม
(3) เงินรับฝากจากสถาบันการเงินที่ดำรงไว้ที่ ธปท.
(4) เงินรับฝากของรัฐบาลที่ฝากไว้ที่ ธปท.

สำหรับหนี้สาธารณะ ตามพระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมายถึง หนี้ที่กระทรวงการคลัง หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจกู้ หรือหนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน แต่ไม่รวมถึงหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้กู้ยืมเงิน ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ หรือธุรกิจประกันสินเชื่อโดยกระทรวงการคลังไม่ได้ค้ำประกัน และหนี้ของ ธปท.

ดังนั้น หนี้ของ ธปท. จึงไม่นับเป็นหนี้สาธารณะ

การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศของไทยมีการกระจายความเสี่ยงอย่างไร?

ธปท. บริหารเงินสำรองระหว่างประเทศโดยคำนึงถึง 3 หลักการ ได้แก่ (1) รักษามูลค่าของเงินสำรองระหว่างประเทศ (security) (2) รักษาสภาพคล่อง (liquidity) และ (3) ได้รับผลตอบแทนสูงสุดภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (risk-adjusted return) ดังนั้น ธปท. จึงพิจารณาการลงทุนโดยเน้น (1) กระจายการลงทุนไปประเทศต่าง ๆ ที่มีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการเงินที่ดีในระยะกลางและยาว เพื่อกระจายความเสี่ยงไม่ให้กระจุกตัวอยู่ในประเทศกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (2) พิจารณาการลงทุนที่สอดรับกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกควบคู่กับการประเมินความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ในระยะข้างหน้า และ (3) ใช้เครื่องมือการลงทุนที่หลากหลาย เพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากความผันผวนของตลาดการเงินในระยะสั้นถึงกลาง เช่น ตราสารอนุพันธ์ (derivatives)

นอกจากนี้ ในด้านธรรมาภิบาล ยังมีกลไกการกำกับดูแลในหลายระดับ โดยเน้นกระบวนการตรวจสอบและถ่วงดุล (check and balance) ระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลความเสี่ยงและผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจด้านการลงทุน อีกทั้งยังมีการติดตามและประเมินผลการบริหารและความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้ตัดสินใจลงทุนจะต้องปฏิบัติตามกรอบความเสี่ยงที่กำหนดโดยผู้กำกับดูแลความเสี่ยง ที่ครอบคลุมทั้ง (1) ความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของสินทรัพย์จากราคาตลาด (market risk) (2) ความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ (credit risk) (3) ความเสี่ยงของการมีสภาพคล่องไม่เพียงพอต่อการใช้อย่างทันท่วงที (liquidity risk) และ (4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ (operational risk)

ท่านสามารถอ่านเนื้อหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ ธปท. ได้จากบทความพันธกิจและงบการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ในหน้า 160

คณะกรรมการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

นายปรเมธี วิมลศิริ
ประธานกรรมการ

นายเศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ
รองประธานกรรมการ

นายรณดล นุ่มนนท์
กรรมการ

นางรุ่ง มัลลิกะมาส
กรรมการ

นางอลิศรา มหาสันทนะ
กรรมการ

นายดนุชา พิชยนันท์
กรรมการ

นายพรชัย ฐีระเวช
กรรมการ

นายนนทิกร กาญจนะจิตรา
กรรมการ

นายมนัส แจ่มเวหา
กรรมการ

นายปกรณ์ นิลประพันธ์
กรรมการ

นายรพี สุจริตกุล
กรรมการ

นายสุภัค ศิวะรักษ์
กรรมการ

นางสาวดวงพร รอดเพ็งสังคหะ
เลขานุการ

นายอภิชน จันทรเสน
ผู้ช่วยเลขานุการ

นางสาววิสาข์ โตโพธิ์ไทย
ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้บริหาร
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566

นายเศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ
ผู้ว่าการ

นายรณดล นุ่มนนท์
รองผู้ว่าการ
ด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน

นางรุ่ง มัลลิกะมาส
รองผู้ว่าการ
ด้านบริหาร

นางอลิศรา มหาสันทนะ
รองผู้ว่าการ
ด้านเสถียรภาพการเงิน

นายสมบูรณ์ จิตเป็นธม
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายออกบัตรธนาคาร

นายทิตนันท์ มัลลิกะมาส
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายยุทธศาสตร์และวางแผนองค์กร

นายเดช ฐิติวณิช
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายระบบข้อสนเทศ

นายอัมพร แสงมณี
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายบริหารความเสี่ยงองค์กร

นายปิติ ดิษยทัต
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายนโยบายการเงิน

นายธาริฑธิ์ ปั้นเปี่ยมรัษฎ์
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายนโยบายสถาบันการเงิน

นางสาวดารณี แซ่จู
ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายกำกับระบบการชำระเงินและ
คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน

นางสาวชญาวดี ชัยอนันต์
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายองค์กรสัมพันธ์

นางสาวสุวรรณี เจษฎาศักดิ์
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายกำกับสถาบันการเงิน

นางวิเรขา สันตะพันธุ์
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายบริหารงานปฏิบัติการ

นางสาวพิมพ์พันธ์ เจริญขวัญ
ผู้ช่วยผู้ว่าการ
สายตลาดการเงิน

ช่องทางการติดต่อ

ติดต่อ ธปท.

รายชื่อที่อยู่เว็บไซต์
สถาบันการเงินและ non-bank

โทร.1213
ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์การเรียนรู้
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย -
bank of thailand

@bankofthailand

Bank of Thailand

@bankofthailand

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND